

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله پنجم

پایه دوازدهم

تاریخ برگزاری: ۱۴۰۴/مهر/۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

ویژگی‌های برنامه رهیبردی آزمون‌های آزمایشی خیلی سبز در تابستان ۱۴۰۴-۰۵

پایه	مرحله	اول ۲۰ تیر	دوم ۳ مرداد	سوم ۲۴ مرداد	چهارم ۱۴ شهریور	پنجم ۴ مهر
دهم	✓	-	✓	✓	✓	✓
یازدهم	✓	✓	✓	✓	✓	✓
دوازدهم	-	-	-	✓	✓	-

۱- دوره‌درس پایه دهم

۲- دوره‌درس پایه یازدهم

۳- مطالعه بخشی از درس پایه دوازدهم

۴- امکان فرایند ترکیبی هر کدام از موارد فوق

- با توجه به موارد فوق دفتر چه آزمون خیلی سبز در این آزمون از ۲ قسمت تشکیل شده است.
- هر داوطلب باید در جلسه آزمون به یک یادوقسمت (که قبلاً در پلن کاربری انتخاب کرده است) پاسخ دهد.
- آزمون مرحله پنجم (همین دفتر چه‌ای که در دست دارید) آزمون جمع بندی درس پایه است.
- تمامی سرفصل‌های دوازدهم، مجدداً در مهر، در برنامه رهیبردی دیده شده است.

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	علی قهرمان زاده	علی شهرابی
علوم و فنون ادبی	ولی الماسی - علی شجاع - مهدی کرانی - یعقوب کیانی	بهنام کیانی
جامعه‌شناسی	-	محمد ابراهیم مازنی
روان‌شناسی	یاسمین آشیته - سعادت بهشتی - حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیرحسین حبیب زاده	سیمین زاهدی
عربی، زبان قرآن	محمود بادبرین - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - زهرا فرزانه	موسی کاظم‌غلامی
تاریخ	مریم صالحی	خدیجه جنت علیپور
جغرافیا	خدیجه جنت علیپور - لیدا علی اکبری - زهرا فروغی - بهروز یحیی	مریم صالحی
فلسفه و منطق	محمد تقفدی - محمدحسین خدام - سعید رحیمیان - مجید قدرتی پور	علی اکبر آخوندی
اقتصاد	زیبا فراهانی	سارا شریفی

سرپرست محتوای آزمون: فاطمه آقاچانپور

مشاور محتوایی آزمون: مریم صالحی

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤالات، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

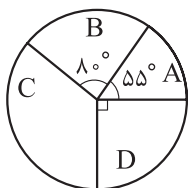
پایه دهم

چنان چه پایه دهم را در پل کاربری خود انتخاب کرده اید، به سؤالات این دفتر چه مطابق جدول زیر در زمان مقرر پاسخ دهید.

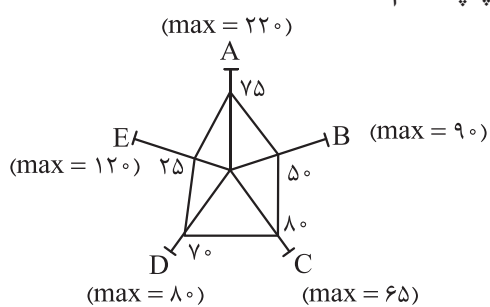
مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	بودجه بندی دروس
ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	ریاضی و آمار (۱) کل کتاب صفحه ۹ تا ۱۱۷
زبان و ادبیات فارسی (۱)	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه	علوم و فنون ادبی (۱) کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۷
علوم اجتماعی (۱)	۱۰	۲۱	۳۰	۱۰ دقیقه	جامعه شناسی (۱) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۴۲
عربی، زبان قرآن (۱)	۱۵	۳۱	۴۵	۱۵ دقیقه	عربی، زبان قرآن (۱) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۲۰
تاریخ (۱)	۸	۴۶	۵۳	۸ دقیقه	تاریخ (۱) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۲
جغرافیا (۱)	۷	۵۴	۶۰	۷ دقیقه	جغرافیا (۱) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶
منطق	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۳
اقتصاد	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۶۰
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه	

ریاضی و آمار دهم

- ۱- نسبت قطر به عرض یک مستطیل $\sqrt{5}$ است. اگر مساحت آن ۲۴ باشد، محیط آن کدام است؟
 (۱) $6\sqrt{3}$ (۲) $12\sqrt{3}$ (۳) $16\sqrt{3}$ (۴) $18\sqrt{3}$
- ۲- اگر α و β ریشه‌های معادله $x^2 - 8x - 2 = 0$ باشند، حاصل $\frac{\alpha - |\beta|}{|\alpha| \beta}$ کدام است؟ ($\beta < \alpha$)
 (۱) ۴ (۲) -۴ (۳) ۲ (۴) -۲
- ۳- اختلاف معکوس دو مضرب متوالی عدد ۴، برابر با $\frac{1}{24}$ است. حاصل ضرب این دو عدد طبیعی کدام است؟
 (۱) ۳۲ (۲) ۹۶ (۳) ۱۹۲ (۴) ۳۲۰
- ۴- تابع خطی f ، خط $2y = 6x + 5$ را قطع نمی‌کند. اگر $f(1) + f(2) = 11$ باشد، حاصل $f(16)$ کدام است؟
 (۱) ۴۹ (۲) ۵۰ (۳) ۵۱ (۴) ۵۲
- ۵- اگر رأس سهمی $y = -x^2 + 6x - 8$ را ۳ واحد به و ۱ واحد به ببریم، رأس آن روی مبدأ قرار می‌گیرد. جاهای خالی به ترتیب با کدام کلمات به درستی پر می‌شوند؟
 (۱) چپ - بالا (۲) چپ - پایین (۳) راست - بالا (۴) راست - پایین
- ۶- اگر $a + b + c = 24$ و $\frac{c}{a} = 3$ باشد، حداکثر مقدار ab کدام است؟
 (۱) ۲۴ (۲) ۳۲ (۳) ۱۸ (۴) ۳۶
- ۷- اگر میانگین داده‌های ۸، ۱۲، ۱۵، ۲۶، ۱۲، ۲۰، ۱۸ و a ، پنج واحد از مُد داده‌ها بیشتر باشد، a کدام است؟ (داده‌های داده‌شده تک‌مُدی هستند).
 (۱) ۲۳ (۲) ۲۴ (۳) ۲۵ (۴) ۲۷
- ۸- برای ۶ داده آماری می‌دانیم چهارتا از آن‌ها با میانگین برابرند و یکی از داده‌ها ۳ واحد از میانگین بزرگ‌تر است. واریانس این ۶ داده برابر با چه عددی است؟
 (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۶
- ۹- نمودار دایره‌ای زیر برای ۱۶۰ داده رسم شده است. تعداد داده‌های مربوط به گروه C کدام است؟
 (۱) ۴۵ (۲) ۵۰ (۳) ۶۰ (۴) ۷۵

۱۰- در نمودار راداری زیر، مقدار متغیرهای B و D به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

(۱) ۵۶، ۴۵

(۲) ۵۴، ۴۵

(۳) ۵۶، ۴۰

(۴) ۵۴، ۴۰

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- در کدام بیت، واژگان کهن و یا شکل تاریخی واژگان را که امروزه به گونه دیگری به کار می‌روند، نمی‌توان یافت؟

- (۱) جان ز دیدار دوست پروردن هست چون شاهد و گلشکر خوردن
(۲) چو زنبورخانه بیاشوفتی گریز از محلت که گرم اوفتی
(۳) دمدام بشویند چون گربه روی طمع کرده در صید موشان کوی
(۴) به فرمان دین و به حکم جزا ببايست دادن به قاتل سزا

۱۲- چند مورد از ویژگی‌های زیر مربوط به نثر سده‌های «پنجم و ششم» است؟

- کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- کاربرد وجه وصفی
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- کاربرد اصطلاحات علمی و فنی

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات، در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. تحولی که سنایی و عطار در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در قرن هفتم، شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.»

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۱۴- شاعر در کدام بیت، از هر دو نوع جناس «همسان» و «ناهمسان» استفاده نکرده است؟

- (۱) یکی باز را دیده بر دوخته است یکی دیده‌ها باز و پر سوخته است
(۲) زهی بحر بخشایش و کان جود که مستظهرند از وجودت، وجود
(۳) به پیران پشت از عبادت دوتا ز شرم گنه دیده بر پشت پا
(۴) نه من سر ز حکمت به در می‌برم که حکمت چنین می‌رود بر سرم

۱۵- در کدام گزینه، به ترتیب از آرایه‌های «واج‌آرایی، سجع، موازنه، اشتقاق و جناس همسان» استفاده شده است؟

- (الف) یکی بچه گرگ می‌پرورید چو پرورده شد، خواجه بر هم درید
(ب) گر آن است، منشور احسان اوست و این است، توقیع فرمان اوست
(ج) میان نداری و دارم عجب که هر ساعت میان مجمع خوبان کنی میان‌داری
(د) دل اندر صمد باید ای دوست بست که عاجز ترند از صنم هر که هست
(ه) گر در جهان بگردی، آفاق درنوردی صورت بدین شگرفی، در کفر و دین نباشد

(۱) ج - د - ب - ه - الف (۲) د - ه - ب - الف - ج

(۳) ب - ه - الف - ج - د (۴) د - ه - الف - ب - ج

۱۶- قافیه کدام گزینه براساس قاعده (۲) و تبصره قافیه سروده شده است؟

- (۱) گر من از باغ تو یک میوه بچینم چه شود؟ پیش پایی به چراغ تو ببینم چه شود؟
(۲) شب عاشقان بیدل، چه شبی دراز باشد تو بیا کز اول شب، در صبح باز باشد
(۳) آب زیند راه را، هین که نگار می‌رسد مژده دهید باغ را، بوی بهار می‌رسد
(۴) هر چند پیر و خسته دل و ناتوان شدم هر گه که یاد روی تو کردم جوان شدم

۱۷- حروف اصلی قافیه درونی در کدام بیت «مصوت + صامت + صامت» است؟

- (۱) دیده سیر است مرا، جان دلیر است مرا زهره شیر است مرا، زهره تابنده شدم
- (۲) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا
- (۳) این سکرین هل عقل را، وین نقل بین هل نقل را کز بهر نان و بقل را، چندین نشاید ماجرا
- (۴) چندان دعا کن در نهان، چندان بنال اندر شبان کز گنبد هفت آسمان، در گوش تو آید صدا

۱۸- در کدام گزینه، تعداد هجاهای کشیده بیشتر از سایر گزینه‌ها است؟

- (۱) دوست دارم که پوشی رخ همچون قمرت تا چو خورشید نبینند به هر بام و درت
- (۲) بنده خویشتنم خوان که به شاهی برسم مگسی را که تو پرواز دهی شاهینی است
- (۳) امروز به هر حالی بغداد، بخاراست کجا میر خراسان است، پیروزی آن جاست
- (۴) مده به دست فراقم پس از وصال چو چنگ که مطربش بزند بعد از آن که بنواز

۱۹- کدام بیت فاقد مفهوم عبارت زیر است؟

«الهی اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو، درد و داغ است.»

- (۱) گر نباشد گل رخسار تو در باغ بهشت اهل دل را نکشد میل به جَنابِ نعیم
- (۲) بی روی و قامت و لب جان بخش دل گشت ترک بهشت و طوبی و کوثر گرفته ایم
- (۳) مگر تو باغ بهشتی نگویمت که چو حوری مرا تو جان و جهانی ندانمت که کدامی
- (۴) بر سر کوت ندارم سر و پروای بهشت ز آن که فردوس برین، بی تو نیرزد به خسی

۲۰- کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«دانه باشی مرغانست برچنند غنچه باشی کودکانست برکنند»

- (۱) پایمال سفله دارد شهرت بی جا مرا رنجۀ سنگ حوادث، دستِ جاهم کرده است
- (۲) تابه گل هر لحظه بلبل را فغانی دیگر است هر طرف از شهرتِ گل، داستانی دیگر است
- (۳) به امن خلوت من تاخت شهرت و نگذاشت که از رفیق زیانکار در امان مانم
- (۴) شهرت ما سبب خصمی مردم باشد ای خوش آن مرد که نامش چون سب، گم باشد

جامعه‌شناسی دهم

۲۱- با توجه به انواع کنش‌های انسانی و انواع پیامدهای این کنش‌ها، هر یک از موارد زیر در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

پیامد کنش			کنش انسانی	
غیرارادی	ارادی			
	به ارادهٔ دیگران	به ارادهٔ خود کنشگر		
ج	ب	الف	درونی	نوع کنش
و	ه	د	بیرونی	
ی	ط	ح	فردی	
م	ل	ک	اجتماعی	

- شرکت در یک دوره آموزشی مهارت‌های ارتباطی و فراهم کردن فرصت‌های شغلی بهتر
 - تصمیم به یادگیری یک زبان جدید و جست‌وجو برای پیدا کردن مرکز آموزشی مناسب
 - رعایت بهداشت فردی و دوری از بیماری‌ها و امراض ویروسی
 - افزایش میزان آلودگی‌های صنعتی با احداث کارخانه‌ها و ایجاد بحران‌های زیست‌محیطی
- (۱) د - ک - ج - د (۲) ه - ب - ح - ی (۳) ک - الف - و - م (۴) م - ط - ی - و

۲۲- رابطه هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- کنش اجتماعی و هنجار اجتماعی
 - نهاد اجتماعی و جهان اجتماعی
 - آرمان‌های اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی
- (۱) هنجار اجتماعی شیوه انجام کنش اجتماعی است. - نهادهای اجتماعی بیرون از جهان‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. - ارزش‌های اجتماعی آرمان‌های اجتماعی را می‌سازند.
- (۲) اگر هنجار اجتماعی نباشد، هیچ کنشی شکل نمی‌گیرد. - هر جهان اجتماعی نهادهای اجتماعی خاص خود را پدید می‌آورد. - آرمان‌ها در پرتو ارزش‌ها ارزیابی می‌شوند.
- (۳) هنجار اجتماعی از طریق کنش اجتماعی شکل می‌گیرد. - نهاد اجتماعی برای رفع نیازهای جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. - آرمان‌های جهان اجتماعی در ارزش‌ها متبلور می‌شوند.
- (۴) کنش‌های اجتماعی الگوی انجام هنجارها هستند. - جهان اجتماعی نیازهای نهادهای اجتماعی را تأمین می‌کند. - ارزش اجتماعی محصول آرمان‌های جهان اجتماعی است.

۲۳- چرا در جهان متجدد غرب، داوری درباره ارزش‌ها به تمایلات افراد و گروه‌های مختلف سپرده می‌شود؟

- (۱) در جهان متجدد، انسان درگیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌شود که تمام ابعاد او را احاطه می‌کند و باعث از دست رفتن آزادی و اراده او می‌شود.
- (۲) جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علمی را که از روش‌های فراتجربی استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.
- (۳) در جهان متجدد، امکان ارزیابی پدیده‌های فراتجربی از دست می‌رود و به همین دلیل عرصه بر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های اخلاقی تنگ می‌شود.
- (۴) جهان متجدد، عناصر معنوی و مقدس هستی را به رسمیت نمی‌شناسد، به همین علت با نفی علوم عقلانی و وحیانی، صرفاً از علم تجربی بهره می‌برد.

۲۴- به ترتیب هر یک از موارد زیر، نشان‌دهنده عبارت‌های کدام گزینه است؟

- هیچ‌یک از جهان‌های اجتماعی با حفظ هویت خود نمی‌توانند مسیر دیگری را ادامه دهند.
- زلزله و خشکسالی و سایر پدیده‌های طبیعی، تأثیرات عمیقی بر کنش‌های اجتماعی افراد دارند.
- حقایق از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی تغییرپذیرند.
- اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم‌آرزیابی می‌کند.

- (۱) نگاه تک‌خطی به تاریخ بشریت - تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی - ایمان جوامع مختلف به عقاید و ارزش‌های حقیقی - پدیدآمدن هویت فردی براساس عقاید کلان جهان اجتماعی
- (۲) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - تناسب جهان اجتماعی و طبیعی - چرخش جهان‌های اجتماعی بر مدار حق و باطل - سازگاری هر فرهنگ با هویت فردی افراد
- (۳) تنوع جهان‌های اجتماعی - بسط و گسترش جهان اجتماعی - امکان انحراف جهان اجتماعی از حق و پذیرش باطل - شکل‌گیری هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی
- (۴) مسیرهای متفاوت جهان‌ها - دگرگونی کنش‌های اجتماعی آدمیان - امکان خروج جهان اجتماعی از حق و پذیرش باطل - تناسب هویت فردی و هویت فرهنگی

۲۵- با توجه به فرصت‌ها و محدودیت‌های تغییرات هویتی در هر جهان اجتماعی، به ترتیب چه تعداد از موارد زیر مربوط به جهان سکولار و چه تعداد مربوط به جهان معنوی است؟

«ممنوعیت تبلیغ سبک زندگی مادی‌گرایانه»، «انکار مرجعیت دین در نظام حقوقی»، «ممنوعیت مالکیت زمین برای سیاه‌پوستان»، «عدم امکان رأی‌دادن به قوانین دینی»، «حذف ارزش‌های نافی ابعاد معنوی و دینی»، «محدودیت پوشش دینی در محیط‌های رسمی»، «تصویب قوانین مبتنی بر نفی شریعت در مجالس قانون‌گذاری» و «جایگاه اجتماعی وابسته به میزان سرمایه»

- (۱) چهار - دو (۲) سه - چهار (۳) سه - سه (۴) دو - سه

۲۶- در ارتباط با فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی، کدام گزینه درست است؟

- (الف) جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی خود را براساس فرهنگ خود سامان دهد.
- (ب) تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان فراتر می‌روند.
- (ج) تغییرات هویتی افراد، گاه از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی فراتر می‌روند.
- (د) جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های خود را ندارد.

- (۱) ج → مقدم است بر → الف → مؤخر است از → ب → مقدم است بر → ج
(۲) الف → مؤخر است از → ب → مقدم است بر → ج
(۳) د → مقدم است بر → ج → مؤخر است از → الف → مؤخر است از → د → مقدم است بر → ب
(۴) الف → مؤخر است از → د → مقدم است بر → ب

۲۷- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهنده کدام چالش یا آسیب فرهنگی است؟

- شکل‌گیری دوران بعد از تجدد یا پسامدرن
- پشت‌کردن جهان اجتماعی به عقاید و آرمان‌های خود
- شیوع ازدواج با هم‌جنس و زندگی مشترک بدون ازدواج
- از یاد بردن هویت خود در مواجهه با فرهنگ دیگر
- (۱) تحول هویت - تحول هویتی - بحران هویت - ازخودبیگانگی تاریخی
- (۲) تحول هویت - خودباختگی فرهنگی - بحران هویت - خودباختگی فرهنگی
- (۳) تزلزل فرهنگی - تحول هویتی - تزلزل فرهنگی - خودباختگی فرهنگی
- (۴) تزلزل فرهنگی - خودباختگی فرهنگی - تزلزل فرهنگی - ازخودبیگانگی تاریخی

۲۸- هر یک از مؤلفه‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از ابعاد نهاد خانواده است؟

«رضایت و اعتماد»، «قداست خانواده»، «تأمین اجتماعی» و «امید به زندگی»

(۱) روابط و مناسبات خانوادگی - تشکیل خانواده - معیشت و امور رفاهی - نظام حقوقی خانواده

(۲) مشارکت خانواده در امور جامعه - تشکیل خانواده - سلامت - روابط و مناسبات خویشاوندی

(۳) روابط و مناسبات خانوادگی - دین و ارزش‌های اخلاقی - معیشت و امور رفاهی - سلامت

(۴) مشارکت خانواده در امور جامعه - دین و ارزش‌های اخلاقی - سلامت - ناهنجاری و آسیب‌ها

۲۹- در ارتباط با ابعاد مختلف هویت ایرانی، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

• بر مبنای چه عاملی، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌گردد؟

• حضور مردم در نظام سیاسی جمهوری اسلامی بر چه مبنایی رقم می‌خورد؟

• کدام یک از پیامدهای اجرای سیاست‌های کاهش جمعیت در ایران قبل از انقلاب اسلامی است؟

• انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی با چه رویکردی علیه کشور ما اجرا شده است؟

(۱) جامعه ایران به عنوان قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد. - احکام و مقررات با خواست مردم و ذیل مشیت الهی شکل می‌گیرند. - میزان رشد سالانه جمعیت، از حدود $3/1$ به $2/7$ درصد در سال کاهش یافت. - درآمد نفتی کشور را محدود کنند.

(۲) جهان اسلام از انقلاب اسلامی ایران الگو گرفت. - عقل و وحی ابزارهای شناخت احکام الهی هستند. - میزان رشد سالانه جمعیت از $3/9$ به $1/3$ درصد در سال کاهش یافت. - از انتقال درآمد نفتی به کشور ممانعت ورزند.

(۳) جهان اسلام هویت خود را بیرون از تصاویر القایی غرب جست‌وجو می‌کند. - فعالیت مردم براساس اسلام سازمان پیدا می‌کند. - میزان رشد سالانه جمعیت از $3/9$ به $1/3$ درصد کاهش یافت. - از انتقال درآمد نفتی به کشور ممانعت ورزند.

(۴) جامعه ایران به خویش‌نهاد الهی و توحیدی خود بازگشت. - انسان مسئولیت تعیین و شناخت احکام را بر عهده دارد. - میزان رشد سالانه جمعیت از حدود $3/1$ به $2/7$ درصد در سال کاهش یافت. - درآمد نفتی کشور را محدود کنند.

۳۰- از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها درست‌اند؟

الف) کنش وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی، کنشی انجام نمی‌شود؛ از سوی دیگر انجام هر کنشی مستلزم آگاهی صحیح نیست.

ب) اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که نقشی را در جهان اجتماعی بر عهده بگیرند و مطابق با آن از تکلیفی برخوردار شوند، وارد جهان اجتماعی می‌شوند.

ج) علوم اجتماعی در صورتی می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌ها داوری کند که علم را به معنای تجربی آن محدود نکند.

د) فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری داشته باشند، بهتر می‌توانند فرهنگ را در افراد یک جهان اجتماعی درونی کنند.

ه) جهان اجتماعی خودباخته، مانع از آشنایی اعضای خود با حقیقت انسان و جهان می‌شود و تفسیری صحیح از جهان ارائه نمی‌دهد.

و) اگر نظام فرهنگی از ارزش‌های سیاسی جامعه دور شود، زمینه تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد.

(۱) ب - ه - و (۲) ج - الف - د (۳) د - ب - و (۴) الف - ج - ه

عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۱ - ۳۷):

۳۱- ﴿هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾:

(۱) او کسی است که توبه را از بندگان خویش پذیرا می‌شود و از زشتی‌ها چشم می‌پوشد.

(۲) او همان است که توبه بندگان خود را پذیرفته و از زشت کاری‌هایشان می‌گذرد.

(۳) اوست کسی که از عبادت‌کنندگان توبه را می‌پذیرد و زشتی‌ها را عفو می‌کند.

(۴) او کسی است که از بندگان توبه را پذیرفته و از زشتی‌ها می‌گذرد.

۳۲- «لَا يَسْتَطِيعُ أَيُّ إِنْسَانٍ أَنْ يُحْصِيَ أَنْعَمَ اللَّهِ الَّتِي تَنْهَمُرُ عَلَيْهِ فِي كُلِّ لَحْظَةٍ فَكَيْفَ يُمْكِنُ لَهُ أَنْ يَشْكُرَهُ كَمَا يَسْتَحِقُّ بِهِ!»:

(۱) هیچ انسانی نمی‌تواند نعمت‌های خداوند را که در هر لحظه بر او سرازیر می‌شود، بشمارد؛ پس چگونه برایش امکان دارد که او را آن‌گونه که شایسته‌اش است، شکر گوید!

(۲) کدام انسان قادر است نعمت‌هایی را که خداوند در هر لحظه بر او سرازیر می‌کند، بشمارد؛ پس چه‌طور ممکن است که او را آن‌چنان که شایستگی‌اش را دارد، سپاس گوید!

(۳) هیچ انسانی نمی‌تواند نعمت‌های الهی را که در هر لحظه برایش نازل می‌شود، به شمار آورد؛ پس چگونه برایش ممکن است که آن‌ها را طوری که شایسته باشد، سپاس گوید!

(۴) هر انسانی قادر نخواهد بود نعمت‌های خداوند را که در هر لحظه بر او ریزان می‌گردد، بشمارد؛ پس چگونه برایش امکان دارد که از او آن‌گونه که شایسته‌اش بوده، سپاسگزاری کند!

۳۳- «إِنْ أَرَدْنَا أَنْ يَأْتِيَ السَّانِحُونَ مِنْ كُلِّ الْعَالَمِ إِلَى بِلَادِنَا لِمُشَاهَدَةِ مَنَاطِقِ الْجَذِبِ السِّيَاحِيِّ فَنَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى بِنَاءِ فَنَاقٍ مُنَاسِبَةٍ لَهُمْ أَوَّلًا!»:

(۱) اگر بخواهیم که گردشگران از سراسر جهان برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری به کشورمان بیایند، در ابتدا به ساخت هتل‌هایی مناسب برای آن‌ها نیازمندیم!

(۲) چنان‌چه بخواهیم که گردشگران از تمام عالم برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری کشورمان بیایند، ابتدا باید هتل‌های مناسبی را که به آن نیاز دارند، بنا کنیم!

(۳) اگر می‌خواهیم که گردشگران سراسر جهان برای بازدید مناطق جذاب گردشگری به کشورمان بیایند، ابتدا نیازمند آنیم که هتل‌هایی را بسازیم که برایشان مناسب باشد!

(۴) هرگاه بخواهیم که گردشگران از تمام نقاط عالم برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری به کشور ما بیایند، ابتدا لازم است که هتل‌هایی مناسب برای آن‌ها ساخته شود!

۳۴- «رُبَّمَا تَسْتَعِرُ النَّارَ الصَّغِيرَةَ الَّتِي أُشْعِلَتْ فِي الْغَايَةِ عِنْدَمَا تَعْصِفُ رِيحٌ فَتُحَرِّقُ أَشْجَارًا كَثِيرَةً وَ تُقَتِّلُ بَعْضَ الْحَيَوَانَاتِ!»:

(۱) شاید آتش کوچکی که در جنگل روشن کرده‌ای، وقتی بادی بوزد شعله‌ور شده و درختان زیادی را می‌سوزاند و بعضی از جانوران کشته می‌شوند!

(۲) چه‌بسا آتشی کوچک که در جنگل برافروخته شده، وقتی بادی می‌وزد فروزان می‌شود، در نتیجه درختان زیادی می‌سوزند و برخی حیوانات کشته می‌شوند!

(۳) چه‌بسا آتش کوچکی که در جنگل روشن شده وقتی باد بوزد شعله‌ور شده، در نتیجه درختان بسیاری را می‌سوزاند و حیوانات بسیاری را به کام مرگ می‌کشاند!

(۴) شاید آتشی کوچک که در جنگل افروخته شده به وسیله بادی که می‌وزد، فروزان شده و باعث سوختن درختان زیاد شده، در نتیجه برخی از حیوانات کشته می‌شوند!

۳۵- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) الْمُتَّقُونَ هُمُ الَّذِينَ يَشْعُرُونَ بِالمَسْئُولِيَّةِ عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَهُمْ: انسان‌های با فرهنگ کسانی‌اند که نسبت به آن‌چه اطرافشان رخ می‌دهد، احساس مسئولیت می‌کنند!
- (۲) قُوَّةُ البَصَرِ فِي عَيْنِي القَطْ أَقْوَى مِنَ الْإِنْسَانِ خَاصَّةً فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ: قدرت بینایی در چشم‌های گربه از انسان قوی‌تر است، مخصوصاً در شب تاریک!
- (۳) عَكْسَ مَا نَظَنَّهُ، الدَّلَافِيُّ تُعَدُّ مِنْ أخطر الحيوانات المائية: برخلاف آن‌چه ما گمان می‌کنیم، دلفین‌ها خطرناک‌ترین حیوانات آبی به شمار آورده می‌شوند!
- (۴) لَا يَجُوزُ بَيْعُ كَثِيرٍ مِنَ الخُيُوبِ الْمُهْدَنَةِ لِلَّذِينَ لَا يَسْتَلِهُمُ وَصْفَةُ الطَّبِيبِ: خرید بیشتر قرص‌های آرام‌بخش برای کسانی که نسخه پزشک ندارند، مجاز نیست!

۳۶- «در گذشته درمان بعضی بیماری‌ها بسیار دشوار بود، ولی امروزه این کار با کمک ابزارهای جدید آسان‌تر شده است!»:

- (۱) علاجُ بعض الأمراض في الماضي كان صعباً جداً و لكن اليوم صار الأمر أسهل بمساعدة الأجهزة الحديثة!
 - (۲) في الزمن القديم بعض الأمراض كانت تُعالج بصعوبة جداً و لكن اليوم سهل الأمر مستعيناً بالأدوات الحديثة!
 - (۳) في الماضي معالجة بعض المرضى كانت أصعب كثيراً و لكن اليوم أصبح الأمر سهلاً مستعيناً بالأجهزة الجديدة!
 - (۴) في الماضي بعض المرضى كانوا يُعالجون بصعوبة جداً و لكن اليوم بمساعدة الجهازات الجديدة صار الأمر سهلاً!
- ۳۷- ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتِّقَاكُمْ﴾ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لمفهوم الآية الشريفة:

(۱) بهشت می‌طلبی، از گنه نپرهیزی؟	بهشت منزل پرهیزگار خواهد بود
(۲) خداترس را بر رعیت گمار	که معمار مُلک است پرهیزگار
(۳) پارسا از ورع و زهد قبول تو نیافت	تا عنایت نبود فایده این‌ها چه کند
(۴) مدتی سجاده تقوی به دوش انداختی	چند روزی هم سبو بر دوش می‌باید کشید

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۳۸ - ۴۰) بما يناسب النَّصَّ:

الْجَمَلُ مِنَ الْحَيَوَانَاتِ الَّتِي تَعِيشُ فِي الْأَمَاكِنِ الْجَافَةِ وَ الصَّحْرَاوِيَّةِ وَ تَتَحَمَّلُ الْحَرَّ وَ الْجَفَافَ وَ قَلَّةَ الْمَاءِ وَ قَلَّةَ الْغِذَاءِ. يَعِيشُ هَذَا الْحَيَوَانُ فِي الصَّحْرَاءِ وَ يَتَغَذَّى بِالإِضَافَةِ إِلَى الْعُشْبِ عَلَى مُخْتَلَفِ الشَّجَرَاتِ حَتَّى الشَّجَرَاتِ الْمُزَّةِ وَ الْمَاحَةِ. يَسْتَطِيعُ الْجَمَلُ تَحَمُّلَ تَغْيِيرَاتِ دَرَجَةِ حَرَارَةِ جَسْمِهِ وَ الْجَفَافِ الَّذِي قَدْ يُؤَدِّي إِلَى مَوْتِ مُعْظَمِ اللَّبُونَاتِ الْآخَرَى. دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ لَيْسَتْ ثَابِتَةً فَهِيَ تَرْتَفِعُ وَ تَنْخَفِضُ بِهَدْوٍ مَعَ دَرَجَةِ حَرَارَةِ الْجَوِّ. تَتَغَيَّرُ دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ بَيْنَ ۳۴ دَرَجَةِ مَنُويَّةٍ (سَانْتِيْغِرَاد) فِي الْجَوِّ الْبَارِدِ لَيْلاً وَ ۴۴ دَرَجَةِ مَنُويَّةٍ فِي الْأَيَّامِ الْحَارَّةِ وَ يُمَكِّنُهُ الارتفاعُ وَ الانخفاضُ (بَايِنْ أَمْدَن) دُونَ أَنْ تُسَبِّبَ أَيَّ مُشْكَلَةٍ لَهُ.

۳۸- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) يعيش الجمل جنب الشَّجَرَاتِ لِلْحَصُولِ عَلَى الْأَطْعَمَةِ!
- (۲) هناك أماكن جافة لَا يَقْدِرُ الْعِيشُ فِيهَا حَيَوَانٌ إِلَّا الْجَمَلُ!
- (۳) تَرْتَفِعُ دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ نَهَاراً وَ تَنْخَفِضُ لَيْلاً!
- (۴) كثير من النباتات الَّتِي تنمو في الصَّحْرَاءِ تكون مالحة!

۳۹- عَيْن الخطأ عن «الجمال»:

- (۱) يأكل النباتات المالحة إذا لم يجد طعاماً آخر!
- (۲) سرعة ارتفاع حرارة جسمه و انخفاضه قليلة!
- (۳) درجة حرارة جسمه في الليل أكثر من ثلاثة و أربعين درجة!
- (۴) لَا يَتَغَذَّى عَلَى الأعشاب فقط بل ينتبه إلى سائر الأطعمة!

٤٠- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «تَتَحَمَّلُ - تَرْتَفِعُ - دَرَجَةُ - الْبَارِدُ»:

- (١) تَتَحَمَّلُ: فعل مضارع - للغائبة - مزيد ثلاثي - له حرف زائد - متعدّد - مبني للمعلوم / مفعوله «الحر»
 - (٢) تَرْتَفِعُ: مضارع - مزيد ثلاثي من باب افتعال (ماضيهِ: ارتَفَعَ) - مبني للمعلوم - لازم / فعل مع فاعله في محلّ الخبر
 - (٣) دَرَجَةُ: اسم - مفرد مؤنث (جمعه السالم: درجات) - معرب / فاعل لفعل «تَتَغَيَّرُ» و مرفوع
 - (٤) الْبَارِدُ: اسم - مفرد مذكر - اسم فاعل من مصدر «برودة» - معرب / صفة و موصوفها «الجوّ»
- عَيْنُ الْجَوَابِ الصَّحِيحِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٤١ - ٤٥):

٤١- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- (١) خُمُسُ سُكَّانِ الْعَالَمِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ يَعِيشُونَ فِي مَسَاحَةٍ وَاسِعَةٍ!
 - (٢) عَلَى كُلِّ الطُّلَّابِ النَّاشِطِينَ الْمُشَارِكَةَ فِي هَذَا الْإِحْتِفَالِ الْوَطَنِيِّ!
 - (٣) الْبِلَادُ الْإِسْلَامِيَّةُ مَجْمُوعَةٌ مِنْ شُعُوبٍ تَخْتَلِفُ فِي لُغَاتِهَا وَ أَلْوَانِهَا!
 - (٤) مَنْ رَأَى مِنْكُمْ أَحَدًا يَدْعُو إِلَى التَّفْرِقَةِ فَهُوَ عَمِيلُ الْأَعْدَاءِ بِلَا شَكٍّ!
- ٤٢- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي اسْتِخْدَامِ أَسْمَاءِ الْإِشَارَةِ:

- (١) هَذَا الْجِيرَانُ أَخْبَرُونَا بِمَا حَدَثَ فِي الشَّارِعِ!
- (٢) هَذَانِ الدَّلِيلَانِ أَرْشَدَانَا عَلَى زِيَارَةِ مَقْبَرَةِ «حَافِظ»!
- (٣) أَشْكُرُ اللَّهَ عَلَى هَؤُلَاءِ الْأَنْعَمِ الْمُنْهَمِرَةِ الَّتِي أَنْزَلَ عَلَيْنَا!
- (٤) ذَلِكَ الْفَسَاتِينُ النَّسَائِيَّةُ ذَاتُ أَلْوَانٍ مُخْتَلِفَةٍ!

٤٣- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي اسْتِخْدَامِ الْعَدَدِ وَ الْمَعْدُودِ:

- (١) فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ الصَّغِيرَةِ يَعِيشُ خَمْسُ عَشْرَةِ أُسْرَةً!
- (٢) مَا اسْتَطَاعَ زُمَلَائِي أَنْ يَحْلُوا وَاحِدًا سَوَالًا مِنْ امْتِحَانِ الرِّيَاضِيَّاتِ!
- (٣) فِي مَكْتَبَةِ جَدِّي يُوجَدُ عَشْرُونَ وَ أَرْبَعُ كِتَابًا تَارِيخِيًّا!
- (٤) هَلْ تُصَدِّقُ أَنَّ الْغُرَابَ يَعِيشُ ثَلَاثِينَ سَنَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ؟!

٤٤- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي عِلَامَاتِ الْإِعْرَابِ:

- (١) سَاعَدَتِ الْمَرَضَتَيْنِ الْمَرْأَةَ الَّتِي صَدَمَتْهَا السَّيَّارَةُ!
- (٢) شَاهَدَ النَّاسُ غَيْمَةً سَوْدَاءَ وَ أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ لِمَدَّةٍ سَاعَتَانِ!
- (٣) يَتَجَلَّى اتِّحَادُ الْمُسْلِمِينَ فِي اجْتِمَاعِهِمْ فِي الْحَجِّ!
- (٤) رَأَيْنَا الشَّابِّينَ يَتَعَلَّمَانِ اللُّغَةَ الْجَدِيدَةَ بِصَبْرِ وَ اجْتِهَادٍ!

٤٥- عَيْنُ مَا فِيهِ فِعْلٌ مَجْهُولٌ:

- (١) يَسْمَعُ صَوْتَ الرَّعْدِ فِي هَذِهِ الْمَنْطِقَةِ كَثِيرًا!
- (٢) كَيْفَ تَسْمَعُ صَوْتَ الْقِطَارِ مِنْ هَذِهِ الْمَسَافَةِ الْبَعِيدَةِ؟
- (٣) يَسْمَعُ التَّلَامِيذُ كَلَامَ مَعْلَمٍ عِلْمٍ الْأَحْيَاءَ بِاهْتِمَامٍ!
- (٤) هَلْ يَسْمَعُ الْأَوْلَادُ مَا تَقُولُ جَدَّتُهُمْ فِي الْبَيْتِ؟

تاریخ دهم

۴۶- عبارت زیر یکی از سلسله‌های ایران باستان را توصیف می‌کند؛ چه تعداد از عبارت‌های زیر در مورد این سلسله درست است؟

«سر دودمان این سلسله موبد نیایشگاه زرتشتی آناهیتا در شهر استخر بود که با دختر یکی از شاهان محلی آن منطقه ازدواج کرد و بر نفوذ و قدرت خاندان خود افزود.»

• آخرین سلسله دوران باستان ایران است که با حمله عرب‌هایی که جزء قلمرو پادشاهی آن‌ها محسوب می‌شدند، سرنگون شدند.

• سپاهی دائمی ایجاد کردند که اصلی‌ترین بخش آن را سواره‌نظام چابکی تشکیل می‌داد که به آن اسواران می‌گفتند. • در دوران حکومت آنان، جنبشی اقتصادی و اجتماعی شکل گرفت که منجر به برکناری و زندانی شدن پادشاه وقت این حکومت شد.

• بر طبق لوح‌های گلی کشف‌شده از تخت جمشید، زنان این سلسله حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشتند و می‌توانستند در دادگاه اقامه دعوا کنند.

• در گاه‌شماری این دوره که در دوره پیش از آن هم رایج بوده، پنج‌روز اضافی را به نام اندر گاه به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

• زبان فارسی باستان از زبان‌های کهن ایرانی در این دوره متداول بود که بیشتر در نواحی جنوب و جنوب غربی ایران رایج بود.

(۱) یک (۲) دو

(۳) سه (۴) چهار

۴۷- پژوهشگری می‌خواهد درباره اهمیت و نقش جاده ابریشم در دوره ساسانیان تحقیق کند. با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف) تعدادی پرسش در مورد موضوع تحقیق خود تدوین می‌کند.

ب) با مراجعه به کتابخانه، از یکی از منابع دست اول این دوره فیش‌برداری می‌کند.

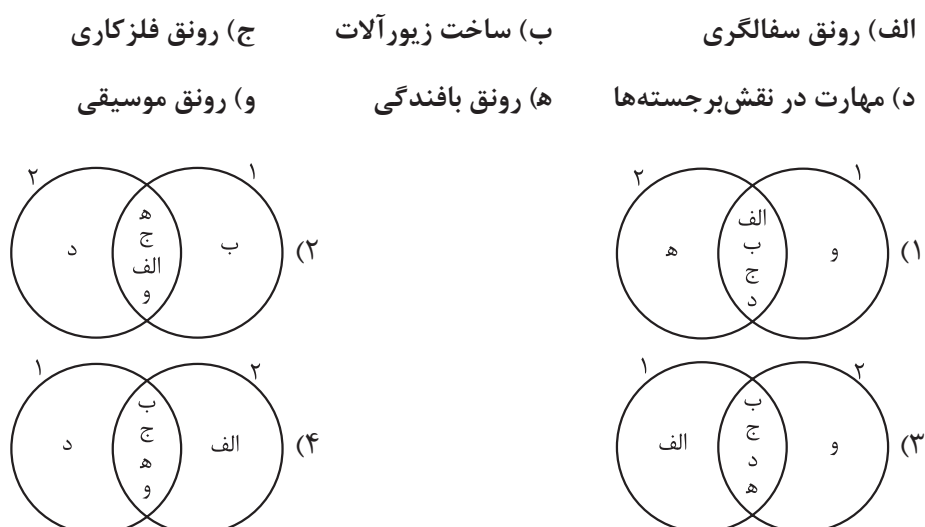
(۱) موارد «ب» و «الف» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در تاریخ انجام شده است و بعد از هر دو گام، تحلیل و تفسیر اطلاعات صورت می‌گیرد.

(۲) هر دو اقدام پس از انتخاب موضوع تحقیق و پیش از گزارش یافته‌های پژوهش انجام می‌شود و پژوهشگر در «ب» میزان اعتبار و صحت منابع را نیز ارزیابی می‌کند.

(۳) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در تاریخ انجام شده است و پژوهشگر باید قبل از هر دو مرحله، گرایش دینی و سیاسی نویسندگان منابع را بررسی کند.

(۴) هر دو اقدام پس از اطمینان حاصل کردن از منابع و اطلاعات کافی در مورد موضوع تحقیق و قبل از ارائه آثار و نتایج رویدادها و نقش افراد در آن‌ها در قالب کتاب انجام می‌شود.

۴۸- کدام شکل براساس اطلاعات داده شده در خصوص هنر و معماری دوره هخامنشیان (۱) و ساسانیان (۲) درست است؟

۴۹- کدام مورد درباره مقایسه «جنگ های اشکانیان با روم» و «جنگ های ساسانیان با روم» درست است؟

- (۱) منجر به ضعف و سستی و در نهایت سقوط هر دو حکومت شد.
- (۲) بر سر ایالت های مرزی و تسلط بر مسیرهای تجاری بود.
- (۳) نافرمانی حاکمان محلی علیه حکومت مرکزی را در پی داشت.
- (۴) موجب پرداخت غرامت در اواخر هر دو حکومت به روم شد.

۵۰- کدام مورد درباره اسامی و اصطلاحات زیر مربوط به دوره باستان درست است؟

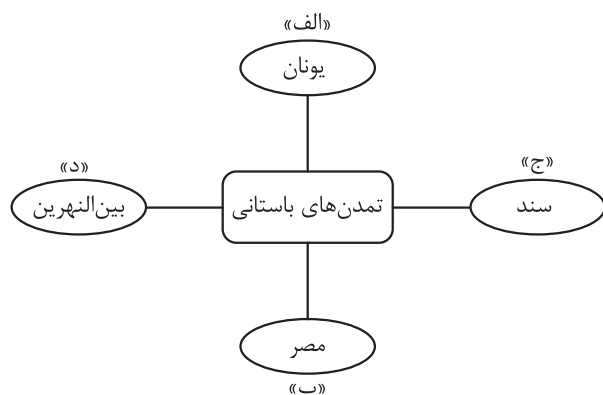
(الف) مُغ (ب) درخت آسوریک (ج) چغامیش (د) آپرنی

- (۱) «الف» روحانیون مادی هستند که برگزاری آیین های دینی را بر عهده داشتند و «ج» تپه های باستانی در شهرستان مهران است که تاریخ ۱۲ هزارساله ساکنان این نواحی را نشان می دهد.
- (۲) «ب» منظومه ای داستانی است که به زبان پارتی از زبان های ایرانی دوره میانه نگاشته شده و «د» قبیله ای در شرق ایران بود که در قرن دوم پیش از میلاد، گرگان را از دست سلوکیان خارج کردند.
- (۳) «ج» از نخستین شهرهای فلات ایران است که در حدود ۵ هزار سال پیش به وجود آمده و «ب» از آثار ادبی دوره ساسانی است که در قرن ۵ میلادی نگاشته شده است.
- (۴) «د» بنیان گذاران سلسله ای هستند که در دوره باستان، ایران و ایرانی گرایی را احیا کردند و «الف» بر خدایان متعدد اقوام آریایی اطلاق می شد و به معنی خدایگان بود.

۵۱- محقق به پژوهش درباره ایران در دوره اشکانیان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

- (۱) دو مجلس در اداره کشور، تعیین جانشین برای پادشاه و تصمیم گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.
- (۲) جامعه به دو گروه حاکم یعنی «خاندان های قدرتمند و بازرگانان» و گروه مردم یعنی «کشاورزان و صنعتگران» تقسیم می شد.
- (۳) تجارت همچون در دوران دو حکومت قبل از آنان رونق اساسی داشت و ایران واسطه تجاری میان چین و هند بود.
- (۴) برخلاف دوره سلوکیان، خدایان ایرانی همچون مهر و آناهیتا ستایش می شدند و کیش زرتشتی رو به گسترش بود.

۵۲- هر یک از موارد «الف» تا «د» در نمودار زیر به کدام ویژگی تمدن‌های ذکر شده اشاره دارد؟

(۱) «الف» به نظام مردم‌سالاری در دولت - شهر آتن اشاره دارد که همانند نظام‌های مردم‌سالاری امروزی نبود و در آن، تمام مردان و زنان بالغی که از پدر و مادر آتنی به دنیا آمده بودند، حق شرکت در اداره امور سیاسی را داشتند.

(۲) «ج» به اوضاع اجتماعی و فرهنگی و شکوفایی صنعت و هنر تمدن سند اشاره دارد که در مجسمه‌ها، زیورآلات و ترجمه لوح‌های گلی کشف‌شده از این تمدن دیده می‌شود.

(۳) «ب» به دولت - شهر بودن تمدن مصر اشاره دارد که با مینوسی‌ها روابط بازرگانی داشتند و دستاوردهای تمدنی آن‌ها بر تمدن یونان تأثیر زیادی داشت.

(۴) «د» به حکومت بابل قدیم اشاره می‌کند که حکومتی مرکزگرا مشابه حکومت ساسانیان داشتند و دومین سند قانون‌گذاری جهان را دارند که در آن برای خرید و فروش برده مجازات‌هایی در نظر گرفته شده بود.

۵۳- هر کدام از موارد «تأسیس حکومت ایلامیان»، «فتح بابل» و «نخستین اشاره به مادی‌ها در منابع آشوری» مربوط به کدام تاریخ‌هاست؟

- (۱) قرن ۹ قبل از میلاد - قرن ۶ قبل از میلاد - هزاره سوم قبل از میلاد
- (۲) قرن ۹ قبل از میلاد - سال ۵۳۹ قبل از میلاد - قرن ۷ قبل از میلاد
- (۳) هزاره سوم قبل از میلاد - سال ۵۳۹ قبل از میلاد - قرن ۹ قبل از میلاد
- (۴) هزاره سوم قبل از میلاد - قرن ۶ قبل از میلاد - قرن ۷ قبل از میلاد

جغرافیای دهم

۵۴- خبر زیر به ترتیب بر کدام موارد دلالت دارد؟ برای بررسی نتایج زیان بار این حادثه از کدامیک از شاخه‌های علوم جغرافیایی می‌توان کمک گرفت؟

«فاجعه اتمی چرنوبیل حادثه‌ای هسته‌ای بود که در جریان یک آزمایش اتمی رخ داد. در این فاجعه، که در پی شرایط عملیاتی ناپایدار به همراه نقص‌های ذاتی و غیرفعال بودن چند سیستم ایمنی رخ داد، مقدار زیادی انرژی به طور ناگهانی آزاد شد که منجر به یک انفجار بخاری مخرب شد. حادثه چرنوبیل هم از لحاظ هزینه و هم از لحاظ تلفات، بدترین حادثه هسته‌ای در تاریخ محسوب می‌شود.»

الف) جغرافیای طبیعی ب) جغرافیای انسانی ج) فنون جغرافیایی

- ۱) سیر تکوین و تحول پدیده - ماهیت پدیده - علت وقوع پدیده - «الف» و «ج» بر خلاف «ب»
- ۲) سیر تکوین و تحول پدیده - علت وقوع پدیده - ماهیت پدیده - «الف» و «ب» مانند «ج»
- ۳) ماهیت پدیده - سیر تکوین و تحول پدیده - علت وقوع پدیده - «الف» و «ب» بر خلاف «ج»
- ۴) ماهیت پدیده - علت وقوع پدیده - سیر تکوین و تحول پدیده - «الف» و «ب» مانند «ج»

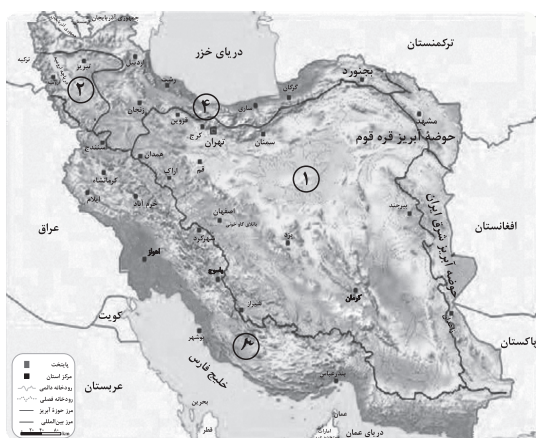
۵۵- با توجه به اهمیت عوامل طبیعی در شکل‌گیری موقعیت نسبی ایران، کدامیک از گزینه‌های زیر درست است؟

- ۱) تنگه هرمز آبراهی هلالی‌شکل و مهم‌ترین گذرگاه تجاری جهان است.
- ۲) درآمدهای مرتبط با صدور و فروش نفت، تنها بر صادرکنندگان کالاهای صنعتی تأثیرگذار است.
- ۳) بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی، یکی از دلایل برخورداری ایران از موقعیت نسبی ممتاز خود است.
- ۴) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان در ارتباط مستقیم با ایران و اقیانوس هند قرار دارد.

۵۶- کدامیک از موارد زیر در خصوص علل تشکیل یا عوامل تغییردهنده «سرزمین‌های نسبتاً همواری که توسط حصارهای کوهستانی فراگرفته شده‌اند» درست است؟

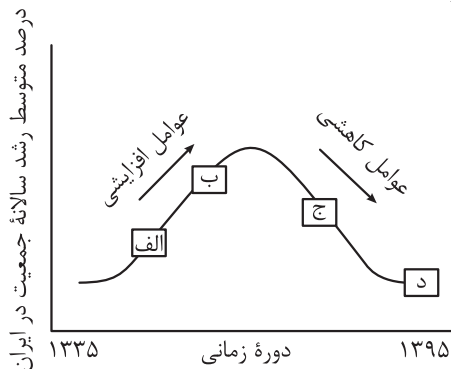
- ۱) ممکن است در نتیجه گسل‌خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین در حد فاصل تاقدیس‌ها شکل گرفته باشند.
- ۲) انباشت مواد حاصل از فرسایش، عمق آب و تراکم آبرفت‌ها از جمله مهم‌ترین عوامل تشکیل این سرزمین‌ها هستند.
- ۳) طوفان‌های شدید موجب فرسایش و جابه‌جایی مواد در آن می‌شود و وسعت و مکان تپه‌های ماسه‌ای و شوره‌زارها را تغییر می‌دهد.
- ۴) تغییرات کاربری در این سرزمین‌ها می‌تواند ارزش اقتصادی آن‌ها را که شامل معادن، انرژی پاک و ذخایر آب است، تحت تأثیر قرار دهد.

۵۷- با توجه به شکل زیر، در خصوص حوضه‌های آبریز ایران کدام گزینه درست است؟

- ۱) همانند (۲) که به نام‌های دیگری همچون تیس و کبودان نیز معروف بوده و از دریاچه‌های دائمی محسوب می‌شود، از حوضه‌های آبریز داخلی کشور است.
- ۲) (۳) که رودهایی چون کرخه، دالکی و مند به آن می‌ریزند و جزایر لاوان، لارک و هرمز را دارد، همانند (۴) یکی از حوضه‌های آبریز خارجی کشور است.
- ۳) دوربودن از منابع رطوبتی و دریاها و جهت رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس همانند کم‌بودن توان تبخیر و بارندگی کم و نامنظم در شکل‌گیری منطقه (۱) نقش دارد.
- ۴) موارد (۳) و (۴) در ناحیه‌های آب‌وهوایی مشابه با ویژگی‌هایی چون اعتدال دما، رطوبت بالا و بارندگی زیاد قرار دارند.

۵۸- چه تعداد از عبارتهای زیر براساس نمودار داده شده، تحلیل درستی ارائه داده اند؟

• «الف» می تواند به عواملی چون گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله کشی و بهبود آب آشامیدنی اشاره باشد و خود به تحقق بهتر برنامه های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان و ارتقای سلامت جامعه بینجامد.

• می توان تحلیل کرد که در «ب»، نه تنها عامل طبیعی زاد و ولد رو به افزایش بوده، بلکه احتمالاً مهاجرت هم شدت سابق را نداشته است.

• «ج» به بر هم خوردن تعادل جمعیتی، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور اشاره دارد که می تواند امنیت کشور را به خطر بیندازد.

• «د» به سیاست های جمعیتی با رویکرد کنترل موالید اشاره دارد که منجر به کاهش فرزندآوری خانواده ها شد، به طوری که در سال های انتهایی نمودار، میزان رشد به ۱/۲۴ رسیده است.

(۱) چهار (۲) سه

(۳) دو (۴) یک

۵۹- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه مطالب درستی را مطرح کرده است؟

(الف) مبدأ واحد تقسیمات کشوری است و ساکنان آن نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند.

(ب) بیشاپور در شمال غربی کازرون واقع بود و در قرن هفتم هجری در اثر جنگ و بیماری از بین رفته است.

(ج) از لحاظ فرهنگی و اقتصادی همگن است و امکان خدمات رسانی در سامانه و شبکه ای واحد را فراهم می سازد.

(د) از به هم پیوستن چند شهرستان کنار هم و با توجه به موقعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تشکیل می شود.

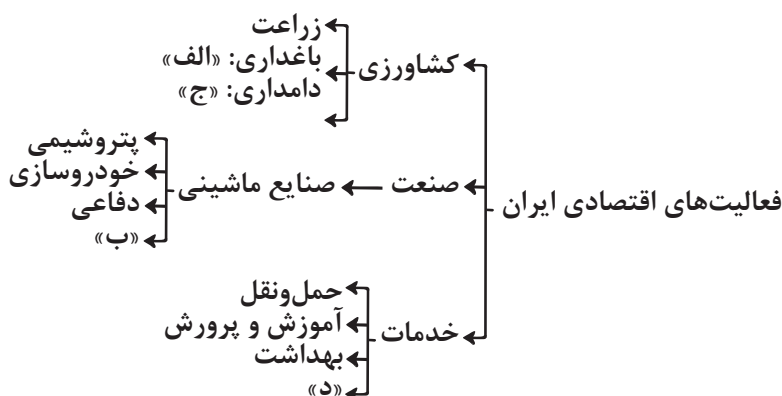
(۱) دستیابی به «ج» که معادل رستاک در عصر ساسانی بود، مستلزم قرارگیری چند «الف» کنار هم است و خود به تشکیل بخش که توسط بخشدار اداره می شود، می انجامد.

(۲) «ب» که هم ارز با «ج» قرار دارد، ممکن است به شکل خطی (شبکه مستطیلی از محورهای ارتباطی) یا شعاعی (شبکه های منشعب از مرکز) باشد.

(۳) «د» که در بخشی از تاریخ معادل خوره بود، از سال ۱۳۱۶ بزرگ ترین واحد تقسیمات کشور بود و کوچک ترین واحد آن، بخش بود.

(۴) «الف» که ممکن است در شکل های پراکنده یا متمرکز (تحت تأثیر پدیده های اطراف خود) وجود داشته باشد، حداقل تعداد ۱۰۰ خانوار را در خود جای می دهد.

۶۰- به ترتیب موارد کدام گزینه نمودار زیر را به درستی کامل می‌کند؟

- (۱) اختلاف شدید درجه حرارت روزانه باعث تولید حجم چندبرابری محصولات شده است. - صنایع نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود. - محصولات دامی همچون محصولات باغی، نقش مهمی در صنایع غذایی دارند. - تجارت به عنوان یکی از راه‌های مهم تولید ثروت، بخش مهمی از خدمات است.
- (۲) این بخش هر ساله ارزش فراوانی وارد کشور می‌کند. - فلزات اساسی بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را پوشش می‌دهند. - یک‌چهارم محصولات دامی کشور توسط عشایر تولید می‌شود. - گردشگری می‌تواند رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده را برای کشور ایجاد کند.
- (۳) محدودیت در منابع آب و خاک از جمله مشکلات تولید محصول در این بخش است. - صنعت فولاد و آلومینیم از جمله صنایع پرکاربرد در صنعت کشور است. - روند رو به رشد صنایع تبدیلی در رشد و گسترش این بخش مؤثر بوده است. - امروزه زیربنای توسعه اقتصادی براساس گسترش تجارت است.
- (۴) مزیت ایران در این قسمت، امکان تولید انواع میوه‌های گرمسیری، سردسیری و نیمه‌گرمسیری است. - صنایع غذایی از جمله صنایعی است که در سند چشم‌انداز کشور به آن اشاره شده است. - تولید خالص داخلی کشور به طور ویژه از این بخش متأثر است. - وجود جاده ابریشم و راه ادویه باعث شده ایران قدمتی طولانی در تجارت داشته باشد.

منطق دهم

۶۱- کاربردی بودن دانش منطق در کدام مثال به طور دقیق تری بیان شده است؟

- (۱) آجر برای دیوار
(۲) ترازو در فروشگاه
(۳) کسب مهارت در رانندگی
(۴) استفاده از آچار در لوله کشی

۶۲- دلالت لفظ بر معنا در کدام گزینه، متفاوت است؟

- (۱) علی با همهٔ سختی‌هایش مدرسه‌اش را دوست دارد.
(۲) متأسفانه دیشب ماشین را دزد برد و ضرر زیادی کردم.
(۳) ایرانی‌ها مانند یک کوه در راه دفاع از وطن استوار بودند.
(۴) در فراغ روی زیبای او بیت گفتم و تعجیلی در حضورش نکرد.

۶۳- اگر رابطهٔ دو مفهوم کلی «الف» و «ب» به گونه‌ای باشد که فقط «الف» نسبت به «ب» دارای مصادیق غیرمشتک باشد، کدام گزینه دربارهٔ آن‌ها درست است؟

- (۱) رابطهٔ بین «الف» و «ب» می‌تواند عموم و خصوص من وجه باشد.
(۲) می‌توان گفت نسبت «الف» به «ب» به ترتیب شبیه نسبت مهره‌دار به جاندار است.
(۳) قطعاً در یک طبقه‌بندی درست، مفهوم «ب» در طبقهٔ بعدی نسبت به «الف» قرار می‌گیرد.
(۴) احتمالاً می‌توان گفت بین «الف» و «ب» نسبت عموم و خصوص من وجه یا عموم و خصوص مطلق برقرار است.

۶۴- امکان تعریف از طریق ذکر مصادیق برای کدام گزینه وجود ندارد؟

- (۱) درخت (۲) انسان (۳) نقاشی (۴) قدرت

۶۵- در کدام گزینه از استدلال متفاوتی با سایر استدلال‌ها استفاده شده است؟

- (۱) همهٔ معلمان مدرسهٔ برادرم دارای مدرک دکتری هستند؛ پس قطعاً معلم ریاضی آن‌ها هم دکتری دارد.
(۲) همهٔ مدرسه مسموم می‌شوند؛ چون خودم دیدم که چندتا از بچه‌های مدرسه مثل من از ساندویچ بوفه بیمار شدند.
(۳) وقتی تلفنش را خاموش کرده، یعنی حتماً از دست من ناراحت شده است.
(۴) علم مانند چراغی که راه را روشن می‌کند، مسیر زندگی انسان را از جهالت نجات می‌دهد.

۶۶- نوع کدام قضیه متفاوت است؟

- (۱) فراموش کردم بوی نبودن‌هایت را.
(۲) در زندگی پاک‌دستی را فراموش مکن.
(۳) پرستاران نظام سلامت کشور تاب‌آوری زیادی ندارد.
(۴) علی و مجید مجریان برنامهٔ دانش‌آموزی هستند.

۶۷- با توجه به صدق «هیچ الف ب نیست»، چه تعداد از گزاره‌های زیر صادق است؟

- «بعضی ب الف است»
- «بعضی الف ب نیست»
- «هر ب الف است»
- «بعضی ب الف نیست»

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۶۸- کدام قیاس به دلیل متفاوتی نامعتبر است؟

- (۱) هر الف ب است. برخی ج ب است؛ پس برخی الف ج است.
(۲) بعضی الف ب است. هر ج الف است؛ پس برخی ب ج است.
(۳) هیچ الف ب نیست. برخی ب ج است؛ پس برخی الف ج نیست.
(۴) هیچ الف ب نیست. هر ب ج است؛ هیچ ب ج نیست.

۶۹- در صورتی که قضیه «ج یا غیر الف است یا ب» منفصل مانعة‌الجمع باشد، کدام گزینه نشانگر رابطه «الف» و «ب» است؟

- (۱) تباین
(۲) تساوی
(۳) عموم و خصوص مطلق
(۴) عموم و خصوص من وجه

۷۰- در کدام گزینه نوع متفاوتی از مغالطه در اثر عوامل روانی استفاده شده است؟

- (۱) علی بعد از این که دیروز غیبت غیرموجه داشت، امروز در مدرسه ادای بیمارها را درمی آورد.
(۲) رضا که متوجه اشتباه برادرش در شرکت شد، معاون او را به دلیل اهمال در کار اخراج کرد.
(۳) تمام فارغ التحصیلان دانشگاه تهران حتماً در مناصب کشوری و دولتی مشغول به فعالیت می شوند.
(۴) ریحانه و مریم به همراه یک دسته گل بزرگ برای شرکت در مصاحبه استخدامی وارد شرکت شدند.

اقتصاد دهم

۷۱- کدام مورد به ترتیب، مربوط به ویژگی‌های هر یک از کسب‌وکارهای «خرده‌فروشان، تعاونی پرورش‌دهندگان زنبور

عسل، شرکت سهامی و مؤسسه حمایت از بیماری‌های خاص» است؟

(۱) آزادی عمل - ایجاد زنجیره توزیع - مقیاس تولید بالا - مأموریتی غیرسودآور

(۲) کوچک‌مقیاس - مالکیت کامل سود - امکان افزایش سرمایه - تأمین نیازمندی‌های اعضا

(۳) بار سنگین مسئولیت - حق رأی بر مبنای مالکیت سرمایه - تأخیر در تصمیم‌گیری - مشکل تأمین مالی

(۴) تخصص‌گرایی - محدوده عمل ملی و بین‌المللی - قوانین پیچیده‌تر - تقسیم سود به تناسب مالکیت سرمایه

۷۲- اگر درآمد یک تولیدکننده چهار برابر هزینه‌های تولیدش باشد و سود حاصل ۵۴ هزار تومان باشد، آن‌گاه:

الف) هزینه‌های تولید این تولیدکننده چند تومان است؟

ب) میزان درآمد او چند تومان است؟

(۲) الف) ۱۸,۰۰۰ / ب) ۷۲,۰۰۰

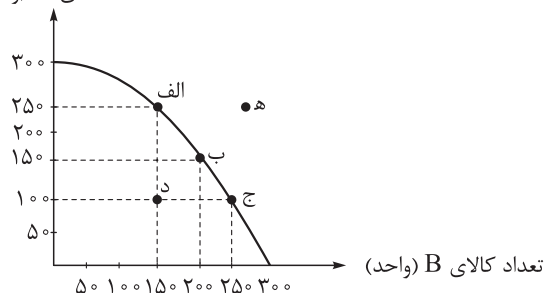
(۱) الف) ۱۰,۰۰۰ / ب) ۴۰,۰۰۰

(۴) الف) ۱۲,۰۰۰ / ب) ۴۸,۰۰۰

(۳) الف) ۱۵,۰۰۰ / ب) ۶۰,۰۰۰

۷۳- نمودار زیر مقدار تولید دو کالای A و B را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد. با توجه به این نمودار:

تعداد کالای A (واحد)

الف) این کشور در کدام نقطه قادر خواهد بود بدون کاستن از

مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد؟

ب) اگر نقطه تولید بنگاه نقطه «ب» باشد، آن‌گاه برای تولید

۱۰۰ واحد بیشتر کالای A، این کشور باید از تولید چند واحد

کالای B صرف نظر کند؟

ج) در صورتی که این کشور ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش ندهد، قادر به تولید در کدام نقطه نخواهد بود؟

د) اگر تولیدات این کشور در نقطه «د» قرار داشته باشد، در چه صورت این اقتصاد به کارایی خواهد رسید؟

(۱) «د» / ۵۰ واحد / «ه» / با تولید ۱۵۰ واحد کالای A بیشتر

(۲) «ج» / ۵۰ واحد / «د» / با تولید ۱۰۰ واحد کالای B بیشتر

(۳) «د» / ۵۰ واحد / «ه» / با تولید ۱۰۰ واحد کالای A بیشتر

(۴) «ج» / ۴۰ واحد / «د» / با تولید ۱۵۰ واحد کالای B بیشتر

۷۴- عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح دو پرسش زیر است؟

الف) نوع مالیات در هر یک از موارد زیر کدام است؟

- افرادی که خانه، ویلا، خودروهای لوکس و ... دارند، ملزم به پرداخت درصدی از ارزش دارایی خود به دولت هستند.
 - دولت تصمیم می‌گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید، مالیات بپردازند.
 - کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.
- ب) به ترتیب هر یک از موارد زیر، در نتیجه کدام اقدام دولت پدید آمده است؟
- تعرض نکردن افراد به حقوق یکدیگر

• تسهیل و تشویق مبادلاتی که به نفع خریداران و فروشندگان است.

• تضمین وجود اطلاعات و آگاهی لازم برای مبادلات بین افراد

- ۱) الف) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد / ب) تأمین کالاها و خدمات عمومی - حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن - حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود
- ۲) الف) مالیات بر مصرف - مالیات بر دارایی - مالیات بر ارزش افزوده / ب) تأمین کالاها و خدمات عمومی - حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف
- ۳) الف) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد / ب) حضور دولت و عملکرد قوی آن - وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف
- ۴) الف) مالیات بر مصرف - مالیات بر دارایی - مالیات بر ارزش افزوده / ب) حضور دولت و عملکرد قوی آن - وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

۷۵- عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) مفهوم «مقرون به صرفه بودن» در تجارت، با کدام عبارت متناسب است؟

- ب) به موجب فعالیت تعدادی از دانشمندان ایرانی، بذر صیفی‌جات متناسب با کویر و آب‌های شور تولید و به بازارهای بین‌المللی صادر شده است. کدام مورد اثر فعالیت آن‌ها را بر استحکام اقتصادی کشور بیان می‌کند؟

- ۱) بهبود عملکرد بازار / رشد اقتصادی و کاهش فقر
- ۲) کاهش تعرفه‌ها / مقابله با تحریم‌های مالی
- ۳) مزیت اقتصادی / خلق مزیت اقتصادی
- ۴) رونق اقتصادی / تأمین کالاهای راهبردی

۷۶- هزینه تولید هر واحد از کالاهای A و B در سه کشور فیلیپین، اندونزی و مالزی در جدول زیر آمده است. اگر هر سه کشور از نیروی انسانی و دانش فنی برابر برخوردار باشند، آن گاه:

الف) کدام کشور در تولید کالای A مزیت مطلق دارد؟

ب) کدام مورد در خصوص تولیدات کشور فیلیپین صحیح است؟

کشور	هزینه تولید	هزینه تولید هر واحد کالای A	هزینه تولید هر واحد کالای B
فیلیپین	۱۱ دلار	۶۴ دلار	
اندونزی	۹ دلار	۶۱ دلار	
مالزی	۷ دلار	۷۵ دلار	

۱) اندونزی / این کشور در تولید کالای B دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای A را از مالزی وارد کند.

۲) اندونزی / این کشور در تولید کالای A دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای B را از اندونزی وارد کند.

۳) مالزی / این کشور در تولید کالای B دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای A را از مالزی وارد کند.

۴) مالزی / این کشور در تولید کالای A دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای B را از اندونزی وارد کند.

۷۷- شاخص قیمت مصرف کننده (cpi) در سال ۱۴۰۱، برابر با $\frac{8}{2}$ واحد پولی است. در صورتی که نرخ تورم سال ۱۴۰۲ برابر با ۳۵ درصد باشد:

الف) شاخص قیمت مصرف کننده (cpi) در سال ۱۴۰۲ چه میزان خواهد بود؟

ب) شاخص قیمت مصرف کننده (cpi) در سال ۱۴۰۳ چه میزان باید باشد تا نرخ تورم ۲۵ درصد کاهش یابد؟

$$۱۲/۱۷۷ - ۱۱/۷ (۱)$$

$$۱۲/۱۷۷ - ۱۱/۰۷ (۲)$$

$$۱۱/۱۵۵ - ۱۱/۷ (۳)$$

$$۱۱/۱۵۵ - ۱۱/۰۷ (۴)$$

۷۸- عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) نقش اصلی پول در مبادلات چیست و با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، کدام وظیفه پول به درستی تحقق نمی‌یابد؟

ب) هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

تعریف	نوع بیکاری	• بیکاری دوره‌ای
هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد.	«ج»	• بیکاری ساختاری
در همه کشورهای وجود دارد و کوتاه‌مدت است.	«ب»	• بیکاری اصطکاکی
عدم تطابق مهارت‌ها	«الف»	

۱) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت آتی / الف - ج - ب

۲) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات / ج - الف - ب

۳) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول / الف - ج - ب

۴) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول / ج - الف - ب

۷۹- جدول زیر حاوی اطلاعات فرضی مربوط به تولید کل کشوری در طی سه سال پیایی است (در این کشور تنها دو

کالای A و B تولید می‌شود). نرخ رشد تولید ناخالص داخلی واقعی در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ چند درصد است؟ (سال

۱۳۹۴ سال پایه است.)

کالا	سال ۱۳۹۴		سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۶	
	قیمت	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت	مقدار
A	۲۰۰ تومان	۱۵۰ کیلو	۲۲۰ تومان	۹۰ کیلو	۲۸۰ تومان	۱۲۰ کیلو
B	۴۰۰ تومان	۱۲۰ کیلو	۵۰۰ تومان	۲۰۰ کیلو	۵۵۰ تومان	۲۵۰ کیلو

سال	واقعی	سال	واقعی	سال	واقعی	سال	واقعی
۱۳۹۵ (۱)	۲۵/۶۴	۱۳۹۵ (۲)	۲۳/۶۲	۱۳۹۵ (۳)	۲۱/۳۵	۱۳۹۵ (۴)	۲۵/۰۳
۱۳۹۶	۲۶/۵۳	۱۳۹۶	۲۲/۰۵	۱۳۹۶	۲۰/۰۴	۱۳۹۶	۲۳/۰۲

۸۰- فردی ۴۰۰۰ برگه سهم را در عرضه اولیه یک شرکت تولیدی به مبلغ ۶۰ میلیون تومان خریداری کرده است. اگر

قیمت بازاری هر سهم ۱۲ درصد بیشتر از قیمت اسمی آن باشد، به ترتیب «ارزش اسمی هر برگه سهم» و «قیمت بازاری

هر برگه سهم» چند تومان است؟

۱) ۲۸,۸۰۰ - ۲۴,۰۰۰ (۲) ۱۵,۰۰۰ - ۱۶,۸۰۰ (۳) ۱۵,۰۰۰ - ۱۸,۰۰۰ (۴) ۲۴,۰۰۰ - ۲۶,۸۸۰

پایه یازدهم

چنان چه پایه یازدهم را در پیل کاربری خود انتخاب کرده اید، به سؤالات این دفتر چه مطابق جدول زیر در زمان مقرر پاسخ دهید.

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	بودجه بندی دروس
ریاضی و آمار (۲)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۵ دقیقه	ریاضی و آمار (۲) کل کتاب صفحه ۱ تا ۷۰
زبان و ادبیات فارسی (۲)	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰ دقیقه	علوم و فنون ادبی (۲) کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۸
علوم اجتماعی (۲)	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰ دقیقه	جامعه شناسی (۲) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۳۶
روان شناسی	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۸ تا ۲۰۶
عربی، زبان قرآن (۲)	۱۵	۱۲۱	۱۳۵	۱۵ دقیقه	عربی، زبان قرآن (۲) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶
تاریخ (۲)	۸	۱۳۶	۱۴۳	۸ دقیقه	تاریخ (۲) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۸۶
جغرافیا (۲)	۷	۱۴۴	۱۵۰	۷ دقیقه	جغرافیا (۲) کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۳
فلسفه (۱)	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰ دقیقه	فلسفه (۱) کل کتاب صفحه ۱ تا ۹۳
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه	

ریاضی و آمار یازدهم

۸۱- گزاره $(p \wedge \sim q) \Rightarrow r$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

$$(1) \sim p \vee q \vee \sim r \quad (2) p \vee \sim q \vee r \quad (3) \sim p \vee q \vee r \quad (4) p \vee q \vee r$$

۸۲- در حل معادله $(x-1)^2 = (2x-3)^2$ ، در کدام مرحله، اشتباه رخ داده است؟

مرحله ۱ $x^2 - 2x + 1 = 4x^2 - 12x + 9$

مرحله ۲ $3x^2 - 10x = -8$

مرحله ۳ $x^2 - \frac{10}{3}x = \frac{-8}{3}$

مرحله ۴ $x^2 - \frac{10}{3}x + \frac{25}{9} = \frac{1}{9}$

مرحله ۵ $(x - \frac{5}{3})^2 = \frac{1}{9}$

مرحله ۶ $x - \frac{5}{3} = \pm \frac{1}{3}$

مرحله ۷ $x = 2, \frac{4}{3}$

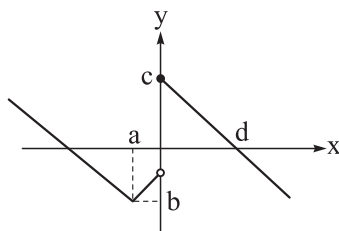
(۱) مرحله ۲ (۲) مرحله ۴ (۳) مرحله ۶ (۴) اشتباهی رخ نداده است.

۸۳- اگر $f(x) = x^2 - x$ و $f + g$ تابع همانی باشد، کدام گزینه دربارهٔ تابع g درست است؟

(۱) دارای ماکزیممی برابر با ۱ است. (۲) دارای ماکزیممی برابر با -۱ است.

(۳) دارای مینیممی برابر با ۱ است. (۴) دارای مینیممی برابر با -۱ است.

۸۴- شکل زیر نمودار تابع $f(x) = \begin{cases} |x+1| - 2 & x < 0 \\ -x + 3 & x \geq 0 \end{cases}$ را نشان می‌دهد. حاصل $a + b + c + d$ کدام است؟

(۱) ۱

(۲) ۲

(۳) ۳

(۴) ۴

۸۵- نمایش زوج مرتبی تابع $f : A \rightarrow \{k\}$ به صورت $f = \{(a, c+4), (b, 6-c), (c, d)\}$ است. مقدار $c + k$ کدام است؟

(۴) ۸

(۳) ۷

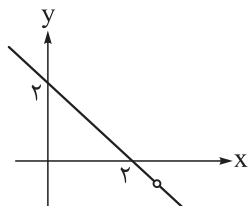
(۲) ۶

(۱) ۵

۸۶- توابع f ، g و h را در نظر بگیرید. اگر $f = \{(2, 5), (5, 2), (-1, 4), (4, -1)\}$ و بدانیم $(f \times g)(-1) = 6$ و $(\frac{h}{f})(5) = -3$ ، آن گاه جزء صحیح $h(5) + g(-1)$ کدام است؟

- (۱) -۴ (۲) -۵ (۳) ۵ (۴) ۴

۸۷- نمودار تابع $\frac{g-f}{g}$ به صورت زیر است. اگر $f(x) = x^2 - 4x + 3$ باشد، مقدار $g(8)$ کدام است؟

- (۱) ۳
(۲) ۴
(۳) ۵
(۴) ۶

۸۸- اگر $a = [-\frac{25}{3}] + [\sqrt{10}]$ و $b = \text{sign}(4/2) + \text{sign}(10^{-2})$ باشد، حاصل $b - a$ کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹

۸۹- خط فقر اعضای یک جامعه ۱۰ نفره را به روش میانگین حساب می کنیم و به عدد $8/5$ میلیون تومان می رسیم. اگر یک نفر با درآمد ماهانه ۲۶ میلیون تومان از این جامعه خارج شود، خط فقر جدید چند میلیون تومان است؟

- (۱) ۸ (۲) $8/1$ (۳) $8/2$ (۴) $8/25$

۹۰- در جامعه ای با نرخ بیکاری ۶ درصد، اگر جمعیت بیکار ۱۵۰ نفر باشد، جمعیت شاغل چند نفر است؟

- (۱) ۲۲۲۵ (۲) ۲۲۵۰ (۳) ۲۳۰۰ (۴) ۲۳۵۰

علوم و فنون ادبی یازدهم

۹۱- آثار ذکر شده در کدام گزینه، به ترتیب متعلق به صاحبان آثار زیر هستند؟

«اخلاق الاشراف - تحفة الاحرار - لمعات - مجالس سبعة»

(۱) جامع التواریخ - المعجم - مرصاد العباد - دیوان شمس

(۲) صد پند - نفحات الانس - عشاق نامه - فیه ما فیه

(۳) رساله دلگشا - بهارستان - تاریخ جهانگشا - طبقات ناصری

(۴) موش و گربه - تاریخ گزیده - تاریخ و صاف - جمشید و خورشید

۹۲- با توجه به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر سبک هندی، کدام بیت متعلق به این سبک نیست؟

(۱) جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را

(۲) از هر که خواهی امداد، اول تلافی اش کن دستی اگر نداری زحمت مده عصا را

(۳) رنگ زرد ما عیار قدرت عشق است و بس این طلا بی پرده دارد جوهر اکسیر را

(۴) دل عاشق ز گلگشت چمن آزرده تر گردد که هر شاخ گلی دامی است مرغ رشته بر پارا

۹۳- توضیحات زیر به ترتیب مربوط به کدام آثار است؟

• موضوع این کتاب، سیر و سلوک عارفانه است.

• بازگردانی کتاب کلیله و دمنه به زبان ساده است.

• نثر آن در دیباچه مصنوع و در اصل کتاب ساده است.

• قدیمی ترین تاریخ نوشته شده درباره تیمور است.

(۱) نفحات الانس - بابرنامه - عیار دانش - ظفرنامه

(۲) لمعات - انوار سهیلی - عیار دانش - تاریخ گزیده

(۳) نفحات الانس - بابرنامه - شرفنامه بدلیسی - تاریخ گزیده

(۴) لمعات - انوار سهیلی - شرفنامه بدلیسی - ظفرنامه

۹۴- آرایه‌های ذکر شده مقابل کدام گزینه تماماً درست است؟

(۱) چون آینه رخ از رخ زیبات نتابم گر آزه نهد بر سرم ایام چو شانه (مجاز - کنایه)

(۲) چون چشم تو دل می برد از گوشه نشینان همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست (کنایه - اضافه تشبیهی)

(۳) ای عارض مه پیکر تو صورت جانی وی پسته شیرین سخت شور جهانی (تشبیه - استعاره مصرحه)

(۴) جان در سر سودای تو کردیم و نگفتیم در حضرت جانان که کند یاد ز جانی؟ (مجاز - استعاره مکنیه)

۹۵- در کدام ابیات «مجاز به علاقه مشابهت» به کار رفته است؟

الف) چگونه سروروانی به فکر خون من افتد که ریخت خون جهانی به خاک راهگذارش

ب) سنگی به چند سال شود لعل پاره‌ای زنهار تا به یک نفسش نشکنی به سنگ

ج) مغان که خدمت بت می کنند در فرخار ندیده‌اند مگر دلبران بت‌رو را

د) ای گل خوشبوی اگر صد قرن باز آید بهار مثل من دیگر نبینی بلبل خوش‌گوی را

(۱) الف - ج

(۲) ب - ج

(۳) ب - د

(۴) الف - د

۹۶- آرایه‌های «مجاز» و «تشبیه فشرده» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- (۱) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
- (۲) می‌نوش و جهان بخش که از زلف کمندت
- (۳) حرف‌های خط موزون تو پیرامن روی
- (۴) ماه و پروین از خجالت رخ فروپوشد اگر
- (۱) چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
- (۲) شد گردن بدخواه گرفتار سلاسل
- (۳) گویی از مشک سیه بر گل سوری رقم‌اند
- (۴) آفتاب‌آسا کند در شب تجلی روی تو

۹۷- به ترتیب چند مصراع در وزن همسان دولختی و چند مصراع در وزن همسان تک‌لختی سروده شده‌اند؟

- (الف) ای بلبل اگر نالی من با تو هم‌آوازم
- (ب) ببرد عقل و دلم را بُراق عشق معانی
- (ج) با همه تدبیر خویش ما سپر انداختیم
- (د) من نمی‌رفتم به کویش دل کشید آن‌جا مرا
- (ه) به کام دشمنم ای دوست عاقبت بنشاندی
- (و) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی

- (۱) سه - سه
- (۲) چهار - دو
- (۳) سه - دو
- (۴) دو - دو

۹۸- کدام بیت دارای وزن همسان نیست؟

- (۱) چو با دوست دشخوار گیری و تنگ
- (۲) خیالش در نظر، چون آیدم خواب
- (۳) جان ندارد هر که جانانیش نیست
- (۴) اگر تو برفکنی در میان شهر نقاب
- (۱) نخواهد که بیند تو را نقش و رنگ
- (۲) نشاید در به روی دوستان بست
- (۳) تنگ‌عیش است آن‌که بستانیش نیست
- (۴) هزار مؤمن مخلص درافکنی به عِقاب

۹۹- مفهوم مصراع «هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست» در همه ابیات زیر یافت می‌شود، به جز

- (۱) ای مدّعی که می‌گذری بر کنار آب
- (۲) غرقه دریای بی‌پایان، کجا یابد کنار؟
- (۳) ملامت‌گوی عاشق را چه گوید مردم دانا؟
- (۴) مکن ملامتِ خواجه عشق بازی و مستی
- (۱) ما را که غرقه‌ایم ندانی چه حالت است
- (۲) ساحلش پیدا نباشد بحر بی‌پایان ما
- (۳) که حال غرقه در دریا نداند خفته بر ساحل
- (۴) که بر کناری و دانم که حال غرقه ندانی

۱۰۰- کدام بیت فاقد مفهوم بیت زیر است؟

- (الف) «آتش فروزِ قهرِ تو، آینه‌دارِ لطفِ تو
- (ب) گلستان کند آتشی بر خلیل
- (ج) خنده از لطف حکایت می‌کند
- (د) بلند آن سر که او خواهد بلندش
- (ه) نوش دان هر چه زهرِ او باشد
- (۱) هم مغربِ اِدبارها هم مشرقِ اقبال‌ها»
- (۲) گروهی بر آتش برد ز آب نیل
- (۳) ناله از قهرت شکایت می‌کند
- (۴) نژند آن دل که او خواهد نژندش
- (۵) لطف دان هر چه قهرِ او باشد

جامعه‌شناسی یازدهم

۱۰۱- در ارتباط با مفاهیم «جهان انسانی»، «جهان تکوینی»، «فرهنگ جهانی» و «جهان فرهنگی» به ترتیب موارد کدام گزینه درست است؟

- (۱) تقسیم به دو بخش فردی و اجتماعی - مستقل از خواست و اراده انسان - گسترش در جهان از حیث جغرافیایی - محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌ها
- (۲) محصول زندگی و عمل انسان‌ها - وجودداشتن پیش از وجود انسان - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - تقسیم به دو بخش ذهنی و اجتماعی
- (۳) تناسب بخش‌های مختلف آن با یکدیگر - محدودیت به جهان طبیعی - عبور از مرزهای جغرافیایی و قومی - در بر گرفتن زندگی اجتماعی انسان‌ها
- (۴) محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌ها - تقسیم به طبیعت و فوق طبیعت - نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام - شکل‌دادن به شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها

۱۰۲- در ارتباط با مفهوم «استبداد»، در متن زیر چه تعداد نادرستی وجود دارد؟

«قدرت سیاسی جوامع اسلامی قبل از استعمار بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، اما در دوران استعمار به دلیل قدرت سیاسی و فرهنگی غرب، به استبداد استعماری تبدیل شد. هم استبداد قومی و هم استبداد استعماری دارای هویتی غیراسلامی هستند؛ با این تفاوت که استبداد قومی، پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، اما استبداد استعماری به دلیل رعایت ظواهر اسلامی، نیازهای اقتصادی و فرهنگی غرب را تأمین می‌کرد.»

(۱) یک (۲) دو

(۳) سه (۴) چهار

۱۰۳- در ارتباط با مقایسه عقاید بنیادین اسلام و غرب، موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

فرهنگ	عقاید بنیادین	هستی‌شناسی	معرفت‌شناسی	انسان‌شناسی
اسلام	الف	ب	ج	د
غرب	ه	و	ز	ح

• تبیین جهان بدون ارجاع به هدایت الهی و مستقل از خداوند

• بعثت پیامبران برای شکوفایی عقل انسان‌ها

• تأکید بر عقل خودبنیاد بشری و اتکا به تجربه‌گرایی

• آفرینش حکیمانه و مبدأ و مقصد بودن خداوند

(۱) ه - ب - و - ج (۲) ه - ج - و - الف

(۳) د - ب - ه - الف (۴) د - ج - ه - ب

۱۰۴- به ترتیب، هر یک از موارد زیر به چه موضوعی اشاره دارد؟

- کلیسا در تعامل با امپراتوری روم، به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشت.
- خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.
- انقلاب فرانسه ریشه در تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی دارد.
- دولت‌های غربی با تبلیغ مسیحیت، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را دچار اختلال کردند.
- (۱) عملکرد مسیحیت قرون وسطی - دئیسم و عدم پذیرش وحی - اندیشه‌های فلسفی روشنگری در قرون وسطی - به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی
- (۲) گسترش ابعاد دنیوی در دوره رنسانس - روشنگری خاص در فرهنگ جدید غرب - علم و فناوری در فرهنگ معاصر غرب - مسیحیت قرون وسطی
- (۳) فرهنگ دینی مسیحیت در قرون وسطی - بحران معرفت‌شناسی غرب - نخستین انقلاب لیبرال جهان - جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید
- (۴) تحریفات مسیحیت در سطح عمل - روشنگری عقل‌گرای قرن‌های هفدهم و هجدهم - سیاست در فرهنگ جدید غرب - از مراحل تکوین نظام نوین جهانی

۱۰۵- هر یک از موارد زیر، به ترتیب نشان‌دهنده چه موضوعی است؟

- سازمان همکاری شانگهای
- ضرب شهادتین روی سکه‌های مغولی
- مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی
- (۱) برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی شکل گرفته است. - غلبه نظامی همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست. - فرهنگ‌ها و تمدن‌ها قبل از ظهور غرب جدید، می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود عبور کنند.
- (۲) خود را حامی کشورهای عضو و ارتقادهنده وضعیت آن‌ها و نیرویی برای حفظ صلح جهان می‌دانند. - برخی فرهنگ‌ها سلطه بر دیگر جوامع را ارزش اجتماعی برتر می‌دانند. - مسلمانان آسیای جنوب شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند.
- (۳) به سبب موقعیت برتر کشورهای اروپایی و آمریکایی در عرصه رسانه، از شکل‌گیری امپراتوری فرهنگی سخن گفته‌اند. - غلبه فرهنگی همواره با غلبه نظامی همراه نیست. - جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف است.
- (۴) مقابله با چالش‌های جهانی توسط جنبش‌هایی صورت می‌گیرد که فراتر از مرزهای سیاسی دولت‌ها عمل می‌کنند. - امپراتوری از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی شکل می‌گیرد. - نشر و گسترش اسلام، مرهون قدرت و قوت فرهنگی آن است.

۱۰۶- در ارتباط با علت‌ها و پیامدهای چالش‌ها و بحران‌های جهانی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) چالش فقر و غنا } علت: تکیه لیبرالیسم بر شعار آزادی به‌ویژه آزادی اقتصادی و نادیده‌گرفتن عدالت پیامد: از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت
- (۲) بحران اقتصادی } علت: کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و از بین رفتن بازار فروش تولیدکنندگان پیامد: پیوند با چالش فقر و غنا و افزوده‌شدن بر دامنه آن
- (۳) بحران زیست‌محیطی } علت: رویکرد انسان مدرن و فرهنگ معاصر غرب نسبت به طبیعت پیامد: حاشیه‌نشینی، فقر و اختلافات سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای
- (۴) بحران معرفتی } علت: آشکارشدن محدودیت علم تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی پیامد: پوچ‌گرایی، یأس و مرگ آرمان‌ها و امیدها با اصالت انسان دنیوی

۱۰۷- درک و رویکرد بیدارگران نخستین اسلامی نسبت به غرب، بیشتر مبتنی بر چه ویژگی‌هایی بود؟

- (۱) با وجود اعتراض به سلطه غرب، شناخت عمیقی از فرهنگ آن نداشتند و قدرت سیاسی و اقتصادی غرب را تهدیدی برای استقلال جوامع اسلامی می‌دانستند و در برابر آن واکنش نشان دادند.
- (۲) نسبت به قومیت‌های مختلف درون فرهنگ اسلامی نگاهی منفی داشتند و عزت امت اسلامی و وحدت هویت مسلمانان را در پیروی از فرهنگ توحیدی می‌دانستند.
- (۳) معتقد بودند که دولت‌های اسلامی باید به خطر جوامع غربی آگاه باشند و با عمل به اسلام و ضمن دوری از تقلید از رفتار فرنگیان، صرفاً از حضور اقتصادی و سیاسی آنان بهره‌مند شوند.
- (۴) عملکرد جوامع غربی را مشابه تعالیم اسلامی ارزیابی کرده و دوری فرهنگ غرب از عملکرد اسلامی را علت ضعف جوامع اسلامی می‌دانستند؛ لذا به دنبال بازگشت به اسلام بودند.

۱۰۸- به ترتیب هر یک از انقلاب‌ها و جنبش‌های زیر، نشان‌دهنده چه مفهومی است؟

• جنبش عدالتخانه

• انقلاب ۱۹۲۱ مراکش

• تدوین رساله‌های جهادیه

• جبهه نجات اسلامی الجزایر

- (۱) انقلاب اجتماعی - تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه - بیداری اسلامی
- (۲) تغییر ساختار سیاسی - جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم - عملکرد نخستین بیدارگران اسلامی - تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایران
- (۳) فعالیت رقابت‌آمیز - تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - اصلاح رفتار حاکمان - تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر جهان اسلام
- (۴) اصلاح ساختار حکومت - بیداری اسلامی و بهار عربی - اصلاح شیوه عملکرد دولت‌های اسلامی در برابر غرب - انقلاب‌های آزادی‌بخش

۱۰۹- پاسخ موارد زیر در ارتباط با اندیشمندان کدام است؟

- از دیدگاه ریکاردو، تحت چه شرایطی حکومتگران، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد؟
- نظریه پایان تاریخ از فوکویاما، چه معنایی را درباره نظام نوین جهانی القا می‌کند؟
- اگوست کنت بر چه مبنایی معتقد است که جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد؟
- (۱) سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند. - فروپاشی بلوک شرق، به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب منجر می‌شود. - ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
- (۲) طبیعت حکم به رفتن فقرا بدهد. - نظام لیبرال دموکراسی محصول نهایی تاریخ بشر است و برای آن جایگزین بهتری قابل تصور نیست. - جنگ در جامعه و فرهنگ غربی، امری عارضی است.
- (۳) استعداد به پاداش طبیعی خود برسد. - فروپاشی بلوک شرق و غلبه نظام لیبرال دموکراسی پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر است. - به واسطه انقلاب صنعتی، جنگ امری ذاتی شده است.
- (۴) حق حیات از فقرا سلب شود. - طرح نظریه جنگ تمدن‌ها، رویکرد خصمانه جهان غرب را به جنبش‌های اسلامی توجیه می‌کرد. - با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

۱۱۰- از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها درست‌اند؟

الف) اگر فرهنگی نتواند به پرسش‌های بنیادین بشر پاسخ دهد، توانایی دفاع از حقانیت ارزش‌های خود را نخواهد داشت.
ب) در استعمار نو، با استفاده از کودتای نظامی، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری بهره برده می‌شود.

ج) حقوق بشر بر مبنای اندیشه اومانیستی، صرفاً براساس خواسته‌ها، تمایلات و عادات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.
د) توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب و تثبیت مرجعیت علمی غرب ایفا می‌کند.

ه) مطابق با نظریه توسعه‌یافته و عقب‌مانده، کشورهای غربی انتقال قدرت از کشورهای غیرغربی به جهان غرب را تسهیل می‌کنند.

و) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق عمل کردند.

(۱) ه - د - الف	(۲) ج - الف - د
(۳) ب - و - ه	(۴) ج - ب - و

روان‌شناسی یازدهم

۱۱۱- براساس تحقیقات مالدونادو، «برنامه‌های مداخله‌ای و آموزشی برای نزدیکان بیمار مثل اطلاعات درست درباره بیماری، بهبود راهبردهای مقابله‌ای، حمایت اجتماعی و ... می‌توانند به رفع فرسودگی مراقبان کمک کنند. (الف)» در این راستا دانشجویی «به دنبال بررسی تأثیر آموزش روش‌های مقابله با استرس بر بهبود عملکرد خانواده بیماران روانی است. (ب)» با توجه به مطالب گفته‌شده، کدام گزینه در ارتباط با قسمت‌های «الف» و «ب» نادرست است؟

- (۱) آن‌چه در قسمت «ب» مشخص شده به هدف دوم علم تجربی اشاره دارد که لازم است پژوهشگر ابتدا آن را به صورت یک جمله خردمندانه بیان کند.
- (۲) بخش «الف» برخلاف بخش «ب» پاسخ‌های احتمالی خود را مورد آزمایش قرار داده و بدون نیاز به تطبیق نتایج آزمایش‌های خود با یافته‌های موجود، یک «قانون» را مطرح کرده است.
- (۳) اگر موضوع مطرح‌شده در «ب» آزمایش و اثبات شود، می‌تواند در کنار تحقیقاتی همچون «الف» قرار گرفته و آخرین مفهوم مهم در علم تجربی را شکل دهد.
- (۴) پژوهش‌هایی مانند «الف» و «ب» پس از تأیید می‌توانند توسط مراکز اجرایی به کار گرفته شوند که در این صورت هدف چهارم علم تجربی تحقق یافته است.

۱۱۲- کدام مورد در خصوص «روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی» درست است؟

- (۱) برای دستیابی به اطلاعات دقیق و عاری از پیش‌داوری، مشاهده باید فقط در محیط آزمایشگاهی انجام گیرد.
 - (۲) مصاحبه ابزاری برای کمی‌کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است که با سؤالات از پیش تعیین‌شده به دست نمی‌آید.
 - (۳) تصویربرداری تشدید مغناطیسی یکی از انواع مشاهده است که در آزمایشگاه صورت می‌گیرد.
 - (۴) اطلاعاتی را که نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده نمود، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه و مصاحبه به دست آورد.
- ۱۱۳- ماهان در یک‌ونیم‌سالگی بدون کمک دیگران شروع به راه‌رفتن می‌کند. آمادگی ماهان برای راه‌رفتن با مفهوم چند مورد از ابیات زیر مرتبط است؟

الف) سگ اصحاب کهف روزی چند	پی نیکان گرفت و مردم شد
ب) عاقبت گرگ‌زاده گرگ شود	گرچه با آدمی بزرگ شود
ج) زینهار از قرین بد زینهار	و قنا ربنا عذاب النار
د) با سیه‌دل چه سود گفتن وعظ	نرود میخ آهنین در سنگ
ه) پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است	تربیت ناهل را چون گردکان بر گنبد است

(۱) یک مورد (۲) دو مورد (۳) سه مورد (۴) چهار مورد

۱۱۴- آراین ۵ ساله مشغول دیدن برنامه مورد علاقه‌اش در تلویزیون بود که ناگهان برق خانه‌شان رفت و تصویر قطع شد؛ او از این اتفاق بسیار خشمگین شد و کنترل تلویزیون را پرتاب کرد.

از نظر شما درست‌ترین برخوردی که مادر آراین می‌تواند داشته باشد تا طبق توصیه پیامبر (ص) عمل کرده باشد، کدام است؟

- (۱) نباید موضوع را جدی گرفته و واکنشی نشان دهد.
- (۲) باید بدون آن‌که او را دعوا کند از دیدن تلویزیون محروم‌ش کند.
- (۳) باید به او بگوید که این هیجانی که او تجربه می‌کند خشم است و با پرتاب کنترل از بین نمی‌رود.
- (۴) باید او را از زشتی عملش آگاه کند و ارزش‌های جایگزین را به او بفهماند.

۱۱۵- چرا معلم‌های درس‌های مختلف در مواجهه با کتاب‌های جامع جمع‌بندی به صفحات مربوط به درس خود بیشتر توجه می‌کنند؟

- (۱) دانش‌آموزان از دبیران خود انتظار دارند که در رابطه با بخش مربوط به درس خود نظر کارشناسی داشته باشند.
- (۲) محتوای مخزن نگه‌داری ادراکات معلمان در مواجهه با کتاب جمع‌بندی باعث توجه آنان شده است.
- (۳) آشنایی نسبی آن‌ها با محتوای درس خود، عامل مؤثر برای توجه متمرکز به صفحات مربوط به درس آن‌هاست.
- (۴) ویژگی‌های صفحات مورد توجه مانند تغییرات درونی محرک، عامل اصلی توجه معلمان بوده است.

۱۱۶- بعد از برگزاری آزمون خیلی سبز، نوشین در جواب دوستش نسترن که پرسیده بود که پاسخ سؤال ۱۰ ادبیات چه بود؟ چیزی به یاد نیاورد، ولی وقتی نسترن پرسید که کدام بیت آرایهٔ مراعات نظیر داشت، گفت: «همون بیت مربوط به شیرین و فرهاد. فکر کنم این بود: دیشب صدای تیشه از بیستون نیامد / شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد». کدام گزینه یادآوری بیت فوق را پس از امتحان توسط نوشین بهتر توجیه می‌کند؟

- (۱) استفاده از نشانه‌های درونی برای بازیابی اطلاعات از حافظه، کارآمدتر از نشانه‌های بیرونی است.
- (۲) عوامل عاطفی می‌تواند بر بازیابی اطلاعات هم به صورت مثبت و هم به صورت منفی اثر بگذارد.
- (۳) برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور اطلاعات در زمان مناسب استفاده کنید.
- (۴) اگر به همراه رمزگردانی دیداری، مطالب به صورت شنیداری هم رمزگردانی شوند، حافظه قوی‌تر عمل می‌کند.

۱۱۷- از بین عبارتهای زیر، کدام موارد نادرست هستند؟

(الف) در مسائل خوب تعریف نشده، دستیابی به هدف ممکن نیست؛ زیرا اصولاً راهبردهای مشخصی برای رسیدن به هدف در آنها وجود ندارد.

(ب) در مسائل خوب تعریف شده، می‌توانیم تضمین کنیم که استفاده از اقدامات مشخص شده ما را هرگز به هدف نمی‌رساند.

(ج) تمامی مسائل خوب تعریف نشده، پیچیده و چندعلیتی هستند؛ بنابراین تعریف دقیق آنها امکان‌پذیر نیست.

(د) برخی از مسائل در علوم چون علم فیزیک، به دلیل دشواری و پیچیدگی زیاد، خوب تعریف نشده محسوب می‌شوند.

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «ب» - «ج» - «د»

۱۱۸- زمانی که مریم بعد از کسب نمرات خیلی پایین در امتحانات ترم احساس ناکامی داشت، بدون مشورت با دیگران تصمیم گرفت و درس خواندن را رها کرد تا شرایط بهتر شود. کدام گزینه دربارهٔ تصمیم‌گیری مریم درست است؟

- (۱) سبک تصمیم‌گیری او اجتنابی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، اعتماد افراطی است.
- (۲) سبک تصمیم‌گیری او احساسی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، سوگیری تأیید است.
- (۳) سبک تصمیم‌گیری او اجتنابی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، کنترل نکردن هیجانات است.
- (۴) سبک تصمیم‌گیری او احساسی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، کنترل نکردن هیجانات است.

۱۱۹- چند مورد از موقعیتهای زیر بیانگر مفهوم درماندگی آموخته شده است؟

- فرشید معتقد است که به دلیل بدشانسی از مدرسه اخراج شده و دیگر نمی‌خواهد به درس خواندن ادامه دهد.
- ساناز به معلم خود گفت که دیگر نمی‌خواهد در رشتهٔ ریاضی تحصیل کند؛ زیرا به آن علاقه‌ای نداشته و قصد او این است که به سمت کارهای هنری برود.

• مسعود دچار اضافه‌وزن شدیدی است و آن را دلیل ناتوانی‌اش در انجام بسیاری از کارها می‌داند.

- (۱) هیچ مورد (۲) یک مورد (۳) دو مورد (۴) سه مورد

۱۲۰- بعد از فوت یکی از عزیزان، دوست مزده توصیه‌های زیر را به او کرد. دسته‌بندی متناسب با هر یک از این توصیه‌ها در کدام گزینه آمده است؟

«به نیت او خیرات بده و هر وقت دلت برایش تنگ شد نفس عمیق بکش و به خاطرات خوبی که با او داشتی فکر کن و خاطرات مشترکتان را بنویس، پیاده‌روی و یوگا بیشتر از چیزی که فکرش را بکنی به آرامش تو کمک می‌کند و هر وقت خواستی می‌توانی با من حرف بزنی.»

(۱) دادن خیرات: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند: سازگارانۀ بلندمدت / فعالیت بدنی و ورزش: سازگارانۀ کوتاه‌مدت

(۲) تنفس عمیق: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / نوشتن خاطرات: سازگارانۀ بلندمدت / حمایت اجتماعی: اثر مستقیم مذهب بر سلامتی

(۳) حمایت اجتماعی: سازگارانۀ بلندمدت / تمرین یوگا: سازگارانۀ بلندمدت / دادن خیرات: سازگارانۀ بلندمدت

(۴) نوشتن خاطرات: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / پیاده‌روی و ورزش: اثر غیرمستقیم مذهب بر سلامتی

عربی، زبان قرآن یازدهم

• عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۲۱ - ۱۲۷):

۱۲۱- ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾:

- (۱) به نیکی نمی‌رسید تا این‌که چیزهایی را که دوست دارید، انفاق کنید.
- (۲) به نیکی دست نخواهید یافت تا آن‌چه را که دوست دارید، انفاق کنید.
- (۳) هرگز به نیکی نخواهید رسید تا این‌که از آن‌چه دوست دارید، انفاق کنید.
- (۴) هرگز به نیکی نخواهید رسید تا این‌که از آن‌چه دوست داشته‌اید، انفاق کنید.

۱۲۲- «أَخَذَ الْأُسْتَاذُ يَتَكَلَّمُ عَنْ مَفْرَدَاتٍ دَخِلَتْ قَدْ تَغَيَّرَتْ أَصْوَاتُهَا فِي اللُّغَاتِ الْآخَرَى لِتُسَهِّلَ اسْتِعْمَالَهَا»:

- (۱) استاد داشت سخن گفتن در مورد واژگان واردشده‌ای را شروع می‌کرد که در زبان‌های دیگر برای استفاده راحت‌تر از آن‌ها صداهایشان تغییر کرده است!
- (۲) استاد تصمیم گرفت دربارهٔ واژگان واردشده‌ای صحبت کند که برای راحت‌کردن استفاده‌شان، صداهایشان در زبان‌های دیگر گاهی تغییر می‌کند!
- (۳) استاد شروع کرد دربارهٔ کلمات واردشده‌ای صحبت کند که صدایشان را در زبان‌های دیگر برای استفاده راحت‌تر از آن‌ها تغییر می‌دهند!
- (۴) استاد شروع به سخن گفتن دربارهٔ واژگان واردشده‌ای کرد که صداهایشان در زبان‌های دیگر برای راحت‌کردن استفاده‌شان تغییر کرده است!

۱۲۳- «كَانَ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَسْتَخْدَمُوا اللَّوْنَ الْأَحْمَرَ لِتَزِينِ هَذِهِ الْغُرْفَةِ فَلْيَعْلَمُوا أَنَّ لِإِيجَادِ الْهُدُوءِ يُسْتَخْدَمُ اللَّوْنُ الْأَخْضَرُ»:

- (۱) آن‌ها نباید از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده می‌کردند، آنان باید بدانند که برای ایجاد آرامش، رنگ سبز به کار گرفته می‌شود!
- (۲) بر آن‌ها بود که از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده نکنند، باید بدانید که برای ایجاد آرامش، از رنگ سبز استفاده می‌کنند!
- (۳) بر آن‌ها واجب بود که از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده نکنند، پس بدانید که برای ایجاد آرامش، رنگ سبزتر به کار گرفته می‌شود!
- (۴) آن‌ها نباید از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده کنند، آنان باید بدانند که برای ایجاد آرامش، از رنگ سبزتر استفاده می‌شود!

۱۲۴- «قَدْ أَقُولُ فِي نَفْسِي عِنْدَ الْغَضَبِ: دَعِ شَاتِمَكَ مُهَانًا تُرَضِّ اللَّهُ وَ يُسْخَطِ الشَّيْطَانُ!»:

- (۱) در هنگام عصبانیت همواره با خودم می‌گویم: دشنام‌گویت را با خواری رها کن تا خدا خشنود و شیطان خشمگین شود!
- (۲) گاهی در هنگام خشم با خود می‌گویم: دشنام‌گویت را خوار رها کن تا خدا را خشنود سازی و شیطان خشمگین شود!
- (۳) در هنگام خشم گاهی با خودم می‌گفتم: دشنام‌گویت را خوار رها کن تا خدا را خشنود سازی و شیطان خشمگین شود!
- (۴) در هنگام خشم گاهی با خودم می‌گویم: باید دشنام‌گویت را خوار رها کنی تا خدا را خشنود سازی و شیطان را خشمگین کنی!

۱۲۵- عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) مَنْ يَطْلُبُ الْحُصُولَ عَلَى أَهْدَافِهِ فَلْيَتَحَمَّلْ صَعُوبَاتَ طَرِيقِهَا: کسی که می‌خواهد به هدف‌هایش دست پیدا کند، سختی‌های راهشان را تحمل می‌کند!
- (۲) إِيَّاكَ وَ مُسَاعَدَةَ الَّذِي لَيْسَ شَاكِرًا فَإِنَّهُ يَجْعَلُكَ نَادِمًا عَلَى عَمَلِ الْخَيْرِ: از کمک به کسی که شکرگزار نیست بپرهیز، زیرا او تو را از کار نیک پشیمان می‌گرداند!
- (۳) لَمْ يُسَاعِدْنَا أَحَدٌ فِي تَعَلُّمِ هَذَا الدَّرْسِ إِلَّا مَنْ هُوَ أَذْكَى مِنَّا: جز کسی از میان ما که باهوش است، احدی در یادگیری این درس به ما کمک نکرد!
- (۴) عَلَيْنَا أَنْ لَا نُجَالِسَ الْجُهَّالَ لِأَنَّنا لَا نَنْتَفِعُ بِهِمْ أَبَدًا: ما نباید با افراد بسیار نادان همنشینی کنیم، زیرا هرگز از آنان بهره‌مند نمی‌شویم!

١٢٦- «معلم درباره موضوعی سخن می گفت، پس دانش آموزان ساکت شدند، زیرا چیزی درباره آن موضوع نمی دانستند!»:

- (١) كان المعلم يتكلم عن موضوع، فصار التلاميذ ساكتين، لأنهم كانوا لا يعرفون شيئاً عن الموضوع!
- (٢) كانت المعلمة تتكلم عن الموضوع، فأصبحت التلميذات ساكتات، لأنهن كنّ لا يعرفن شيئاً عن ذلك الموضوع!
- (٣) كان المعلم تكلم عن موضوع، فصار التلاميذ ساكتين، لأنهم ما كانوا يعرفون شيئاً عن الموضوع!
- (٤) المعلم كان يتكلم عن موضوع، فأصبح التلاميذ ساكتين، لأنهم كانوا لم يعرفوا شيئاً عن موضوع!

١٢٧- «و إن شكوتُ إلى الطير نُحنّ في الوُكنات» عین الأقرب من مفهوم العبارة:

- (١) چون ساکن جنت شوم اندوه تو باقی است کی دل دهم تا غمت از یاد برآرم
- (٢) به جای اشک، اگر خون از دل آید برآید بوی تو از هر دو دیده
- (٣) از دوری خود جانا حال دل من بشنو اندوه فراق گل از مرغ چمن بشنو
- (٤) نقش روی تو چنان در دل ما جای گرفت که کسی صورت آن در دل ما پاک نکرد

• اقرأ النصّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة (١٢٨ - ١٣٠) بما يناسب النصّ:

حافظ الشيرازي شاعرٌ فذٌّ (يُغانه) و عظيمُ الشأن في الأدب الفارسي، وُلد في مدينة شیراز بایران، كتب أشعاراً مملوءةً بالجمال و العمق، تجلّت فيها معاني الحبّ و العرفان و الحكمة و شعره مليءٌ بالرموز و المعاني العميقة و ديوانه محبوبٌ لدى الناس و يُتلى في المجالس و المحافل المختلفة، شعره يعكس مشاعر القلب الصادقة، و يكونُ مُناصراً للصدق و الحرية و الحقّ في الحياة دائماً، و ناقدًا لظاهرة الرياء و التظاهر و يدعو إلى السعي وراء الحقيقة و الاحترام المتبادل بين الناس ديوانه ليس مجرد كتاب شعر بل هو رمزٌ من رموز الثقافة و التقاليد الإيرانية و مصدرٌ للأمل. شعره يُلهِم القراء، و يُرغّبهم في التأمل في الجمال و حقائق الحياة و محبة الله!

١٢٨- عین الخطأ:

- (١) حافظ يرى الحقيقة غاية تستحق السعي و البحث، لا شيئاً يُسلم به بسهولة!
- (٢) حافظ الشيرازي امتنع في شعره عن نقد المجتمع، و ركّز على الجمال و المحبة!
- (٣) حافظ يُظهر في شعره انسجاماً بين الحبّ، الحكمة، و الحرية، كمبادئ إنسانية متكاملة!
- (٤) يمكن فهم أنّ ديوان حافظ أصبح مكوناً حياً من الهوية الثقافية الإيرانية، لا مجرد نصّ أدبي!

١٢٩- أيّ موضوع جاء في النصّ؟

- (١) السيرة الذاتية لحافظ
- (٢) تحليل لغوي لديوان حافظ
- (٣) نقد شعر حافظ
- (٤) مكانة شعر حافظ في الثقافة

١٣٠- عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «مصدر - ولد - القراء - المتبادل»

- (١) مصدر: اسم - مفرد مذكر - اسم مكان (مصدره: «مصادرة») - معرب/ مبتدأ و مرفوع و الجملة اسمية
- (٢) وُلد: فعل ماضٍ - للغائب - ليس له حرف زائد (مصدره: «ولادة») - لازم - مبني/ فعل و فاعله محذوف
- (٣) القراء: اسم - جمع تكسير (مفرده: قارئ) - اسم فاعل من فعل مجرّد ثلاثي - معرّف بأل/ مفعول و منصوب
- (٤) المتبادل: اسم - مفرد مذكر - اسم فاعل (مصدره: «تبادل») - معرّف بأل/ صفة و تابع للموصوف «الاحترام»

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (١٣١ - ١٣٥):

١٣١- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- (١) لا مُشكلة قاهرة على هزيمة الشخص الذي يتوكّل على الله!
- (٢) علينا أن لا نتكبر على الآخرين فإنّ الله لا يُحبُّ المتكبرين!
- (٣) علينا أن نعلم أنّ تبادل المفردات بين اللغات في العالم أمرٌ طبيعي!
- (٤) سجّلت منظمة اليونسكو مسجد الإمام و قبة قابوس في قائمة التراث العالمي!

١٣٢- عَيْن ما فيه كلمة تدلّ على كثرة الصّفة:

- (١) العَمال الإيرانيون يصنعون بضائع تُصدّرُ بعضُها إلى البلاد الأوروبيّة!
- (٢) لا أقدر على قراءة هذه الجملات جيّداً فأحتاجُ إلى النظّارة!
- (٣) يا بُنيّ، اعلم أنّ الشيطانَ لأَمارةٌ بالسّوءِ و ابتعد عنه دائماً!
- (٤) يأتي إلى إصفهان سياح كثيرون لزيارة معالمها الأثريّة الجميلة!

١٣٣- عَيْن ما ليست فيه جملة شرطية:

- (١) ما أرضى ربّك تجده يوم القيامة عند الله!
- (٢) ما يسبّبُ أن تترك الدّرس و تشتغل في متجر أبيك!
- (٣) إذا رأيتَ صديقك محزوناً فعليك أن تستمع إلى كلامه!
- (٤) من قال كلاماً يفرّق بين المسلمين فهو عميلُ العدو!

١٣٤- عَيْن ما ليست فيه «لام» الأمر:

- (١) نلتزم بالصدّق لننتخلص من جميع الذّنوب!
- (٢) أعطاهم الله رزقاً كثيراً فليطعموا المساكين!
- (٣) ليعلم التلاميذ أنّهم يحتاجون إلى من يستشيرونه!
- (٤) جميع الموظّفين ليؤدّوا واجباتهم أمام المراجعين!

١٣٥- عَيْن صفةً يختلفُ نوعها:

- (١) أسرع النّاس لإنقاذ رجل يتظاهر بالغرق في البحر!
- (٢) في اللّغة العربيّة منات كلمات ذات الأصول الفارسيّة!
- (٣) تبادل المفردات بين اللّغات أمر طبيعيّ و يجعل اللّغات غنيّة!
- (٤) عندما شاهدَ السّياح قُبّة قابوس أخذوا يلتقطون صوراً منها!

تاریخ یازدهم

۱۳۶- کدام گزینه درباره مورخان مسلمان اطلاعات درستی را ارائه می‌کند؟

- (الف) طبری با این‌که خود مسلمان بود، در کتاب تاریخش سقوط ساسانیان به دست اعراب مسلمان را بدون قضاوت توصیف کرد و احتمالاً رویدادها به ترتیب زمان وقوع ذکر شده‌اند.
- (ب) احتمالاً مسعودی به تطابق رویدادها با عقل اعتقاد داشته و برای بررسی صحت رویدادها به مسافرت هم می‌رفته و کتاب تاریخش را در قالب سال‌شماری نگارش کرده است.
- (ج) بیهقی که در عصر رسمیت یافتن زبان فارسی در دستگاه اداری می‌زیست، کتاب تاریخش را با موضوع تاریخ‌های سلسله‌ای و با بررسی موشکافانه رویدادها و تحلیل علت‌های آن نوشته است.
- (د) دینوری که مؤلف کتاب اخبار الطوال است به جای بررسی همه روایات، با گزینش و انتخاب و چشم‌پوشی از برخی جنبه‌های خبر، یک گزارش از مجموع روایت‌ها تنظیم می‌کرد.

(۱) الف - د (۲) فقط الف (۳) ب - ج (۴) ج - د

۱۳۷- کدام گزینه درباره دوران خلافت‌های عباسیان (۱)، راشدین (۲) و امویان (۳) درست‌ترین و کامل‌ترین مقایسه را انجام داده است؟

- (الف) حضور وزیر در رأس تشکیلات دیوانی
- (ب) هم‌عصر با امپراتوری بیزانس
- (ج) به‌کارگیری ایرانیان در اداره امور
- (د) از دست دادن سرزمین‌های فتح‌شده

- (۱) «ج» از وجوه پیوند ۱ و ۲ و «د» مختص به ۳ است.
- (۲) «ب» مختص به ۳ و «الف» از وجوه پیوند ۱ و ۳ است.
- (۳) «الف» مختص به ۱ و «ب» از اشتراکات ۱، ۲ و ۳ است.
- (۴) «د» از وجوه پیوند ۲ و ۳ و «ج» مختص به ۲ است.

۱۳۸- موارد کدام گزینه درباره نهضت علمی و فکری مسلمانان، مطلب درستی را ارائه می‌کند؟

- (الف) وجود مراکز آموزشی گوناگون در سرزمین‌های قلمروی که اعراب مسلمان فتح کردند، آن‌ها را به علم‌آموزی تشویق کرد.
- (ب) حمایت‌های مادی و معنوی از سوی خلفا، مقام‌های حکومتی و حتی وزیران، نقش زیادی در گسترش علم کلام داشت.
- (ج) آموزه‌های قرآن و احادیث پیامبر انگیزه فراوانی در مسلمانان برای جست‌وجوی دانش و علم‌آموزی ایجاد کرد.
- (د) بروز اختلافات دینی میان مسلمانان و پیروان ادیان دیگر از جمله مسیحیان، باعث توجه بیشتر مسلمانان به علوم عقلی شد.

(ه) ترجمه آثار علمی گوناگون به زبان عربی، مصداقی از شکوفایی تمدن اسلامی در دوره اول خلافت عباسیان است.

(۱) الف - ج (۲) ب - ج - د (۳) ه - د (۴) الف - ب - ه

۱۳۹- نویسنده کدام کتاب، در مقابل آن به درستی آمده است؟

- (۱) قصیده‌نامه اهل خراسان: خاقانی
(۲) تاریخ جهانگشا: حمدالله مستوفی
(۳) تاریخ عالم‌آرای عباسی: اصطخری
(۴) عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور: ابن عربشاه
- ۱۴۰- در یک مطالعه تطبیقی، ساختار حکومت «ایلخانان» بر ایران و «فرانک‌ها» بر اروپا بررسی شده است. چه تعداد از موارد زیر، نتیجه‌گیری درستی از این مطالعه است؟

- موج‌های اولیه حملات برای رسیدن به قدرت، با افول شهرنشینی و زوال موقعیت بازرگانان همراه بود.
- گرایش به یک دین، تأثیر مثبت‌تری بر حکومت نسبت به دوره قبل آن گذاشته است.
- با فروپاشی، هرج و مرج قبل از به قدرت رسیدن دوباره آغاز گشت.
- ایجاد نظام نوین اداری و حقوقی، رویکرد غالب فرمانروایان در حکومت‌داری بود.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۱۴۱- موارد کدام گزینه تأثیر مشابهی بر سرنوشت (تأسیس، تثبیت، اوج شکوفایی، زوال) یک سلسله یا حکومت داشته‌اند؟

- (۱) منصور عباسی - تهماسب صفوی
(۲) شاه صفی - مستنصر
(۳) آلب ارسلان - شاه سلیمان صفوی
(۴) شارلمانی - شاه سلطان حسین

۱۴۲- با توجه به نمودار زیر، کدام گزینه تحلیل درستی از وضعیت هنرهای گوناگون در دوران سلسله‌های مسلمان ارائه می‌دهد؟

- (۱) «الف» می‌تواند به وضعیت سفالگری در عصر سلجوقی اشاره کند که به دلیل رواج محدود، به کیفیت عصر سامانی نرسید.
(۲) «ب» به طور هم‌زمان می‌تواند به معماری عصر ایلخانی و غزنوی اشاره کند که تابع فنون دوران پیش از خود بود.
(۳) «ج» می‌تواند به فلزکاری در عصر صفوی اشاره کند که همراه با خوش‌نویسی سخنان نغز بر روی آثار فلزی بود.
(۴) «د» به طور هم‌زمان می‌تواند به کاشی‌کاری در عصر سلجوقی و فاطمی اشاره کند که در تزیین مساجد به کار می‌رفت.

۱۴۳- موارد کدام گزینه نتیجه مستقیم افزایش ذخیره طلا و نقره استعمارگران در عصر اکتشافات جغرافیایی است؟

- (الف) رشد تجارت شهرهای اروپایی
(ب) تشدید رقابت و درگیری‌های سیاسی و نظامی
(ج) زوال موقعیت فتودال‌ها
(د) افزایش قدرت شاهان

(۱) الف - ج
(۲) ب - د
(۳) ج - ب
(۴) د - الف

جغرافیای یازدهم

۱۴۴- کدام گزینه در مورد «ناحیه» درست است؟

- (الف) ویژگی اصلی هر ناحیه این است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.
 (ب) هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارد.
 (ج) امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها به‌ویژه از نظر سیاسی، تحت تأثیر یکدیگرند.
 (د) انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی دان بستگی دارد.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «د» (۴) «ب» و «ج»

۱۴۵- کدام گزینه با توجه به موارد مطرح‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

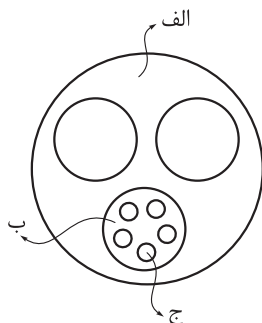
- «هوازدگی در «الف» از «ب» است، زیرا»
 (الف) در این نواحی هیچ ماهی سردتر از 18°C نیست.
 (ب) در این نواحی بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم است.
 (۱) کمتر - بارش در تمام سال، مانع از هوازدگی بیشتر می‌گردد
 (۲) بیشتر - به دلیل وجود جنگل‌های خزان‌دار، هوازدگی در آب‌وهوای معتدل افزایش می‌یابد
 (۳) کمتر - بارش بیشتر دوره سرد سال نسبت به دوره گرم، هوازدگی را شدت می‌بخشد
 (۴) بیشتر - آب‌وهوای گرم و مرطوب، سرعت و شدت هوازدگی را افزایش می‌دهد

۱۴۶- کدام گزینه با توجه به شکل داده‌شده درست است؟

- (۱) در قسمت «الف» ضخامت خاک کمتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
 (۲) در قسمت «الف» ضخامت خاک بیشتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها بیشتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
 (۳) در قسمت «الف» ضخامت خاک کمتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها بیشتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
 (۴) در قسمت «الف» ضخامت خاک بیشتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.

۱۴۷- با توجه به شکل زیر، کدام مورد به درستی تنظیم شده است؟

- (۱) اگر «الف» بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیا باشد، «ب» به «زبان‌های ایرانی» و «ج» به زبان «پشتو» اشاره دارد که با دیگر زبان‌های ایرانی ریشه باستانی مشترک دارد.
 (۲) اگر «ج» زبان ماندارین چینی باشد، «ب» دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن‌گوست که در آسیای شرقی رواج دارد و «الف» بزرگ‌ترین خانواده زبانی است.
 (۳) اگر «الف» گروه زبانی هند و اروپایی باشد، «ب» به خانواده زبانی آفری - آسیایی اشاره دارد و «ج» زبان قوم حامی است که در شمال آفریقا بدان تکلم می‌شود.
 (۴) اگر «ج» زبان عربی باشد که حداکثر در ۱۰ کشور زبان رسمی است، «ب» به زبان قوم سامی اشاره دارد و «الف» به خانواده زبانی آفری - آسیایی اشاره می‌کند.

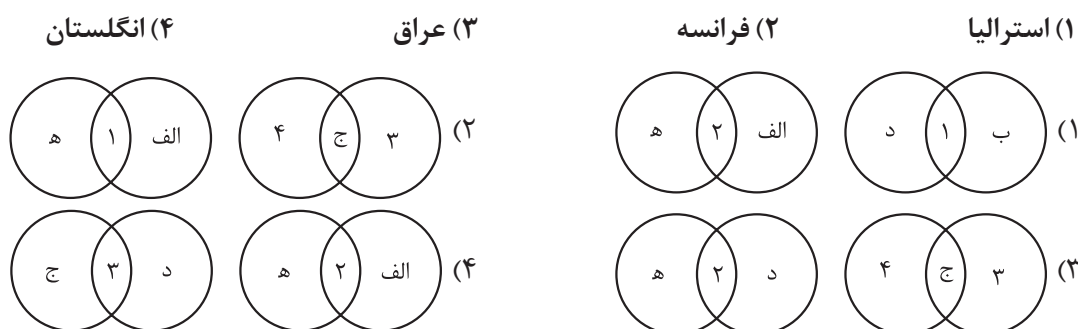
۱۴۸- چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

- در کشاورزی تجاری از فناوری‌های پیشرفته استفاده می‌شود و به همین دلیل فقط در کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته جهان رواج دارد.
- اصطلاح «کشت و صنعت» مربوط به کشت غله تجاری است و بدین شکل است که در کنار مزارع، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی و توزیع محصولات پدید می‌آیند.
- بخش مرکزی شرکت‌های چندملیتی در کشورهای پیشرفته صنعتی (کشور میزبان) و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی (کشورهای مقصد) قرار دارد.
- چین در دهه اخیر در زمینه صنعت به رشد قابل ملاحظه‌ای دست یافته است و به دسته کشورهای مرکز وارد شده است.
- موازنه تجاری یک کشور به میزان صادرات و واردات آن مرتبط است و اگر صادرات بیشتر از واردات باشد، این موازنه مثبت است.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۴۹- کدام شکل براساس اطلاعات داده‌شده، به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) در این نوع نظام، اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است.
- (ب) مجلس نمایندگان و سنا در مرکز کشور و مجلس ایالتی در هر ایالت مستقرند و قانون‌گذاری می‌کنند.
- (ج) مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند.
- (د) ایالت‌ها در دفاع، سیاست خارجی و واحد پول ملی از حکومت مرکزی تبعیت می‌کنند.
- (ه) فقط یک سطح قانون‌گذاری، یعنی مجلس ملی قانون‌گذاری، در مرکز وجود دارد.

۱۵۰- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

- (الف) حمله نظامی آمریکا به افغانستان و حمله‌های عربستان به یمن در سال‌های اخیر
- (ب) سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان، هجوم این کشور به کشورهای مجاور و بروز جنگ‌های جهانی اول و دوم
- (ج) بخش عمده خشکی‌های جهان، سه قاره به هم چسبیده آسیا، اروپا و آفریقا و جزیره جهانی نام دارد.
- (د) موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف، بر سیاست و قدرت آن تأثیر می‌گذارد.
- (۱) «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د» / «ب» مطابق با «د» و مغایر با «ج»
- (۲) «ب» مطابق با «ج» و مغایر با «د» / «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د»
- (۳) «الف» مطابق با «د» و مغایر با «ج» / «ب» مطابق با «ج» و مغایر با «د»
- (۴) «ب» مطابق با «د» و مغایر با «ج» / «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د»

فلسفه یازدهم

۱۵۱- کدام گزینه درباره انواع مسئله‌های زندگی انسان درست است؟

- (۱) یافتن پاسخ‌های سؤالات عادی می‌تواند در جواب سؤالات بنیادی و اساسی تأثیر داشته باشد.
- (۲) همه انسان‌ها در طول زندگی خود با سؤالات بنیادی مواجه نخواهند شد و به آن‌ها نمی‌اندیشند.
- (۳) با ورود به تفکر فلسفی و رسیدن به پاسخ سؤالات فلسفی، شما در مقام یک فیلسوف قرار می‌گیرید.
- (۴) زمانی می‌توان وارد فطرت ثانی شد که از مسائل عادی و روزمره عبور کرده و وارد مرتبه عالی‌تری از دغدغه‌ها شویم.

۱۵۰- کدام پرسش در بخش اصلی فلسفه مطرح نمی‌شود؟

- (۱) آیا انسان می‌تواند اموری مانند خداوند، روح و به طور کلی وجود را بشناسد؟
- (۲) آیا شناخت امور غیرمادی مانند روح، با ابزار مادی مانند حس، ممکن است؟
- (۳) آیا شناخت مبانی علوم مختلف در دانش فلسفه کمکی به دانش‌های دیگر می‌کند؟
- (۴) آیا در جهان موجوداتی وجود دارند که خارج از حوزه فیزیکی و طبیعی باشند؟

۱۴۹- فیثاغورس، واژه «فلسفه» را در کدام معنا به کار می‌برد؟

- (۱) دوستداری دانش
- (۲) دوستدار دانش
- (۳) دانش خاص
- (۴) مطلق دانش

۱۴۸- کدام گزینه از نتایج اندیشه‌های سوفسطائیان نیست؟

- (۱) جامعه آتن متأثر از این تشویش به افرادی همچون سقراط گرایش پیدا کردند.
- (۲) اکثر مردم آتن برای حقیقت‌ارزشی قائل نبودند و باطل را دنبال می‌کردند.
- (۳) بیشتر مردم جامعه آتن به تدریج از فضایل اخلاقی دور شده بودند.
- (۴) دانش انسانی توهم اوست و قابل انطباق با جهان خارج نیست.

۱۴۷- کدام گزینه درباره شناخت انسان درست است؟

- (۱) تشخیص خطای یکی از ارکان دستگاه شناختی انسان است، زیرا این ویژگی به نوعی اثبات‌کننده امکان‌پذیری شناخت انسان است.
- (۲) شناخت انسان‌ها می‌تواند درباره یک موضوع واحد متفاوت از هم باشد؛ که این ناشی از وجود واقعیت‌های فردی در جهان طبیعت است.
- (۳) تفکر انسان درباره پدیده‌های غیرمحسوس مانند گذشته و آینده، نشان‌دهنده تدریجی بودن یادگیری و شناخت در دستگاه ادراکی انسان است.
- (۴) با توجه به گستردگی حقایق در جهان، شاید در حال حاضر بعضی چیزها را نشناسیم، اما با گذشت زمان حتماً هر چیزی قابل شناخت خواهد بود.

۱۴۶- کدام یک از گزینه‌های زیر جزء باورهای مقدماتی برای شناخت تجربی به حساب نمی‌آید؟

- (۱) قوانین کلی که بر طبیعت حاکم هستند، تغییر نمی‌کنند.
- (۲) شناخت تجربی همواره وابسته به عدم خطا در ابزارهای حسی است.
- (۳) هر اتفاقی در جهان مستلزم علت دیگری است که باید محقق شود.
- (۴) آزمایشی که در شرایط خاص بارها جواب مشخص داده، دفعات بعد نیز همان جواب را تکرار می‌کند.

۱۵۷- کدام گزینه با نظریه شناختی کانت تطابق دارد؟

- (۱) با توجه به وجود مفهوم علت نزد انسان، با استفاده صرف از حواس می توان اقدام به علت یابی پدیده ها در جهان طبیعت کرد و علت را مشاهده کرد.
- (۲) انسان با ادراک زمان و مکان، می تواند با مشاهده طلوع خورشید درک کند که با طلوع یافتن خورشید، هم زمان زمین نیز روشن می شود.
- (۳) اگر انسان مفاهیم غیر تجربی اولیه ای را که نزد خود دارد از دست بدهد، دیگر امکان شناسایی امور را ندارد و امکان شناخت منتفی می شود.
- (۴) با قبول همکاری حس و عقل در رسیدن به شناخت، می توان پی برد که قوه ادراکی انسان مفاهیمی مانند زمان و مکان را نزد خود دارد.

۱۵۸- کدام گزینه درباره ویژگی ها و حقیقت انسان درست است؟

- (۱) ارسطو انسان را حیوان ناطق می داند و منظور او از ناطق نیز صرفاً عاقل یا متفکر بودن انسان است.
- (۲) هابز به نوعی شادی یا احساسات ایجاد شده در انسان را نتیجه فعل و انفعالات مغز یا همان ذهن می داند.
- (۳) قبول یا رد کردن یک مطلب، از نظر دکارت، حاصل همکاری ذهن و بدن با یکدیگر در وجود انسان است.
- (۴) مارکس نیازهای انسان را صرفاً نیازهای مادی می داند و می گوید نیازهای غیرمادی، نیازهای ضروری نیستند.

۱۵۹- بیت زیر به کدام یک از عقاید حکمت متعالیه درباره حقیقت انسان اشاره دارد؟

«بار دیگر از ملک قربان شوم آنچه اندر وهم ناید آن شوم»

- (۱) انسان دارای دو بُعد است که هر دو با هم، حقیقت وجودی انسان را تشکیل می دهند.
 - (۲) روح انسان دارای ظرفیت بی نهایت است و به هیچ درجه ای از کمال قانع نمی شود.
 - (۳) روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که یک موجود زنده می تواند به آن برسد.
 - (۴) در ابتدای زندگی هر انسانی معلوم نیست که او دارای چه هویتی خواهد شد؛ بخیل، بخشنده یا هر چیز دیگری.
- ۱۶۰- کدام فیلسوف به ما اجازه می دهد هر قدر که می خواهیم در خیابان با سرعت برانیم، به شرط این که مزاحم کسی نباشیم؟

(۲) فیلسوفان مسلمان

(۱) ارسطو

(۴) توماس هابز

(۳) کانت

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشتی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پژوهش و آموزش کشور

سند

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

آکا

زبختار

خدیجه
آزمون

کانون
فرهنگی
آموزش
قلم چی

آزمونهای سراسری
گاج

join us ...

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله پنجم

پایه دوازدهم

تاریخ برگزاری: ۱۴۰۴/۰۴/مهر

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

وبسایت کنکورهای ۱۴۰۵

ویژگی های برنامه راهبردی آزمون های آزمایشی خیلی سبز در تابستان ۱۴۰۴-۰۵

- ۱- دوره دروس پایه دهم
- ۲- دوره دروس پایه یازدهم
- ۳- مطالعه بخشی از دروس پایه دوازدهم
- ۴- امکان فرایند ترکیبی هر کدام از موارد فوق

پایه	مرحله	اول ۲۰ تیر	دوم ۳ مرداد	سوم ۲۴ مرداد	چهارم ۱۴ شهریور	پنجم ۴ مهر
دهم		-	✓	✓	✓	✓
یازدهم		✓	✓	✓	✓	✓
دوازدهم		-	-	✓	✓	-

با توجه به موارد فوق دفتر چه آزمون خیلی سبز در این آزمون از ۲ قسمت تشکیل شده است.

هر داوطلب باید در جلسه آزمون به یک یا دو قسمت (که قبلاً در پیل کار برای انتخاب کرده است) پاسخ دهد.

آزمون مرحله پنجم (همین دفتر چه ای که در دست دارید) آزمون جمع بندی دروس پایه است.

تمامی سرفصل های دوازدهم، مجدداً در مهر، در برنامه راهبردی دیده شده است.

آزمون آزمائشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری محیا غنی فرد - مهراسا قدیری - زهرا فرهادی مهر نادره نازآوری - ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهديه گل پور - دریا لطفی

پایه دهم

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	سوگند روشنی - علی شهبابی - علی قهرمانزاده
زبان و ادبیات فارسی	ولی الماسی - علی شجاع - مهدی کرانی - بهنام کیانی - یعقوب کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی
زبان عربی	محمد بادبرین - کاظم غلامی - زهرا فرزانه
تاریخ	کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - مریم صالحی
جغرافیا	خدیدجه جنت‌علیپور - مریم صالحی - لیدا علی‌اکبری - زهرا فروغی - بهروز یحیی
منطق	علی‌اکبر آخوندی - محمدحسین خدام - مجید قدرتی‌پور
اقتصاد	سارا شریفی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبابی	علی شهبابی	شقایق راهبریان	مرتضی محمدی‌نژاد	یوسف باقری منصور زرکش زهرا فتحی
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	علی شجاع	فرزانه حاجی نگار کاتبی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	فرناز سلیمانی فروغ نجمی تیموریان	روژینا رحمتی علی سلوکی پرنیا سیاه‌زاده کوثر شاه‌حسینی
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	سمانه ریحانی	حسام حاج مؤمن محمدنوید راست خدیو جمال‌الدین هنرور	مریم آقاییاری منیژه خسروی محمدمهدی عسکرآبادی
تاریخ	خدیدجه جنت‌علیپور	خدیدجه جنت‌علیپور	خدیدجه جنت‌علیپور	مریم صالحی	بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	خدیدجه جنت‌علیپور	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
منطق	محمدجواد سدهی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	موسی سیاهی علی سلوکی سحر سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	زیبا فراهانی	مبینا افتخاری مهناز حامدی مریم شیرخدایی نادر مرتضی عزیزی

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور

مشاور محتوایی: مریم صالحی

ریاضی و آمار دهم

۱

 نسبت قطر به عرض یک مستطیل $\sqrt{5}$ است. اگر مساحت آن ۲۴ باشد، محیط آن کدام است؟

$$۱۲\sqrt{3} \quad (۲)$$

$$۶\sqrt{3} \quad (۱)$$

$$۱۸\sqrt{3} \quad (۴)$$

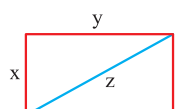
$$۱۶\sqrt{3} \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

 گام اول: یک مستطیل می کشیم و اضلاع و قطر آن را نام گذاری می کنیم. طبق صورت سؤال نسبت قطر به عرض $\sqrt{5}$ است، پس:

$$\frac{z}{x} = \sqrt{5} \Rightarrow z = \sqrt{5}x$$

 گام دوم: طبق قضیه فیثاغورس $z^2 = x^2 + y^2$ است. $z = \sqrt{5}x$ را در این تساوی جای گذاری می کنیم:

$$z^2 = x^2 + y^2 \xrightarrow{z=\sqrt{5}x} (\sqrt{5}x)^2 = x^2 + y^2 \Rightarrow 5x^2 - x^2 = y^2 \Rightarrow y^2 = 4x^2 \xrightarrow{\text{جذر}} y = 2x$$

 گام سوم: مساحت مستطیل ۲۴ است، پس $xy = 24$. به جای y طبق گام دوم، $2x$ قرار می دهیم:

$$xy = 24 \xrightarrow{y=2x} x \times 2x = 24 \Rightarrow 2x^2 = 24 \Rightarrow x^2 = 12 \Rightarrow x = \sqrt{12}$$

 پس y برابر است با:

$$y = 2x = 2\sqrt{12}$$

 گام چهارم: با داشتن $x = \sqrt{12}$ و $y = 2\sqrt{12}$ که در اصل عرض و طول مستطیل هستند، می توان محیط را محاسبه کرد:

$$\text{محیط مستطیل} = 2 \times (\text{طول} + \text{عرض}) = 2(y + x) = 2(2\sqrt{12} + \sqrt{12}) = 2(3\sqrt{12}) = 6\sqrt{12} = \underbrace{6 \times 2\sqrt{3}}_{3 \times 4} = 12\sqrt{3}$$

۲ اگر α و β ریشه‌های معادله $x^2 - 8x - 2 = 0$ باشند، حاصل $\frac{\alpha - |\beta|}{|\alpha| \beta}$ کدام است؟ ($\beta < \alpha$)

-۲ (۴)

۲ (۳)

-۴ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: جمع و ضرب ریشه‌های معادله $x^2 - 8x - 2 = 0$ را به دست می‌آوریم:

$$S = \alpha + \beta = -\frac{b}{a} = -\frac{-8}{1} = 8$$

$$P = \alpha\beta = \frac{c}{a} = \frac{-2}{1} = -2$$

گام دوم: ضرب دو ریشه منفی است، پس یکی از ریشه‌ها منفی و دیگری مثبت است. هم‌چنین جمع دو ریشه مثبت است، پس زور عدد مثبت بیشتر است. چون $\alpha > \beta$ ، پس $\alpha > 0$ و $\beta < 0$ است.

گام سوم: در کسر $\frac{\alpha - |\beta|}{|\alpha| \beta}$ ، چون $\alpha > 0$ است، خودش و چون $\beta < 0$ است، قرینه‌اش از قدرمطلق خارج می‌شود.

$$\frac{\alpha - |\beta|}{|\alpha| \beta} = \frac{\alpha - (-\beta)}{\alpha \beta} = \frac{\alpha + \beta}{\alpha \beta} = \frac{S}{P} = \frac{8}{-2} = -4$$

۳ اختلاف معکوس دو مضرب متوالی عدد ۴، برابر با $\frac{1}{34}$ است. حاصل ضرب این دو عدد طبیعی کدام است؟

۳۲۰ (۴)

۱۹۲ (۳)

۹۶ (۲)

۳۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: دو مضرب متوالی ۴، با هم ۴ تا اختلاف دارند، پس اگر یکی x باشد، دیگری $x + 4$ است.

گام دوم: اختلاف معکوس x و $x + 4$ می شود $\frac{1}{34}$ ، پس:

$$\frac{1}{x} - \frac{1}{x+4} = \frac{1}{34} \xrightarrow{\times 34x(x+4)} 34(x+4) - 34x = x(x+4) \Rightarrow 34x + 96 - 34x = x^2 + 4x$$

$$\Rightarrow x^2 + 4x - 96 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-8)(x+12) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 8 \checkmark \\ x = -12 \times (\text{طبیعی نیست}) \end{cases}$$

گام سوم: پس دو عدد مورد نظر ۸ و $\frac{8+4}{12}$ هستند که ضربشان $96 = 8 \times 12$ است.

مجموع معکوس دو مضرب متوالی عدد ۵ برابر $\frac{1}{6}$ است. اگر a مجموع آن دو عدد باشد، مجموع ارقام a کدام است؟

(سوال ۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

۹ (۴)

۸ (۳)

۷ (۲)

۶ (۱)

تابع خطی f ، خط $2y = 6x + 5$ را قطع نمی‌کند. اگر $f(1) + f(2) = 11$ باشد، حاصل $f(16)$ کدام است؟

۵۲ (۴)

۵۱ (۳)

۵۰ (۲)

۴۹ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

درس Box

(۱) شیب خط گذرنده از دو نقطه $A(x_A, y_A)$ و $B(x_B, y_B)$ برابر است با:

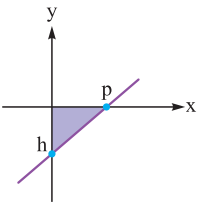
$$\text{شیب} = \frac{\text{اختلاف } y \text{ ها}}{\text{اختلاف } x \text{ ها}} \Rightarrow m = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A}$$

(۲) اگر سه نقطه A ، B و C روی یک خط باشند، آن‌گاه باید:

$$m_{AB} = m_{AC} = m_{BC}$$

۲ تا شو برابر قرار بدین کافیست.

(۳) نوشتن معادله خط:

مثال	معادله خط	چه چیزهایی از خط را داریم	
معادله خط با شیب ۲ و عرض از مبدأ ۵: $y = 2x + 5$	$y = mx + h$	شیب (m) و عرض از مبدأ (h)	۱
معادله خط با شیب ۲ و گذرنده از نقطه $(1, 6)$: $y - 6 = 2(x - 1) \Rightarrow y = 2x + 4$	$y - y_1 = m(x - x_1)$	شیب (m) و نقطه (x_1, y_1)	۲
معادله خط گذرنده از نقاط $(-1, 1)$ و $(2, 7)$: ۱) $m = \frac{7-1}{2-(-1)} = \frac{6}{3} = 2$ ۲) $y - 7 = 2(x - 2) \Rightarrow y = 2x + 3$	۱) ابتدا شیب را به دست می‌آوریم: $m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$ ۲) بعد از رابطه $y - y_1 = m(x - x_1)$ استفاده می‌کنیم.	دو نقطه $A(x_1, y_1)$ و $B(x_2, y_2)$	۳
معادله خط با طول از مبدأ ۴ و عرض از مبدأ ۲: $\frac{x}{4} + \frac{y}{2} = 1 \xrightarrow{\times 2} \frac{x}{2} + y = 2 \Rightarrow y = \frac{-x}{2} + 2$	 $\frac{x}{p} + \frac{y}{h} = 1$	طول از مبدأ (p) و عرض از مبدأ (h)	۴

(۴) برای رسم خط به دو نقطه از آن نیاز داریم. بهترین نقاط، محل برخورد خط با محورها هستند؛

• برای به دست آوردن نقطه برخورد خط با محور y ها، کافی است x را صفر بدهیم (که جواب همان عرض از مبدأ است).

• برای به دست آوردن نقطه برخورد خط با محور x ها، کافی است y را صفر بدهیم (که جواب همان طول از مبدأ است).

اگر دو خط یکدیگر را قطع نکنند، با هم موازی‌اند، در نتیجه شیب‌هایشان با هم برابر است.

گام اول: تابع خطی f و خط $2y = 6x + 5$ چون همدیگر را قطع نمی‌کنند، موازی هستند، پس شیب‌هایشان با هم برابر است.

معادله خط داده‌شده را به صورت استاندارد می‌نویسیم تا شیب آن به دست آید:

$$2y = 6x + 5 \xrightarrow{\text{تقسیم طرفین بر ۲}} y = \frac{3}{1}x + \frac{5}{2}$$

شیب

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پس شیب تابع خطی f هم برابر با ۳ است و ضابطه آن به صورت زیر است:

$$f(x) = 3x + h$$

عرض از مبدأ را نمی‌دانیم.
باید به دست بیاوریم.

گام دوم: $f(1)$ و $f(2)$ را نوشته و طرفین تساوی را با هم جمع می‌کنیم:

$$\begin{cases} f(1) = 3 \times 1 + h = 3 + h \\ f(2) = 3 \times 2 + h = 6 + h \end{cases}$$

$$f(1) + f(2) = 3 + h + 6 + h \Rightarrow \underbrace{f(1) + f(2)}_{11} = 9 + 2h \Rightarrow 11 = 9 + 2h \Rightarrow 2 = 2h \Rightarrow h = 1$$

پس ضابطه تابع خطی f به صورت $f(x) = 3x + 1$ است.

گام سوم: در نتیجه:

$$f(x) = 3x + 1 \Rightarrow f(16) = 3 \times 16 + 1 = 48 + 1 = 49$$

۵

اگر رأس سهمی $y = -x^2 + 6x - 8$ را ۳ واحد به و ۱ واحد به ببریم، رأس آن روی مبدأ قرار می گیرد. جاهای خالی به ترتیب با کدام کلمات به درستی پر می شوند؟

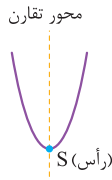
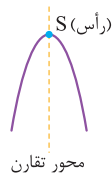
- (۱) چپ - بالا (۲) چپ - پایین (۳) راست - بالا (۴) راست - پایین

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

درس Box

در سهمی به معادله $f(x) = ax^2 + bx + c$ باید موارد زیر را بدانیم:

شکل سهمی	مختصات رأس	معادله محور تقارن	max یا min	بُرد
 محور تقارن رأس S $a > 0$	$(-\frac{b}{2a}, -\frac{\Delta}{4a})$ یا $f(-\frac{b}{2a})$	$x = -\frac{b}{2a}$	$\min = -\frac{\Delta}{4a}$	$y \geq -\frac{\Delta}{4a}$
 محور تقارن رأس S $a < 0$			$\max = -\frac{\Delta}{4a}$	$y \leq -\frac{\Delta}{4a}$

• برای به دست آوردن طول نقاط برخورد سهمی با محور xها باید معادله $f(x) = 0$ را حل کنیم.

• برای به دست آوردن عرض نقطه برخورد سهمی با محور yها باید x را صفر بدهیم. مختصات این نقطه، همواره به صورت (0 و c) است.

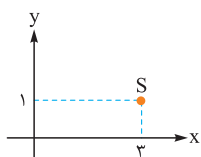
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: مختصات رأس سهمی $y = -\frac{1}{2}x^2 + 6x - 8$ را به دست می آوریم:

$$x_s = -\frac{b}{2a} = \frac{-6}{-2} = 3$$

$$y = -x^2 + 6x - 8 \xrightarrow{x_s=3} y_s = -3^2 + (6 \times 3) - 8 = -9 + 18 - 8 = 1$$

گام دوم: رأس سهمی نقطه $(3, 1)$ شد:

با توجه به مختصات رأس سهمی، باید ۳ واحد به چپ و ۱ واحد به پایین برویم تا رأس سهمی روی نقطه $(0, 0)$ قرار گیرد.

اگر $a + b + c = 24$ و $\frac{c}{a} = 3$ باشد، حداکثر مقدار ab کدام است؟

۳۶ (۴)

۱۸ (۳)

۳۲ (۲)

۲۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به این که $\frac{c}{a} = 3$ ، پس $c = 3a$ ، این تساوی را در $a + b + c = 24$ جای گذاری می کنیم:

$$a + b + c = 24 \Rightarrow a + b + 3a = 24 \Rightarrow 4a + b = 24$$

گام دوم: برای این که ab ماکزیمم شود، باید در تساوی $4a + b = 24$ ، هر دو عبارت $4a$ و b ، سهم یکسانی از ۲۴ ببرند (یعنی هر کدام نصف ۲۴ باشند):

$$\begin{cases} 4a = 12 \Rightarrow a = 3 \\ b = 12 \end{cases}$$

گام سوم: حداکثر مقدار ab برابر می شود با:

$$ab = 3 \times 12 = 36$$

۷ اگر میانگین داده‌های ۸، ۱۲، ۱۵، ۲۶، ۱۲، ۲۰، ۱۸ و a ، پنج واحد از مُد داده‌ها بیشتر باشد، a کدام است؟ (داده‌های داده‌شده تک‌مُدی هستند.)

۲۷ (۴)

۲۵ (۳)

۲۴ (۲)

۲۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۲

داده‌ای که بیشترین فراوانی (تکرار) را دارد، مُد می‌باشد.

گام اول: به دلیل این‌که داده‌ها تک‌مُدی هستند، پس مُد برابر با ۱۲ است؛ چون اگر به جای a هر کدام از داده‌های دیگر تکرار شوند، داده‌ها دو مُدی می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: میانگین داده‌ها ۵ واحد از مُد داده‌ها بیشتر است، پس میانگین برابر است با:

$$\bar{x} = \text{مُد} + 5 = 12 + 5 = 17$$

گام سوم: حالا برای به دست آوردن a ، فرمول میانگین را نوشته و با طرفین وسطین و حل معادله، a را به دست می‌آوریم:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد}} \Rightarrow 17 = \frac{8 + 12 + 15 + 26 + 12 + 20 + 18 + a}{8} \Rightarrow 17 = \frac{111 + a}{8}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 136 = 111 + a \Rightarrow a = 136 - 111 = 25$$

برای ۶ داده آماری می‌دانیم چهارتا از آن‌ها با میانگین برابرند و یکی از داده‌ها ۳ واحد از میانگین بزرگ‌تر است. واریانس این ۶ داده برابر با چه عددی است؟

۲ (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۳

کارت Box

واریانس (σ^2):

• واریانس یکی از معیارهای پراکندگی است که پراکندگی داده‌ها را نسبت به میانگین آن‌ها نشان می‌دهد.

• واریانس را با نماد σ^2 نشان می‌دهیم (نماد « σ » را «سیگما» می‌خوانیم).

• برای محاسبه واریانس n داده $X_1, X_2, \dots, X_n$ ، مراحل زیر را انجام می‌دهیم:

مرحله ۱	میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم:	$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + \dots + X_n}{n}$
مرحله ۲	اختلاف (انحراف) تک تک داده‌ها را از میانگین حساب می‌کنیم:	$\underbrace{X_1 - \bar{X}}_{\text{انحراف داده اول از میانگین}}, \underbrace{X_2 - \bar{X}}_{\text{انحراف داده دوم از میانگین}}, \dots, \underbrace{X_n - \bar{X}}_{\text{انحراف داده nام از میانگین}}$
مرحله ۳	مربع اعداد مرحله ۲ را با هم جمع می‌کنیم و بر تعداد داده‌ها (n) تقسیم می‌کنیم تا واریانس به دست آید:	$\sigma^2 = \frac{(X_1 - \bar{X})^2 + (X_2 - \bar{X})^2 + \dots + (X_n - \bar{X})^2}{n}$

• $\underbrace{\text{انحراف معیار برابر با جذر واریانس}}_{\sigma}$ است: $\underbrace{\text{واریانس}}_{\sigma^2} = \sqrt{\text{انحراف معیار}}$

مجموع تفاضل داده‌ها از میانگین، همواره برابر صفر است:

$$(X_1 - \bar{X}) + (X_2 - \bar{X}) + \dots + (X_n - \bar{X}) = 0$$

گام اول:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• ۴ داده با میانگین برابرند: $X_1 = X_2 = X_3 = X_4 = \bar{X}$ ← تفاضل این ۴ داده از میانگین صفر است.

• یکی از داده‌ها ۳ واحد از میانگین بزرگ‌تر است: $X_5 - \bar{X} = 3$

• چون ۶ داده داریم، یک داده باقی می‌ماند که باید تعیین تکلیف شود. طبق نکته مجموع تفاضل داده‌ها از میانگین صفر است.

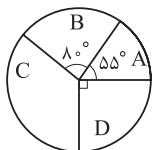
پس تفاضل آخرین داده از میانگین باید ۳- باشد تا مجموع این اختلافات از میانگین صفر شود، یعنی:

$$X_6 - \bar{X} = -3$$

گام دوم: واریانس داده‌ها برابر است با:

$$\sigma^2 = \frac{(X_1 - \bar{X})^2 + (X_2 - \bar{X})^2 + \dots + (X_6 - \bar{X})^2}{6} \Rightarrow \sigma^2 = \frac{0^2 + 0^2 + 0^2 + 0^2 + (3)^2 + (-3)^2}{6} = \frac{18}{6} = 3$$

نمودار دایره‌ای زیر برای ۱۶۰ داده رسم شده است. تعداد داده‌های مربوط به گروه C کدام است؟

۵۰ (۲)

۴۵ (۱)

۷۵ (۴)

۶۰ (۳)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۱

در نمودار دایره‌ای، تناسب زیر برقرار است:

$$\frac{\text{تعداد اعضای مربوط به دسته}}{\text{تعداد کل اعضا}} = \frac{\text{زاویه مربوط به دسته}}{360}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ابتدا زاویه مربوط به دسته C را به دست می‌آوریم:

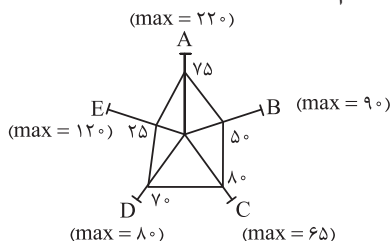
$$\hat{C} = 360^\circ - (90^\circ + 55^\circ + 80^\circ) = 360^\circ - 225^\circ = 135^\circ$$

گام دوم: تعداد داده‌های مربوط به گروه C برابر است با:

$$\frac{\text{زاویه C}}{\text{زاویه کل}} = \frac{\text{تعداد داده‌های C}}{\text{تعداد داده‌های کل}} \Rightarrow \frac{135}{360} = \frac{\text{تعداد داده‌های C}}{160}$$

$$\Rightarrow \text{تعداد داده‌های C} = \frac{160 \times 135}{360} = 60$$

۱۰ در نمودار راداری زیر، مقدار متغیرهای B و D به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

(۱) ۵۶، ۴۵

(۲) ۵۴، ۴۵

(۳) ۵۶، ۴۰

(۴) ۵۴، ۴۰

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۲

نمودار راداری؛

درس Box

۱	اسم دیگر آن، نمودار عنکبوتی است.
۲	برای نمایش ۳، ۴، ۵ یا ... متغیر مناسب است.
۳	زاویه بین دو شعاع متوالی آن از رابطه روبه‌رو به دست می‌آید: $\text{زاویه} = \frac{360^\circ}{\text{تعداد متغیرها}}$
۴	اگر زاویه بین دو شعاع متوالی نمودار راداری باشد، حاصل $\frac{360^\circ}{a}$ باید عددی طبیعی و بزرگ‌تر یا مساوی ۳ باشد.
۵	روی هر شعاع نمودار راداری، تناسب روبه‌رو را داریم: $\frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}} = \frac{\text{عدد روی شعاع}}{100}$

طبق درس‌بکس، مقدار متغیرهای B و D را با تناسب به دست می‌آوریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{مقدار متغیر B}}{\text{بیشینه متغیر B}} = \frac{\text{عدد روی شعاع B}}{100} \Rightarrow \frac{B}{90} = \frac{50}{100} \Rightarrow \frac{B}{90} = \frac{1}{2} \Rightarrow B = \frac{90}{2} = 45$$

$$\frac{\text{مقدار متغیر D}}{\text{بیشینه متغیر D}} = \frac{\text{عدد روی شعاع D}}{100} \Rightarrow \frac{D}{80} = \frac{70}{100} \Rightarrow \frac{D}{80} = \frac{7}{10} \Rightarrow D = \frac{80 \times 7}{10} = 56$$

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱

در کدام بیت، واژگان کهن و یا شکل تاریخی واژگان را که امروزه به گونه دیگری به کار می‌روند، نمی‌توان یافت؟

(۱) جان ز دیدار دوست پروردن	هست چون شهد و گلشکر خوردن
(۲) چو زنبورخانه بیاشوفتی	گریز از محلت که گرم اوفتی
(۳) دمام بشویند چون گربه روی	طمع کرده در صید موشان کوی
(۴) به فرمان دین و به حکم جزا	ببایست دادن به قاتل سزا

مشاوره از درس یک بارها تو کنکور سراسری سؤال مطرح شده؛ باید توجه ویژه به تحلیل‌های متن و شعر این درس داشته باشین. حتی باید تمام واژه‌های مهم و ویژگی‌های مطرح‌شده تو این درس رو به خوبی به خاطر بسپارین.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

واژه‌های کهن زیر در گزینه‌های (۱) تا (۳) امروزه به گونه دیگری به کار می‌روند:

گزینه (۱): شهد در معنی عسل

گزینه (۲): زنبورخانه به معنی لانه زنبور

گزینه (۳): جمع کلمه موش با نشانه «ان»

واژه «قاتل» در بیت گزینه (۴) در معنا و شکل امروزی‌اش استفاده شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

چند مورد از ویژگی‌های زیر مربوط به نثر سده‌های «پنجم و ششم» است؟

- کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- کاربرد وجه وصفی
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- کاربرد اصطلاحات علمی و فنی

(۴) چهار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

کرتس Box

ویژگی‌های عمده نثر فارسی در قرن‌های پنجم و ششم:

- (۱) استفاده از آرایه‌های ادبی مانند موازنه، سجع، مراعات‌نظیر، تشبیه و ...؛
- (۲) حذف افعال به قرینه؛
- (۳) کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی؛
- (۴) رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی؛
- (۵) آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان؛
- (۶) استفاده از ترکیبات دشوار.

موارد زیر از ویژگی‌های نثر در سده‌های پنجم و ششم هستند:

- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- کاربرد اصطلاحات علمی و فنی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دو مورد دیگر از ویژگی‌های زبانی نثر در سبک هندی:

- کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
- کاربرد وجه وصفی

نکته

از دیدگاه تاریخ ادبیات، در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. تحولی که سنایی و عطار در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در قرن هفتم، شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.»

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. تحولی که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در قرن هفتم، شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از دیدگاه تاریخ ادبیات، در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«نثر در دوره انقلاب اسلامی به‌ویژه در داستان‌نویسی ادامه می‌یابد و مضمون‌های اجتماعی و تاریخی مورد توجه نویسندگان قرار می‌گیرد. برخلاف شعر، در داستان‌نویسی دهه شصت جایگاه نسل جوان پررنگ‌تر است. در این دوره نویسندگانی چون احمد محمود با رمان «زمین سوخته» و اسماعیل فصیح با داستان «آینه‌های درد» را می‌توان نام برد.»

(۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک

(سؤال ۲۷ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

کنکور

شاعر در کدام بیت، از هر دو نوع جناس «همسان» و «ناهمسان» استفاده نکرده است؟

۱) یکی باز را دیده بر دوخته است	یکی دیده‌ها باز و پر سوخته است
۲) زهی بحر بخشایش و کان جود	که مستظهرند از وجودت، وجود
۳) به پیران پشت از عبادت دوتا	ز شرم گنه دیده بر پشت پا
۴) نه من سر ز حکمت به در می‌برم	که حکمت چنین می‌رود بر سرم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱: در مصراع نخست، واژه «باز» به معنای «نوعی پرنده شکاری» و در مصراع دوم به معنای «گشوده و متضاد بسته» آمده است؛ بنابراین این دو واژه با هم «جناس همسان» دارند.

واژه‌های «دوخته» و «سوخته» و «بر» و «پر» نیز با هم «جناس ناهمسان اختلافی» دارند.

واژه «دیده» که دو بار در بیت آمده است، «واژه‌آرایی» یا «تکرار» دارد.

نکته

گزینه ۲: واژه «وجود» در مصراع دوم دو بار در دو معنای متفاوت «هستی و بودن» و «خلق، موجودات یا آفریده‌ها» آمده است؛ بنابراین «جناس همسان» دارد.

واژه‌های «وجود و جود» نیز با هم «جناس ناهمسان افزایشی» دارند.

گزینه ۳: واژه «پشت» در مصراع اول به معنای «کمر انسان» و در مصراع دوم به معنای «پس و عقب پا» آمده است؛ بنابراین این دو واژه با هم «جناس همسان» دارند.

واژه‌های «تا و پا» که در جایگاه قافیه بیت نیز قرار گرفته‌اند، با هم «جناس ناهمسان اختلافی» دارند.

گزینه ۴: واژه‌های «سر» و «حکمت» که هر کدام دو بار و در یک معنی به کار رفته‌اند، آرایه «واژه‌آرایی» یا «تکرار» ایجاد کرده‌اند، نه جناس همسان!

بین واژه‌های «بر - سر - در» جناس ناهمسان اختلافی وجود دارد.

توجه کنید که هر دو واژه‌ای که فقط «تلفظ یکسان» دارند، لزوماً به معنای این نیست که جناس همسان هم دارند، بلکه علاوه بر یکسانی تلفظ، باید معنای متفاوتی نیز داشته باشند تا آرایه «جناس همسان (تام)» بیافرینند.

گول نخوری ✗

در کدام گزینه، به ترتیب از آرایه‌های «واج‌آرایی، سجع، موازنه، اشتقاق و جناس همسان» استفاده شده است؟

- الف) یکی بچه گری می‌پرورید
ب) گر آن است، منشور احسان اوست
ج) میان نداری و دارم عجب که هر ساعت
د) دل اندر صمد باید ای دوست بست
ه) گر در جهان بگردی، آفاق درنوردی
- چو پرورده شد، خواجسته بر هم درید
ور این است، توقیع فرمان اوست
میان مجمع خوبان کنی میان‌داری
که عاجز ترند از صنم هر که هست
صورت بدین شگرفی، در کفر و دین نباشد

۱) ج - د - ب - ه - الف

۲) د - ه - ب - الف - ج

۳) ب - ه - الف - ج - د

۴) د - ه - الف - ب - ج

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبعض: درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت «الف»، واژه‌های «پرورید و پرورده» از یک ریشه‌اند و از مصدر «پروردن» گرفته شده‌اند و با هم آرایه «اشتقاق» دارند.

در بیت «ب»، آرایه «موازنه» وجود دارد؛ یعنی تقابل سجع‌های متوازن و متوازی بین واژه‌های دو مصراع دیده می‌شود.

اوست	احسان	منشور	است	آن	گر
↕	↕	↕	↕	↕	↕
اوست	فرمان	توقیع	است	این	ور

در بیت «ج»، بین واژه‌های «میان» در مصراع اول و «میان» در مصراع دوم جناس همسان برقرار است؛ ولی به معنی «کمر» و دومی به معنی «وسط» است.

در بیت «د»، صامت «س» پنج بار تکرار شده است؛ بنابراین آرایه «واج‌آرایی» ایجاد کرده است.

در واج‌آرایی، جنبه موسیقایی و آوایی واج‌ها اهمیت دارد؛ بنابراین واج «س» و «ص» یک آوا دارند و صدای «س» را تولید می‌کنند و با هم، آرایه «واج‌آرایی» ایجاد می‌کنند.

در بیت «ه»، بین واژه‌های «بگردی»، «درنوردی» و «شگرفی»، آرایه «سجع» وجود دارد و این بیت «مسجع» است.

قافیه کدام گزینه براساس قاعده (۲) و تبصره قافیه سروده شده است؟

- (۱) گر من از باغ تو یک میوه بچینم چه شود؟
پیش پای به چراغ تو ببینم چه شود؟
- (۲) شب عاشقان بیدل، چه شبی دراز باشد
تو بیا کز اول شب، در صبح باز باشد
- (۳) آب زنید راه را، هین که نگار می‌رسد
مژده دهید باغ را، بوی بهار می‌رسد
- (۴) هرچند پیر و خسته دل و ناتوان شدم
هر گه که یاد روی تو کردم جوان شدم

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

به آخر واژه‌های قافیه ممکن است یک یا چند حرف الحاق شود. حرف یا حروف الحاقی نیز جزء حروف مشترک قافیه‌اند و رعایت آن‌ها الزامی است. حروف الحاقی عبارت‌اند از:

حروف الحاقی	مثال
ضمایر متصل: یم، یت، یش، یمان، یتان، یشان	کمندت / بندت
پسوندها: نشانه‌های جمع (ها، ان، ات)، «تر» و «ترین» و پسوندهایی که تغییر معنایی ایجاد می‌کنند («ان»، «ی»، «ار»، «ا» فاعلی، «تند» و ...)	رخان / بهاران - پرستار / گرفتار
مخفف زمان حال «بودن»: یم، ای، است، ایم، اید، اند	رامی (رام هستی) / دامی (دام هستی)
صامت «ی» در انتهای واژه‌های مختوم به مصوت‌های بلند «و» و «ا»	موی / روی - خدای / جای
مصوت کوتاه «ی» و مصوت بلند «ی» در آخر کلمات	کاشانه / خانه - علی / منجلی

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه	واژه‌های قافیه	حروف قافیه	حروف اصلی	حروف الحاقی	قاعده
۱	بچینم، ببینم	ینم	ین	یم	قاعده (۲)
۲	دراز، باز	از	ا، ز	ندارد	قاعده (۲)
۳	نگار، بهار	ار	ا، ر	ندارد	قاعده (۲)
۴	ناتوان، جوان	ان	ا، ن	ندارد	قاعده (۲)

«قاعده و تبصره قافیه» در کدام ابیات یکسان است؟

(سؤال ۱۵۳ کنکور انسانی ۱۳۹۰)

- (الف) صبا تو نکبت آن زلف مشکبو داری
به یادگار بمانی که بوی او داری
- (ب) سینه مالامال درد است ای دریغا مرهمی
دل ز تنهایی به جان آمد خدا را همدمی
- (ج) دیدم به خواب دوش که ماهی برآمدی
کز عکس روی او شب هجران سرآمدی
- (د) بیا با ما مورز این کینه‌داری
که حق صحبت دیرینه داری
- (۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) ب - د (۴) ج - د

حروف اصلی قافیه درونی در کدام بیت «مصوت + صامت + صامت» است؟

- (۱) دیده سیر است مرا، جان دلیر است مرا
(۲) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی
(۳) این سکر بین هل عقل را، وین ثقل بین هل ثقل را
(۴) چندان دعا کن در نهان، چندان بنال اندر شبان
- زهرة شیر است مرا، زهرة تابنده شدم
هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا
کز بهر نان و بقل را، چندین نشاید ماجرا
کز گنبد هفت آسمان، در گوش تو آید صدا

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

تعریف قافیه درونی: بعضی از شاعران علاوه بر آخر مصراع، ممکن است برای غنی تر کردن موسیقی شعر خود، در میانه مصراع هم قافیه بیاورند. به این نوع قافیه، «قافیه درونی» یا «قافیه میانی» گفته می شود.

مثال

هر که شیرینی فروشد، مشتری بر وی بجوشد
یا مگس را پر بیندد، یا عسل را سر بپوشد

قافیه درونی: فروشد، بجوشد، بپوشد

همان طور که گاهی پس از قافیه در انتهای بیت، ردیف می آید، بعد از قافیه درونی هم می تواند ردیف بیاید و برای رسیدن به کلمات قافیه باید آن را کنار گذاشت.

مثال

حجره خورشید تویی خانه ناهید تویی
روضه اقیید تویی راه ده ای یار مرا

ردیف: تویی / کلمات قافیه: خورشید، ناهید و امید

قافیه درونی علاوه بر میانه مصراع ممکن است به صورت پراکنده درون مصراع قرار بگیرد.

مثال

نوح تویی روح تویی فاتح و مفتوح تویی
سینه مشروح تویی بر در اسرار مرا

ردیف: تویی / کلمات قافیه: نوح، روح، مفتوح و مشروح

واژه های قافیه درونی در بیت گزینه (۳) عبارت اند از: عقل، ثقل، بقل.

حروف اصلی: َ، ِ، ُ، ل (مصوت + صامت + صامت)

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه	واژه های قافیه درونی	حروف اصلی
۱	سیر، دلیر، شیر	ی ر (مصوت + صامت)
۲	باغ، چراغ، داغ	ا غ (مصوت + صامت)
۴	نهان، شبان، آسمان	ا ن (مصوت + صامت)

نکته

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

در کدام گزینه، تعداد هجاهای کشیده بیشتر از سایر گزینه‌ها است؟

- (۱) دوست دارم که بیوشی رخ همچون قمرت
(۲) بنده خویشتنم خوان که به شاهی برسم
(۳) امروز به هر حالی بغداد، بخاراست
(۴) مده به دست فراقم پس از وصال چو چنگ
- تا چو خورشید نبینند به هر بام و درت
مگسی را که تو پرواز دهی شاهینی است
کجا میر خراسان است، پیروزی آن جاست
که مطربش یزند بعد از آن که بنوازد

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

آشنایی با انواع هجا در زبان فارسی

درس Box

نوع هجا	نحوه قرار گرفتن واجها	نشانه هجا	مثال
کوتاه	صامت + مصوت کوتاه	U	تو (ت + ء)، چو (چ + ء)، که (ک + ـِ)
بلند	صامت + مصوت کوتاه + صامت صامت + مصوت بلند	—	سر، دِل، رُخ ما، رو، جو
کشیده	صامت + مصوت کوتاه + ۲ صامت صامت + مصوت بلند + صامت صامت + مصوت بلند + ۲ صامت	U—	قَرط، مِیل، دُرد نور، داد، میر ریخت، دوخت، کاشت

حواستان باشد هجای کشیده (U—) معادل یک هجای بلند (—) به علاوه یک هجای کوتاه (U) است؛ به همین دلیل آن را به صورت (U—) نشان می‌دهیم.

نکته

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): (۱) دوست (۲) شید (خورشید) (۳) نند (نبینند)
گزینه (۲): (۱) خیش (خویشتنم) (۲) واز (پرواز) (۳) نیست (شاهینی است)
گزینه (۳): (۱) روز (امروز) (۲) داد (بغداد) (۳) راست (بخاراست) (۴) نَسْت (خراسان است) (۵) جاست (آن جاست)
گزینه (۴): (۱) صال (وصال) (۲) چَنگ

کدام بیت فاقد مفهوم عبارت زیر است؟

«الهی اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو، درد و داغ است.»

(۱) گر نباشد گل رخسار تو در باغ بهشت	اهل دل را نکشد میل به جَنّاتِ نعیم
(۲) بی روی و قامت و لب جان بخشِ دل کشت	تَرکِ بهشت و طوبی و کوثر گرفته ایم
(۳) مگر تو باغِ بهشتی نگویمت که چو حوری	مرا تو جان و جهانی ندانمت که کدامی
(۴) بر سرِ کوت ندارم سر و پروای بهشت	ز آن که فردوسِ برین، بی تو نیرزد به خسی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبشت: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت صورت سؤال و گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) می‌گویند: «بهشت بدون معشوق، ارزشی ندارد»، اما بیت گزینه (۳)، معشوق را به باغ بهشت و حور مانند می‌کند و او را جان و جهان خود می‌داند.

گول نخوری ✗

در بیت (۳) نیز مانند عبارت صورت سؤال و سایر ابیات، از «بهشت»، «حور» و ... سخن به میان آمده است، ولی مفاهیم ابیات متفاوت است و نباید ظاهر واژه‌ها ما را فریب دهد.

۲۰ کدام بیت، فاقد مفهوم بیت زیر است؟

- «دانه باشی مرغکانت برچنند»
 (۱) پایمال سفله دارد شهرت بی‌جا مرا
 (۲) تا به گل هر لحظه بلبل را فغانی دیگر است
 (۳) به امن خلوت من تاخت شهرت و نگذاشت
 (۴) شهرت ما سبب خصمی مردم باشد
- غنچه باشی کودکانت برکنند»
 رنجه سنگ حوادث، دستِ جاهم کرده است
 هر طرف از شهرتِ گل، داستانی دیگر است
 که از رفیق زیانکار در امان مانم
 ای خوش آن مرد که نامش چو نسب، گم باشد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبش: درس ۹

درس‌Box

یکی از مضامین رایج ادبیات این است که خودنمایی و شهرت‌داشتن، سبب برانگیختن حسادت دیگران و خشم و کینه آنان نسبت به انسان می‌شود.

دانه باشی مرغکانت برچنند
 دانه پنهان کن به کلی دام شو
 غنچه باشی کودکانت برکنند
 غنچه پنهان کن گیاه بام شو
 هر که داد او خُسن خود را در مَزاد
 صد قضای بد سوی او رو نهاد

معنی ابیات:

- اگر مانند دانه خودنمایی کنی، پرندگان تو را برمی‌چینند و اگر مانند غنچه زیبایی خود را نشان دهی، کودکان تو را می‌کنند.
- خودنمایی را رها کن و مانند دام پنهان شو؛ زیبایی خود را نشان نده و مانند گیاه پشت‌بام، از دید مردم پنهان شو.
- هر که زیبایی خود را در معرض نمایش بگذارد، صد بلا و سرنوشت بد به او روی می‌آورد.

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات (۱)، (۳) و (۴) «بیان آسیب‌ها و زیان‌های شهرت و آوازه‌جویی» است، اما شاعر در بیت (۲) می‌گوید: «تا زمانی که بلبل هر لحظه از عشق گل، ناله و فغانی دارد، شهرت و آوازه گل در هر طرف می‌پیچد.» (عشق بلبل سبب شهرت گل می‌شود).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در چنین سؤالاتی، با مقایسه ابیات گزینه‌ها و بدون توجه به بیت صورت سؤال نیز می‌توان به پاسخ رسید.

تیزبازی

با توجه به انواع کنش‌های انسانی و انواع پیامدهای این کنش‌ها، هر یک از موارد زیر در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

پیامد کنش			کنش انسانی	
غیرارادی	ارادی			
	به ارادهٔ دیگران	به ارادهٔ خود کنشگر		
ج	ب	الف	درونی	نوع کنش
و	ه	د	بیرونی	
ی	ط	ح	فردی	
م	ل	ک	اجتماعی	

- شرکت در یک دورهٔ آموزشی مهارت‌های ارتباطی و فراهم کردن فرصت‌های شغلی بهتر
- تصمیم به یادگیری یک زبان جدید و جست‌وجو برای پیدا کردن مرکز آموزشی مناسب
- رعایت بهداشت فردی و دوری از بیماری‌ها و امراض ویروسی
- افزایش میزان آلودگی‌های صنعتی با احداث کارخانه‌ها و ایجاد بحران‌های زیست‌محیطی

(۲) ه - ب - ح - ی

(۱) د - ک - ج - د

(۴) م - ط - ی - و

(۳) ک - الف - و - م

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- شرکت در دورهٔ آموزشی برای مهارت‌های ارتباطی (کنش بیرونی و اجتماعی) - فراهم کردن فرصت‌های شغلی (پیامد ارادی به ارادهٔ خود کنشگر) ← «د» و «ک»
- تصمیم به یادگیری (کنش درونی و فردی) - جست‌وجوی مرکز آموزشی (پیامد ارادی به ارادهٔ خود کنشگر) ← «الف» و «ح»
- رعایت بهداشت فردی (کنش بیرونی و فردی) - دوری از بیماری‌ها (پیامد غیرارادی) ← «و» و «ی»
- افزایش آلودگی‌های صنعتی با احداث کارخانه‌ها (کنش بیرونی و اجتماعی) - بحران زیست‌محیطی (پیامد غیرارادی) ← «و» و «م»

رابطه هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- کنش اجتماعی و هنجار اجتماعی
- نهاد اجتماعی و جهان اجتماعی
- آرمان‌های اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی

- ۱) هنجار اجتماعی شیوه انجام کنش اجتماعی است. - نهادهای اجتماعی بیرون از جهان‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. - ارزش‌های اجتماعی آرمان‌های اجتماعی را می‌سازند.
- ۲) اگر هنجار اجتماعی نباشد، هیچ کنشی شکل نمی‌گیرد. - هر جهان اجتماعی نهادهای اجتماعی خاص خود را پدید می‌آورد. - آرمان‌ها در پرتو ارزش‌ها ارزیابی می‌شوند.
- ۳) هنجار اجتماعی از طریق کنش اجتماعی شکل می‌گیرد. - نهاد اجتماعی برای رفع نیازهای جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. - آرمان‌های جهان اجتماعی در ارزش‌ها متبلور می‌شوند.
- ۴) کنش‌های اجتماعی الگوی انجام هنجارها هستند. - جهان اجتماعی نیازهای نهادهای اجتماعی را تأمین می‌کند. - ارزش اجتماعی محصول آرمان‌های جهان اجتماعی است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۴ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- همه پدیده‌های اجتماعی، از جمله هنجارهای اجتماعی، از طریق کنش اجتماعی شکل می‌گیرند؛ در واقع اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد. از سوی دیگر هنجارهای اجتماعی، شیوه و الگوی انجام کنش‌های اجتماعی هستند.
- نهادهای اجتماعی مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی هستند که برای رفع نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کنند.
- آرمان‌های جهان اجتماعی در ارزش‌های اجتماعی متبلور می‌شوند.

چرا در جهان متجدد غرب، داوری درباره ارزش‌ها به تمایلات افراد و گروه‌های مختلف سپرده می‌شود؟

- ۱) در جهان متجدد، انسان درگیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌شود که تمام ابعاد او را احاطه می‌کند و باعث از دست رفتن آزادی و اراده او می‌شود.
- ۲) جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علمی را که از روش‌های فراتجربی استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.
- ۳) در جهان متجدد، امکان ارزیابی پدیده‌های فراتجربی از دست می‌رود و به همین دلیل عرصه بر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های اخلاقی تنگ می‌شود.
- ۴) جهان متجدد، عناصر معنوی و مقدس هستی را به رسمیت نمی‌شناسد، به همین علت با نفی علوم عقلانی و وحیانی، صرفاً از علم تجربی بهره می‌برد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

جهان متجدد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ۱) فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند.
 - ۲) علمی را که از روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد.
- با افول علوم فراتجربی:
- ۱) امکان ارزیابی آرمان‌ها و ارزش‌ها (که پدیده‌هایی فراتجربی هستند) از دست می‌رود.
 - ۲) داوری درباره آرمان‌ها و ارزش‌ها، به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق سپرده می‌شود.

به ترتیب هر یک از موارد زیر، نشان‌دهنده عبارت‌های کدام گزینه است؟

- هیچ‌یک از جهان‌های اجتماعی با حفظ هویت خود نمی‌توانند مسیر دیگری را ادامه دهند.
 - زلزله و خشکسالی و سایر پدیده‌های طبیعی، تأثیرات عمیقی بر کنش‌های اجتماعی افراد دارند.
 - حقایق از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی تغییرپذیرند.
 - اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزیابی می‌کند.
- (۱) نگاه تک‌خطی به تاریخ بشریت - تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی - ایمان جوامع مختلف به عقاید و ارزش‌های حقیقی - پدیدآمدن هویت فردی براساس عقاید کلان جهان اجتماعی
- (۲) جهان‌های اجتماعی در عرض هم - تناسب جهان اجتماعی و طبیعی - چرخش جهان‌های اجتماعی بر مدار حق و باطل - سازگاری هر فرهنگ با هویت فردی افراد
- (۳) تنوع جهان‌های اجتماعی - بسط و گسترش جهان اجتماعی - امکان انحراف جهان اجتماعی از حق و پذیرش باطل - شکل‌گیری هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی
- (۴) مسیرهای متفاوت جهان‌ها - دگرگونی کنش‌های اجتماعی آدمیان - امکان خروج جهان اجتماعی از حق و پذیرش باطل - تناسب هویت فردی و هویت فرهنگی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۵، ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مطابق با دیدگاه عرضی نسبت به جهان‌های اجتماعی، جهان‌ها متنوع‌اند و هر یک می‌توانند مسیر خاص خود را پیگیری کنند. در این دیدگاه، جهان‌های مختلف با روابط متقابلی که دارند، می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند؛ اما هیچ‌یک از آن‌ها با حفظ هویت خود نمی‌توانند مسیر دیگری را ادامه دهند.
- پدیده‌های طبیعی بر جهان اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارند؛ تأثیر پدیده‌های طبیعی و فوق طبیعی بر جهان اجتماعی منجر به بسط و گسترش دامنه جهان اجتماعی می‌شود.
- حقایق هرچند خود ثابت‌اند، ولی از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیرند؛ یعنی برای جهان‌های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد، همان‌گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد.
- هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد؛ برای مثال در جامعه دینی، هویت اجتماعی افراد براساس عقاید و ارزش‌هایی است که آن دین محترم می‌شمارد، مثلاً اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزیابی می‌کند.

۲۵

با توجه به فرصت‌ها و محدودیت‌های تغییرات هویتی در هر جهان اجتماعی، به ترتیب چه تعداد از موارد زیر مربوط به جهان سکولار و چه تعداد مربوط به جهان معنوی است؟

«ممنوعیت تبلیغ سبک زندگی مادی‌گرایانه»، «انکار مرجعیت دین در نظام حقوقی»، «ممنوعیت مالکیت زمین برای سیاه‌پوستان»، «عدم امکان رأی‌دادن به قوانین دینی»، «حذف ارزش‌های نافی ابعاد معنوی و دینی»، «محدودیت پوشش دینی در محیط‌های رسمی»، «تصویب قوانین مبتنی بر نفی شریعت در مجالس قانون‌گذاری» و «جایگاه اجتماعی وابسته به میزان سرمایه»

(۱) چهار - دو (۲) سه - چهار (۳) سه - سه (۴) دو - سه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- موارد مرتبط با جهان سکولار (دنیوی): انکار مرجعیت دین در نظام حقوقی، عدم امکان رأی‌دادن به قوانین دینی، محدودیت پوشش دینی در محیط‌های رسمی، تصویب قوانین مبتنی بر نفی شریعت در مجالس قانون‌گذاری
- موارد مرتبط با جهان معنوی (دینی): ممنوعیت تبلیغ سبک زندگی مادی‌گرایانه، حذف ارزش‌های نافی ابعاد معنوی و دینی
- موارد مرتبط با جهان آپارتاید (نژادی): ممنوعیت مالکیت زمین برای سیاه‌پوستان
- موارد مرتبط با جهان سرمایه‌داری: جایگاه اجتماعی وابسته به میزان سرمایه

کنکور

کدام یک در مورد جهان سکولار صدق نمی‌کند؟

(سوال ۴۲۳ کنکور انسانی ۱۳۹۲ (فارج از کشور))

- (۱) امکان رأی‌دادن به قوانین معنوی و الهی وجود ندارد و هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند در جامعه بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد.
- (۲) در این جهان فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند، منع می‌شود و امکان رأی‌دادن به قوانین معنوی و الهی وجود ندارد.
- (۳) امکان رأی‌دادن به قوانین معنوی و الهی وجود ندارد و هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.
- (۴) هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند در جامعه بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد و در این جهان، فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند، منع می‌شوند.

کنکور

کدام ویژگی در یک جهان سکولار دیده می‌شود؟

(سوال ۴۲۴ کنکور انسانی ۱۳۹۲)

- (۱) امکان رأی‌دادن به قوانین معنوی و الهی وجود ندارد و هویت دینی افراد نمی‌تواند در جامعه ظهور و بروز داشته باشد.
- (۲) تحرکات اجتماعی بر مدار ارزش‌های دنیوی شکل می‌گیرد و صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم است.
- (۳) تحرکات اجتماعی صعودی تنها برای کسانی ممکن است که منابع ثروت را در اختیار دارند و مناسبات و روابط آن‌ها بر مدار ارزش‌های اقتصادی شکل می‌گیرد.
- (۴) هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند به رسمیت شناخته نمی‌شوند و امکان تحرک اجتماعی صعودی صرفاً برای یک نژاد خاص فراهم است.

۲۶

در ارتباط با فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی، کدام گزینه درست است؟
الف) جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی خود را براساس فرهنگ خود سامان دهد.
ب) تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان فراتر می‌روند.
ج) تغییرات هویتی افراد، گاه از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی فراتر می‌روند.
د) جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های خود را ندارد.

- (۱) ج → مقدم است بر → الف ← مؤخر است از → د
(۲) الف → مؤخر است از → ب ← مقدم است بر → ج
(۳) د → مقدم است بر → ج ← مؤخر است از → الف
(۴) الف → مؤخر است از → د ← مقدم است بر → ب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱۰ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

موارد «الف»، «ب»، «ج» و «د» به ترتیب بیانگر تزلزل فرهنگی، تحول فرهنگی، تعارض فرهنگی و بحران هویت است. با توجه به این توضیحات، عبارت «د» (بحران هویت) مؤخر است از عبارت «الف» (تزلزل فرهنگی)؛ همچنین مقدم است بر عبارت «ب» (تحول فرهنگی).

کنکور

پروسه دگرگونی فرهنگ، چگونه صورت می‌گیرد؟

(سوال ۴۸۳ کنکور انسانی ۱۳۹۸)

- (۱) از دست رفتن ثبات و استقرار مبادی هویت‌ساز فرهنگ ← تزلزل فرهنگی ← ناتوانی جامعه در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← بحران هویت ← فراتر رفتن تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون یک فرهنگ
(۲) تداوم شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← تعارض فرهنگی ← ناتوانی جامعه در دفاع از هنجارها و نمادهای اجتماعی ← بحران هویت ← تزلزل فرهنگی
(۳) ناتوانی جامعه در حفظ عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← تعارض فرهنگی ← تداوم شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← تزلزل فرهنگی ← بحران هویت
(۴) عدم استقرار مبادی هویت‌ساز فرهنگ ← تزلزل فرهنگی ← تداوم شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← بحران هویت ← تحول هویتی فرهنگ

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهنده کدام چالش یا آسیب فرهنگی است؟

- شکل‌گیری دوران بعد از تجدد یا پسامدرن
- پشت‌کردن جهان اجتماعی به عقاید و آرمان‌های خود
- شیوع ازدواج با هم‌جنس و زندگی مشترک بدون ازدواج
- از یاد بردن هویت خود در مواجهه با فرهنگ دیگر
- ۱) تحول هویت - تحول هویتی - بحران هویت - ازخودبیگانگی تاریخی
- ۲) تحول هویت - خودباختگی فرهنگی - بحران هویت - خودباختگی فرهنگی
- ۳) تزلزل فرهنگی - تحول هویتی - تزلزل فرهنگی - خودباختگی فرهنگی
- ۴) تزلزل فرهنگی - خودباختگی فرهنگی - تزلزل فرهنگی - ازخودبیگانگی تاریخی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- بسیاری از متفکران، شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان متجدد می‌دانند و برخی آن را تغییری می‌دانند که درون این جهان اتفاق افتاده و پذیرفته شده است.
- اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان دیگر به مرور زمان به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.
- اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی همانند زندگی با حیوانات، ازدواج با هم‌جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج و ... هم‌عرض نهاد خانواده شیوع پیدا کنند، این نهاد دچار بحران هویت می‌شود.
- جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر هویت خود را از یاد می‌برند، به ازخودبیگانگی تاریخی دچار می‌شوند.

هر یک از مؤلفه‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از ابعاد نهاد خانواده است؟

«رضایت و اعتماد»، «قداست خانواده»، «تأمین اجتماعی» و «امید به زندگی»

۱) روابط و مناسبات خانوادگی - تشکیل خانواده - معیشت و امور رفاهی - نظام حقوقی خانواده

۲) مشارکت خانواده در امور جامعه - تشکیل خانواده - سلامت - روابط و مناسبات خویشاوندی

۳) روابط و مناسبات خانوادگی - دین و ارزش‌های اخلاقی - معیشت و امور رفاهی - سلامت

۴) مشارکت خانواده در امور جامعه - دین و ارزش‌های اخلاقی - سلامت - ناهنجاری و آسیب‌ها

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● حمایت اعضای خانواده از یکدیگر، تکریم سالمندان، فقدان خشونت، رضایت، اعتماد و مشارکت و مسئولیت‌پذیری همگی مربوط به «روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی» هستند.

● قداست خانواده، آگاهی و باور دینی، ارزش‌های اخلاقی و رفتارهای دینی همگی مربوط به «دین و ارزش‌های اخلاقی» هستند.

● اشتغال، مسکن، تأمین اجتماعی، درآمد و هزینه و دسترسی به خدمات حمایتی همگی مربوط به «اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن» هستند.

● سلامت جسمی و روانی، امید به زندگی، اوقات فراغت، نشاط و ورزش، تغذیه و تندرستی و بهره‌مندی از خدمات سلامت همگی مربوط به «سلامت» هستند.

۲۹

در ارتباط با ابعاد مختلف هویت ایرانی، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- بر مبنای چه عاملی، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌گردد؟
- حضور مردم در نظام سیاسی جمهوری اسلامی بر چه مبنایی رقم می‌خورد؟
- کدام‌یک از پیامدهای اجرای سیاست‌های کاهش جمعیت در ایران قبل از انقلاب اسلامی است؟
- انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی با چه رویکردی علیه کشور ما اجرا شده است؟

۱) جامعه ایران به عنوان قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد. - احکام و مقررات با خواست مردم و ذیل مشیت الهی شکل می‌گیرند. - میزان رشد سالانه جمعیت، از حدود $3/1$ به $2/7$ درصد در سال کاهش یافت. - درآمد نفتی کشور را محدود کنند.

۲) جهان اسلام از انقلاب اسلامی ایران الگو گرفت. - عقل و وحی ابزارهای شناخت احکام الهی هستند. - میزان رشد سالانه جمعیت از $3/9$ به $1/3$ درصد در سال کاهش یافت. - از انتقال درآمد نفتی به کشور ممانعت ورزند. ۳) جهان اسلام هویت خود را بیرون از تصاویر القایی غرب جست‌وجو می‌کند. - فعالیت مردم براساس اسلام سازمان پیدا می‌کند. - میزان رشد سالانه جمعیت از $3/9$ به $1/3$ درصد کاهش یافت. - از انتقال درآمد نفتی به کشور ممانعت ورزند.

۴) جامعه ایران به خویشتن الهی و توحیدی خود بازگشت. - انسان مسئولیت تعیین و شناخت احکام را بر عهده دارد. - میزان رشد سالانه جمعیت از حدود $3/1$ به $2/7$ درصد در سال کاهش یافت. - درآمد نفتی کشور را محدود کنند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۳، ۱۵ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود، به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد. جهان اسلام با الهام از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویر القایی غرب جست‌وجو می‌کند و به همین دلیل اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر می‌گردد.
- در نظام جمهوری اسلامی، احکام و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت خداوند شکل می‌گیرند. در این دیدگاه، عقل و وحی دو وسیله شناخت ارزش‌های الهی و احکام و مقررات اجتماعی هستند و انسان‌ها مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را بر عهده دارند.
- طی سیاست کاهش جمعیتی قبل از انقلاب اسلامی (یعنی از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب)، میزان رشد سالانه جمعیت از حدود $3/1$ به $2/7$ درصد در سال کاهش یافت.
- انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی، با این هدف در کشور ما اجرا شده است تا اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند و ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها درست‌اند؟

- الف) کنش وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی، کنشی انجام نمی‌شود؛ از سوی دیگر انجام هر کنشی مستلزم آگاهی صحیح نیست.
- ب) اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که نقشی را در جهان اجتماعی بر عهده بگیرند و مطابق با آن از تکلیفی برخوردار شوند، وارد جهان اجتماعی می‌شوند.
- ج) علوم اجتماعی در صورتی می‌تواند دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌ها داوری کند که علم را به معنای تجربی آن محدود نکند.
- د) فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری داشته باشند، بهتر می‌توانند فرهنگ را در افراد یک جهان اجتماعی درونی کنند.
- ه) جهان اجتماعی خودباخته، مانع از آشنایی اعضای خود با حقیقت انسان و جهان می‌شود و تفسیری صحیح از جهان ارائه نمی‌دهد.
- و) اگر نظام فرهنگی از ارزش‌های سیاسی جامعه دور شود، زمینهٔ تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد.

۲) ج - الف - د

۱) ب - ه - و

۴) الف - ج - ه

۳) د - ب - و

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبهمث: درس‌های ۱، ۳، ۷، ۹، ۱۲ و ۱۵

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ب) اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند و نقشی را بر عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود، از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند.
- ه) مربوط به جهان گرفتار از خودبیگانگی فطری (حقیقی) است، نه خودباخته.
- و) اگر نظام سیاسی از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی دور شود، زمینهٔ تعارضات، تزلزل و بحران فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد.

عربی، زبان قرآن دهم

● عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣١ - ٣٧):
﴿هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾:

۳۱

- (۱) او کسی است که توبه را از بندگان خویش پذیرا می‌شود و از زشتی‌ها چشم می‌پوشد.
- (۲) او همان است که توبه بندگان خود را پذیرفته و از زشت کاری‌هایشان می‌گذرد.
- (۳) اوست کسی که از عبادت‌کنندگانش توبه را می‌پذیرد و زشتی‌ها را عفو می‌کند.
- (۴) او کسی است که از بندگانش توبه را پذیرفته و از زشتی‌ها می‌گذرد.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرین، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

به بود و نبود ضمیر در کلمات دقت کن. حواست باشه که مفرد «عباد»، «عبد» هست نه «عابد»!

هرگاه در زبان فارسی دو فعل در زمان یکسان به هم وابسته شوند، می‌توان فعل اول را به صورت ماضی نقلی آورد. مانند «پذیرفته» و «می‌گذرد» در گزینه (۴) که در واقع چون «يَقْبَلُ» و «يَعْفُو» هر دو مضارع و به هم وابسته هستند، به جای «می‌پذیرد» از فعل ماضی نقلی «پذیرفته» استفاده شده است.

کلمات مهم: «هُوَ الَّذِي» او کسی است که، «يَقْبَلُ» می‌پذیرد (به درس *بکس دقت کنین*)، «عَنِ عِبَادِهِ» از بندگان، «يَعْفُو عَنْ» از ... می‌گذرد، «السَّيِّئَاتِ» زشتی‌ها

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): چشم می‌پوشد (ترجمه درستی برای «يَعْفُو» می‌گذرد نیست).

گزینه (۲): توبه بندگان (حرف «عَنْ» ترجمه نشده است) - زشت کاری‌هایشان («السَّيِّئَاتِ» ضمیر ندارد).

گزینه (۳): عبادت‌کنندگان (معنای «عباد» به معنای «بندگان» است).

«عبد» که جمع آن «عباد» است به معنای «بندگان» و «عابد» به معنای «عبادت‌کننده» است.

فرب «پذیرفته» رو نخور و فکر نکن که معنای ماضی داره!

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری ✗

«لَا يَسْتَطِيعُ أَيُّ إِنْسَانٍ أَنْ يُحْصِيَ أَنْعَمَ اللَّهِ الَّتِي تَنْهَمِرُ عَلَيْهِ فِي كُلِّ لَحْظَةٍ فَكَيْفَ يَمَكُنُ لَهُ أَنْ يَشْكُرَهُ كَمَا يَسْتَحِقُّ بِهِ!»:

- (۱) هیچ انسانی نمی تواند نعمت های خداوند را که در هر لحظه بر او سرازیر می شود، بشمارد؛ پس چگونه برایش امکان دارد که او را آن گونه که شایسته اش است، شکر گوید!
- (۲) کدام انسان قادر است نعمت هایی را که خداوند در هر لحظه بر او سرازیر می کند، بشمارد؛ پس چه طور ممکن است که او را آن چنان که شایستگی اش را دارد، سپاس گوید!
- (۳) هیچ انسانی نمی تواند نعمت های الهی را که در هر لحظه برایش نازل می شود، به شمار آورد؛ پس چگونه برایش ممکن است که آن ها را طوری که شایسته باشد، سپاس گوید!
- (۴) هر انسانی قادر نخواهد بود نعمت های خداوند را که در هر لحظه بر او ریزان می گردد، بشمارد؛ پس چگونه برایش امکان دارد که از او آن گونه که شایسته اش بوده، سپاسگزاری کند!

مشاوره در حل تست های تک عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این جوری زودتر به جواب می رسیدن. یا این که گزینه ها رو به صورت عمودی با هم مقایسه کنید و بعد به سراغ معادل عربی اون کلمه برین و ردّ گزینه کنید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: ترکیبی

به زمان افعال دقت کن. «تَنْهَمِرُ» لازمه یا متعدی؟

Hint

درس Box

ترجمه «أَيُّ»:

«أَيُّ» پرسشی: همان طور که از اسمش مشخص است، برای پرسش به کار می رود و به معنای «کدام» است.

مثال: أَيُّ کتابِ تُریدُ؟ : کدام کتاب را می خواهی؟

«أَيُّ» غیرپرسشی: که در وسط عبارت می آید و به معنای «هر» است و اگر در جمله ای به کار برود که منفی باشد، می توان به صورت «هیچ» هم ترجمه کرد.

مثال لَا يَسْتَطِيعُ أَيُّ إِنْسَانٍ أَنْ يُحْصِيَ ... : هر انسانی می تواند که بشمارد ...

مثال لَا يَسْتَطِيعُ أَيُّ إِنْسَانٍ أَنْ يُحْصِيَ ... : هیچ (هر) انسانی نمی تواند که بشمارد ...

کلمات مهم: «لَا يَسْتَطِيعُ» نمی تواند، «أَيُّ إِنْسَانٍ» هر انسانی، هیچ انسانی، «أَنْ يُحْصِيَ» که بشمارد، «أَنْعَمَ اللَّهُ» نعمت های خداوند، «الَّتِي» که، «تَنْهَمِرُ» سرازیر می شود، «فِي كُلِّ لَحْظَةٍ» در هر لحظه، «كَيْفَ» چگونه، «يَمَكُنُ لَهُ» برایش امکان دارد، «أَنْ يَشْكُرَهُ» او را شکر کند، «كَمَا» آن گونه که، «يَسْتَحِقُّ بِهِ» شایسته اش است

بررسی سایر گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۲): کدام انسان (کدام) ترجمه درستی برای «أَيُّ» نیست، چون «أَيُّ» در این جا پرسشی نیست - قادر است («لَا يَسْتَطِيعُ» فعل منفی است نه مثبت) - نعمت هایی را که خداوند (دقت کنید که «الَّتِي» که) بعد از «اللَّهُ» آمده و «اللَّهُ» به عنوان مضاف الیه وابسته به «أَنْعَمَ» است که باید کنار آن ترجمه شود - نعمت های خداوند را که - سرازیر می کند («تَنْهَمِرُ» لازم است نه متعدی - سرازیر می شود) - «لَهُ» (به معنای (برایش) ترجمه نشده است.)

گزینه (۳): الهی («اللَّهُ» نباید به صورت صفت ترجمه شود - خداوند) - نازل می شود (ترجمه درستی برای «تَنْهَمِرُ» سرازیر می شود) نیست. - آن ها را ... سپاس گوید (دقت کنید که ضمیر «ه» در «يَشْكُرُهُ» به «اللَّهُ» برمی گردد نه «أَنْعَمَ»، پس باید مفرد ترجمه شود نه جمع - آن را سپاس گوید) - شایسته باشد («بِهِ» ترجمه نشده است - شایسته اش است.)

گزینه (۴): قادر نخواهد بود («لَا يَسْتَطِيعُ» مضارع است نه مستقبل) - شایسته اش بوده («يَسْتَحِقُّ» مضارع است نه ماضی).

«إِنْ أَرَدْنَا أَنْ يَأْتِيَ السَّائِحُونَ مِنْ كُلِّ الْعَالَمِ إِلَى بِلَادِنَا لِمُشَاهَدَةِ مَنَاطِقِ الْجَذِبِ السِّيَاحِيِّ فَنَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى بِنَاءِ فَنَادِقٍ مُنَاسِبَةٍ لَهُمْ أَوَّلًا»:

(۱) اگر بخواهیم که گردشگران از سراسر جهان برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری به کشورمان بیایند، در ابتدا به ساخت هتل‌هایی مناسب برای آن‌ها نیازمندیم!

(۲) چنان‌چه بخواهیم که گردشگران از تمام عالم برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری کشورمان بیایند، ابتدا باید هتل‌های مناسبی را که به آن نیاز دارند، بنا کنیم!

(۳) اگر می‌خواهیم که گردشگران سراسر جهان برای بازدید مناطق جذاب گردشگری به کشورمان بیایند، ابتدا نیازمند آنیم که هتل‌هایی را بسازیم که برایشان مناسب باشد!

(۴) هرگاه بخواهیم که گردشگران از تمام نقاط عالم برای دیدن مناطق دارای جاذبه گردشگری به کشور ما بیایند، ابتدا لازم است که هتل‌هایی مناسب برای آن‌ها ساخته شود!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین و دقت کنین که توی تست‌های ترجمه، اسامی و مصدرها به اشتباه به صورت فعل و فعل‌ها به صورت اسم ترجمه نشن.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

خواست به ترجمه حروف باشد. عبارت «نَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى» غایبه یا متکلم؟

کلمات مهم: «إِنْ: اگر»، «أَرَدْنَا: بخواهیم» (فعل شرط)، «أَنْ يَأْتِيَ السَّائِحُونَ: که گردشگران بیایند»، «مِنْ كُلِّ الْعَالَمِ: از همه جهان»، «بِلَادِنَا: کشورمان»، «لِمُشَاهَدَةِ: برای دیدن»، «مَنَاطِقِ الْجَذِبِ السِّيَاحِيِّ: مناطق دارای جاذبه گردشگری»، «نَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى: به ... نیاز داریم»، «بِنَاء: ساخت»، «فَنَادِقٍ مُنَاسِبَةٍ: هتل‌هایی مناسب»، «أَوَّلًا: در ابتدا»

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۲): کشورمان (حرف «إِلَى» ترجمه نشده است) - باید ... بنا کنیم («بِنَاء» مصدر و اسم است نه فعل) - به آن نیاز دارند («آن» معادلی در عبارت عربی ندارد، «نَحْنُ بِحَاجَةٍ» باید به صورت متکلم مع الغیر ترجمه شود نه غایب ← به ... نیاز داریم) - «لَهُمْ» ترجمه نشده است.

گزینه (۳): سراسر جهان (حرف «مِنْ» ترجمه نشده است) - بسازیم («بِنَاء» مصدر و اسم است نه فعل) - مناسب باشد («مُنَاسِبَةٍ» صفت «فَنَادِق» است که باید در کنار آن ترجمه شود ← هتل‌هایی مناسب).

گزینه (۴): هرگاه (ترجمه درستی برای «إِنْ» نیست و معادل آن «إِذَا» است) - لازم است (غایب است، اما «نَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى: ما به ... نیاز داریم» متکلم مع الغیر است) - ساخته شود («بِنَاء» مصدر و اسم است که در این جا به اشتباه به صورت فعل مجهول ترجمه شده است). یادتان هست که فعل یا جواب شرط ماضی را می‌توان به صورت مضارع ترجمه کرد؟ مانند «أَرَدْنَا» در این سؤال که فعل شرط ماضی است.

«رُبَّمَا تَسْتَعِرُّ النَّارَ الصَّغِيرَةَ الَّتِي أُشْعِلَتْ فِي الْغَابَةِ عِنْدَمَا تَعْصِفُ رِيحٌ فَتُحَرِّقُ أَشْجَارًا كَثِيرَةً وَ تُقْتَلُ بَعْضُ الْحَيَوَانَاتِ!»:

- (۱) شاید آتش کوچکی که در جنگل روشن کرده‌ای، وقتی بادی بوزد شعله‌ور شده و درختان زیادی را می‌سوزاند و بعضی از جانوران کشته می‌شوند!
- (۲) چه‌بسا آتشی کوچک که در جنگل برافروخته شده، وقتی بادی می‌وزد فروزان می‌شود، در نتیجه درختان زیادی می‌سوزند و برخی حیوانات کشته می‌شوند!
- (۳) چه‌بسا آتش کوچکی که در جنگل روشن شده وقتی باد بوزد شعله‌ور شده، در نتیجه درختان بسیاری را می‌سوزاند و حیوانات بسیاری را به کام مرگ می‌کشانند!
- (۴) شاید آتشی کوچک که در جنگل افروخته شده به وسیلهٔ بادی که می‌وزد، فروزان شده و باعث سوختن درختان زیاد شده، در نتیجه برخی از حیوانات کشته می‌شوند!

مشاوره در حل تست‌های تک عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین. یادت باشه که نحوهٔ ترجمهٔ افعال مجهول، یکی از مباحث مورد توجه طراحان کنکوره.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبهم: ترکیبی

«تَسْتَعِرُّ» رو بررسی کنی، کار تمومه!

Hint

درس‌Box

(۱) هرگاه در عبارتی «فعل + اسم منصوب» داشته باشیم می‌توانیم بگوییم آن اسم، مفعول (به شرطی که قید نباشد) و در نتیجه فعل جملهٔ معلوم است نه مجهول، زیرا هر فعلی مفعول داشته باشد، غالباً معلوم است و باید آن را به صورت معلوم و متعدی ترجمه کنیم. حال اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم، مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود.

مثال لَا يَرْفَعُ صَوْتَهُ ← صدایش را بالا نمی‌برد ✓ صدایش بالا نمی‌رود *

مثال تُحَرِّقُ أَشْجَارًا كَثِيرَةً ← درختان زیادی می‌سوزند ✓ درختان زیادی را می‌سوزاند *

(۲) ساخت فعل مجهول

(الف) ماضی مجهول:

(۱) **عين الفعل** (حرف دوم از حروف اصلی) کسره «ي» دارد.

(۲) **حروف غیر ساکن** قبل از عين الفعل، ضمه «و» دارد.

مثال

فعل معلوم	گَتَبَ (نوشت)	اِسْتَحْدَمُوا (به کار گرفتند)	اُنْزِلَ (نازل کرد)
فعل مجهول	كُتِبَ (نوشته شد)	اُسْتُحْدِمُوا (به کار گرفته شدند)	اُنْزِلَ (نازل شد)

(ب) مضارع مجهول:

(۱) **عين الفعل**، فتحه «ت» دارد.

(۲) **حرف اول فعل** مضارع، ضمه «و» دارد.

مثال

فعل معلوم	يُزَيِّنُ (تزیین می‌کند)	تُكْتَبُ (می‌نویسد)	يَسْتَحْرِجُونَ (بیرون می‌آورند)
فعل مجهول	يُزَيَّنُ (تزیین می‌شود)	تُكْتَبُ (نوشته می‌شود)	يُسْتَحْرَجُونَ (بیرون آورده می‌شوند)

نتیجه: با توجه به مطالب بالا، ساختار فعل مجهول را می‌توانیم بدین صورت مشخص کنیم:

ماضی ← ت ... و ... مضارع ← و ...

کلمات مهم: «رُبَّمَا: چه‌بسا، شاید»، «تَسْتَعِرُّ: فروزان می‌شود»، «النَّارُ الصَّغِيرَةُ الَّتِي: آتشی کوچک که»، «أُشْعِلَتْ: برافروخته شد، شده» (فعل مجهول)، «فِي الْغَابَةِ: در جنگل»، «عِنْدَمَا: وقتی که»، «تَعْصِفُ: می‌وزد»، «رِيحٌ: بادی»، «تُحَرِّقُ: می‌سوزند» (فعل مجهول)، «أَشْجَارًا كَثِيرَةً: درختان بسیاری»، «تُقْتَلُ: کشته می‌شوند» (فعل مجهول)

گزینه (۱): روشن کرده‌ای «أَشْعَلَتْ» مجهول و غایب است نه متعدی و مخاطب ← روشن شده) - بوزد (دلیلی ندارد «تَعَصَّفُ» به صورت التزامی ترجمه شود بلکه باید به صورت اخباری ترجمه شود ← می‌وزد) - شعله‌ور شده «تَسْتَعِرُّ» مضارع است نه ماضی) - درختان زیادی را می‌سوزاند (أَوَّلًا «تُحَرِّقُ» مجهول است نه معلوم، ثانیاً «أَشْجَارٌ» مرفوع و نائب فاعل آن است نه مفعول، پس نباید «أَشْجَارٌ» به همراه «را» ترجمه شود ← درختان زیادی می‌سوزند).

گزینه (۳): باد «رِيحٌ» نکره است نه معرفه ← بادی) - بوزد (مانند گزینه (۱)) - شعله‌ور شده (مانند گزینه (۱)) - درختان بسیاری را می‌سوزاند (مانند گزینه (۱)) - حیوانات بسیاری را به کام مرگ می‌کشاند (أَوَّلًا «بَعْضٌ» ترجمه نشده و «بسیاری» معادلی در عبارت عربی ندارد، ثانیاً «تُقْتَلُ» مجهول است و «بَعْضٌ» نایب فاعل آن است نه مفعول آن، بنابراین نباید به همراه «را» ترجمه شود ← برخی حیوانات کشته می‌شوند) - ضمناً «عِنْدَمَا» ترجمه نشده است.

گزینه (۴): به وسیله بادی که «به وسیله» و «که» اضافی هستند) - فروزان شده «تَسْتَعِرُّ» مضارع است) - باعث سوختن ... شده («باعث شده» معادلی در عبارت عربی ندارد و «تُحَرِّقُ» فعل است که به اشتباه به صورت مصدر و اسم ترجمه شده) - درختان زیاد («أَشْجَارٌ كَثِيرَةٌ» نکره است نه معرفه) - در نتیجه (ترجمه درستی برای «و» نیست).

فعل «تَسْتَعِرُّ» فقط در گزینه (۲) به صورت صحیح و مضارع ترجمه شده!

تیزبازی

- (۱) الْمُتَّقُونَ هم الَّذِينَ يَشْعُرُونَ بِالمَسْئُولِيَّةِ عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَهُمْ: انسان‌های با فرهنگ کسانی‌اند که نسبت به آن‌چه اطرافشان رخ می‌دهد، احساس مسئولیت می‌کنند!
- (۲) قُوَّةُ البَصَرِ فِي عَيْنِي الْقِطْ أَقْوَى مِنَ الْإِنْسَانِ خَاصَّةً فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ: قدرت بینایی در چشم‌های گربه از انسان قوی‌تر است، مخصوصاً در شب تاریک!
- (۳) عَكَسَ مَا نَظَنَّهُ، الدَّلَافِيُّ تُعَدُّ مِنْ أخطر الحيوانات المائية: برخلاف آن‌چه ما گمان می‌کنیم، دلفین‌ها خطرناک‌ترین حیوانات آبی به شمار آورده می‌شوند!
- (۴) لَا يَجُوزُ بَيْعُ كَثِيرٍ مِنَ الْحُبُوبِ الْمُهْدَّتَةِ لِلَّذِينَ لَيْسَتْ لَهُمْ وَصْفَةُ الطَّيِّبِ: خرید بیشتر قرص‌های آرام‌بخش برای کسانی که نسخهٔ پزشک ندارند، مجاز نیست!

مشاوره این تست‌های چهار عبارتی دوتا سؤال تو کنکور دارد که نقطهٔ ضعف خیلی از داوطلب‌ها به حساب می‌آید. با تمرین کافی می‌شه حسابی از رقبا جلو افتاد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبهم: ترکیبی

به ترجمهٔ حرف «مِنْ» در عبارات توجه کن. «بَيْع» به معنای «خرید» هست یا «فروش»؟

Hint

درس Box

● به ترجمهٔ «کثیر، کثیر مِنْ، أَكْثَر» دقت کن:

مثال: أشجار كثيرة ← درختان بسیاری

مثال: كثير من الأشجار ← بسیاری از درختان

مثال: أكثر الأشجار ← بیشتر درختان

● (لِـ / عِنْدَ / لَدَى + ضمير / اسم) دارد

مثال: لِفَاطِمَةَ كَتَابُ قِصَّةٍ ← فاطمه کتاب قصه‌ای دارد.

● لَيْسَ + (لِـ / عِنْدَ / لَدَى + ضمير / اسم) ندارد

مثال: ليس له كتاب ← او کتابی ندارد.

کلمات مهم: «الْمُتَّقُونَ: انسان‌های با فرهنگ»، «يَشْعُرُونَ بِالمَسْئُولِيَّةِ: احساس مسئولیت می‌کنند»، «عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَهُمْ: نسبت به آن‌چه اطرافشان رخ می‌دهد»، «قُوَّةُ البَصَرِ: قدرت بینایی»، «فِي عَيْنِي الْقِطْ: در چشم‌های گربه»، «عَيْنَيْنِ + الْقِطْ، «أقوى: قوی‌تر»، «خَاصَّةً: مخصوصاً»، «ظُلْمَةُ اللَّيْلِ: تاریکی شب»، «عَكَسَ ما: برخلاف آن‌چه»، «نَظَنُّ: گمان می‌کنیم»، «تُعَدُّ: به شمار آورده می‌شوند» (فعل مجهول)، «مِنْ أخطر: از خطرناک‌ترین»، «الحيوانات المائية: حیوانات آبی»، «لَا يَجُوزُ: مجاز نیست»، «بَيْعُ كَثِيرٍ مِنْ: فروش بسیاری از»، «الحبوب المهْدَّتة: قرص‌های آرام‌بخش»، «لِلَّذِينَ: برای کسانی که»، «لَيْسَتْ لَهُمْ: ندارند»، «وَصَفَةُ: نسخه» بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۲): شب تاریک «ظُلْمَةُ اللَّيْلِ» یک ترکیب اضافی است نه وصفی ← تاریکی شب.

گزینهٔ (۳): خطرناک‌ترین (حرف «مِنْ» ترجمه نشده ← از خطرناک‌ترین).

گزینهٔ (۴): خرید «بَيْع» به معنای «فروش» است - بیشتر قرص‌های آرام‌بخش (أولاً «کثیر» به معنای «بسیار» اسم تفضیل نیست، ثانیاً «مِنْ» ترجمه نشده است ← بسیاری از قرص‌های آرام‌بخش).

«بَيْع» به معنای فروش و «شراء» به معنای خرید است.

نکته

«در گذشته درمان بعضی بیماری‌ها بسیار دشوار بود، ولی امروزه این کار با کمک ابزارهای جدید آسان‌تر شده است!»:

- (۱) علاج بعض الأمراض في الماضي كان صعباً جداً ولكن اليوم صار الأمر أسهل بمساعدة الأجهزة الحديثة!
- (۲) في الزمن القديم بعض الأمراض كانت تُعالج بصعوبة جداً ولكن اليوم سهل الأمر مستعيناً بالأدوات الحديثة!
- (۳) في الماضي معالجة بعض المرضى كانت أصعب كثيراً ولكن اليوم أصبح الأمر سهلاً مستعيناً بالأجهزة الجديدة!
- (۴) في الماضي بعض المرضى كانوا يُعالجون بصعوبة جداً ولكن اليوم بمساعدة الجهازات الجديدة صار الأمر سهلاً!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ترکیبی

«درمان» اسم‌ه یا فعل؟ حواست باشه که ترجمه «آسان‌تر» باید به صورت اسم تفضیل باشه!

Hint

درس Box

اسم تفضیل:

اسم تفضیل مفهوم برتری دارد که بر وزن «أفعل» و «فعلی» می‌آید و همراه با «تر» و «ترین» ترجمه می‌شود.

مثال أَكْبَرَ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ ← بزرگ‌ترین عیب آن است که از کسی عیبی بگیری که مانند آن در خودت هست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): کانت تُعالج (به معنای «معالجه می‌شد» است، در حالی که «درمان» در صورت سؤال اسم است نه فعل) ← مُعالِجَة، علاج) - بِصُعُوبَةٍ (به معنای «به سختی» است، در حالی که «دشوار» معنای وصفی دارد ← صَعْباً) - سَهْلَ (به معنای «آسان شد» است، در حالی که «آسان‌تر» اسم تفضیل است ← أَسْهَلَ).

گزینه (۳): المَرَضَى (به معنای «بیماران» است. ← الأمراض) - أَصْعَبَ (اسم تفضیل به معنای «دشواری» است ← صَعْبَةً) - سَهْلاً (به معنای «آسان» است، در حالی که «آسان‌تر» اسم تفضیل است ← أَسْهَلَ).

گزینه (۴): المَرَضَى (مانند گزینه (۳)) - كانوا يُعالجونَ (به معنای «معالجه می‌شدند» است). - بِصُعُوبَةٍ (مانند گزینه (۲)) - سَهْلاً (مانند گزینه (۳)).

(۱) «المَرَضَى: بیماران» جمع «المَرِض» و «الأمراض: بیماری‌ها» جمع «المَرَض» است.

(۲) «علاج» و «مُعالِجَة» به معنای «درمان» دو مصدر از باب مُفاعلة هستند.

نکته

﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ﴾ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لمفهوم الآية الشريفة:

(۱) بهشت می‌طلبی، از گنه نپرهیزی؟	بهشت منزل پرهیزگار خواهد بود
(۲) خداترس را بر رعیت گمار	که معمار مُلک است پرهیزگار
(۳) پارسا از ورع و زهد قبول تو نیافت	تا عنایت نبود فایده این‌ها چه کند
(۴) مدتی سجاده تقوی به دوش انداختی	چند روزی هم سبو بر دوش می‌باید کشید

مشاوره عبارتی که در صورت سؤال میاد، حتماً داخل کتاب هست، اما عبارات سایر گزینه‌ها این‌طور نیست و شما هر چه‌قدر با ادبیات انس بیشتری داشته باشین، راحت‌تر می‌تونین به سؤالات مفهوم پاسخ بدین.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

ترجمه آیه: «همانا گرامی‌ترین شما نزد خداوند، باتقواترین شماست.»

مفهوم گزینه‌ها:

- گزینه (۱): اگر بهشت را می‌خواهی باید از گناه دوری کنی، چون بهشت جایگاه انسان‌های پرهیزگار است. ✓
- گزینه (۲): انسان‌های خداترس را برای حکومت انتخاب کن، زیرا انسان پرهیزگار سازنده کشور است. ✗
- گزینه (۳): تا وقتی خداوند به انسان توجه نکند، عبادات سودی ندارند. ✗
- گزینه (۴): این بیت بیانگر این است که زندگی همیشه یکنواخت نیست. یک زمانی انسان به عبادت و تقوا روی می‌آورد و زمانی دیگر به دنبال لذت‌های دنیوی می‌رود و سبویی برای نوشیدن شراب به دوش می‌گیرد. ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٣٨ - ٤٠) بما يناسب النَّصَّ:

الْجَمَلُ مِنَ الْحَيَوَانَاتِ الَّتِي تَعِيشُ فِي الْأَمَاكِنِ الْجَائِفَةِ وَالصَّحْرَاوِيَّةِ وَتَتَحَمَّلُ الْحَرَّ وَالْجَفَاءَ وَ قَلَّةَ الْمَاءِ وَ قَلَّةَ الْغِذَاءِ. يَعِيشُ هَذَا الْحَيَوَانُ فِي الصَّحْرَاءِ وَ يَتَغَذَّى بِالْإِضَافَةِ إِلَى الْعُشْبِ عَلَى مُخْتَلَفِ الشَّجَرَاتِ حَتَّى الشَّجَرَاتِ الْمُرَّةِ وَالْمَاحَةِ.

يَسْتَطِيعُ الْجَمَلُ تَحَمُّلَ تَغْيِيرَاتِ دَرَجَةِ حَرَارَةِ جَسْمِهِ وَالْجَفَاءَ الَّذِي قَدْ يُؤَدِّي إِلَى مَوْتِ مُعْظَمِ اللَّبُونَاتِ الْأُخْرَى. دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ لَيْسَتْ ثَابِتَةً فِيهِ تَرْتَفِعُ وَ تَنْخَفِضُ بِهَدْوٍ مَعَ دَرَجَةِ حَرَارَةِ الْجَوِّ. تَتَغَيَّرُ دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ بَيْنَ ٣٤ دَرَجَةِ مِئْوِيَّةٍ (سَانْتِيْ غِرَاد) فِي الْجَوِّ الْبَارِدِ لَيْلًا وَ ٤٤ دَرَجَةِ مِئْوِيَّةٍ فِي الْأَيَّامِ الْحَارَّةِ وَ يُمَكِّنُهُ الارتفاعُ وَالانخفاضُ (پایین آمدن) دُونَ أَنْ تُسَبِّبَ أَيَّ مُشْكَلَةٍ لَهُ.

ترجمه متن:

شتر از حیواناتی است که در مکان‌های خشک و بیابانی زندگی می‌کند و گرما و خشکی و کمبود آب و غذا را تحمل می‌کند. این حیوان در صحرا زندگی می‌کند و علاوه بر علف از بوته‌های مختلف حتی درختچه‌های تلخ و شور هم تغذیه می‌کند. شتر می‌تواند تغییرات درجه حرارت بدنش و خشکسالی که گاهی منجر به مرگ بیشتر پستانداران دیگر می‌شود را تحمل کند. درجه حرارت بدن شتر ثابت نیست و آن به آرامی با درجه حرارت هوا، بالا و پایین می‌رود. درجه حرارت بدن شتر بین ۳۴ درجه سانتی‌گراد در هوای سرد در شب و ۴۴ درجه سانتی‌گراد در روزهای گرم است و بالا و پایین رفتن (دما) برای آن ممکن است بدون این که مشکلی برایش ایجاد کند.

عَبِّنِ الصَّحِيحَ:

۳۸

- (١) يعيش الجمل جنب الشَّجَرَاتِ للحصول على الأطعمة!
- (٢) هناك أماكن جافّة لا يُقدَّر العيش فيها حيوانٌ إلّا الجمل!
- (٣) تَرْتَفِعُ دَرَجَةُ حَرَارَةِ جَسْمِ الْجَمَلِ نَهَاراً وَ تَنْخَفِضُ لَيْلًا!
- (٤) كثير من التَّيَبَّاتِ الَّتِي تَنمو فِي الصَّحْرَاءِ تَكُونُ مَالِحَةً!

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ وقت، تنها و ...» خوب دقت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «شتر کنار درختچه‌ها برای دستیابی به غذاها زندگی می‌کند». ✗ ← متن گفته که شتر علاوه بر علف از درختچه‌ها هم تغذیه می‌کند، ولی نگفته که کنار درختچه‌ها زندگی می‌کند.

گزینه (۲): «مکان‌های خشکی وجود دارند که حیوانی در آن‌ها نمی‌تواند زندگی کند مگر شتر». ✗ ← طبق متن شتر از همه حیواناتی هست که می‌تونه تو صحرا زندگی کنه و کمی آب و ... تحمل کنه. این به این معناست که حیوانات دیگه‌ای هم می‌تونن این اوضاع رو تحمل و زندگی کنن.

گزینه (۳): «درجه حرارت بدن شتر در روز بالا و در شب پایین می‌رود». ✓ ← بله طبق متن درجه حرارت بدن شتر در شب ۴۳ درجه سانتی‌گراد و در روز بالاتر می‌رود که ۴۴ درجه سانتی‌گراد است.

گزینه (۴): «بسیاری از گیاهانی که در صحرا رشد می‌کنند، شور هستند». ✗ ← متن گفته که گیاهان شور زیادی در صحرا وجود داره، فقط گفته که درختچه‌های مفترقی در صحرا هست از جمله درختچه‌های تلخ و شور که شتر از اون‌ها هم تغذیه می‌کند.

- (۱) يأكل النباتات المالحة إذا لم يجد طعاماً آخر!
- (۲) سرعة ارتفاع حرارة جسمه و انخفاضه قليلة!
- (۳) درجة حرارة جسمه في الليل أكثر من ثلاثة و أربعين درجة!
- (۴) لا يتغذى على الأعشاب فقط بل ينتبه إلى سائر الأطعمة!

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ وقت، تنها و ...» خوب دقت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین و سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «هرگاه غذای دیگری پیدا نکند، گیاهان شور را می‌خورد». ✓ ← بله طبق متن، شتر علاوه بر علف و درفتنه‌های مختلف، درفتنه‌های تلخ و شور رو هم می‌خوره.
- گزینه (۲): «سرعت بالارفتن حرارت بدنش و پایین آمدنش کم است». ✓ ← بله، متن گفته که درفتنه حرارت بدن شتر به آراهی با درفتنه حرارت هوا بالا و پایین می‌ره.
- گزینه (۳): «درجه حرارت جسم آن در شب بیشتر از ۴۳ درجه است». ✗ ← خیر، درفتنه حرارت بدن شتر در شب ۴۳ درجه است.
- گزینه (۴): «فقط از علف‌ها تغذیه نمی‌کند بلکه به سایر غذاها توجه می‌کند». ✓ ← بله، طبق متن علاوه بر علف‌ها از پوته‌های مختلف نیز تغذیه می‌کنه.

در زبان عربی و در اعداد معطوف همیشه یکان پیش از دهگان می‌آید، مانند «اربعة و ثلاثون: ۳۴».

عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «تتحمل - ترتفع - درجة - البارء»:

- ۱) تحمل: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي - له حرف زائد - متعد - مبني للمعلوم / مفعوله «الحر»
- ۲) ترتفع: مضارع - مزيد ثلاثي من باب افتعال (ماضي: ارتفع) - مبني للمعلوم - لازم / فعل مع فاعله في محل الخبر
- ۳) درجة: اسم - مفرد مؤنث (جمعه السالم: درجات) - معرب / فاعل لفعل «تتغير» و مرفوع
- ۴) البارء: اسم - مفرد مذکر - اسم فاعل من مصدر «برودة» - معرب / صفة و موصوفها «الجو»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبعض: درس ۸

بیشتر روی فعل‌ها دقت کن!

Hint

درس Box

جدول افعال مزید:

حروف زائد	مصدر (باب)	امر	فعل مضارع	فعل ماضی	
ا، س، ت	إِسْتَفْعَلُ	إِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	إِسْتَفْعَلَ	باب
	إِسْتِخْرَاجُ	إِسْتَخْرِجْ	يَسْتَخْرِجُ	إِسْتَخْرَجَ	مثال
ا، ت	إِفْتَعَلَ	إِفْعَلْ	يَفْعَلُ	إِفْعَلَ	باب
	إِعْتِرَافُ	إِعْتَرَفْ	يَعْتَرِفُ	إِعْتَرَفَ	مثال
ا، ن	إِنْفَعَلَ	إِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	إِنْفَعَلَ	باب
	إِنْفِتَاحُ	إِنْفِتَحْ	يَنْفِتَحُ	إِنْفَتَحَ	مثال
ت، تکرار عین الفعل	تَفْعَلُ	تَفْعَلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	باب
	تَشْكُرُ	تَشْكُرْ	يَتَشَكَّرُ	تَشَكَرَ	مثال

ت، الف	تَفَاعَلُ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	باب
	تَشَابَهُ	تَشَابَهْ	يَتَشَابَهُ	تَشَابَعُوا	مثال
تکرار عین الفعل	تَفْعِيلُ	فَعَّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ	باب
	تَعْلِيمُ	عَلَّمَ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	مثال
الف	مُفَاعَلَةٌ	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	باب
	مُجَالَسَةٌ	جَالَسْ	يُجَالِسُ	جَالَسَ	مثال
أ (همزه)	إِفْعَالُ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ	باب
	إِخْرَاجُ	أَخْرِجْ	يُخْرِجُ	أَخْرَجَ	مثال

خطای گزینه (۱): له حرف زائد «تَحْمَلُ» بر وزن «تَفَعَّلُ» از باب «تَفَعَّلُ» است و طبق جدول بالا، دو حرف زائد دارد.

اسم‌های فاعلی که بر وزن «فَاعِلُ» هستند، از فعل و مصدر ثلاثی مجزّد گرفته شده‌اند.

مثال «البارء» از «برودة» که مصدر ثلاثی مجزّد است، گرفته شده است.

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

• عین الجواب الصحيح عن الأسئلة التالية (٤١ - ٤٥):

٢١

عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- (١) حُمِسَ سُكَّانُ الْعَالَمِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ يَعِيشُونَ فِي مَسَاحَةٍ وَاسِعَةٍ!
- (٢) عَلَى كُلِّ الطُّلَابِ النَّاشِطِينَ الْمُشَارِكَةُ فِي هَذَا الْإِحْتِفَالِ الْوَطَنِيِّ!
- (٣) الْبِلَادُ الْإِسْلَامِيَّةُ مَجْمُوعَةٌ مِنْ شُعُوبٍ تَخْتَلِفُ فِي لُغَاتِهَا وَ أَلْوَانِهَا!
- (٤) مَنْ رَأَى مِنْكُمْ أَحَدًا يَدْعُو إِلَى التَّفْرِيقَةِ فَهُوَ عَمِلُ الْأَعْدَاءِ بِلا شك!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حرکات را بررسی بشن! باید یاد بگیری که فقط بعضی کلمه‌ها رو بررسی کنی، اما تجربه نشون داده که بیشتر از وزن افعال ثلاثی مزید و مصدرشون، اعداد عقود و اسم فاعل و مفعول و خوانش برخی کلمات و ... سؤال مطرح می‌شه.

پاسخ: گزینه ٢

زیرمبحث: درس ٣

به وزن مصدرها توجه کن!

«وَنَ» و «يَنَ» در جمع‌های مذکر سالم همیشه «نَ» دارد، اما «انِ» و «ينِ» در مثنی‌ها همیشه «يَ» دارد.

خطاهای گزینه (٢): النَّاشِطِينَ (با توجه به «الطُّلَابِ» که جمع مکسر «الطُّالِبِ» است، «النَّاشِطِينَ» که صفت آن است، جمع مذکر سالم می‌باشد نه مثنی، پس «نَ» در آخر آن باید فتحه «نَ» داشته باشد ← النَّاشِطِينَ) - الْمُشَارِكَةُ (این کلمه مصدر از باب «مُفَاعَلَة» است، پس «الْمُشَارِكَةُ» صحیح است).

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) هذا الجیرانُ أخبرونا بما حدث في الشارع!
- (۲) هذان الدّیلانِ أرشدانا علی زیارة مقبرة «حافظ»!
- (۳) أشکر الله علی هؤلاء الأنعم المُنهمرة الّتی أنزلَ علینا!
- (۴) ذلك الفساتینُ النسائیة ذات ألوان مختلفة!

مشاوره اصولاً طراحان از اسم‌های اشاره به صورت (اسم اشاره + اسم «ال» دار یا بدون «ال») در ترجمه استفاده می‌کنند، اما در قواعد به این شکل است که دانش‌آموز باید بداند که هر کدام از اسم‌های اشاره چه کاربردی دارند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

برای جمع غیرعاقل از چه اسم اشاره‌ای باید استفاده کنیم؟ «الجیران» جمع مکسره نه مثنی!

Hint

کریس Box

اسم‌های اشاره:

مثال	کاربرد	معنی	أسماء الإشارة للقریب
هذا طالبٌ نظیفٌ ← این دانش‌آموز تمیزی است.	برای یک مذکر	این	هذا
هذه طفلةٌ جمیلةٌ ← این کودکی زیباست. هذه مساجدٌ کبیرةٌ ← این‌ها مساجد بزرگی هستند.	برای یک مؤنث برای جمع غیرعاقل	این، این‌ها	هذه
هذانِ مُعلّمانِ مُجِدّانِ ← این دو، دو معلّم کوشا هستند.	برای دو مذکر	این دو	هذانِ، هذینِ
هاتانِ طَیبتانِ حادِقتانِ ← این دو، دو پزشک ماهر هستند.	برای دو مؤنث	این دو	هاتانِ، هاتینِ
هؤلاء مُعلّمونَ ← این‌ها، معلّم (مرد) هستند. هؤلاء مُعلّماّتُ ← این‌ها، معلّم (زن) هستند.	برای جمع مذکر یا مؤنث	این‌ها	هؤلاء
هنا مدرّسةٌ ← این‌جا مدرسه است.	برای مکان نزدیک	این‌جا	هنا

مثال	کاربرد	معنا	أسماء الإشارة للبعید
ذلك فلاحٌ مُجِدٌّ ← آن کشاورزی کوشا است.	برای یک مذکر	آن	ذلك
تلك حدیقةٌ خضراءُ ← آن باغی سبز است. تلك مدرّسةٌ کبیرةٌ ← آن‌ها مدرّسی بزرگ هستند.	برای یک مؤنث برای جمع غیرعاقل	آن، آن‌ها	تلك
أولئك مُعلّمونَ ← آن‌ها معلّم (مرد) هستند. أولئك مُعلّماّتُ ← آن‌ها معلّم (زن) هستند.	برای جمع مذکر یا مؤنث	آن‌ها	أولئك
سافرتُ إلی هُناک ← به آن‌جا مسافرت کردم.	برای مکان دور	آن‌جا	هُناک

نکاتی درباره اسم‌های اشاره:

● اگر غیر انسان‌ها را جمع ببندیم (جمع غیرعاقل)، با آن‌ها مانند مفرد مؤنث رفتار می‌کنیم و برای آن‌ها از اسم‌های اشاره «هذه» یا «تلك» استفاده می‌کنیم.

● **مثال** هذه الأشجار / تلك الكُتُب / هذه الحقائق و ...

● از «هؤلاء» و «أولئك» فقط برای انسان‌ها استفاده می‌کنیم، و نباید از آن‌ها برای غیر انسان استفاده کنیم.

● **مثال** هؤلاء الكُتُب ← هذه الكُتُب
أولئك المفاتيح ← تلك المفاتيح

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «الجیران: همسایه‌ها» جمع مکسر «الجار» است، پس اسم اشاره «هذا» که مفرد مذکر است، برای «الجیران» مناسب نیست. ← أولئك / هؤلاء الجیران

گزینه (۲): «الدّیلان: دو راهنما» مثنی مذکر است که اسم اشاره «هذان» که آن هم مثنی مذکر هست، برای «الدّیلان» مناسب است. گزینه (۳): «الأنعم: نعمت‌ها» جمع مکسر «النعمه» است که طبق درس باکس برای جمع غیرعاقل از «هذه» یا «تلك» استفاده می‌کنیم، پس اسم اشاره «هؤلاء» برای «الأنعم» مناسب نیست.

گزینه (۴): «الفساتین: پیراهن‌های زنانه» جمع مکسر «الفسان» است که مانند گزینه (۳) برای جمع غیرعاقل باید از «هذه» یا «تلك» استفاده کنیم، بنابراین «ذلك» که مفرد مذکر است، برای «الفساتین» مناسب نیست.

- (۱) فی هذه القرية الصّغيرة یعیش خمس عشرة أسرة!
- (۲) ما استطاع زملانی أن یحلّوا واحداً سؤالاً من امتحان الرّیاضیات!
- (۳) فی مكتبة جدی یوجد عشرون و أربع کتاباً تاریخیاً!
- (۴) هل تُصدّق أنّ الغراب یعیش ثلاثین سنواتٍ أو أكثر؟!

مشاوره از اعداد همه‌جوره در بخش ترجمه و قواعد و تعریب و ... سؤال مطرح می‌شه، پس خوب به قواعدش مسلط باش!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

«خمس عشرة» و «ثلاثین» اعداد بالاتر از ۱۰ هستند، پس معدودشون چه‌طور می‌اد؟

Hint

درس Box

قواعد معدود:

برای به کار بردن معدود باید قواعدی را بلد باشیم که به صورت مختصر آن‌ها را بیان می‌کنیم:

(۱) اعداد «۱» و «۲»: این اعداد بعد از معدود می‌آیند و با آن تشکیل «موصوف و صفت» را می‌دهند؛ پس باید با هم مطابقت داشته باشند.

مثال المَعْلَمُ الواحدُ • تَلْمِیذَةٌ واحدةٌ • وَرَدَتانِ اثنتانِ

(۲) اعداد «۱۰ - ۳»: معدود این اعداد به صورت «جمع» و به عنوان «مضافّ الیه» می‌آید.

مثال سِتَّةُ أَطْفالٍ • خَمْسَةُ كُتُبٍ • عَشْرَةُ بَیوتٍ

(۳) اعداد بالاتر از «۱۰»: معدود اعداد بالاتر از «۱۰» به صورت «مفرد و منصوب» می‌آید.

مثال عَشْرُونَ صَفًّا • سَبْعِینَ مَدْرَسَةً • أَحَدَ عَشَرَ كُوبًا

اعداد دورقمی:

به اعدادی مانند «۵۷،۳۴،۲۱» که از دو عدد تشکیل شده و بین آن‌ها «و» است، اعداد «معطوف» می‌گویند. برای نوشتن آن‌ها به روش زیر عمل می‌کنیم:

یکان + وَ + دهگان

مثال

نود و شش ← سِتَّةَ (یکان) وَ تِسْعُونَ (دهگان)

پنجاه و چهار ← أَرْبَعَةَ (یکان) وَ خَمْسُونَ (دهگان)

خمس عشرة أسرة ← گفتیم که معدود اعداد بالاتر از ۱۰ مفرد و منصوب می‌آیند، پس «أسرة» به عنوان معدود عدد ۱۵، درست به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): واحداً سؤالاً (عدد ۱ باید بعد از معدود بیاید ← سؤالاً واحداً: ۱ سؤال).

گزینه (۳): عشرون و أربع کتاباً تاریخیاً (گفتیم که در اعداد دورقمی یا معطوف، اول یکان و بعد دهگان می‌آید ← أَرْبَعَةَ وَ عشرون کتاباً تاریخیاً: ۲۴ کتاب تاریخی).

گزینه (۴): ثلاثین سنواتٍ (در اعدادی که بالاتر از ۱۰ هستند، معدود به صورت مفرد و منصوب می‌آید ← ثلاثین سنة: ۳۰ سال).

پاسخ خیلی تشریحی

- (۱) سَاعَدَتِ الْمَرْضَتَيْنِ الْمَرْأَةَ الَّتِي صَدَمَتْهَا السَّيَّارَةُ!
- (۲) شَاهَدَ النَّاسُ غَيْمَةً سَوْدَاءَ وَأَمْطَرَتِ السَّمَاءُ لَمَدَةً سَاعَتَانِ!
- (۳) يَتَجَلَّى اتِّحَادُ الْمُسْلِمِينَ فِي اجْتِمَاعِهِمْ فِي الْحَجِّ!
- (۴) رَأَيْنَا الشَّابِّينَ يَتَعَلَّمَانِ اللُّغَةَ الْجَدِيدَةَ بِصَبْرِ وَاجْتِهَادٍ!

مشاوره برای درک ساختار جملات در زبان عربی باید بر روی نقش کلمات مسلط باشیم!

پاسخ: گزینۀ ۴

زیرمبحث: درس ۶

یادت باشه که فاعل مرفوع و مفعول منصوب و مضاف الیه مجرور!

Hint

درس Box

اعراب نقش‌های مختلف:

در زبان عربی هر نقش، اعراب مخصوص به خود را دارد و ما باید اعراب هر نقش را حفظ باشیم.

نقش‌های مرفوعی:

فاعل، نایب فاعل، مبتدا، خبر و اسم افعال ناقصه همواره مرفوع هستند.

مثال

- الْأُمُّ مُجْتَهِدَةٌ: مادر، کوشا است. (الْأُمُّ ← مبتدا و مرفوع به ضمه / مُجْتَهِدَةٌ ← خبر و مرفوع به ضمه)
- جَاءَ الطَّالِبُونَ: دانش‌آموزان آمدند. (الطَّالِبُونَ ← فاعل و مرفوع به واو)

نقش‌های منصوبی:

مفعول و خبر افعال ناقصه همواره منصوب هستند.

مثال

- رَأَيْتُ الشَّابِّينَ يَتَعَلَّمَانِ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ بِصَبْرٍ: دو جوان را دیدم که زبان عربی را با صبری یاد می‌گرفتند. (الشَّابِّينَ ← مفعول فعل «رَأَيْتُ» و منصوب به «ياء» / اللُّغَةَ ← مفعول فعل «يَتَعَلَّمَانِ» و منصوب به فتحه).

نقش‌های مجروری:

مضاف‌الیه و مجرور به حرف جر همواره مجرور هستند.

مثال

- يَتَجَلَّى إِتِّحَادُ الْمُسْلِمِينَ فِي الْحَجِّ: اتحاد مسلمانان در حج آشکار می‌شود. (الْمُسْلِمِينَ ← مضاف‌الیه و مجرور به «ياء» / الْحَجِّ ← مجرور به حرف جر و مجرور به کسره).

اعراب صفت:

صفت اعراب ثابتی ندارد و تابع موصوف خود است.

مثال

- اشْتَرَيْتُ كِتَابًا مُفِيدًا: کتاب مفیدی خریدم. (مُفِيدًا ← صفت و منصوب به تبعیت از موصوف خود «کتاباً»).

نقش‌های دیگری هم در این تقسیم‌بندی‌ها جای می‌گیرند که بعداً شما با آن‌ها آشنا می‌شوید.

نکته

پاسخ‌خیلی تشریحی

ترجمه: «دو جوان را دیدیم که زبان جدید را با صبر و تلاش یاد می‌گرفتند.» (الشَّابِّينَ «مفعول فعلِ «رَأَيْنَا» و منصوب به «ياء» است / «اللُّغَةَ» مفعول فعلِ «يَتَعَلَّمَانِ» است / «الجديدة» صفت و منصوب به تبعیت از موصوفِ خود «اللُّغَةُ» است / «صَبْرٍ» مجرور به حرف جر و مجرور به کسره است / «اجتهاد» هم وابسته به «صَبْرٍ» و مجرور است. خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینۀ (۱): ترجمه: «دو پرستار به زنی که ماشین با او تصادف کرده بود، کمک کردند.» الْمَرْضَتَيْنِ (فاعل باید مرفوع باشد، پس «الْمَرْضَتَانِ» که مرفوع به «الف» است، صحیح می‌باشد).
- گزینۀ (۲): ترجمه: «مردم ابر سیاهی را دیدند و آسمان به مدت دو ساعت بارید.» سَاعَتَانِ (مضاف‌الیه باید مجرور باشد، پس «ساعتین» که مجرور به «ياء» است، صحیح می‌باشد).
- گزینۀ (۳): ترجمه: «اتحاد مسلمانان در جمع‌شدنشان در حج آشکار می‌شود.» الْمُسْلِمُونَ (مضاف‌الیه باید مجرور باشد، پس «المسلمين» که مجرور به «ياء» است، صحیح می‌باشد).

۴۵ عین ما فيه فعل مجهول:

- (۱) يسمع صوت الرعد في هذه المنطقة كثيراً
- (۲) كيف تسمع صوت القطار من هذه المسافة البعيدة؟
- (۳) يسمع التلاميذ كلام معلّم علم الأحياء باهتمام!
- (۴) هل يسمع الأولاد ما تقول جدّتهم في البيت؟

مشاوره تشخیص فعل مجهول که علامت‌گذاری نشده، جزء سؤالات سخت کنکوره!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

گزینه‌ها رو ترجمه کن!

Hint

درس‌Box

تشخیص فعل معلوم و مجهول بدون علامت‌گذاری

ممکن است با جملاتی برخورد کنیم که برای تشخیص معلوم و مجهول، علامت‌گذاری نشده باشند؛ در این صورت باید به ترجمه آن عبارت بپردازیم.

جمله را یک بار به صورت معلوم و یک بار به صورت مجهول ترجمه می‌کنیم و با هر کدام که جمله کامل‌تر و درست‌تر بود، همان حالت را انتخاب می‌کنیم.

مثال

الطلاب شجعوا لحلّ تلك الأسئلة الصعبة!

مجهول ← دانش‌آموزان به خاطر حل آن سؤال‌های سخت، تشویق شدند. ✓

معلوم ← دانش‌آموزان را برای حل آن سؤال‌های سخت تشویق کردند. (چه کسی یا چه کسانی را تشویق کردند؟ جمله مفعول ندارد) ✗

فعل‌هایی که همراه یکی از ضمیرهای مفعولی (ه، هما، هم، ها، هُما، هُنَّ، ك، كما، کم و ...) می‌آیند، غالباً معلوم‌اند.

مثال يعرفك، يُثقله، يقطعونها ← معلوم هستند.

نایب فاعل باید از نظر جنس با فعل مجهول مطابقت کند.

نکته

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): مجهول ← صدای رعد و برق در این منطقه زیاد شنیده می‌شود. ✓

معلوم ← صدای رعد و برق را در این منطقه زیاد می‌شنود. ✗ (خب چه کسی می‌شنود؟ جمله فاعل مشخصی ندارد).

گزینه (۲): در این گزینه می‌توان بدون ترجمه و با توجه به قواعد به جواب رسید، چراکه اگر «تسمع» مجهول باشد، باید «صوت» به عنوان نائب فاعل آن از نظر جنس با آن مطابقت کند. در صورتی که «صوت» مذکر و فعل «تسمع» با آن مطابقت ندارد.

ترجمه: «چگونه صدای قطار را از این مسافت دور می‌شنوی؟!»

گزینه (۳): مجهول ← دانش‌آموزان سخن معلّم زیست‌شناسی را با دقت شنیده می‌شوند. ✗

معلوم ← دانش‌آموزان سخن معلّم زیست‌شناسی را با دقت می‌شنوند. ✓

گزینه (۴): مجهول ← آیا فرزندان آن چه را که مادر بزرگشان در خانه می‌گوید، شنیده می‌شوند؟ ✗

معلوم ← آیا فرزندان آن چه را که مادر بزرگشان در خانه می‌گوید، می‌شنوند؟ ✓

(سوال ۴۹ کنکور انسانی ۱۳۹۹)

عين الفعل مجهولاً (بالنظر إلى المعنى):

- (۱) أريد أن تُخبر صديقك أن لحظة اللقاء قريبة!
- (۲) لا تسمح أن يترك احترام الفقراء بسبب فقرهم!
- (۳) كيف يُمكن أن لا نكرم من ييسط لنا وجهه دائماً!
- (۴) أكرم معلّمي بإطاعته و هو يمنح لي ما عنده من العلم!

کنکور

عبارت زیر یکی از سلسله‌های ایران باستان را توصیف می‌کند؛ چه تعداد از عبارت‌های زیر در مورد این سلسله درست است؟

«سر دودمان این سلسله موبد نیایشگاه زرتشتی آناهیتا در شهر استخر بود که با دختر یکی از شاهان محلی آن منطقه ازدواج کرد و بر نفوذ و قدرت خاندان خود افزود.»

● آخرین سلسله دوران باستان ایران است که با حمله عرب‌هایی که جزء قلمرو پادشاهی آن‌ها محسوب می‌شدند، سرنگون شدند.

● سپاهی دائمی ایجاد کردند که اصلی‌ترین بخش آن را سواره‌نظام چابکی تشکیل می‌داد که به آن اسواران می‌گفتند.

● در دوران حکومت آنان، جنبشی اقتصادی و اجتماعی شکل گرفت که منجر به برکناری و زندانی شدن پادشاه وقت این حکومت شد.

● بر طبق لوح‌های گلی کشف‌شده از تخت جمشید، زنان این سلسله حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشتند و می‌توانستند در دادگاه اقامه دعوا کنند.

● در گاه‌شماری این دوره که در دوره پیش از آن هم رایج بوده، پنج روز اضافی را به نام اندرگاه به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

● زبان فارسی باستان از زبان‌های کهن ایرانی در این دوره متداول بود که بیشتر در نواحی جنوب و جنوب غربی ایران رایج بود.

یک (۱)

دو (۲)

سه (۳)

چهار (۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۵

عبارت صورت سؤال در مورد سلسله ساسانیان است.

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: نادرست؛ حکومت ساسانی با حمله اعراب شبه‌جزیره عربستان از بین رفتند. عربستان جزء قلمرو حکومت ساسانیان نبود.

عبارت دوم: نادرست؛ سواره‌نظام چابک از بخش‌های سپاه اشکانی بود. اسواران، سواره‌نظام سنگین اسلحه ساسانی بود.

عبارت سوم: درست؛ جنبش مزدک در زمان پادشاهی قباد شکل گرفت و به این دلیل که قباد می‌خواست قدرت کاهنان را کاهش دهد، از مزدک حمایت کرد، اما اشراف و نجبا او را از پادشاهی برکنار کردند و به زندان افکندند.

عبارت چهارم: نادرست؛ لوح‌های گلی کشف‌شده از تخت جمشید از منابع دوره هخامنشیان است نه ساسانیان. اطلاعات ذکرشده در این عبارت از متون دینی و حقوقی دوره ساسانیان برداشت می‌شود.

عبارت پنجم: درست؛ در زمان ساسانیان گاه‌شماری اوستایی رایج بود. در گاه‌شماری اوستایی، چون سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد، پنج روز اضافی، به نام اندرگاه یا پنجه به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌شد.

در دوره اشکانیان (پیش از ساسانیان)، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.

عبارت ششم: نادرست؛ زبان فارسی باستان در دوره هخامنشیان رایج بود. در دوره ساسانیان، زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی رواج داشت که در نواحی جنوب و جنوب غرب ایران رایج بود.

زبان‌های ایرانی به سه دسته کهن فارسی باستان و اوستایی، میانه (پهلوی ساسانی و اشکانی) و زبان‌های ایرانی نو تقسیم می‌شدند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

پژوهشگری می‌خواهد درباره اهمیت و نقش جاده ابریشم در دوره ساسانیان تحقیق کند. با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف) تعدادی پرسش در مورد موضوع تحقیق خود تدوین می‌کند.

ب) با مراجعه به کتابخانه، از یکی از منابع دست اول این دوره فیش‌برداری می‌کند.

۱) موارد «ب» و «الف» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در تاریخ انجام شده است و بعد از هر دو گام، تحلیل و تفسیر اطلاعات صورت می‌گیرد.

۲) هر دو اقدام پس از انتخاب موضوع تحقیق و پیش از گزارش یافته‌های پژوهش انجام می‌شود و پژوهشگر در «ب» میزان اعتبار و صحت منابع را نیز ارزیابی می‌کند.

۳) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در تاریخ انجام شده است و پژوهشگر باید قبل از هر دو مرحله، گرایش دینی و سیاسی نویسندگان منابع را بررسی کند.

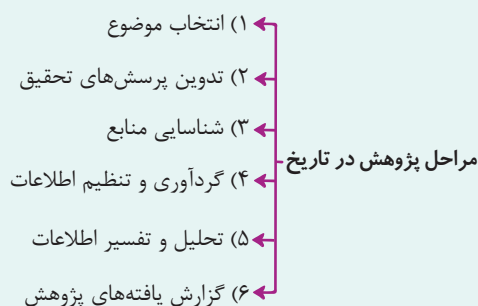
۴) هر دو اقدام پس از اطمینان حاصل کردن از منابع و اطلاعات کافی در مورد موضوع تحقیق و قبل از ارائه آثار و نتایج رویدادها و نقش افراد در آن‌ها در قالب کتاب انجام می‌شود.

مشاوره این سؤال براساس یکی از تست‌های درس جغرافیا در کنکور طراحی شده. از اونجایی که مراحل پژوهش هم در تاریخ و هم در جغرافیا وجود داره، پس ممکنه توی کنکورهای بعدی درس تاریخ مشابه این تست بیاد. پس ما از قبل خودمون رو براش آماده می‌کنیم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس: Box

«الف» مرحله دوم و «ب» مرحله چهارم از مراحل پژوهش در تاریخ است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): نادرست؛ «ب» چهارمین مرحله و «الف» دومین مرحله از مراحل پژوهش در تاریخ‌اند؛ بنابراین ترتیب آن‌ها درست نیست - درست.
گزینه ۲): درست - نادرست؛ پژوهشگر قبل از مرحله «ب» و در مرحله شناسایی منابع باید میزان اعتبار و صحت منابع را بررسی کند.
گزینه ۳): درست - نادرست؛ گرایش دینی و سیاسی نویسندگان در مرحله شناسایی منابع که مرحله سوم است بررسی می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پژوهشگری با مطالعه بر روی عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج، اقدامات «الف» و «ب» را انجام داده است.

(سؤال ۱۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف) میزان تغییرات جمعیت، در شهر کرج، با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ب) پژوهشگر به سالنامه آماری یک دهه، مراجعه نموده و روند تغییرات جمعیتی شهر کرج را بررسی کرده است.

۱) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و بعد از هر دو گام، سابقه و نتایج پژوهش دیگران، بررسی می‌شوند.

۲) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و در هر دو مرحله، اطلاعات غیرضروری حذف و اطلاعات مرتبط حفظ می‌شوند.

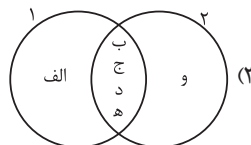
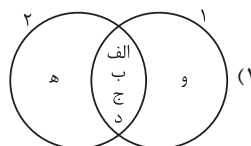
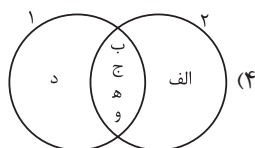
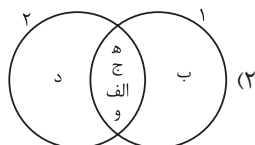
۳) هر دو اقدام، پس از تدوین فرضیه و پیش از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر ممکن است علاوه بر مورد «ب»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر ببرد.

۴) هر دو اقدام، پیش از تدوین فرضیه و پس از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر بعد از انجام مورد «الف»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر می‌برد.

کنکور

کدام شکل براساس اطلاعات داده شده در خصوص هنر و معماری دوره هخامنشیان (۱) و ساسانیان (۲) درست است؟

- (الف) رونق سفالگری (ب) ساخت زیورآلات (ج) رونق فلزکاری
(د) مهارت در نقش برجسته ها (ه) رونق بافندگی (و) رونق موسیقی

مشاوره این سؤال براساس یکی از تست های درس جغرافیا در کنکور طراحی شده که به لحاظ اطلاعات خواسته شده خیلی شبیه به تست ۱۰۶ کنکور تیر ۱۴۰۳ است؛ یعنی باید وجه اشتراک و افتراق دو یا چند تا حکومت رو پیدا کنی. حالا این وجوه اشتراک و افتراق می تونه در مورد وضعیت هنری و اقتصادی و فرهنگی باشه یا در مورد وضعیت سیاسی و در کل همه ویژگی های حکومت ها.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: درس ۱۶

سفالگری توی کدوم دوره رونق گذشته رو نداشت؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت ها:

الف) وجه افتراق دو حکومت: هنر سفالگری در دوره ساسانی رونق گذشته (مادها، هخامنشیان و اشکانیان) را نداشت، پس هرگزینه ای که این ویژگی رو به ساسانیان نسبت داده یا وجه مشترک دو حکومت، رد می شه. (رد گزینه های (۱)، (۲) و (۴)؛ همین با به جواب رسیدیم. 😊)

ب، ج، د، ه) وجه اشتراک دو حکومت

(۱) زیورآلات دوره هخامنشی و ساسانی برای خاندان شاهی و خانواده های اشرافی تهیه می شد.

(۲) هنر نقش برجسته ها در دوره اشکانیان برخلاف هخامنشیان و ساسانیان رونق نداشت.

(و) کتاب اطلاعاتی در مورد دوره هخامنشیان نداده و ما فرض را بر این می گیریم که توجه به موسیقی در این دوره هم وجود داشته، اما رونقش در زمان ساسانیان بوده، هرچند ما گزینه ای نداریم که براساس عبارت «و» به جواب برسد.

نکته

کدام مورد دربارهٔ مقایسهٔ «جنگ‌های اشکانیان با روم» و «جنگ‌های ساسانیان با روم» درست است؟

- (۱) منجر به ضعف و سستی و در نهایت سقوط هر دو حکومت شد.
- (۲) بر سر ایالت‌های مرزی و تسلط بر مسیرهای تجاری بود.
- (۳) نافرمانی حاکمان محلی علیه حکومت مرکزی را در پی داشت.
- (۴) موجب پرداخت غرامت در اواخر هر دو حکومت به روم شد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

آخرین پادشاه اشکانی، اردوان چهارم در برابر رومیان موفق بود، اما در برابر مشکلات داخلی شکست خورد.

 Hint

 پاسخ خیلی تشریحی

اشکانیان و ساسانیان در دوران حکومت خود به طور مکرر با حکومت روم جنگ و درگیری داشتند. این دو کشور بر سر تسلط بر برخی از سرزمین‌های مرزی همچون ارمنستان اختلاف داشتند. هدف رومیان از این لشکرکشی‌ها تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جنگ‌های ساسانیان با رومی‌ها جزء عوامل سقوط این سلسله محسوب نمی‌شود.

گزینهٔ (۳): نافرمانی حاکمان محلی مربوط به دورهٔ اشکانیان است.

(۱) جنگ‌های مکرر اشکانیان با روم منجر به ضعف این حکومت شد و برخی از حاکمان محلی درصدد نافرمانی برآمدند.

(۲) حکومت اشکانی حکومت ملوک طوایفی بود؛ یعنی ادارهٔ برخی سرزمین‌ها و مناطق برعهدهٔ حاکمان محلی و پادشاهان کوچک بود.

گزینهٔ (۴): اردوان چهارم، آخرین پادشاه اشکانی، رومیان را شکست داد و آن‌ها را مجبور به پرداخت غرامت کرد.

 نکته

کدام مورد درباره اسامی و اصطلاحات زیر مربوط به دوره باستان درست است؟

الف) مَغ (ب) درخت آسوریک (ج) چغامیش (د) آپرنی

- ۱) «الف» روحانیون مادی هستند که برگزاری آیین‌های دینی را بر عهده داشتند و «ج» تپه‌ای باستانی در شهرستان مهران است که تاریخ ۱۲ هزارساله ساکنان این نواحی را نشان می‌دهد.
- ۲) «ب» منظومه‌ای داستانی است که به زبان پارسی از زبان‌های ایرانی دوره میانه نگاشته شده و «د» قبیله‌ای در شرق ایران بود که در قرن دوم پیش از میلاد، گرگان را از دست سلوکیان خارج کردند.
- ۳) «ج» از نخستین شهرهای فلات ایران است که در حدود ۵ هزار سال پیش به وجود آمده و «ب» از آثار ادبی دوره ساسانی است که در قرن ۵ میلادی نگاشته شده است.
- ۴) «د» بنیان‌گذاران سلسله‌ای هستند که در دوره باستان، ایران و ایرانی‌گرایی را احیا کردند و «الف» بر خدایان متعدد اقوام آریایی اطلاق می‌شد و به معنی خدایگان بود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۸، ۱۰، ۱۴ و ۱۵

درس‌Box

مَغ: خدا / خدایگان
 خدایان آریایی‌های مهاجر به هند و ایران
 آهوزه: سرور
 اَمَرنا: بی‌مرگ

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا به بررسی موارد می‌پردازیم:

الف) مَغ: روحانیون مادی مَغ نامیده می‌شدند و برگزاری آیین‌های دینی از جمله خواندن نیایش‌ها و سرودها و رسم قربانی کردن را برعهده داشتند. مغ‌ها بعدها دین زرتشتی را پذیرفتند و به پیشوایان جامعه زرتشتی تبدیل شدند.

بغ نام خدایان اقوام آریایی بود.

ب) درخت آسوریک منظومه‌ای داستانی است که در قرن ۵ ق.م به خط و زبان پهلوی ساسانی نگارش یافت. این منظومه ابتدا به زبان پارسی سروده شده بود.

ج) چغامیش از نخستین شهرهای فلات ایران است که ۵ هزار سال پیش به وجود آمده‌اند.

د) آپرنی به قبیله پرنی یا آپرنی در شرق ایران اطلاق می‌شود و بنیان‌گذار سلسله اشکانی از این قبیله بود که بر فرمانروای سلوکی در ناحیه‌ای در حوالی قوچان شورید و پارت و گرگان را در سال ۲۳۸ ق.م از دست سلوکیان خارج کرد.

اکنون گزینه‌های نادرست را بررسی می‌کنیم:

گزینه ۱) تپه باستانی در شهرستان مهران چغاگلان نام دارد.

گزینه ۲) «درخت آسوریک» به زبان پارسی سروده شده، اما نگارش آن به زبان پهلوی ساسانی بوده است. ارشک در قرن سوم قبل از میلاد سلوکیان را از گرگان بیرون کرد.

گزینه ۴) خدایان اقوام آریایی مَغ نامیده می‌شدند.

محققى به پژوهش دربارهٔ ایران در دورهٔ اشکانیان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

۱) دو مجلس در ادارهٔ کشور، تعیین جانشین برای پادشاه و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.

۲) جامعه به دو گروه حاکم یعنی «خاندان‌های قدرتمند و بازرگانان» و گروه مردم یعنی «کشاورزان و صنعتگران» تقسیم می‌شد.

۳) تجارت همچون در دوران دو حکومت قبل از آنان رونق اساسی داشت و ایران واسطهٔ تجاری میان چین و هند بود.

۴) برخلاف دورهٔ سلوکیان، خدایان ایرانی همچون مهر و آناهیتا ستایش می‌شدند و کیش زرتشتی رو به گسترش بود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴

درک Box

تجارت در عهد باستان	
- تجارت داخلی و خارجی رونق گرفت. - منابع دست اول نوشتاری ایرانی (لوح‌های گلی) و غیرایرانی (نوشته‌های هرودت اطلاعات ارزشمندی دربارهٔ اوضاع تجاری این دوره ارائه می‌دهند. - هخامنشیان با سرزمین‌های دوردستی روابط تجاری داشتند — شواهد اثبات‌کننده — - وجود سکه‌های هخامنشی و مصنوعات نواحی تابع این سلسله در سواحل رودهای دانوب و ژن در مرکز اروپا و سیلان در جنوب آسیا. - مراکز تجاری: بابل، از بنادر خلیج فارس و بنادر سواحل شرقی دریای مدیترانه. - تجارت قبل و بعد دورهٔ هخامنشی، محصور به اشیای تجملی و گران‌قیمت بود.	هخامنشیان
- تجارت رونق گذشته را نداشت. - از حجم مبادلهٔ کالاهای ارزان‌قیمت کاسته شد و اشیای تجملی، جای آن‌ها را گرفت.	سلوکیان
- تجارت مخصوصاً بازرگانی خارجی بار دیگر رونق گرفت. - برقراری رابطهٔ سیاسی و تجاری میان ایران و چین، سپس گشایش جادهٔ معروف ابریشم، در رونق تجارت این دوره مؤثر بود. - ایران واسطهٔ تجاری میان چین و هند از یک سو و اروپا از سوی دیگر بود.	اشکانیان
- تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی، گسترش چشمگیری پیدا کرد. - بازرگانان ایرانی در مناطق وسیعی از جهان آن روزگار، از چین تا شرق آفریقا و مرکز اروپا، مشغول دادوستد بودند. - سکه‌های نقرهٔ ساسانی در بیشتر این مناطق رایج و معتبر بودند.	ساسانیان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در دوران اشکانی، دو مجلس وجود داشت. در یکی از مجالس، شاهزادگان، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان بزرگ و در دیگری، پیشوایان دینی یا مغان حضور داشتند. اعضای این دو مجلس شاه را در ادارهٔ امور کشور یاری می‌کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم‌گیری برای صلح و جنگ نقش داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): بازرگانان جزء گروه مردم عادی محسوب می‌شوند.

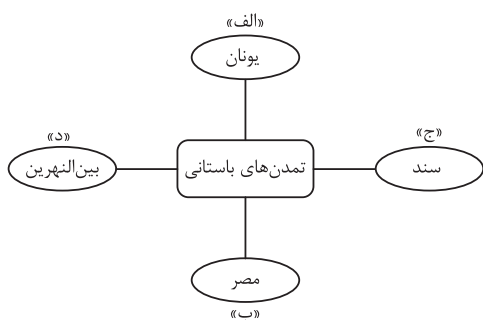
گروه حاکم دو دسته بودند: اعضای خاندان شاهی و خاندان‌های قدرتمند. تودهٔ مردم نیز شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و بازرگانان بودند.

گزینهٔ (۳): قبل از اشکانیان، سلوکیان بر ایران حکومت می‌کردند. قبل از سلوکیان نیز، هخامنشیان در قدرت بودند. تجارت در دورهٔ سلوکیان رونق نداشته است.

گزینهٔ (۴): در دوران سلوکیان نیز خدایان ایرانی مهر و آناهیتا ستایش می‌شد.

هر یک از موارد «الف» تا «د» در نمودار زیر به کدام ویژگی تمدن‌های ذکرشده اشاره دارد؟

۱) «الف» به نظام مردم‌سالاری در دولت - شهر آتن اشاره دارد که همانند نظام‌های مردم‌سالاری امروزی نبود و در آن، تمام مردان و زنان بالغی که از پدر و مادر آتنی به دنیا آمده بودند، حق شرکت در اداره امور سیاسی را داشتند.

۲) «ج» به اوضاع اجتماعی و فرهنگی و شکوفایی صنعت و هنر تمدن سند اشاره دارد که در مجسمه‌ها، زیورآلات و ترجمه لوح‌های گلی کشف‌شده از این تمدن دیده می‌شود.

۳) «ب» به دولت - شهر بودن تمدن مصر اشاره دارد که با مینوسی‌ها روابط بازرگانی داشتند و دستاوردهای تمدنی آن‌ها بر تمدن یونان تأثیر زیادی داشت.

۴) «د» به حکومت بابل قدیم اشاره می‌کند که حکومتی مرکزگرا مشابه حکومت ساسانیان داشتند و دومین سند قانون‌گذاری جهان را دارند که در آن برای خرید و فروش برده مجازات‌هایی در نظر گرفته شده بود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: درس‌های ۴، ۵، ۶ و ۱۰

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱): نادرست؛ در یونان، فقط مردان بالغی که از پدر و مادری آتنی به دنیا آمده بودند و شهروند آن‌جا محسوب می‌شدند، حق رأی داشتند. زنان در ردیف بردگان و بیگانگان مقیم آتن از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند.

گزینه ۲): نادرست؛ از تمدن سند، لوح‌ها و نوشته‌هایی به دست آمده که تاکنون رمزگشایی و خوانده نشده‌اند؛ بنابراین درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این تمدن چیزی نمی‌دانیم.

گزینه ۳): درست؛ تمدن مصر دولت - شهر بوده است و با قوم دریانورد مینوسی که در یونان ساکن بودند روابط بازرگانی داشتند. یونانیان از دستاوردهای تمدن مصر بهره بسیاری بردند.

۱) تمدن‌های سومر، چین و یونان نیز دولت - شهر بودند.

۲) تمدن یونان از تمدن بین‌النهرین و ایران نیز تأثیر پذیرفته است.

گزینه ۴): نادرست؛ در سند قانون‌گذاری حمورابی، نخستین سند قانون‌گذاری جهان، پادشاه معروف بابل قدیم، قوانینی مربوط به زراعت، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث، ازدواج و انواع مجازات‌های انواع جرم‌ها و جنایت‌ها وجود دارد. (یعنی برده‌داری جرم نبوده و انجام می‌شده است؛ بنابراین خرید و فروش آن مجازاتی در پی نداشته است.)

مشاوره هر چی از ترکیبی‌خوندن مباحث و مطالب کتاب بگیریم کم گفتیم، مخصوصاً تو این سال‌ها که کنکور درس تاریخ خیلی به این سمت رفته. پس هر موقع می‌خواهی کتاب رو بخونی، به جدول درست کن از ویژگی‌های گوناگون تمدن‌ها و حکومت‌های مختلف در زمینه‌های مختلف، مثلاً اوضاع هنری، اوضاع سیاسی، اقتصادی و ...

هر کدام از موارد «تأسیس حکومت ایلامیان»، «فتح بابل» و «نخستین اشاره به مادی‌ها در منابع آشوری» مربوط به کدام تاریخ‌هاست؟

- ۱) قرن ۹ قبل از میلاد - قرن ۶ قبل از میلاد - هزاره سوم قبل از میلاد
- ۲) قرن ۹ قبل از میلاد - سال ۵۳۹ قبل از میلاد - قرن ۷ قبل از میلاد
- ۳) هزاره سوم قبل از میلاد - سال ۵۳۹ قبل از میلاد - قرن ۹ قبل از میلاد
- ۴) هزاره سوم قبل از میلاد - قرن ۶ قبل از میلاد - قرن ۷ قبل از میلاد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در سال ۲۶۰۰ ق. م (هزاره سوم قبل از میلاد) با یکدیگر متحد شدند و حکومت ایلام را تأسیس کردند.

نکته

حکومت ایلام در قرن ۷ میلادی (سال‌های ۷۰۰ ق. م) دچار انحطاط و فروپاشی شدند.

بررسی سایر موارد:

● «فتح بابل» توسط کورش بزرگ در سال ۵۳۹ ق. م (قرن ۶ قبل از میلاد) از شکوهمندترین فتوحات تاریخ است.

● برای اولین بار در قرن ۹ ق. م، در سالنامه شاهان آشوری به مادی‌ها اشاره شده است.

جغرافیای دهم

خبر زیر به ترتیب بر کدام موارد دلالت دارد؟ برای بررسی نتایج زبان بار این حادثه از کدام یک از شاخه‌های علوم جغرافیایی می‌توان کمک گرفت؟

«فاجعهٔ اتمی چرنوبیل حادثه‌ای هسته‌ای بود که در جریان یک آزمایش اتمی رخ داد. در این فاجعه، که در پی شرایط عملیاتی ناپایدار به همراه نقص‌های ذاتی و غیرفعال‌بودن چند سیستم ایمنی رخ داد، مقدار زیادی انرژی به طور ناگهانی آزاد شد که منجر به یک انفجار بخاری مخرب شد. حادثهٔ چرنوبیل هم از لحاظ هزینه و هم از لحاظ تلفات، بدترین حادثهٔ هسته‌ای در تاریخ محسوب می‌شود.»

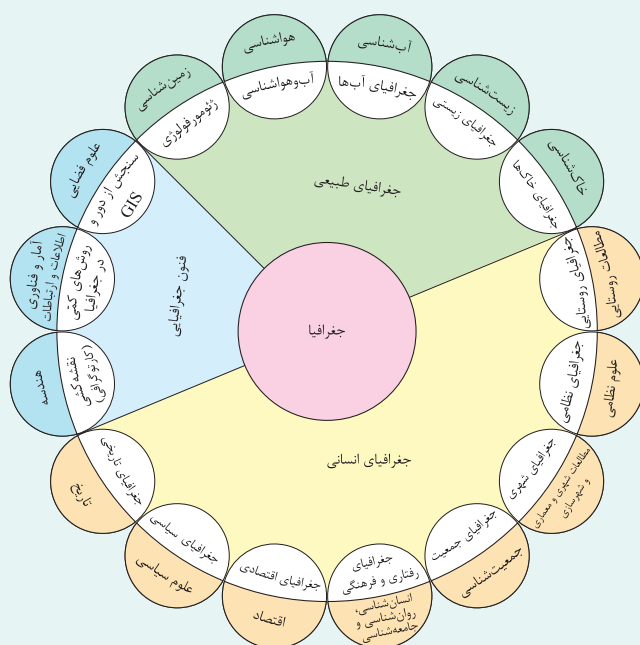
الف) جغرافیای طبیعی ب) جغرافیای انسانی ج) فنون جغرافیایی

- (۱) سیر تکوین و تحول پدیده - ماهیت پدیده - علت وقوع پدیده - «الف» و «ج» برخلاف «ب»
- (۲) سیر تکوین و تحول پدیده - علت وقوع پدیده - ماهیت پدیده - «الف» و «ب» مانند «ج»
- (۳) ماهیت پدیده - سیر تکوین و تحول پدیده - علت وقوع پدیده - «الف» و «ب» برخلاف «ج»
- (۴) ماهیت پدیده - علت وقوع پدیده - سیر تکوین و تحول پدیده - «الف» و «ب» مانند «ج»

مشاروه سؤال از محبت
«سؤالات کلیدی جغرافیا» توی
کنکورهای اخیر رایج شده. این
محبت چندان دشوار نیست، فقط
شاید توی پاسخ سؤالات «چرا» و
«چطور» یه کم گیج‌کننده باشه.
حواست باشه پاسخ سؤال «چرا» باید
علت و عامل اصلی وقوع پدیده یا
رخداد رو بیان کنه.

پاسخ: گزینہ ۴

زیرمبث: درس‌های ۱ و ۲

ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا و شاخه‌های آن

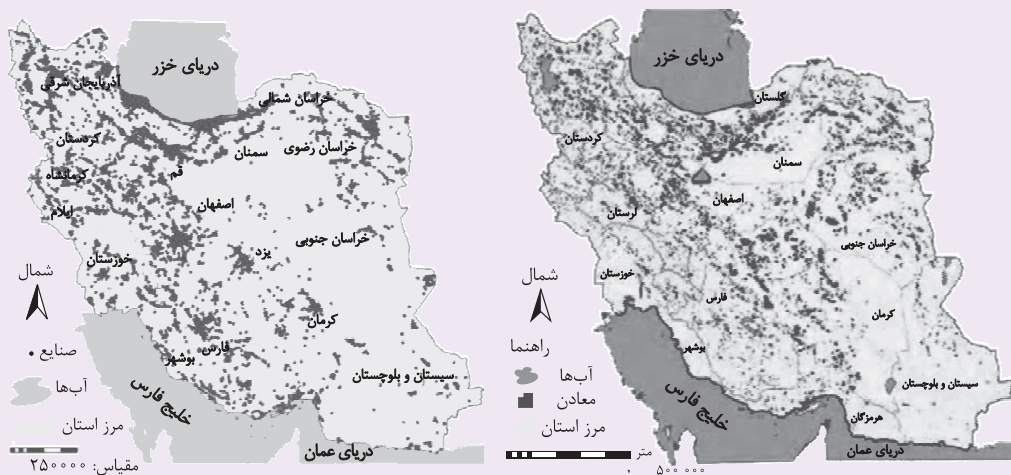
سؤالات کلیدی جغرافیا	مشخصات	مثال
کجا	با رکن اساسی جغرافیا	جنوب و جنوب غربی
چه چیز	ماهیت هر پدیده یا مسئله	وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا
چرا	علت وقوع هر پدیده	تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر
چه موقع	روند زمانی	فصل گرم سال
چه کسی / چه کسانی	روابط متقابل انسان و محیط	بی‌توجهی به تثبیت خاک
چه‌طور	سیر تکوین و تحول پدیده	قطع درختان

چه چیز؟ فاجعه اتمی چرنوبیل ← ماهیت پدیده
چرا؟ شرایط عملیاتی ناپایدار و نقص‌های ذاتی ← علت وقوع پدیده
چطور؟ آزاد شدن مقدار زیادی انرژی که منجر به انفجار بخاری شد. ← سیر تکوین و تحول پدیده
با توجه به تلفات زیست‌محیطی و انسانی و تعیین میزان تلفات، از هر سه شاخه دانش جغرافیا می‌توان کمک گرفت.

با توجه به متن و نقشه‌های زیر، کدام عبارت با مشخصات «سؤالات کلیدی در جغرافیا» مطابقت دارد؟

(سوال ۱۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

«نواحی شرقی و مرکزی ایران از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند، ولی به دلیل این که به صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند، با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند.»

- ۱) به علت وقوع پدیده و همچنین سؤالات «چطور» و «چه چیز» که به ترتیب به ماهیت پدیده یا مسئله و سیر تکوین پدیده تأکید دارند، پاسخ داده است.
- ۲) به علت وقوع پدیده و همچنین سؤالات «چه کسی» و «چطور» که به ترتیب به سیر تکوین پدیده و ماهیت پدیده یا مسئله تأکید دارند، پاسخ داده است.
- ۳) رکن اساسی جغرافیا و همچنین سؤالات «چرا» و «چه کسی» که به ترتیب به سیر تحول پدیده و روابط متقابل انسان و محیط تأکید دارند، بررسی شده است.
- ۴) رکن اساسی جغرافیا و همچنین سؤالات «چه کسی» و «چه چیز» که به ترتیب به روابط متقابل انسان و محیط و ماهیت پدیده تأکید دارند، بررسی شده است.

با توجه به اهمیت عوامل طبیعی در شکل‌گیری موقعیت نسبی ایران، کدام‌یک از گزینه‌های زیر درست است؟

- (۱) تنگه هرمز آبراهی هلالی‌شکل و مهم‌ترین گذرگاه تجاری جهان است.
- (۲) درآمدهای مرتبط با صدور و فروش نفت، تنها بر صادرکنندگان کالاهای صنعتی تأثیرگذار است.
- (۳) بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی، یکی از دلایل برخورداری ایران از موقعیت نسبی ممتاز خود است.
- (۴) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان در ارتباط مستقیم با ایران و اقیانوس هند قرار دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

قرارگرفتن ایران در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و دریای خزر سبب برخورداری این کشور از موقعیت نسبی ممتاز شده است.

پاسخ خیلی تشریحی

دریای خزر بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی است و همان‌طور که می‌دانید، وجود دریای خزر به عنوان یک عامل طبیعی یکی از دلایل برخورداری ایران از موقعیت نسبی ممتاز خود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تنگه هرمز آبراهه‌ای هلالی‌شکل و مهم‌ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان (و نه مهم‌ترین آن‌ها) است.

گزینه (۲): درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام مورد توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیرصنعتی است.

گزینه (۴): خلیج فارس با داشتن حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان بوده و به واسطه دریای عمان (و نه به طور مستقیم) با اقیانوس هند در ارتباط است.

کدام یک از موارد زیر در خصوص علل تشکیل یا عوامل تغییر دهنده «سرزمین‌های نسبتاً همواری که توسط حصارهای کوهستانی

فراگرفته شده‌اند» درست است؟

دشت‌ها

- ۱) ممکن است در نتیجهٔ گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین در حد فاصل تاقدیس‌ها شکل گرفته باشند.
- ۲) انباشت مواد حاصل از فرسایش، عمق آب و تراکم آبرفت‌ها از جمله مهم‌ترین عوامل تشکیل این سرزمین‌ها هستند.
- ۳) طوفان‌های شدید موجب فرسایش و جابه‌جایی مواد در آن می‌شود و وسعت و مکان تپه‌های ماسه‌ای و شوره‌زارها را تغییر می‌دهد.
- ۴) تغییرات کاربری در این سرزمین‌ها می‌تواند ارزش اقتصادی آن‌ها را که شامل معادن، انرژی پاک و ذخایر آب است، تحت تأثیر قرار دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

طوفان‌ها و بادهای شدید به فرسایش و جابه‌جایی مواد در دشت‌ها مشغول است و تپه‌های ماسه‌ای و دیگر پدیده‌های طبیعی مثل شوره‌زارها، بستر رودها و دشت‌های ریگی را از نظر وسعت و مکان تغییر می‌دهد.

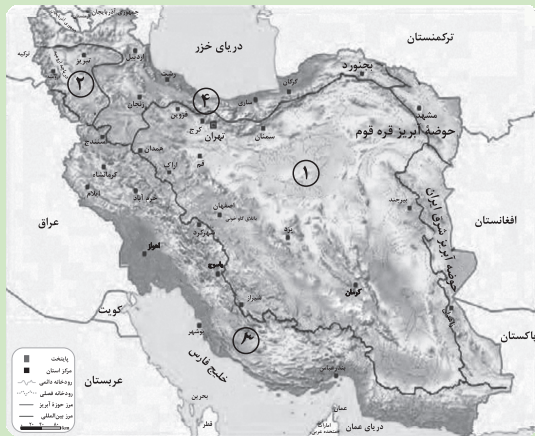
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): برخی از دشت‌ها در هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حد فاصل تاقدیس‌ها (در میان ناودیس‌ها) ایجاد شده‌اند.

گزینهٔ (۲): عمق آب و تراکم آبرفت‌ها از جمله علل پیدایش جلگه‌ها (و نه دشت‌ها) هستند.

گزینهٔ (۴): «ذخایر آب» از ارزش‌های اقتصادی کوهستان‌ها است، نه دشت‌ها.

با توجه به شکل زیر، در خصوص حوضه‌های آبریز ایران کدام گزینه درست است؟

(۱) همانند (۲) که به نام‌های دیگری همچون تتیس و کبودان نیز معروف بوده و از دریاچه‌های دائمی محسوب می‌شود، از حوضه‌های آبریز داخلی کشور است.

(۲) (۳) که رودهایی چون کرخه، دالکی و مند به آن می‌ریزند و جزایر لاوان، لارک و هرمز را دارد، همانند (۴) یکی از حوضه‌های آبریز خارجی کشور است.

(۳) دوربودن از منابع رطوبتی و دریاها و جهت

رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس همانند کم‌بودن توان تبخیر و بارندگی کم و نامنظم در شکل‌گیری منطقه (۱) نقش دارد.
(۴) موارد (۳) و (۴) در ناحیه‌های آب‌وهوایی مشابه با ویژگی‌هایی چون اعتدال دما، رطوبت بالا و بارندگی زیاد قرار دارند.

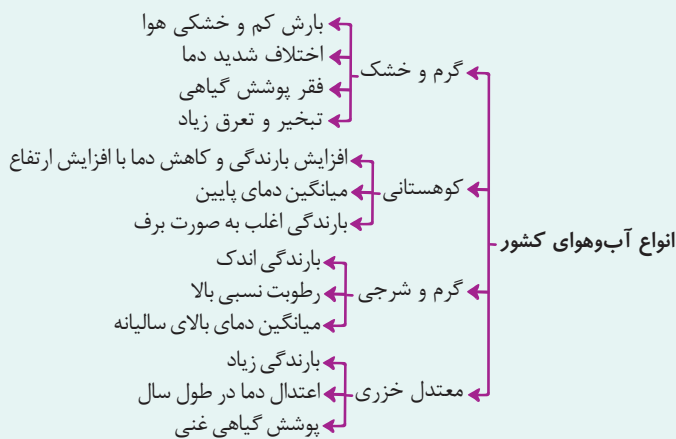
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۵ و ۶

درس Box

حوضه آبریز: محدوده‌ای است که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه آن هدایت می‌کند.

الف) حوضه آبریز داخلی: مساحتی از کشور است که تمام آب رودهای آن در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های داخلی می‌شود.
ب) حوضه آبریز خارجی: مساحتی از کشور است که آب رودهای آن به دریاهای اطراف می‌ریزد، اما در طول مسیر استفاده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

موارد (۱) تا (۴): در شکل صورت سؤال به ترتیب عبارت‌اند از: حوضه آبریز فلات مرکزی، حوضه آبریز دریاچه ارومیه، حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان و حوضه آبریز دریای خزر. همان‌طور که می‌دانید، حوضه‌های آبریز در کشور ما به دو نوع خارجی و داخلی تقسیم‌بندی می‌شوند.

مساحتی از کشور که آب رودهای آن در عین مصرف‌شدن در طول مسیر به دریاهای اطراف می‌ریزند، حوضه‌های آبریز خارجی هستند. با توجه به این‌که در حوضه‌های آبریز خلیج فارس و دریای عمان و همین‌طور حوضه آبریز خزر آب رودخانه‌ها به این دریاهای وارد می‌شود، هر دوی این موارد جزء حوضه‌های آبریز خارجی هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تتیس نام دریای عظیمی در گذشته بوده که دریای خزر از بقایای آن است.

جغرافیا

نکته

چیچست نام دیگر دریاچه ارومیه است.

گزینه (۳): زیادبودن توان تبخیر (و نه کمبودن آن) و بارندگی کم و نامنظم از ویژگی‌های مناطق خشک و بیابانی است.
گزینه (۴): حوضه آبریز دریای خزر در ناحیه آبوهوایی معتدل خزری و حوضه آبریز دریای عمان و خلیج فارس در ناحیه گرم و شرجی قرار دارند. «اعتدال دما» و «بارندگی زیاد» از ویژگی‌های آبوهوای معتدل خزری است و «میانگین دمای بالای سالیانه» از ویژگی‌های آبوهوای گرم و شرجی است.

نکته

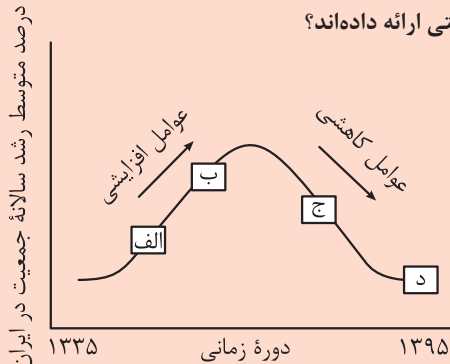
بارندگی زیاد از ویژگی‌های آبوهوای معتدل خزری و بارندگی کم از ویژگی‌های آبوهوای گرم و شرجی است.

امتحان
نهایی

یکی از نام‌های قدیمی آن چیچست بوده است.

(سوال ۱۵ (قسمت ج) - امتحان نهایی فرورد ۱۴۰۳)

چه تعداد از عبارت‌های زیر براساس نمودار داده‌شده، تحلیل درستی ارائه داده‌اند؟

- «الف» می‌تواند به عواملی چون گسترش بهداشت و اکسیژناسیون، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی اشاره داشته باشد و خود به تحقق بهتر برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان و ارتقای سلامت جامعه بینجامد.
- می‌توان تحلیل کرد که در «ب»، نه تنها عامل طبیعی زاد و ولد رو به افزایش بوده، بلکه احتمالاً مهاجرت هم شدت سابق را نداشته است.

• «ج» به بر هم خوردن تعادل جمعیتی، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور اشاره دارد که می‌تواند امنیت کشور را به خطر بیندازد.

• «د» به سیاست‌های جمعیتی با رویکرد کنترل موالید اشاره دارد که منجر به کاهش فرزندآوری خانواده‌ها شد، به طوری که در سال‌های انتهایی نمودار، میزان رشد به ۱/۲۴ رسیده است.

چهار (۱) سه (۲) دو (۳) یک (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

عامل مهاجرت در رشد مطلق جمعیت بررسی می‌شود و در میزان رشد طبیعی تأثیر ندارد، اما خود افزایش زاد و ولد یک عامل افزایشی در رشد جمعیت است. (درستی عبارت دوم)

براساس بررسی‌های آماری، رشد جمعیتی ایران از سال ۱۳۶۵ به دلایلی همچون اعمال سیاست‌های جمعیتی و کنترل موالید، رو به کاهش گذاشت و این روند کاهش تا سال ۱۳۹۵ ادامه داشت، به طوری که در این سال، میزان رشد به ۱/۲۴ رسید. (درستی عبارت چهارم)

بررسی عبارت‌های نادرست:

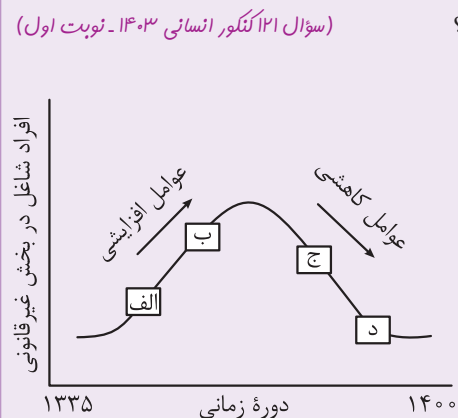
عبارت اول: این عبارت از نظر این‌که جزء عوامل افزایشی است درست است، اما مواردی که در ادامه ذکر شد مربوط به کاربرد و اهمیت هرم سنی است و افزایش جمعیت نقشی در آن ندارد.

عبارت سوم: این عبارت به‌خودی‌خود درست است، اما موارد ذکرشده در آن در واقع پیامدهای کاهش رشد جمعیت است، نه عوامل کاهش رشد جمعیت.

حواست باشد عبارت‌ها باید یک عاملی رو بررسی کرده باشن. چون اگه صرفاً دنبال عبارت‌های درست باشی، توی دام گزینه (۲) می‌افتی.

گول نخوری

مطابق با تصویر زیر، کدام مورد به موضوع درستی پرداخته است؟

- (۱) «الف» به افزایش رشد طبیعی جمعیت شامل رشد مطلق و مهاجرت‌های بی‌رویه به شهرها اشاره می‌کند.
- (۲) «ج» به موضوع حمایت از کارآفرینان و ایجاد غرفه‌هایی با اجاره ارزان برای فروشندگان دوره‌گرد اشاره می‌کند.
- (۳) «ب» به کاهش مشکل مسکن افراد شاغل در بخش غیررسمی و در نتیجه گسترش زاغه‌نشینی اشاره دارد.
- (۴) «د» به عدم مهارت و تخصص مناسب مهاجران و فرصت‌های محدود شغلی در کلان‌شهرها اشاره دارد.

(سؤال ۱۲۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

کنکور

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه مطالب درستی را مطرح کرده است؟

الف) مبدأ واحد تقسیمات کشوری است و ساکنان آن نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند.

ب) بیشاپور در شمال غربی کازرون واقع بود و در قرن هفتم هجری در اثر جنگ و بیماری از بین رفته است.

ج) از لحاظ فرهنگی و اقتصادی همگن است و امکان خدمات‌رسانی در سامانه و شبکه‌ای واحد را فراهم می‌سازد.

د) از به هم پیوستن چند شهرستان کنار هم و با توجه به موقعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تشکیل می‌شود.

۱) دستیابی به «ج» که معادل رستاک در عصر ساسانی بود، مستلزم قرارگیری چند «الف» کنار هم است و خود به تشکیل بخش که توسط بخشدار اداره می‌شود، می‌انجامد.

۲) «ب» که هم‌ارز با «ج» قرار دارد، ممکن است به شکل خطی (شبکه‌ی مستطیلی از محورهای ارتباطی) یا شعاعی (شبکه‌های منشعب از مرکز) باشد.

۳) «د» که در بخشی از تاریخ معادل خوره بود، از سال ۱۳۱۶ بزرگ‌ترین واحد تقسیمات کشور بود و کوچک‌ترین واحد آن، بخش بود.

۴) «الف» که ممکن است در شکل‌های پراکنده یا متمرکز (تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود) وجود داشته باشد، حداقل تعداد ۱۰۰ خانوار را در خود جای می‌دهد.

مشاوره سؤال از مباحث «تاریخچه تقسیمات کشوری» و «تقسیمات کشوری در ایران» زیاد توی کنکور میاد. پس این مباحث رو با دقت بالایی بخون.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۹

تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران

پیش از ورود آریاییان به فلات ایران
ویس: آبادی کوچک
گئو: آبادی بزرگ‌تر

هخامنشیان
کشور در زمان داریوش به ۳۰ شهرت (شهر) تقسیم می‌شد.
به مأموران این شهرها به زبان فارسی «شهربان» و به زبان یونانی «ساتراپ» گفته می‌شد.

سلوکیان
کشور به ۷۲ بخش تقسیم می‌شد.

اشکانیان
تقسیمات کشوری هخامنشیان در این زمان هم ادامه یافت. (پارت‌ها)

ساسانیان
سرزمین / ایالت
خوره / استان
تسوغ / تسوج / شهرستان
رستاک / دهستان

عباسیان
قلمرو آن‌ها به ۳۱ ایالت تقسیم می‌شد.

صفویه، افشاریه و زندیه
ایالت
ولایت
بلوک
قصبه

قاجاریه
۴ ایالت
آذربایجان
کرمان و بلوچستان
فارس و بندر
خراسان و سیستان
۱۲ ولایت

سال ۱۳۱۶ (پهلوی)
۱۰ استان
۴۹ شهرستان

کارت Box

ابتدا مشخص می‌کنیم که هر عبارت به کدام نوع از تقسیمات کشوری اشاره دارد:

الف) روستا ب) شهر ج) دهستان د) استان

حالا به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

دهستان «ج» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزارع هم‌جوار تشکیل می‌شود و از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن است و امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سامانه و شبکه‌ای واحد را فراهم می‌سازد. در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم می‌شد. (درستی گزینه (۱))

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): بخش، واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند دهستان هم‌جوار شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و گاهی شهر تشکیل شده است؛ بنابراین شهرهای خطی، شهرهایی هستند که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی (نه مستطیلی) شکل گرفته‌اند، توضیح این قسمت در صورت سؤال مربوط به شهرهای شطرنجی است.

اشکال شهرها

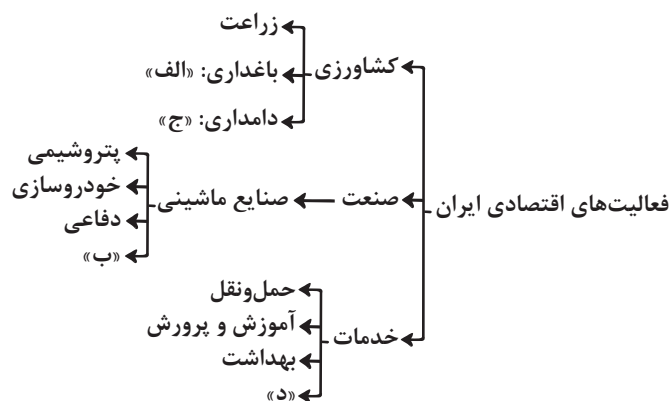

شهر شعاعی (ستاره‌ای): در این نوع از شهرها، شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند.
شهر شطرنجی: در این شهرها، یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.
شهرهای خطی: شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

گزینه (۳): استان در زمان ساسانیان، خوره نام داشت. در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد. در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم می‌شد؛ پس طبق این تقسیم‌بندی، بزرگ‌ترین قسمت، استان و کوچک‌ترین قسمت، قصبه (نه بخش) نام داشتند.

گزینه (۴): روستاها ممکن است اشکال مختلفی از جمله پراکنده یا متمرکز داشته باشند. روستاهای متمرکز تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود هستند. روستاها حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر را در خود جای داده‌اند.

۶۰. به ترتیب موارد کدام گزینه نمودار زیر را به درستی کامل می‌کند؟

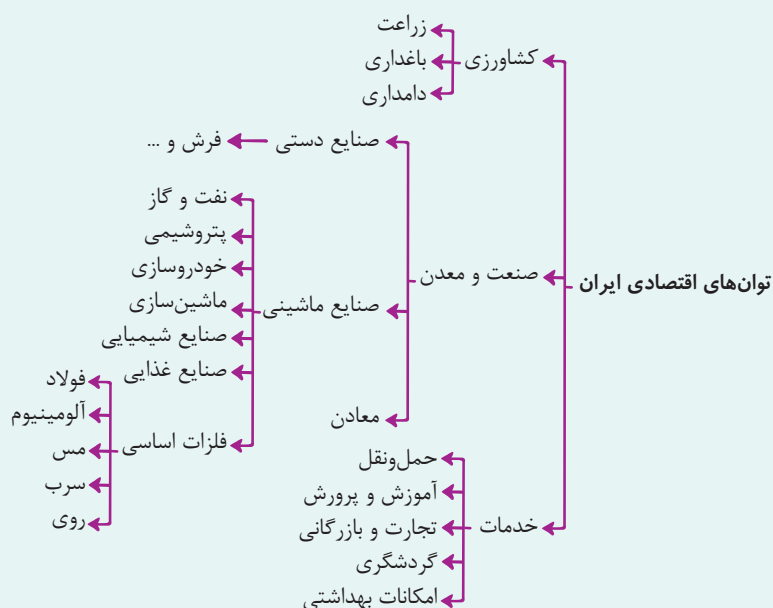

- (۱) اختلاف شدید درجه حرارت روزانه باعث تولید حجم چندبرابری محصولات شده است. - صنایع نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود. - محصولات دامی همچون محصولات باغی، نقش مهمی در صنایع غذایی دارند. - تجارت به عنوان یکی از راه‌های مهم تولید ثروت، بخش مهمی از خدمات است.
- (۲) این بخش هرساله ارز فراوانی وارد کشور می‌کند. - فلزات اساسی بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را پوشش می‌دهند. - یک‌چهارم محصولات دامی کشور توسط عشایر تولید می‌شود. - گردشگری می‌تواند رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده را برای کشور ایجاد کند.
- (۳) محدودیت در منابع آب و خاک از جمله مشکلات تولید محصول در این بخش است. - صنعت فولاد و آلومینیم از جمله صنایع پرکاربرد در صنعت کشور است. - روند رو به رشد صنایع تبدیلی در رشد و گسترش این بخش مؤثر بوده است. - امروزه زیربنای توسعه اقتصادی براساس گسترش تجارت است.
- (۴) مزیت ایران در این قسمت، امکان تولید انواع میوه‌های گرمسیری، سردسیری و نیمه‌گرمسیری است. - صنایع غذایی از جمله صنایعی است که در سند چشم‌انداز کشور به آن اشاره شده است. - تولید خالص داخلی کشور به طور ویژه از این بخش متأثر است. - وجود جاده ابریشم و راه ادویه باعث شده ایران قدمتی طولانی در تجارت داشته باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

درس‌Box

محصولات باغداری، از مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور است که هر ساله ارز فراوانی را وارد کشور می‌کند. صنایع مربوط به فلزات اساسی، از جمله صنایع ماشینی است که شامل صنعت فولاد، آلومینیوم، مس، سرب و روی می‌شود. بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را این بخش صنعتی پوشش می‌دهد. هر چند جمعیت عشایری کم‌تر از ۲٪ از جمعیت کشور است، آن‌ها ۲۵٪ (یا یک‌چهارم) واحد دامی و ۲۰٪ (یا یک‌پنجم) از تولید پروتئین مربوط به دام کشور را به خود اختصاص داده‌اند. گردشگری در ردیف شغل‌های پردرآمد، پاک و کم‌هزینه است که برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): نادرست؛ اختلاف شدید درجه حرارت روزانه، سبب ایجاد **تنوع** (نه حجم تولید) فراوان در تولیدات باغی شده است. - درست - درست - درست

گزینه (۳): نادرست؛ از مشکلات مربوط به بخش **زراعت** (نه باغداری) است. - نادرست؛ صنایع فولاد و آلومینیوم یکی از **زیرشاخه‌های** صنعت فلزات اساسی است، نه این‌که یک صنعت مستقل باشد. - درست - نادرست؛ امروزه زیربنای توسعه اقتصادی براساس سیستم **حمل و نقل و ارتباطات** (نه گردشگری) مناسب آن شکل می‌گیرد.

گزینه (۴): درست - نادرست؛ مربوط به صنعت **خودروسازی** است. - نادرست؛ دامداری در اقتصاد غذایی، اشتغال، تولید **ناخالص** داخلی، امنیت غذایی و صادرات نقش مهمی دارد. - درست

اگره حواست نباشه که اختلاف شدید درجه حرارت روی تنوع محصولات تأثیر داره نه لزوماً حجم تولیدشده‌شون، توی دام گزینه (۱) می‌افتی.

گول نخوری ✗

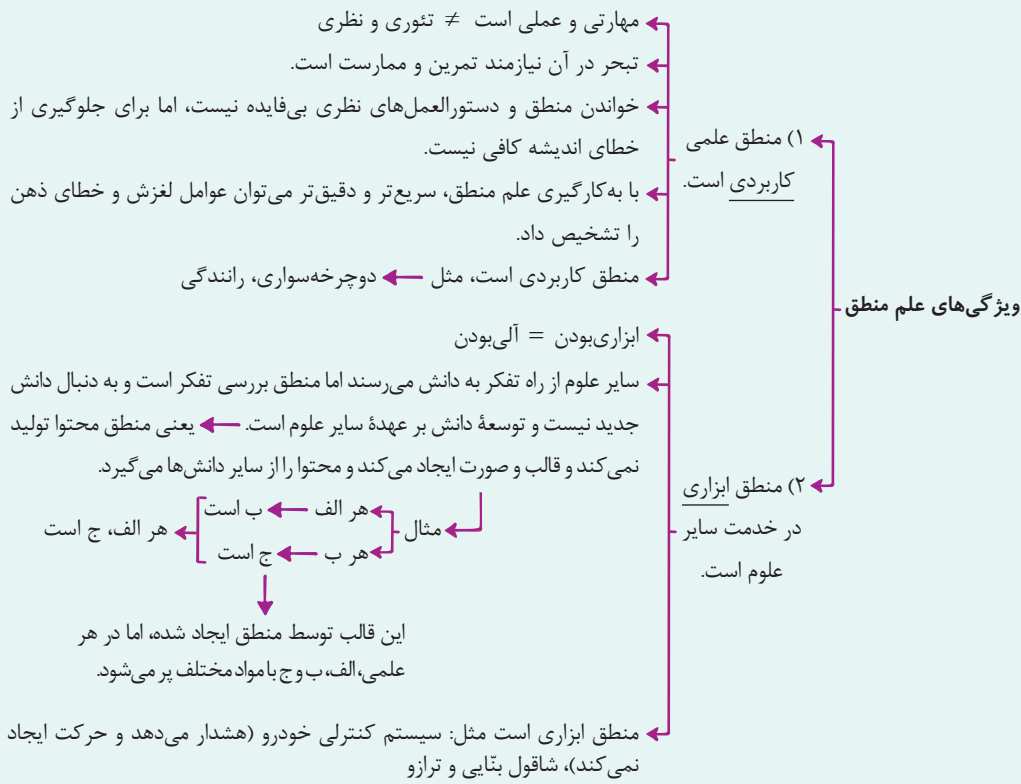
کاربردی بودن دانش منطق در کدام مثال به طور دقیق تری بیان شده است؟

- (۱) آجر برای دیوار
(۲) ترازو در فروشگاه
(۳) کسب مهارت در رانندگی
(۴) استفاده از آچار در لوله کشی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منطق علمی است کاربردی که مهارت در آن به تمرین و ممارست نیاز دارد. آموختن منطق مانند آموختن دوچرخه‌سواری است که باید به صورت عملی فراگرفته شود و خواندن دستورالعمل‌های نظری، فرد را به دوچرخه‌سوار تبدیل نمی‌کند؛ بنابراین کاربردی بودن دانش منطق به این معناست که برای فراگیری منطق نیاز به تمرین عملی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این مثال بی‌ارتباط با دانش منطق است.

گزینه‌های (۲) و (۴): این دو گزینه، مثال‌های خوبی برای ویژگی ابزاری بودن دانش منطق هستند.

ابزاری بودن علم منطق به این معناست که منطق در علوم مختلف کاربرد دارد!

۶۲ دلالت لفظ بر معنا در کدام گزینه، متفاوت است؟

- (۱) علی با همهٔ سختی‌هایش مدرسه‌اش را دوست دارد.
- (۲) متأسفانه دیشب ماشین را دزد برد و ضرر زیادی کردم.
- (۳) ایرانی‌ها مانند یک کوه در راه دفاع از وطن استوار بودند.
- (۴) در فراغ روی زیبای او بیت گفتم و تعجیلی در حضورش نکرد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هنگامی که مجاز جزء به کل استفاده می‌کنیم، دلالت کلمات، دلالت التزامی است. در این جا منظور از لفظ «بیت» شعر است و معنای کنایی مد نظر است؛ پس دلالت التزامی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): این جا منظور معنای اصلی مدرسه است و دلالت مطابقی دارد.
- گزینهٔ (۲): «ماشین را دزد برد.» دلالت بر کل ماشین دارد؛ پس دارای دلالت مطابقی است.
- گزینهٔ (۳): هرگاه ادات تشبیه ذکر شود، دلالت مطابقی داریم، ولی اگر ادات تشبیه ذکر نشود، دلالت التزامی است.

اگر رابطه دو مفهوم کلی «الف» و «ب» به گونه‌ای باشد که فقط «الف» نسبت به «ب» دارای مصادیق غیرمشترک باشد، کدام گزینه درباره آن‌ها درست است؟

- (۱) رابطه بین «الف» و «ب» می‌تواند عموم و خصوص من‌وجه باشد.
- (۲) می‌توان گفت نسبت «الف» به «ب» به ترتیب شبیه نسبت مهره‌دار به جاندار است.
- (۳) قطعاً در یک طبقه‌بندی درست، مفهوم «ب» در طبقه بعدی نسبت به «الف» قرار می‌گیرد.
- (۴) احتمالاً می‌توان گفت بین «الف» و «ب» نسبت عموم و خصوص من‌وجه یا عموم و خصوص مطلق برقرار است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اولاً وقتی بین دو مفهوم فقط یکی از آن‌ها دارای مصادیق غیرمشترک باشد، قطعاً بین آن دو مفهوم رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است و مفهومی که دارای مصادیق غیرمشترک است، مفهوم عام است. ثانیاً در طبقه‌بندی درست لازم است افراد (مصادیق) هر طبقه نسبت به طبقه قبل خود نسبت عموم و خصوص مطلق داشته باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۴): در رابطه عموم و خصوص من‌وجه، هر دو مفهوم دارای مصادیق غیرمشترک هستند. گزینه (۲): مفهوم مهره‌دار و جاندار دارای رابطه عموم و خصوص مطلق هستند ولی با توجه به متن این گزینه، مهره‌دار مفهوم «الف» و جاندار مفهوم «ب» را تشکیل می‌دهند که جاندار مفهوم عام‌تر است و البته برعکس صورت سؤال است، چون در صورت سؤال مفهوم «الف» عام‌تر از مفهوم «ب» می‌باشد.

نکته

در نسبت‌های چهارگانه:

- تساوی: تمام مصادیق هر دو مفهوم مشترک است.
- تباين: تمام مصادیق هر دو مفهوم غیرمشترک است.
- عموم و خصوص مطلق: تمام مصادیق مفهوم کوچک با مفهوم بزرگ مشترک است، اما برخی مصادیق مفهوم بزرگ‌تر با مفهوم کوچک‌تر مشترک و برخی مصادیق غیرمشترک است.
- عموم و خصوص من‌وجه: هر دو مفهوم هم مصادیق مشترک دارند و هم غیرمشترک.

امکان تعریف از طریق ذکر مصادیق برای کدام گزینه وجود ندارد؟

- (۱) درخت (۲) انسان (۳) نقاشی (۴) قدرت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تعریف از طریق ذکر مصادیق در مواردی مناسب است که بتوان به نحوی مصادیق آن مفهوم را به افراد معرفی کرد؛ بنابراین مفاهیم ذهنی که مابه‌ازای خارجی ندارند (یعنی نمونه قابل اشاره‌ای در واقعیت ندارند) را نمی‌توان از این طریق تعریف نمود، مانند مفهوم «قدرت»، «کمال» و

محدودیت‌های اقسام تعریف

- (۱) تعریف لغوی ← اصطلاحات علمی را نمی‌توان به صورت لغوی تعریف کرد.
- (۲) تعریف مصداقی ← مفاهیمی که نتوان به نحوی مصداق آن‌ها را نشان داد، نمی‌توان تعریف مصداقی کرد.
- (۳) تعریف مفهومی ← مفاهیمی که هیچ مفهومی عام‌تر از آن‌ها وجود ندارد را نمی‌توان تعریف مفهومی کرد. (مثل وجود یا هستی)

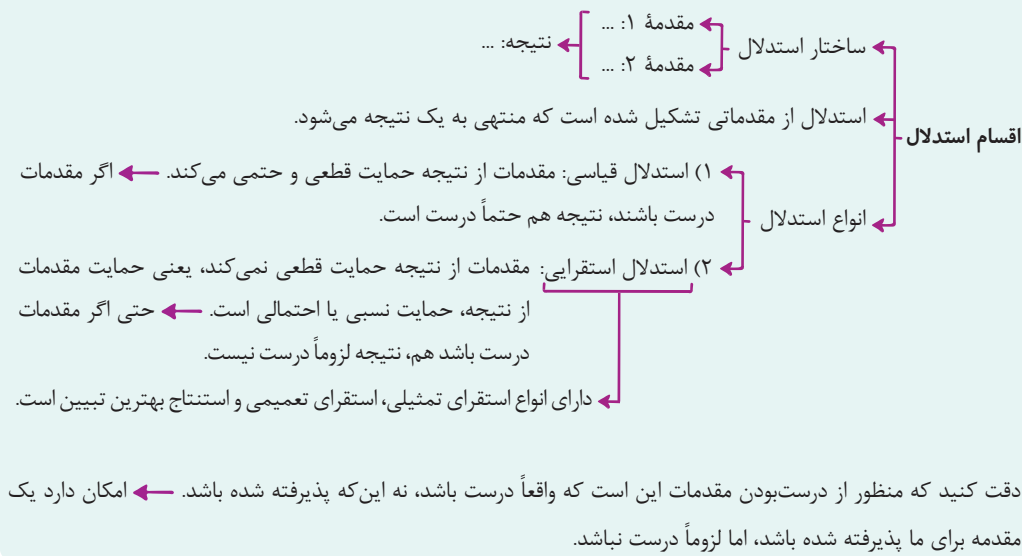
۶۵ در کدام گزینه از استدلال متفاوتی با سایر استدلال‌ها استفاده شده است؟

- (۱) همهٔ معلمان مدرسهٔ برادرم دارای مدرک دکتری هستند؛ پس قطعاً معلم ریاضی آن‌ها هم دکتری دارد.
- (۲) همهٔ مدرسه مسموم می‌شوند؛ چون خودم دیدم که چندتا از بچه‌های مدرسه مثل من از ساندویچ بوفه بیمار شدند.
- (۳) وقتی تلفنش را خاموش کرده، یعنی حتماً از دست من ناراحت شده است.
- (۴) علم مانند چراغی که راه را روشن می‌کند، مسیر زندگی انسان را از جهالت نجات می‌دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

استدلال به دو طریق انجام می‌شود:

- (۱) **استدلال استقرایی:** استدلالی که در آن مقدمات از نتیجه حمایت نسبی می‌کنند.
 - (۲) **استدلال قیاسی:** استدلالی که در آن مقدمات، ضرورتاً نتیجه را در پی دارند.
- نتایج همهٔ انواع استدلال‌های استقرایی (استقرای تمثیلی، استقرای تعمیمی، استنتاج بهترین تبیین) به‌هیچ‌وجه یقین‌آور نیستند، در حالی که نتیجهٔ استدلال قیاسی قطعی و یقینی است. در گزینهٔ (۱) با یک استدلال قیاسی مواجه هستیم، چون از یک قاعدهٔ کلی نتیجه‌ای جزئی‌تر گرفته است، ولی در سایر گزینه‌ها یک استدلال استقرایی وجود دارد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): استقرای تعمیمی

گزینهٔ (۳): استنتاج بهترین تبیین

گزینهٔ (۴): استقرای تمثیلی

۶۶ نوع کدام قضیه متفاوت است؟

- (۱) فراموش کردم بوی نبودن هایت را.
- (۲) در زندگی پاک‌دستی را فراموش مکن.
- (۳) پرستاران نظام سلامت کشور تاب‌آوری زیادی ندارد.
- (۴) علی و مجید مجریان برنامه دانش‌آموزی هستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ضمایر در جملات جزئی هستند، زیرا مشخصاً مصداق خاصی را مد نظر دارند؛ بنابراین عبارت گزینه (۱) به صورت «من بوی نبودن‌های تو را فراموش کردم.» نوشته خواهد شد؛ پس موضوع قضیه، ضمیر «من» است و قضیه شخصی به حساب می‌آید. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): یک جمله نهی است و انشایی محسوب می‌شود و می‌دانیم که جملات انشایی اساساً قضیه به حساب نمی‌آیند. گزینه (۳): مفهوم «پرستاران نظام سلامت کشور» یک مفهوم کلی است؛ بنابراین این قضیه جزء قضایای محصوره است و چون سور اهمال شده و قانونی هم بیان نشده برای این قضیه از سور «بعضی» استفاده می‌کنیم. گزینه (۴): علی و مجید هر کدامشان مجری برنامه هستند؛ پس این قضیه محصوره است.

هرگاه موضوع قضیه‌ای اشاره به جمع داشته باشد، اگر محمول قابلیت حمل بر تک‌تک افراد موضوع را داشت، قضیه محصوره است و اگر محمول قابلیت حمل بر کل موضوع را داشت، قضیه شخصی است.

۶۷ با توجه به صدق «هیچ الف ب نیست»، چه تعداد از گزاره‌های زیر صادق است؟

- «بعضی ب الف است»
- «بعضی الف ب نیست»
- «هر ب الف است»
- «بعضی ب الف نیست»

۴ (۴)

۳ (۳)

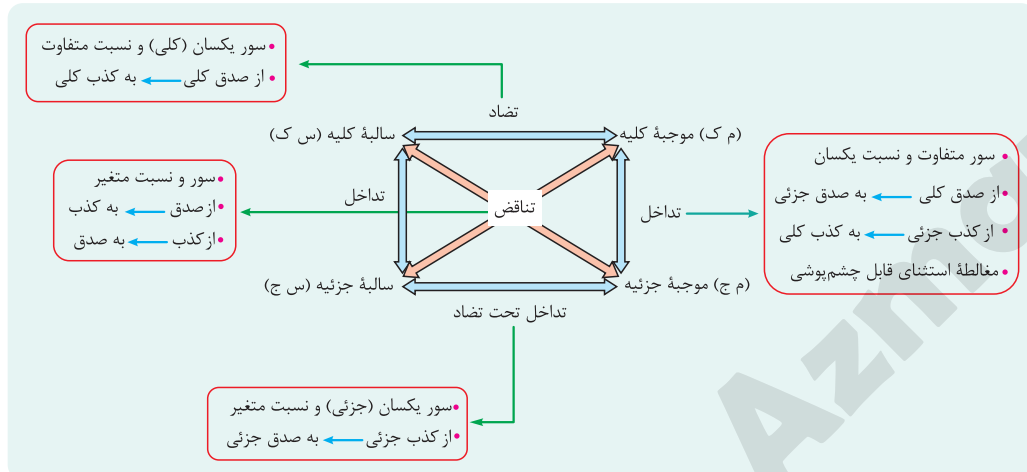
۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

با توجه به صادق بودن قضیه سالبه کلیه «هیچ الف ب نیست»، متداخل آن یعنی «بعضی الف ب نیست» صادق است و عکس مستوی آن، یعنی «هیچ ب الف نیست» هم صادق است و همچنین متداخل عکس مستوی آن یعنی «بعضی ب الف نیست» هم صادق خواهد بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام قیاس به دلیل متفاوتی نامعتبر است؟

- (۱) هر الف ب است. برخی ج ب است؛ پس برخی الف ج است.
- (۲) بعضی الف ب است. هر ج الف است؛ پس برخی ب ج است.
- (۳) هیچ الف ب نیست. برخی ب ج است؛ پس برخی الف ج نیست.
- (۴) هیچ الف ب نیست. هر ب ج است؛ هیچ ب ج نیست.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

شرایط معتبر بودن قیاس

- برای اعتبار یک قیاس، باید علاوه بر رعایت قانون نتیجه قیاس، سه شرط دیگر رعایت شود.
- شروط قیاس معتبر پس از صادق بودن قانون نتیجه قیاس:
 - (۱) حداقل یکی از مقدمات موجب باشد. (شاید هر دو موجب باشد)
 - هر دو مقدمه نباید سالبه باشد.
 - (۲) حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد.
 - حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی نداشته باشد.
 - (۳) هر کدام از موضوع یا محمول که در نتیجه علامت مثبت داشتند، در مقدمات نیز علامت مثبت داشته باشند.
- اگر در قیاس
 - هر سه شرط فوق رعایت شود → قیاس معتبر است.
 - یکی از سه شرط فوق رعایت نشود → قیاس نامعتبر است.
- شرط سوم اعتبار قیاس همیشه نیاز به بررسی ندارد.
- اگر موضوع و محمول نتیجه منفی باشد (نتیجه موجب جزئی باشد)، شرط سوم نیاز به بررسی ندارد.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

در نوشتن نتیجه قیاس اقتراعی، حد وسط حذف می‌شود و سپس موضوع و محمول نتیجه به ترتیب از مقدمه اول و دوم نوشته می‌شوند. در گزینه (۴) حد وسط در نتیجه تکرار شده و مغالطه در نوشتن نتیجه رخ داده است، در حالی که در سایر گزینه‌ها یکی از شروط اعتبار قیاس رعایت نشده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): شرط دوم اعتبار قیاس را ندارد، چراکه حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد.
- گزینه (۲): شرط دوم اعتبار قیاس را ندارد، چراکه حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی دارد.
- گزینه (۳): شرط سوم اعتبار قیاس را ندارد. زیرا «ج» در نتیجه مثبت است اما در مقدمه دوم علامت منفی دارد.

۶۹

در صورتی که قضیه «ج یا غیر الف است یا ب» منفصل مانعة الجمع باشد، کدام گزینه نشانگر رابطه «الف» و «ب» است؟

- (۱) تباین
(۲) تساوی
(۳) عموم و خصوص مطلق
(۴) عموم و خصوص من وجه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس های ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر میان دو مفهوم قضیه منفصل مانعة الجمع باشد، رابطه میان آن ها عموم و خصوص من وجه است. پس رابطه میان «غیر الف» با «ب» عموم و خصوص من وجه است. در من وجه اگر یکی از طرفین نقیض شود، مثل «رابطه «الف» با «ب» را بخواهیم، باز هم عموم و خصوص من وجه می شود.

اگر «الف یا غیر ج» منفصله مانعة الرفع و «ب یا غیر د» مانعة الجمع باشد، به ترتیب کدام قضایای حملی را می توان از آن ها نتیجه گرفت؟

(سؤال ۱۳۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) هیچ الف ج نیست. - بعضی ب غیر د نیست.
(۲) بعضی الف غیر ج نیست. - بعضی غیر د ب است.
(۳) بعضی الف ج نیست. - بعضی ب غیر د نیست.
(۴) بعضی الف غیر ج است. - بعضی ب غیر د است.

کنکور

۷۰

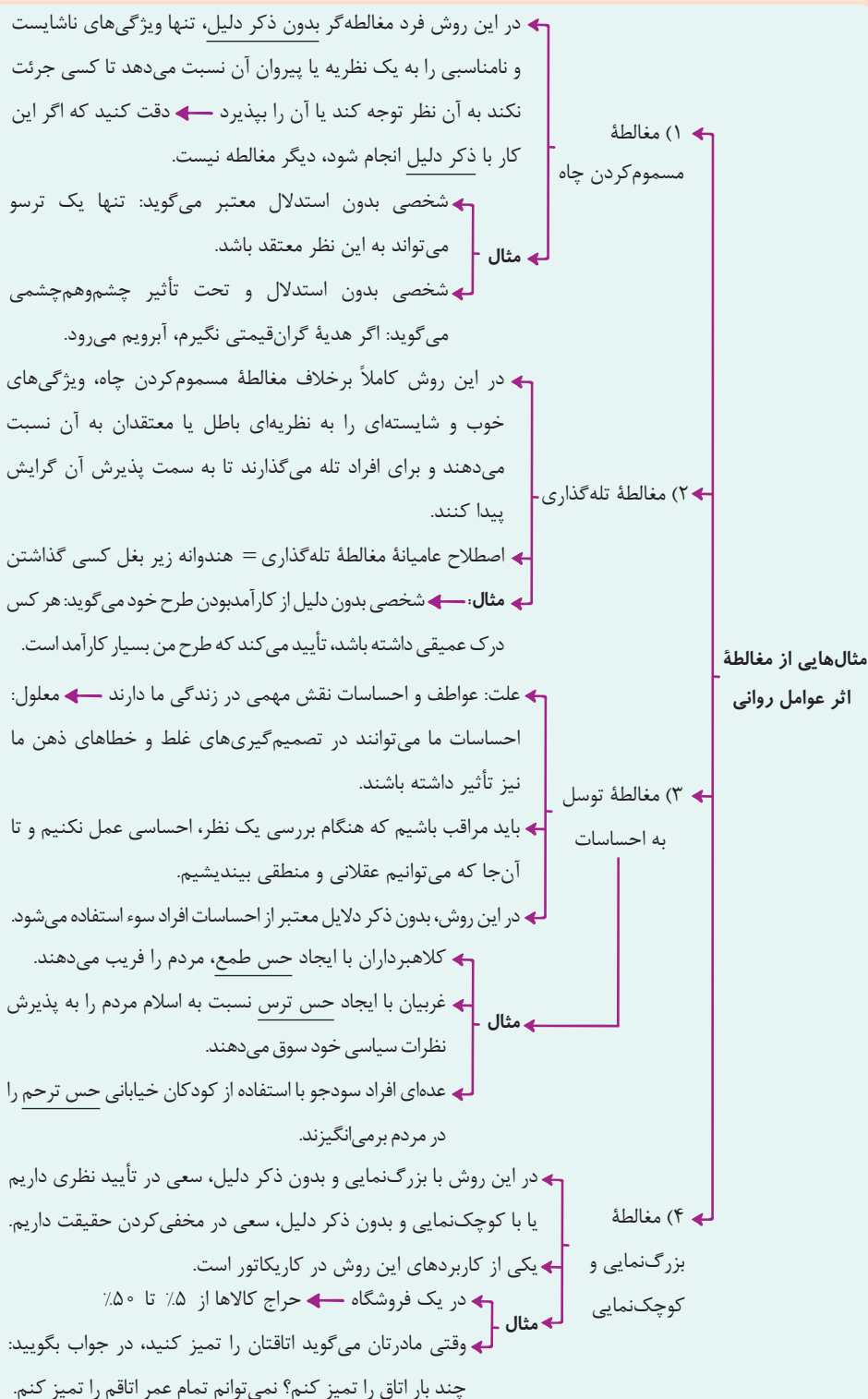
در کدام گزینه نوع متفاوتی از مغالطه در اثر عوامل روانی استفاده شده است؟

- (۱) علی بعد از این که دیروز غیبت غیرموجه داشت، امروز در مدرسه ادای بیمارها را درمی آورد.
- (۲) رضا که متوجه اشتباه برادرش در شرکت شد، معاون او را به دلیل اهمال در کار اخراج کرد.
- (۳) تمام فارغ التحصیلان دانشگاه تهران حتماً در مناصب کشوری و دولتی مشغول به فعالیت می شوند.
- (۴) ریحانه و مریم به همراه یک دسته گل بزرگ برای شرکت در مصاحبه استخدامی وارد شرکت شدند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این عبارت مغالطه بزرگ‌نمایی رخ داده است. امکان این که تمامی فارغ‌التحصیلان یک دانشگاه در منصب‌های کشوری و دولتی مشغول به کار بشوند، حتماً وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در تمامی گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) مغالطه توسل به احساسات وجود دارد:

گزینه (۱): علی با ادای بیماری به دنبال توجیه غیبت خود است.

گزینه (۲): رضا به دلیل نسبت خویشاوندی برادرش اشتباه او را ندیده و معاون برادرش را اخراج کرده است.

گزینه (۴): ریحانه و مریم با بردن گل به جلسه مصاحبه درصدد تأثیر گذاشتن به جهت انتخاب خود برای استخدام هستند.

از میان مغالطه‌هایی که عبارت‌های زیر می‌تواند بر آن‌ها دلالت کند، کدام مورد متفاوت است؟

(سوال ۱۳۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

(۱) مادرم برای آزمایشگاه مدرسه نمونه‌ای که قرار است برای ثبت‌نام من برویم، یک میکروسکوپ عالی خریده است.

(۲) مؤسسه آموزشی منطقه‌مان اعلام کرد که همه دانش‌آموزان موفق محله، در کلاس‌های تابستانی ما شرکت می‌کنند.

(۳) گلدان عتیقه‌مان هنگام بازی برادر کوچکم شکست و وقتی مامان به خانه آمد، برادرم وانمود کرد که حالش خیلی بد است.

(۴) پس از آن که دوستم فهمید اسناد مالی مؤسسه دستکاری شده، معاون مالی او را دعوت به همکاری کرد.

کنکور

کدام مورد به ترتیب، مربوط به ویژگی‌های هر یک از کسب‌وکارهای «خرده‌فروشان، تعاونی پرورش‌دهندگان زنبور عسل، شرکت سهامی و مؤسسه حمایت از بیماری‌های خاص» است؟

- (۱) آزادی عمل - ایجاد زنجیره توزیع - مقیاس تولید بالا - مأموریتی غیرسودآور
- (۲) کوچک‌مقیاس - مالکیت کامل سود - امکان افزایش سرمایه - تأمین نیازمندی‌های اعضا
- (۳) بار سنگین مسئولیت - حق رأی بر مبنای مالکیت سرمایه - تأخیر در تصمیم‌گیری - مشکل تأمین مالی
- (۴) تخصص‌گرایی - محدودۀ عمل ملی و بین‌المللی - قوانین پیچیده‌تر - تقسیم سود به تناسب مالکیت سرمایه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نمونه‌هایی از کسب‌وکارهای شخصی: مشاغل خویش‌فرمایی (مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی)، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان و هم‌چنین در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری نیز اغلب کسب‌وکارها شخصی‌اند. کسب‌وکار شخصی متعلق به یک شخص است. امروزه بسیاری از کسب‌وکارها در ایران به شکل شخصی‌اند و بیشتر آن‌ها کوچک‌مقیاس‌اند.

مزایای کسب‌وکار شخصی	معایب کسب‌وکار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه‌چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر).
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید).	—

مورد اول گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) در ارتباط با خرده‌فروشان صحیح است و گزینه (۴) رد می‌شود.

تعاونی پرورش‌دهندگان زنبور عسل: تعاونی

تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

به عنوان مثال: تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیه بذر مرغوب و تهیه سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیره توزیع به آن‌ها کمک کند. نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است، اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است. مورد دوم تنها در گزینه (۱) صحیح است و اشاره به ویژگی تعاونی دارد. (همین‌جا گزینه صحیح مشخص می‌شود و احتیاجی به بررسی سایر موارد نیست).

شرکت سهامی:

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهامداران (ضرر و بدهی سهامداران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهامداران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی در رابطه مدیریت، مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
—	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

مؤسسه حمایت از بیماری‌های خاص: مؤسسه غیرانتفاعی و خیریه

- یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.
- این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ...
- محدوده عمل آن‌ها گاهی محلی، گاهی ملی و حتی جهانی است.

کنکور

کدام مورد به ترتیب، مربوط به ویژگی‌های هر یک از کسب‌وکارهای «تعمیرکاران، تعاونی کشاورزان پنبه، شرکت سهامی و مؤسسه حمایت از کودکان» است؟

(سؤال ۱۴۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

- (۱) آزادی عمل - ایجاد زنجیره توزیع - مقیاس تولید بالا - مأموریتی غیرسودآور
- (۲) کوچک‌مقیاس - مالکیت کامل سود - امکان افزایش سرمایه - تأمین نیازمندی‌های اعضا
- (۳) بار سنگین مسئولیت - حق رأی بر مبنای مالکیت سرمایه - تأخیر در تصمیم‌گیری - مشکل تأمین مالی
- (۴) تخصص‌گرایی - محدوده عمل ملی و بین‌المللی - قوانین پیچیده‌تر - تقسیم سود به تناسب مالکیت سرمایه

اگر درآمد یک تولیدکننده چهار برابر هزینه‌های تولیدش باشد و سود حاصل ۵۴ هزار تومان باشد، آن‌گاه:

الف) هزینه‌های تولید این تولیدکننده چند تومان است؟

ب) میزان درآمد او چند تومان است؟

۲) الف (۱۸,۰۰۰ / ب) ۷۲,۰۰۰

۱) الف (۱۰,۰۰۰ / ب) ۴۰,۰۰۰

۴) الف (۱۲,۰۰۰ / ب) ۴۸,۰۰۰

۳) الف (۱۵,۰۰۰ / ب) ۶۰,۰۰۰

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کل محصول تولید و فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد از محصول = درآمد

$\circ >$ هزینه - درآمد = سود

$\circ <$ هزینه - درآمد = زیان

هزینه‌های پرداخت + هزینه + هزینه‌های + هزینه خرید + حقوق یادستمد + اجاره یا خریداری ماشین آلات + اجاره یا خریداری محلی = هزینه‌های قبوض و مالیات + استهلاک + حمل و نقل + مواد اولیه + کارمندان (کارگران) و سایر سرمایه‌های فیزیکی + به‌عنوان مغازه مستقیم

هزینه فرصت یا هزینه پنهان = هزینه‌های غیرمستقیم

هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری

(هزینه‌های غیرمستقیم + هزینه‌های مستقیم) - درآمد = سود اقتصادی (سود ویژه یا سود واقعی)

طبق فرض مسئله داریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

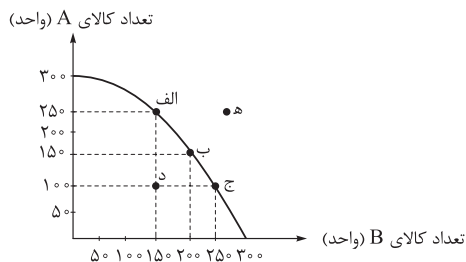
$4x = \text{درآمد} \Rightarrow x = \text{هزینه‌های تولید}$

سود = هزینه‌های تولید - درآمد

تومان $54,000 = 4x - x \Rightarrow 54,000 = 3x \Rightarrow x = \frac{54,000}{3} = 18,000$ (کل هزینه‌های تولید)

تومان $72,000 = 4 \times 18,000 = \text{درآمد} \Rightarrow \text{هزینه‌های تولید} \times 4 = \text{درآمد}$

نمودار زیر مقدار تولید دو کالای A و B را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد. با توجه به این نمودار:

الف) این کشور در کدام نقطه قادر خواهد بود بدون کاستن از

مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد؟

ب) اگر نقطه تولید بنگاه نقطه «ب» باشد، آن‌گاه برای تولید

۱۰۰ واحد بیشتر کالای A، این کشور باید از تولید چند واحد

کالای B صرف نظر کند؟

ج) در صورتی که این کشور ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش ندهد، قادر به تولید در کدام نقطه نخواهد بود؟

د) اگر تولیدات این کشور در نقطه «د» قرار داشته باشد، در چه صورت این اقتصاد به کارایی خواهد رسید؟

۱) «د» / «د» / ۵۰ واحد / «ه» / با تولید ۱۵۰ واحد کالای A بیشتر

۲) «ج» / «ج» / ۵۰ واحد / «د» / با تولید ۱۰۰ واحد کالای B بیشتر

۳) «د» / «د» / ۵۰ واحد / «ه» / با تولید ۱۰۰ واحد کالای A بیشتر

۴) «ج» / «ج» / ۴۰ واحد / «د» / با تولید ۱۵۰ واحد کالای B بیشتر

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس: Box

هر نقطه بر روی مرز امکانات تولید نشان می‌دهد که تولید کاراست و اقتصاد از تمام منابع خود به طور بهینه استفاده کرده است. چنین اقتصادی نمی‌تواند بدون کاستن از تولید یک کالا، بر تولید کالای دیگر بیفزاید.

نقاطی که در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار دارند، نقاطی هستند که تولید در آن‌ها ناکاراست، به این معنی که اقتصاد از تمام ظرفیت‌های تولیدی خود استفاده نکرده است و قادر است بدون کاستن از تولید یک کالا، تولید کالای دیگر را افزایش دهد در چنین حالتی بخشی از منابع این کشور بلااستفاده مانده است.

نقاط خارج از مرز امکانات تولید در حال حاضر غیر قابل دستیابی هستند و منابع کافی برای تولید آن‌ها وجود ندارد. (دستیابی به این نقاط، بدون افزایش ظرفیت‌های تولید ممکن نیست).

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) این کشور تنها در صورتی قادر است بدون کاستن از مقدار تولید کالای A، بر مقدار تولید کالای B بیفزاید که در حال حاضر تولیدش ناکارا باشد، یعنی در نقطه‌ای زیر (داخل) منحنی مرز امکانات تولید قرار داشته باشد که این حالت در نقطه «د» دیده می‌شود. نقطه «د»، یک ترکیب از تولید ۱۰۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B است. (نقطه «د»، یک نقطه ناکارای تولید است). بنگاه می‌تواند این ترکیب را تولید کند، اما مرز امکانات تولید به ما نشان می‌دهد که اگر ۱۰۰ واحد کالای A تولید شود، منابع کافی برای تولید ۲۵۰ واحد کالای B وجود خواهد داشت (نقطه «ج»). بنابراین در نقاط ناکارا (نقاط داخل منحنی مرز امکانات تولید) این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون این‌که تولید کالای دیگر کاهش یافته یا حذف گردد.

ب) برای تولید بیشتر کالای A، کشور باید به سمت چپ و بالا در طول منحنی مرز امکانات تولید حرکت کند، یعنی از نقطه «ب» به نقطه «الف» برود.

در نقطه «ب» ۱۵۰ واحد کالای A و ۲۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

در نقطه «الف» ۲۵۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

در نقطه «الف» میزان تولید کالای A، ۱۰۰ واحد بیشتر از تولید این کالا در نقطه «ب» است، اما میزان تولید کالای B، ۵۰ واحد کاهش می‌یابد.

بنابراین هزینه فرصت تولید ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای A، ۵۰ واحد کالای B است که از تولید آن صرف نظر شده است.

ج) هر کشوری برای این‌که قادر به تولید در نقاط خارج از مرز امکانات تولید (نقاط غیر قابل دستیابی در حال حاضر) باشد، لازم است ظرفیت تولید خود را افزایش دهد؛ بنابراین این کشور فرضی نیز برای تولید در نقطه «ه» لازم است ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد.

د) نقطه «د» زیر منحنی مرز امکانات تولید است و تولید در این نقطه ناکارا است. (هر نقطه در زیر منحنی مرز امکانات تولید، نشان‌دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است، زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون این‌که تولید کالای دیگر کاهش یافته یا حذف گردد.)

حال اگر کشور از منابع به شکل کارایی استفاده کند، می‌تواند به نقطه‌ای بر روی مرز امکانات تولید برسد؛ در این صورت سه حالت خواهیم داشت:

۱) اگر منابع غیرفعال تنها برای تولید کالای A بیشتر به کار گرفته شوند، در این صورت از نقطه «د» به نقطه «الف» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطه «الف» 15° واحد کالای A بیشتر تولید می‌شود.)

۲) اگر منابع غیرفعال تنها برای تولید کالای B بیشتر به کار گرفته شوند، در این صورت از نقطه «د» به نقطه «ج» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطه «ج» 10° واحد کالای B بیشتر تولید می‌شود.)

۳) اگر منابع غیرفعال برای تولید دو محصول تقسیم شوند، مثلاً نیمی به تولید کالای A بیشتر و نیمی دیگر به تولید بیشتر کالای B بپردازند، در این حالت از نقطه «د» به نقطه «ب» جابه‌جا می‌شویم. (در نقطه «ب» 5° واحد کالای A و 5° واحد کالای B بیشتر تولید می‌شود.)

عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح دو پرسش زیر است؟

الف) نوع مالیات در هر یک از موارد زیر کدام است؟

- افرادی که خانه، ویلا، خودروهای لوکس و ... دارند، ملزم به پرداخت درصدی از ارزش دارایی خود به دولت هستند.
 - دولت تصمیم می‌گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید، مالیات بپردازند.
 - کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.
- ب) به ترتیب هر یک از موارد زیر، در نتیجه کدام اقدام دولت پدید آمده است؟
- تعرض نکردن افراد به حقوق یکدیگر
 - تسهیل و تشویق مبادلاتی که به نفع خریداران و فروشندگان است.
 - تضمین وجود اطلاعات و آگاهی لازم برای مبادلات بین افراد

- ۱) الف) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد / ب) تأمین کالاها و خدمات عمومی - حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن - حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود
- ۲) الف) مالیات بر مصرف - مالیات بر دارایی - مالیات بر ارزش افزوده / ب) تأمین کالاها و خدمات عمومی - حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف
- ۳) الف) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد / ب) حضور دولت و عملکرد قوی آن - وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف
- ۴) الف) مالیات بر مصرف - مالیات بر دارایی - مالیات بر ارزش افزوده / ب) حضور دولت و عملکرد قوی آن - وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین - وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

مالیات بر دارایی (اساس و مبنای مالیات: ثروت مؤدی)	مالیات مستقیم	انواع مالیات
مالیات بر درآمد (اساس و مبنای مالیات: درآمد افراد و شرکت‌ها)		
عوارض گمرکی و خدماتی = تعرفه‌های گمرکی (مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالاها مختلف است).		
عوارض خدماتی:		
• انواع عوارض درج شده در قبض‌های شهرداری		
• وجوه دریافتی شهرداری بابت ارائه خدماتی مثل:		
۱) عوارض خودرو، ۲) عوارض نوسازی و ۳) دفع پسماند	مالیات غیرمستقیم	
مالیات بر مصرف (این مالیات نهایتاً توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است).		
مالیات بر ارزش افزوده (VAT) (این نوع مالیات، چندمرحله‌ای است و با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد).		

توضیحات	وظایف دولت
۱) تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است. ۲) جلوگیری از بروز شرایطی است که به مبادلات آن‌ها آسیب می‌زند.	قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور:
افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند و مثلاً دارایی‌هایی را که متعلق به آن‌ها نیست تصرف نکنند. (در این حالت دولت به عنوان یک داور، در میدان فعالیت‌های اقتصادی، حضور دارد).	حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود:
	۱) بهبود عملکرد بازار:

وظایف دولت	توضیحات
(۱) بهبود عملکرد بازار:	دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت: - امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد. - تا زمانی که فروشنده اثبات نکند که مالک واقعی چیزی است، دولت اجازه نمی‌دهد آن را بفروشد.
	دولت با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف: - می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند. به عنوان مثال: - شرکت‌های دارویی و غذایی نمی‌توانند پیش از انجام برخی آزمایش‌ها و اخذ گواهی معتبر، محصولات خود را به بازار عرضه کنند. - افراد بدون دارا بودن صلاحیت‌های لازم نمی‌توانند به مشاغل مختلف وارد شوند. - سازمان استاندارد وظیفه دارد کیفیت یا عدم کیفیت محصولات را تأیید کند.
(۲) ارائه کالاهای عمومی:	تعریف کالای عمومی کالای عمومی، به کالا و خدماتی گفته می‌شود که توسط افراد زیادی می‌تواند هم‌زمان استفاده شود و شما نمی‌توانید مردم را از استفاده آن محروم سازید.
	مثال‌هایی برای کالای عمومی خیابان، بوستان، تیرهای چراغ برق، پل‌ها، آتش‌نشانی و پلیس (این کالاها بسیار باارزش‌اند، ولی هیچ‌کس نمی‌تواند این امکانات را فقط برای خودش داشته باشد).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) مالیات بر دارایی، مالیات بر مصرف، مالیات بر درآمد

ب)

- حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند.
- مجموعه گسترده‌ای از قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است و از بروز شرایطی که به مبادلات آن‌ها آسیب می‌رساند، جلوگیری می‌کند.
- دولت با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند.

کتاب
درسی

نوع مالیات را در هر یک از موارد زیر تعیین کنید. (اقتصاد - سوال ۲ برای تفکر و تمرین - صفحه ۶۸ کتاب درسی)

- کارفرمایان باید درصدی از دستمزد کارکنان خود را به دولت پرداخت کنند.
- دولت تصمیم می‌گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید مالیات بپردازند.
- شرکت‌ها باید درصدی از سود خودشان را به دولت بپردازند.
- کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.

عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) مفهوم «مقرون به صرفه بودن» در تجارت، با کدام عبارت متناسب است؟

ب) به موجب فعالیت تعدادی از دانشمندان ایرانی، بذریه صیفی جات متناسب با کویر و آب‌های شور تولید و به بازارهای بین‌المللی صادر شده است. کدام مورد اثر فعالیت آن‌ها را بر استحکام اقتصادی کشور بیان می‌کند؟

۱) بهبود عملکرد بازار / رشد اقتصادی و کاهش فقر

۲) کاهش تعرفه‌ها / مقابله با تحریم‌های مالی

۳) مزیت اقتصادی / خلق مزیت اقتصادی

۴) رونق اقتصادی / تأمین کالاهای راهبردی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف)

سه عامل

- یکسان نبودن منابع و عوامل تولید
- یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری
- وضعیت اقلیمی متفاوت

توان تولیدی منطقه یا کشوری در مقایسه با منطقه یا کشور دیگر تغییر کند.

موجب می‌شود: تولید محصولی نسبت به محصولی دیگر «مقرون به صرفه‌تر» شود یا مزیت اقتصادی ایجاد کند.

ب) در صورتی یک کشور می‌تواند به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی نزدیک شود که:

۱) راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند.

۲) از وضعیت تک‌محصولی فاصله بگیرد.

۳) با خلق مزیت‌های جدید اقتصادی، امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند.

۴) به علم و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان توجه بیشتری داشته باشد.

مورد اشاره شده در صورت سؤال به خلق مزیت اقتصادی اشاره دارد. امروزه پیشرفت‌های علم و فناوری موجب شده دیگر

محدودیت‌های طبیعی مانع کسب مزیت اقتصادی نباشند. (کشوری که دریا ندارد، می‌تواند محصولات شیلات تولید کند).

هزینه تولید هر واحد از کالاهای A و B در سه کشور فیلیپین، اندونزی و مالزی در جدول زیر آمده است. اگر هر سه کشور از نیروی انسانی و دانش فنی برابر برخوردار باشند، آن گاه:

(الف) کدام کشور در تولید کالای A مزیت مطلق دارد؟

(ب) کدام مورد در خصوص تولیدات کشور فیلیپین صحیح است؟

کشور	هزینه تولید کالای A	هزینه تولید هر واحد کالای B
فیلیپین	۱۱ دلار	۶۴ دلار
اندونزی	۹ دلار	۶۱ دلار
مالزی	۷ دلار	۷۵ دلار

- (۱) اندونزی / این کشور در تولید کالای B دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای A را از مالزی وارد کند.
- (۲) اندونزی / این کشور در تولید کالای A دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای B را از اندونزی وارد کند.
- (۳) مالزی / این کشور در تولید کالای B دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای A را از مالزی وارد کند.
- (۴) مالزی / این کشور در تولید کالای A دارای مزیت نسبی است، پس بهتر است این کالا را تولید و کالای B را از اندونزی وارد کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) هنگامی که اطلاعات جدول یا مسئله براساس هزینه تولید کالاها باشد، کشوری که کالایی را با هزینه تولید کمتر تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد؛ در نتیجه کشور مالزی در تولید کالای A و کشور اندونزی در تولید کالای B مزیت مطلق دارند. (کشور مالزی برای تولید هر واحد از کالای A، ۷ دلار هزینه می‌کند که نسبت به دو کشور دیگر کمتر است؛ در نتیجه این کشور در تولید کالای A مزیت مطلق دارد. همچنین کشور اندونزی برای تولید هر واحد از کالای B، ۶۱ دلار هزینه می‌کند که نسبت به دو کشور دیگر کمتر است و در نتیجه این کشور در تولید کالای B مزیت مطلق دارد.)

(ب) کشور فیلیپین در تولید کالایی مزیت مطلق ندارد، زیرا هیچ‌یک از کالاها را در مقایسه با دو کشور دیگر با هزینه تولید کم‌تری تولید نمی‌کند، اما برای این کشور تولید کالای A کم‌هزینه‌تر است، پس این کشور در تولید کالای A مزیت نسبی دارد و باید کالای A را تولید و کالای B را از کشوری که در تولید این کالا مزیت مطلق دارد، یعنی اندونزی وارد کند.

شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) در سال ۱۴۰۱، برابر با $۸/۲$ واحد پولی است. در صورتی که نرخ تورم سال ۱۴۰۲ برابر با ۳۵ درصد باشد:

الف) شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) در سال ۱۴۰۲ چه میزان خواهد بود؟

ب) شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) در سال ۱۴۰۳ چه میزان باید باشد تا نرخ تورم ۲۵ درصد کاهش یابد؟

$$۱۲/۱۷۷ - ۱۱/۰۷(۲)$$

$$۱۲/۱۷۷ - ۱۱/۲(۱)$$

$$۱۱/۱۵۵ - ۱۱/۰۷(۴)$$

$$۱۱/۱۵۵ - ۱۱/۲(۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

تورم ← تغییر در سطح عمومی قیمت‌ها

نرخ تورم ← درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت‌ها

مثال اگر قیمت کالاها امسال نسبت به سال قبل ۲۰ درصد افزایش یافته باشد، یعنی ما نسبت به سال قبل تورم ۲۰ درصدی داریم، یعنی قدرت خرید ما کاهش یافته است و امسال با مقدار پولی یکسان، ۲۰ درصد کمتر از پارسال می‌توانیم کالا خریداری کنیم.

از آن‌جا که تغییر قیمت‌ها معمولاً افزایشی است، تورم نیز معمولاً به معنای افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در نظر گرفته می‌شود و تورم افزایشی باعث کاهش قدرت خرید پول می‌گردد.

چگونه نرخ تورم را محاسبه می‌کنند؟

معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) استفاده می‌کنند.

برای تشکیل شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi):

دولت‌ها معمولاً یک سبد بازار (بسته‌ای از کالاهای گوناگون که عموم مصرف‌کنندگان احتمالاً خریداری می‌کنند. سبد بازار طیف وسیعی از کالاها را شامل انواع مواد غذایی، ماشین، لباس، خدمات تفریحی و ... پوشش می‌دهد) را در نظر می‌گیرند.

سپس دولت هزینه این سبد بازار را در قالب شاخص cpi در طول زمان رصد می‌کند. اگر قیمت این سبد طی یک دوره مشخص ۱۰ درصد افزایش یابد، cpi نیز ۱۰ درصد افزایش دارد.

بعد از جمع‌آوری اطلاعات قیمت از سبد کالاها و محاسبه شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) برای هر سال، دولت از رابطه زیر، درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده (cpi) یا همان نرخ تورم را محاسبه می‌کند:

$$۱۰۰ \times \frac{\text{cpi در ماه (سال) قبل} - \text{cpi در ماه (سال) معین}}{\text{cpi در ماه (سال) قبل}}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{شاخص قیمت مصرف‌کننده در سال قبل} - \text{شاخص قیمت مصرف‌کننده در سال جاری}}{\text{شاخص قیمت مصرف‌کننده در سال قبل}}$$

برای سال ۱۴۰۲ داریم:

$$\frac{۳۵}{۱۰۰} = \frac{x - ۸/۲}{۸/۲} \Rightarrow ۰/۳۵ = \frac{x - ۸/۲}{۸/۲} \Rightarrow ۰/۳۵ \times ۸/۲ = x - ۸/۲ \Rightarrow ۲/۸۷ = x - ۸/۲ \Rightarrow x = ۱۱/۰۷$$

اگر نرخ تورم ۲۵ درصد کاهش یابد، نرخ تورم در سال ۱۴۰۳ برابر با ۱۰ درصد خواهد شد.

$$\frac{۱۰}{۱۰۰} = \frac{x - ۱۱/۰۷}{۱۱/۰۷} \Rightarrow ۰/۱ \times ۱۱/۰۷ = x - ۱۱/۰۷ \Rightarrow x = ۱/۱۰۷ + ۱۱/۰۷ = ۱۲/۱۷۷$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) نقش اصلی پول در مبادلات چیست و با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، کدام وظیفه پول به درستی تحقق نمی‌یابد؟
ب) هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

- بیکاری دوره‌ای
- بیکاری ساختاری
- بیکاری اصطکاکی

تعریف	نوع بیکاری
هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد.	«ج»
در همه کشورها وجود دارد و کوتاه‌مدت است.	«ب»
عدم تطابق مهارت‌ها	«الف»

۱) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت آتی / الف - ج - ب

۲) وظیفه سنجش ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات / ج - الف - ب

۳) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول / الف - ج - ب

۴) وظیفه تسهیل مبادله - وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول / ج - الف - ب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) نقش اصلی پول در مبادلات، تسهیل مبادله است.

یکی از وظایف پول، وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش است. افراد پول‌هایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند. این وظیفه زمانی تحقق می‌یابد که پول بتواند در مقابل سطح عمومی قیمت‌ها ارزش خود را حفظ کند.

ب)

بیکاری دوره‌ای: «ج»

بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

بیکاری ساختاری: «الف»

بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

بیکاری اصطکاکی: «ب»

این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد.

جدول زیر حاوی اطلاعات فرضی مربوط به تولید کل کشوری در طی سه سال پیاپی است (در این کشور تنها دو کالای A و B تولید می‌شود). نرخ رشد تولید ناخالص داخلی واقعی در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ چند درصد است؟ (سال ۱۳۹۴ سال پایه است.)

کالا	سال ۱۳۹۴		سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۶	
	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت
A	۱۵۰ کیلو	۲۰۰ تومان	۹۰ کیلو	۲۲۰ تومان	۱۲۰ کیلو	۲۸۰ تومان
B	۱۲۰ کیلو	۴۰۰ تومان	۲۰۰ کیلو	۵۰۰ تومان	۲۵۰ کیلو	۵۵۰ تومان

سال	واقعی	سال	واقعی
۱۳۹۵	۲۵ / ۶۴	۱۳۹۵	۲۳ / ۶۲
۱۳۹۶	۲۶ / ۵۳	۱۳۹۶	۲۲ / ۵۵

سال	واقعی	سال	واقعی
۱۳۹۵	۲۱ / ۳۵	۱۳۹۵	۲۵ / ۰۳
۱۳۹۶	۲۰ / ۰۴	۱۳۹۶	۲۳ / ۰۲

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

= تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۹۶

$$\left(\text{قیمت کالای B در سال ۹۴} \times \frac{\text{مقدار کالای B تولیدی}}{\text{در سال ۹۶}} \right) + \left(\text{قیمت کالای A در سال ۹۴} \times \frac{\text{مقدار کالای A تولیدی}}{\text{در سال ۹۶}} \right)$$

$$\Rightarrow \text{تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۹۶} = (۱۲۰ \times ۲۰۰) + (۲۵۰ \times ۴۰۰) = ۲۴,۰۰۰ + ۱۰۰,۰۰۰ = ۱۲۴,۰۰۰ \text{ تومان}$$

= تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۹۵

$$\left(\text{قیمت کالای B در سال ۹۴} \times \frac{\text{مقدار کالای B تولیدی}}{\text{در سال ۹۵}} \right) + \left(\text{قیمت کالای A در سال ۹۴} \times \frac{\text{مقدار کالای A تولیدی}}{\text{در سال ۹۵}} \right)$$

$$\Rightarrow \text{تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۹۵} = (۹۰ \times ۲۰۰) + (۲۰۰ \times ۴۰۰) = ۱۸,۰۰۰ + ۸۰,۰۰۰ = ۹۸,۰۰۰ \text{ تومان}$$

$$\text{تولید ناخالص داخلی واقعی در سال پایه (سال ۹۴)} = (۱۵۰ \times ۲۰۰) + (۱۲۰ \times ۴۰۰) = ۳۰,۰۰۰ + ۴۸,۰۰۰ = ۷۸,۰۰۰ \text{ تومان}$$

$$\times ۱۰۰ = \frac{(\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}) - (\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری})}{(\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل})}$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی در سال ۹۶} = \frac{۱۲۴,۰۰۰ - ۹۸,۰۰۰}{۹۸,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۶ / ۵۳ \text{ درصد}$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی در سال ۹۵} = \frac{۹۸,۰۰۰ - ۷۸,۰۰۰}{۷۸,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۵ / ۶۴ \text{ درصد}$$

جدول زیر، ارقام تولید پوشاک و مواد غذایی در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ (با احتساب سال ۱۳۹۵ به عنوان سال پایه) را نشان می‌دهد. رشد GDP واقعی برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ چند درصد است؟
(سؤال ۱۵۷ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

سال	مواد غذایی		پوشاک	
	قیمت (میلیون)	مقدار (تن)	قیمت (میلیون)	مقدار (تن)
۱۳۹۵	۱۰۰	۵۰۰	۵۰	۱۶
۱۳۹۶	۲۰۰	۶۰۰	۱۰۰	۲۰
۱۳۹۷	۳۰۰	۷۰۰	۲۰۰	۲۵

سال	واقعی	سال	واقعی
۹۶	۲۰	۹۶	۱۸ / ۲
۹۷	۱۷ / ۶	۹۷	۲۰

(۱)

سال	واقعی	سال	واقعی
۹۶	۲۰	۹۶	۱۸ / ۲
۹۷	۱۶ / ۸	۹۷	۱۹

(۳)

سال	واقعی	سال	واقعی
۹۶	۲۰	۹۶	۱۸ / ۲
۹۷	۱۶ / ۸	۹۷	۱۹

(۴)

فردی ۴۰۰۰ برگه سهم را در عرضه اولیه یک شرکت تولیدی به مبلغ ۶۰ میلیون تومان خریداری کرده است. اگر قیمت بازاری هر سهم ۱۲ درصد بیشتر از قیمت اسمی آن باشد، به ترتیب «ارزش اسمی هر برگه سهم» و «قیمت بازاری هر

برگه سهم» چند تومان است؟

$$(۱) ۲۴,۰۰۰ - ۲۸,۸۰۰$$

$$(۲) ۱۵,۰۰۰ - ۱۶,۸۰۰$$

$$(۳) ۱۵,۰۰۰ - ۱۸,۰۰۰$$

$$(۴) ۲۴,۰۰۰ - ۲۶,۸۸۰$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۴

درس Box

فرمول‌های مهم محاسبه قیمت اسمی و ثانویه سهم:

$$\text{ارزش سهم خریداری شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهم خریداری شده}}$$

$$\text{ارزش سهم فروخته شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}}{\text{تعداد سهم فروخته شده}}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{ارزش سهم خریداری شده توسط فرد}}{\text{ارزش کل سهم شرکت}} \text{ یا } ۱۰۰ \times \frac{\text{تعداد سهم خریداری شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهم شرکت}} = \text{درصد مالکیت فرد در یک شرکت سهامی}$$

$$\text{تعداد سهم فروخته شده توسط فرد} \times (\text{ارزش اسمی هر سهم} - \text{ارزش ثانویه هر سهم}) = \text{سود دریافتی فرد}$$

یا

$$\text{ارزش سهم خریداری شده توسط فرد در ابتدای سال} - \text{ارزش سهم فروخته شده در پایان سال توسط فرد} = \text{میزان سود فرد}$$

$$\text{سود شرکت} \times \text{درصد مالکیت فرد در شرکت سهامی} = \text{سود تعلق گرفته به فرد}$$

$$\text{ارزش سهم خریداری شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهم خریداری شده}}$$

$$\text{تومان } ۱۵,۰۰۰ = \frac{۶۰,۰۰۰,۰۰۰}{۴,۰۰۰} = \text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}$$

$$(\text{قیمت اسمی} \times \frac{۱۲}{۱۰۰}) + \text{قیمت اسمی} = \text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}$$

یا

$$\text{تومان } ۱۶,۸۰۰ = ۱۵,۰۰۰ \times \frac{۱۱۲}{۱۰۰} = \text{قیمت اسمی} \times \frac{۱۱۲}{۱۰۰} = \text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پایه یازدهم

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	سوگند روشنی - علی شهبازی - علی قهرمانزاده
زبان و ادبیات فارسی	ولی الماسی - مهدی کرانی - بهنام کیانی - یعقوب کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	یاسمین آشینه - سعادت بهشتی - حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیرحسین حبیبزاده
زبان عربی	محمود بادبرین - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - کاظم غلامی - زهرا فرزانه
تاریخ	خدیدجه جنت‌علیپور
جغرافیا	خدیدجه جنت‌علیپور - مریم صالحی - لیدا علی اکبری - زهرا فروغی - بهروز یحیی
فلسفه (۱)	علی اکبر آخوندی - محمدحسین خدام - مجید قدرتی‌پور

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی	علی شهبازی	شقایق راهبریان	مرتضی محمدی‌نژاد	یوسف باقری منصور زرکش زهرا فتحي
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	علی شجاع	فرزانه خاجی نگار کاتبی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	فرناز سلیمانی فروغ نجمی تیموریان	روژینا رحمتی علی سلوکی پرنیا سیاه‌زاده کوثر شاه‌حسینی
روانشناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سید مرتضی ناوندی شیراز	فاطمه ابراهیمی مهدی جاهدی فرزانه خاجی ریحانه محمدی‌فام
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	آریا ذوقی	حسام حاج مؤمن محمودید راست خدیو جمال‌الدین هنرور	مریم آقاباری منیژه خسروی محمدمهدی عسکرآبادی
تاریخ	خدیدجه جنت‌علیپور	خدیدجه جنت‌علیپور	خدیدجه جنت‌علیپور	مریم صالحی	بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	خدیدجه جنت‌علیپور	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
فلسفه (۱)	محمدجواد سدهی	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی آقاجانیپور	موسی سپاهی علی سلوکی سحر سالیانی

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانیپور

مشاور محتوایی: مریم صالحی

ریاضی و آمار یازدهم

۸۱

 گزاره $(p \wedge \sim q) \Rightarrow r$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

$$p \vee \sim q \vee r \quad (۲)$$

$$\sim p \vee q \vee \sim r \quad (۱)$$

$$p \vee q \vee r \quad (۴)$$

$$\sim p \vee q \vee r \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درسی Box

قوانین مهم جبر گزاره‌ها که باید آن‌ها را بلد باشیم را در جدول زیر آورده‌ایم:

فرم ریاضی	اسم قانون	
$p \vee q \equiv q \vee p$	$p \wedge q \equiv q \wedge p$	۱ جابه‌جایی
$p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$	$p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$	۲ شرکت‌پذیری
$p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$	$p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$	۳ پخش
$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$	$\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$	۴ دمورگان
$p \vee (p \wedge q) \equiv p$	$p \wedge (p \vee q) \equiv p$	۵ جذب
$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$		۶ تبدیل شرطی به فصلی
$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$		۷ تبدیل دوشروطی به شرطی
$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$		۸ عکس نقیض گزاره شرطی

ابتدا از تبدیل گزاره شرطی به فصلی و سپس از دمورگان استفاده می‌کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$(p \wedge \sim q) \Rightarrow r \xrightarrow[\text{(۱)}]{\text{تبدیل شرطی به فصلی}} \sim (p \wedge \sim q) \vee r \xrightarrow[\text{(۲)}]{\text{دمورگان}} \sim p \vee q \vee r$$

در حل معادله $(2x-3)^2 = (x-1)^2$ ، در کدام مرحله، اشتباه رخ داده است؟

مرحله ۱ $x^2 - 2x + 1 = 4x^2 - 12x + 9$

مرحله ۲ $3x^2 - 10x = -8$

مرحله ۳ $x^2 - \frac{10}{3}x = \frac{-8}{3}$

مرحله ۴ $x^2 - \frac{10}{3}x + \frac{25}{9} = \frac{1}{9}$

مرحله ۵ $(x - \frac{5}{3})^2 = \frac{1}{9}$

مرحله ۶ $x - \frac{5}{3} = \pm \frac{1}{3}$

مرحله ۷ $x = 2, \frac{4}{3}$

مرحله ۴

مرحله ۲

اشتباهی رخ نداده است.

مرحله ۶

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

تک تک مراحل را بررسی می کنیم:

مرحله ۱: دو طرف تساوی با اتحاد مربع به درستی باز شده اند:

$$(x-1)^2 = (2x-3)^2 \Rightarrow x^2 - 2x + 1 = 4x^2 - 12x + 9$$

 مرحله ۲: جملات شامل x^2 و x را در یک طرف و اعداد ثابت را در یک طرف قرار می دهیم:

$$1-9 = 4x^2 - x^2 - 12x + 2x \Rightarrow -8 = 3x^2 - 10x$$

مرحله ۳: طرفین را بر ۳ تقسیم می کنیم:

$$x^2 - \frac{10}{3}x = -\frac{8}{3}$$

 مرحله ۴: نصف ضریب x را حساب می کنیم:

$$\frac{-10}{3} \times \frac{1}{2} = \frac{-10}{6} = \frac{-5}{3}$$

 مربع $\frac{-5}{3}$ را حساب می کنیم:

$$(\frac{-5}{3})^2 = \frac{25}{9}$$

 عدد $\frac{25}{9}$ را به دو طرف اضافه می کنیم:

$$x^2 - \frac{10}{3}x + \frac{25}{9} = -\frac{8}{3} + \frac{25}{9} \xrightarrow{\text{ساده می کنیم}} x^2 - \frac{10}{3}x + \frac{25}{9} = \frac{-24+25}{9} \Rightarrow x^2 - \frac{10}{3}x + \frac{25}{9} = \frac{1}{9}$$

مرحله ۵: سمت چپ مربع کامل است:

$$(x - \frac{5}{3})^2 = \frac{1}{9}$$

مرحله ۶: ریشه گیری می کنیم:

$$x - \frac{5}{3} = \pm \frac{1}{3}$$

مرحله ۷: هر دو معادله را حل می کنیم:

$$\begin{cases} x - \frac{5}{3} = \frac{1}{3} \Rightarrow x = \frac{5}{3} + \frac{1}{3} = \frac{6}{3} = 2 \\ x - \frac{5}{3} = \frac{-1}{3} \Rightarrow x = \frac{-1}{3} + \frac{5}{3} = \frac{4}{3} \end{cases}$$

پس تمام مراحل درست بوده و هیچ اشتباهی رخ نداده است.

اگر $f(x) = x^2 - x$ و $f + g$ تابع همانی باشد، کدام گزینه دربارهٔ تابع g درست است؟

$$f(x) + g(x) = x$$

(۱) دارای ماکزیممی برابر با ۱ است.

(۲) دارای ماکزیممی برابر با -۱ است.

(۳) دارای مینیممی برابر با ۱ است.

(۴) دارای مینیممی برابر با -۱ است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۲- درس‌های ۱ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: $f + g$ تابع همانی است، پس باید ضابطه‌اش به صورت $(f + g)(x) = x$ باشد:

$$\underbrace{(f + g)(x)}_{\text{می‌شه } x} = f(x) + g(x) \Rightarrow x = \underbrace{f(x)}_{x^2 - x} + g(x) \Rightarrow x - x^2 + x = g(x) \Rightarrow g(x) = -x^2 + 2x$$

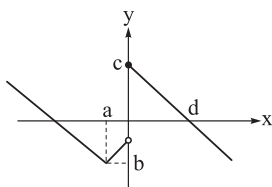
گام دوم:

• ضریب x^2 در سهمی g منفی است، پس ماکزیمم دارد.

• عرض رأس سهمی که همان $\max$ را می‌دهد برابر است با:

$$y = \frac{-\Delta}{4a} = \frac{-(b^2 - 4ac)}{4a} = \frac{-(4 - 4(-1)(0))}{-4} = \frac{-4}{-4} = 1$$

۸۴ شکل زیر نمودار تابع $f(x) = \begin{cases} |x+1|-2 & x < 0 \\ -x+3 & x \geq 0 \end{cases}$ را نشان می‌دهد. حاصل $a+b+c+d$ کدام است؟

۱ (۱)

۲ (۲)

۳ (۳)

۴ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: برای به دست آوردن مقادیر c و d ، باید از ضابطه پایینی استفاده کنیم:

$$f(d) = 0 \xrightarrow{d \geq 0} -d + 3 = 0 \Rightarrow d = 3$$

$$f(x) = -x + 3 \xrightarrow{f(0)=c} 0 + 3 = c \Rightarrow c = 3$$

در نمودارهای قدرمطلق، ریشه داخل قدرمطلق، برابر طول نقطه شکستگی تابع است.

گام دوم: برای به دست آوردن مقادیر a و b از ضابطه بالایی استفاده می‌کنیم:

طبق نکته مقدار a برابر است با -1 ؛ زیرا ریشه داخل قدرمطلق همان طول نقطه شکستگی است:

$$x + 1 = 0 \Rightarrow x = -1$$

از نمودار تابع مشخص است که $f(a) = b$ ، پس:

$$f(-1) = b \xrightarrow{x < 0} |-1+1|-2 = b \Rightarrow b = -2$$

گام سوم: حاصل مقدار خواسته شده برابر است با:

$$a + b + c + d = -1 - 2 + 3 + 3 = 3$$

نکته

نمایش زوج مرتبی تابع $f: A \rightarrow \{k\}$ به صورت $f = \{(a, c+4), (b, 6-c), (c, d)\}$ است. مقدار $c+k$ کدام است؟

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: در $f: A \rightarrow B$ به B همدامنه می‌گوییم که برد، زیرمجموعه آن است: $R_f \subseteq B$

چون $B = \{k\}$ تک‌عضوی است، پس باید R_f تک‌عضوی باشد (نمی‌تونه تهی باشه!). در نتیجه f تابعی ثابت با ضابطه $f(x) = k$ است.

گام دوم: با توجه به ثابت بودن f ، مؤلفه دوم همه زوج مرتبها باید یکسان باشند. از $(b, 6-c)$ و $(a, c+4)$ شروع می‌کنیم:

$$c+4 = 6-c \Rightarrow 2c = 2 \Rightarrow c = 1$$

گام سوم: k برابر با مؤلفه دوم این زوج مرتبها است. در $c+4$ جای c می‌نویسیم:

$$k = c+4 = 1+4 = 5$$

گام چهارم: پس:

$$c+k = 1+5 = 6$$

۸۶

توابع f ، g و h را در نظر بگیرید. اگر $f = \{(2, 5), (5, 2), (-1, 4), (4, -1)\}$ و بدانیم $(f \times g)(-1) = 6$ و $(\frac{h}{f})(5) = -3$ ،

آن گاه جزء صحیح $h(5) + g(-1)$ کدام است؟

۴ (۴)

۵ (۳)

-۵ (۲)

-۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: $(f \times g)(-1) = 6$ ، پس داریم:

$$(f \times g)(-1) = \underbrace{f(-1)} \times g(-1) = 6 \Rightarrow 4 \times g(-1) = 6 \Rightarrow g(-1) = \frac{6}{4} = 1/2 \quad (*)$$

با توجه به زوج مرتب $(-1, 4)$ ، می شه ۴

گام دوم: $(\frac{h}{f})(5) = -3$ ، بنابراین:

$$(\frac{h}{f})(5) = \frac{h(5)}{\underbrace{f(5)}} = -3 \Rightarrow \frac{h(5)}{2} = -3 \Rightarrow h(5) = -6 \quad (**)$$

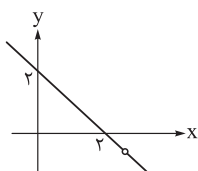
با توجه به زوج مرتب $(5, 2)$ ، می شه ۲

گام سوم: حاصل جمع خواسته شده برابر است با:

$$h(5) + g(-1) \stackrel{(**), (*)}{=} -6 + 1/2 = -4/2$$

جزء صحیح $-4/2$ برابر با -۵ است.

۸۷ نمودار تابع $\frac{g-f}{g}$ به صورت زیر است. اگر $f(x) = x^2 - 4x + 3$ باشد، مقدار $g(8)$ کدام است؟

۳ (۱)

۴ (۲)

۵ (۳)

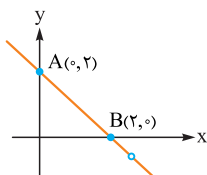
۶ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: از نمودار خطی رسم شده، دو نقطه‌اش را داریم:

شیب خط را حساب می‌کنیم:

$$m = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{0 - 2}{2 - 0} = \frac{-2}{2} = -1$$

با داشتن شیب و عرض از مبدأ، معادله را می‌نویسیم:

$$y = mx + h \Rightarrow y = -x + 2$$

 گام دوم: پس ضابطه تابع $\frac{g-f}{g}$ باید به صورت $-x + 2$ باشد:

$$\frac{g-f}{g} = -x + 2 \xrightarrow{\text{تفکیک کسر می‌کنیم}} \frac{g}{g} - \frac{f}{g} = -x + 2 \Rightarrow 1 - \frac{f}{g} = -x + 2 \Rightarrow 1 + x - 2 = \frac{f}{g} \Rightarrow x - 1 = \frac{f}{g}$$

 گام سوم: جای f ، ضابطه‌اش را قرار می‌دهیم:

$$x - 1 = \frac{x^2 - 4x + 3}{g(x)} \xrightarrow{\text{تجزیه صورت با جمله مشترک}} x - 1 = \frac{(x-1)(x-3)}{g(x)} \Rightarrow 1 = \frac{x-3}{g(x)} \Rightarrow g(x) = x - 3$$

$$g(8) = 8 - 3 = 5$$

گام چهارم: بنابراین:

۸۸ اگر $a = [-\frac{25}{3}] + [\sqrt{10}]$ و $b = \text{sign}(4/2) + \text{sign}(10^{-2})$ باشد، حاصل $b - a$ کدام است؟

۹ (۴)

۸ (۳)

۷ (۲)

۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۲

درس Box

(۱) اگر عدد صحیح داخل براکت برود، خودش از براکت خارج می‌شود؛ مثلاً $[3] = 3$ و $[-7] = -7$.

اگر عددی غیر صحیح داخل براکت برود، عدد صحیح قبلی‌اش (کوچک‌تر از خودش) از آن خارج می‌شود؛ مثلاً $[-4/7] = -5$ و $[4/7] = 4$.

(۲) ضابطه تابع علامت به صورت مقابل است:

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: مقدار a و b را حساب می‌کنیم:

$$a = [-\frac{25}{3}] + [\sqrt{10}] = -9 + 3 = -6$$

$$b = \text{sign}(\underbrace{4/2}_{\text{مثبت}}) + \text{sign}(\underbrace{10^{-2}}_{\substack{\text{طبق درس یکس} \\ \frac{1}{10^2} = \frac{1}{100} \\ \text{مثبت}}}) = 1 + 1 = 2$$

گام دوم: حاصل $b - a$ برابر می‌شود با:

$$b - a = 2 - (-6) = 2 + 6 = 8$$

خط فقر اعضای یک جامعه ۱۰ نفره را به روش میانگین حساب می‌کنیم و به عدد $۸/۵$ میلیون تومان می‌رسیم. اگر یک نفر با درآمد ماهانه ۲۶ میلیون تومان از این جامعه خارج شود، خط فقر جدید چند میلیون تومان است؟

۸ (۱) $۸/۱$ (۲) $۸/۲$ (۳) $۸/۲۵$ (۴)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۱

درس Box

خط فقر

۱	تعریف	به حداقل درآمدی که برای زندگی یک نفر در یک ماه مورد نیاز است، خط فقر می‌گوییم.
۲	روش‌های محاسبه	(۱) به کمک میانگین: $\frac{\text{میانگین}}{۲} = \text{خط فقر}$
		(۲) به کمک میانه: $\frac{\text{میانه}}{۲} = \text{خط فقر}$ ← وقتی داده دورافتاده داریم.
۳	اثر تغییرات حقوق‌ها روی خط فقر	(۱) همه حقوق‌ها، a واحد افزایش یابد ← خط فقر $\frac{a}{۲}$ افزایش می‌یابد.
		(۲) همه حقوق‌ها، b برابر شوند ← خط فقر b برابر می‌شود.
		(۳) همه حقوق‌ها، c درصد اضافه شود ← خط فقر، c درصد افزایش می‌یابد.

گام اول: میانگین اولیه را حساب می‌کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\bar{x}_{\text{اولیه}} = ۸/۵ \Rightarrow \bar{x}_{\text{اولیه}} = ۸/۵ \times ۲ = ۱۷$$

 گام دوم: در حالت اول، مقدار $\bar{x}$ را در فرمول میانگین قرار می‌دهیم تا مجموع اولیه حقوق‌ها به دست آید:

$$\bar{x}_{\text{اولیه}} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} \Rightarrow ۱۷ = \frac{\text{مجموع}}{۱۰} \Rightarrow \text{مجموع} = ۱۷۰$$

حالا اگر یک داده ۲۶ میلیونی از این مقدار حذف شود، مجموع حقوق‌ها در حالت جدید برابر است با:

$$۱۷۰ - ۲۶ = ۱۴۴$$

پس میانگین جدید برابر است با:

$$\bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{۱۴۴}{۹} = ۱۶$$

چون ۱ داده حذف شده

گام سوم: خط فقر جدید برابر است با:

$$\text{خط فقر جدید} = \frac{\bar{x}_{\text{جدید}}}{۲} = \frac{۱۶}{۲} = ۸$$

در جامعه‌ای با نرخ بیکاری ۶ درصد، اگر جمعیت بیکار ۱۵۰ نفر باشد، جمعیت شاغل چند نفر است؟

۲۳۵۰ (۴)

۲۳۰۰ (۳)

۲۲۵۰ (۲)

۲۲۲۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال (فقط برای افراد ۱۶ ساله و بیشتر)

$$(۲) \quad \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت بیکار} + \text{جمعیت شاغل}} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \text{نرخ بیکاری}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: طبق قسمت (۲) درس باکس، نرخ بیکاری و جمعیت بیکار را داریم و در فرمول جای گذاری می‌کنیم:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \Rightarrow \frac{۱۵۰}{۱۰۰} = \frac{۶}{x} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} x = ۲۵۰۰$$

گام دوم: طبق قسمت (۱) درس باکس، جمعیت شاغل برابر است با:

$$\text{جمعیت شاغل} = ۲۵۰۰ - ۱۵۰ = ۲۳۵۰ \Rightarrow \text{بیکار} + \text{شاغل} = \text{فعال}$$

علوم و فنون ادبی یازدهم

۹۱

آثار ذکر شده در کدام گزینه، به ترتیب متعلق به صاحبان آثار زیر هستند؟

«اخلاق الاشراف - تحفة الاحرار - لمعات - مجالس سبعة»

(۱) جامع التواریخ - المعجم - مرصاد العباد - دیوان شمس

(۲) صد پند - نفحات الانس - عشاق نامه - فیه ما فیه

(۳) رسالۃ دلگشا - بهارستان - تاریخ جهانگشا - طبقات ناصری

(۴) موش و گربه - تاریخ گزیده - تاریخ و صاف - جمشید و خورشید

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

نام تمامی آثار و صاحبان آنها در درس یکم علوم و فنون ادبی پایه یازدهم در جدول زیر آمده است:

مولانا جلال الدین بلخی (مولوی)	نظم: مثنوی معنوی، دیوان شمس - نثر: فیه ما فیه، مجالس سبعة، مکاتیب
سعدی شیرازی	نثر: گلستان (نثر مسجع) - نظم: بوستان (قالب مثنوی)
فخرالدین عراقی	عشاق نامه (مثنوی) - لمعات (نظم و نثر)
نجم الدین رازی (نجم دایه)	مرصاد العباد من مبدأ الی المعاد
خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی	جامع التواریخ
شمس قیس رازی	المعجم فی معاییر اشعار العجم
خواجوی کرمانی	چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی
سلمان ساوجی	جمشید و خورشید (مثنوی)
عبید زاکانی	نظم موش و گربه - نثر رسالۃ دلگشا، اخلاق الاشراف، صد پند
حمدالله مستوفی	تاریخ گزیده
عبدالرحمان جامی	بهارستان، نفحات الانس، تحفة الاحرار
دولتشاه سمرقندی	تذکرۃ دولتشاه
عطاملک جوینی	تاریخ جهانگشا
ابن یمین	دیوان اشعار
حافظ	دیوان اشعار

صاحبان آثار صورت سؤال و گزینه (۲) به ترتیب عبارتند از: عبید زاکانی، عبدالرحمن جامی، فخرالدین عراقی و مولوی.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر سبک هندی، کدام بیت متعلق به این سبک نیست؟

۱) جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب	که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را
۲) از هر که خواهی امداد، اول تلافی‌اش کن	دستی اگر نداری زحمت مده عصا را
۳) رنگ زرد ما عیار قدرت عشق است و بس	این طلا بی‌پرده دارد جوهر اکسیر را
۴) دل عاشق ز گلگشت چمن آزرده‌تر گردد	که هر شاخ گلی دامی است مرغ رشته بر پا را

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبفت: درس ۱۰

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱: واژگان عامیانه مانند «تلافی» و «عصا» و همچنین کنایه «زحمت مده» و «اسلوب معادله» که از آرایه‌های بارز و پرکاربرد شعر سبک هندی است، در این بیت وجود دارد که همگی از نشانه‌های سبک دوره هندی هستند.
- گزینه ۲: «اسلوب معادله» که از آرایه‌های بارز و پرکاربرد شعر سبک هندی است، در این بیت وجود دارد.
- گزینه ۳: «تمثیل» هم از آرایه‌های بارز و پرکاربرد شعر سبک هندی است. (هر شاخه گلی دامی است).

توضیحات زیر به ترتیب مربوط به کدام آثار است؟

- موضوع این کتاب، سیر و سلوک عارفانه است.
- بازگردانی کتاب کلیده و دمنه به زبان ساده است.
- نثر آن در دیباچه مصنوع و در اصل کتاب ساده است.
- قدیمی ترین تاریخ نوشته شده درباره تیمور است.

مشاوره برای جواب دادن به این سؤال بهتره با روش رد گزینه عمل کنین؛ هر اثری رو که بدونین، دو گزینه حذف می شن.

- (۱) نفحات الانس - بابرنامه - عیار دانش - ظفرنامه
- (۲) لمعات - انوار سهیلی - عیار دانش - تاریخ گزیده
- (۳) نفحات الانس - بابرنامه - شرفنامه بدلیسی - تاریخ گزیده
- (۴) لمعات - انوار سهیلی - شرفنامه بدلیسی - ظفرنامه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس های ۱، ۴ و ۱۰

توضیحات صورت سؤال به ترتیب مربوط به آثار مقابل آن هاست:

درس Box

معرفی اشخاص و آثار نامبرده شده در کتاب علوم و فنون ادبی یازدهم

نامها	آثار	توضیحات
منهاج الدین سراج جوزجانی	طبقات ناصری	نثر ساده در قرن هفتم
نجم الدین رازی	مرصاد العباد	نثر ساده در قرن هفتم
وصاف الحضرة	تاریخ وضااف	نثر پیچیده در قرن هفتم
عطاملک جوینی	تاریخ جهانگشای جوینی	نثر مصنوع و دشوار در قرن هفتم
مولانا جلال الدین بلخی	نظم: مثنوی معنوی / دیوان شمس نثر: فیه ما فیه / مجالس سبعه مکاتیب (مجموعه نامه های مولوی)	—
سعدی شیرازی	نثر: گلستان (نثر مسجع) نظم: بوستان (قالب مثنوی)	موضوع: اخلاق و حکمت (ادبیات تعلیمی)
فخرالدین عراقی	عشق نامه (مثنوی) / لمعات (نظم و نثر)	موضوع لمعات: سیر و سلوک عارفانه
نجم الدین رازی	مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد (درباره سلوک دین و تربیت نفس)	معروف به «نجم دایه»
خواجه رشیدالدین فضل الله	جامع التواریخ (نثر عالمانه و پخته)	وزیر مقتدر غازان خان و الجایتو
شمس قیس رازی	المعجم فی معاییر اشعار العجم	موضوع: علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر
خواجوی کرمانی	چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی	غزل های او بر حافظ تأثیرگذار بود.
ابن یمین	دیوان اشعار	شاعر عصر سربداران / دارای قطعات اخلاقی
حافظ شیرازی	دیوان اشعار	کمال غزل فارسی با تلفیق عشق و عرفان
سلمان ساوجی	جمشید و خورشید (مثنوی)	به شیوه داستان های «نظامی» سرود.
عبید زاکانی	موش و گربه رساله دلگشا / اخلاق الاشراف / صد پند	ناهنجاری های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.
حمدالله مستوفی	تاریخ گزیده	تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه و ...
عبدالرحمان جامی	بهارستان به سبک گلستان سعدی نفحات الانس به سبک تذکرةالاولیای عطار تحفة الاحرار به پیروی از نظامی	معروف ترین شاعر قرن نهم
شاه نعمت الله ولی	دیوان اشعار	سرسلسله صوفیان نعمت اللهی
دولتشاه سمرقندی	تذکرة دولتشاه (به تشویق امیرعلیشیر نوایی)	شرح احوال بیش از ۱۰۰ تن از شاعران ایرانی
نظام الدین شامی	ظفرنامه شامی	قدیمی ترین تاریخ نوشته شده درباره تیمور

معرفی اشخاص و آثار نامبرده شده در کتاب علوم و فنون ادبی یازدهم

نام‌ها	آثار	توضیحات
امیرعلیشیر نوایی	محاکمه اللّغتين	به زبان ترکی
ظهیرالدین بابر	بابرنامه	به زبان ترکی
ملاحسین واعظ کاشفی	انوار سُهیلی	کتاب کلیله و دمنه را به نثر ساده بازگرداند.
وحشی بافقی	—	واقع گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.
محتشم کاشانی	ترکیب‌بند عاشورایی	—
کلیم کاشانی	—	خلاق المعانی ثانی
صائب تبریزی	—	از پرکارترین شاعران فارسی زبان
بیدل دهلوی	—	مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه
محمود بن عبدالجلیل واصفی	بدایع الوقایع	—
علی بن حسین واعظ کاشفی	رشحات عین الحیات	در عرفان
شاهطهماسب صفوی	تذکره شاهطهماسب	در تاریخ
اسکندربیک ترکمان	عالم آرای عباسی	در تاریخ
قاضی نورالله شوشتری	مجالس المؤمنین	در زندگی‌نامه
شیخ بهایی	جامع عباسی	در فقه
شرف خان بدلیسی	شرفنامه بدلیسی	نثر مصنوع
وحید قزوینی	عباس‌نامه	نثر مصنوع
میرزا برخورداد فراهی	محبوب‌القلوب	نثر مصنوع
خواندمیر	حبیب‌السیر	نثر بینابین
حسن بیگ روملو	احسن‌التواریخ	نثر بینابین

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

توضیحات صورت سؤال به ترتیب مربوط به آثار مقابل آن‌هاست:

- موضوع این کتاب، سیر و سلوک عارفانه است: لمعات
- بازگردانی کتاب کلیله و دمنه به زبان ساده است: انوار سهیلی
- نثر آن در دیباچه مصنوع و در اصل کتاب ساده است: شرفنامه بدلیسی
- قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده درباره تیمور است: ظفرنامه

آرایه‌های ذکرشده مقابل کدام گزینه تماماً درست است؟ **۹۴**

(۱) چون آینه رخ از رخ زیبات نتابم	گر آزه نهد بر سرم ایام چو شانه (مجاز - کنایه)
(۲) چون چشم تودل می‌برد از گوشه‌نشینان	همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست (کنایه - اضافه تشبیهی)
(۳) ای عارض مه‌پیکر تو صورت جانی	وی پسته شیرین‌سخت شور جهانی (تشبیه - استعاره مصرحه)
(۴) جان در سر سودای تو کردیم و نگفتیم	در حضرت جانان که کند یاد ز جانی؟ (مجاز - استعاره مکنیه)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبسط: درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۳)، «مه‌پیکر» تشبیه درون‌واژه‌ای است (پیکر مانند ماه) و «پسته شیرین‌سخت» استعاره از «دهان معشوق» است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): در این بیت، «رخ تابیدن» کنایه از منصرف‌شدن و برگشتن است و «آزه بر سر کسی نهادن» کنایه از تحت فشار و اجبار قرار دادن فرد و رنج‌دادنش است، اما مجاز در آن دیده نمی‌شود (واژه «سر» در معنی حقیقی به کار رفته است).
- گزینه (۲): در این بیت، «دل‌بردن» کنایه از عاشق‌کردن است، اما اضافه تشبیهی در آن دیده نمی‌شود.
- گزینه (۴): در این بیت نیز «سر» مجاز از اراده و تصمیم است، اما استعاره مکنیه دیده نمی‌شود.

تفاوت اضافه تشبیهی و اضافه استعاری

در اضافه تشبیهی هم مشبه وجود دارد و هم مشبه‌به، مانند «مروارید دندان» که در آن دندان به مروارید تشبیه شده است، اما در اضافه استعاری، مشبه در کنار یکی از ویژگی‌ها یا اجزای مشبه‌به می‌آید، مانند «دست روزگار» که در آن روزگار به انسانی تشبیه شده که دست دارد.

۹۵ در کدام ابیات «مجاز به علاقه مشابهت» به کار رفته است؟

- الف) چگونه سرو روانی به فکر خون من افتد
ب) سنگی به چند سال شود لعل پاره‌ای
ج) مغان که خدمت بت می‌کنند در فرخار
د) ای گل خوشبوی اگر صد قرن باز آید بهار
- که ریخت خون جهانی به خاک راهگذارش
زنهار تا به یک نفسش نشکنی به سنگ
ندیده‌اند مگر دلبران بت‌رو را
مثل من دیگر نیینی بلبل خوش‌گوی را

(۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) ب - د (۴) الف - د

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مجاز به علاقه مشابهت همان استعاره مصرحه است. در بیت «الف»، «سرو روان» استعاره مصرحه از معشوق است. در بیت «د» نیز «گل خوشبوی» استعاره مصرحه از معشوق است، اما در بیت «ب» و «ج» استعاره مصرحه دیده نمی‌شود (رد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)).

گول نخوری ✗

در بسیاری از ابیات «بت» استعاره مصرحه از معشوق است، اما همیشه این‌طور نیست. برای نمونه، در هر دو مصراع بیت «ج» این واژه در معنای حقیقی خود به کار رفته است. در بیت «ب» واژه‌های «لعل» و «سنگ» در معنای حقیقی به کار رفته‌اند.

(سؤال ۱۹ - امتحان نهایی فرورد ۱۴۰۳)

در ابیات زیر دو مجاز با رابطه شباهت بیابید.
ما ز آغاز و ز انجام جهان بی‌خبریم
با کاروان حله برفتم ز سیستان
اول و آخر این کهنه کتاب افتاده است
با حله تنیده ز دل بافته ز جان

آرایه‌های «مجاز» و «تشبیه فشرده» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

۱) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی	چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
۲) می نوش و جهان بخش که از زلف کمندت	شد گردن بدخواه گرفتار سلاسل
۳) حرف‌های خط موزون تو پیرامن روی	گویی از مشک سیه بر گل سوری رقم‌اند
۴) ماه و پروین از خجالت رخ فروپوشد اگر	آفتاب‌آسا کند در شب تجلی روی تو

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه ۲)، جهان مجاز از تعلقات جهان است و «زلف کمند» اضافه تشبیهی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): «سر» مجاز از اراده و تصمیم. در این بیت تشبیه به کار نرفته است.

گزینه ۳): «حرف» مجاز از سخن. در این گزینه تشبیه گسترده وجود دارد نه فشرده: خط موزون تو (مشبه)، گویی (ادات تشبیه) و مشک سیه (مشبه‌به) است.

گزینه ۴): «ماه و پروین» مجاز از ستاره‌ها و سیاره‌ها و «روی تو آفتاب‌آسا» تشبیه گسترده است (روی تو: مشبه، آفتاب: مشبه‌به، آسا: ادات تشبیه).

گول‌نخوری ✗

صورت سؤال از شما تشبیه فشرده را خواسته؛ در گزینه ۲) یک تشبیه فشرده (آفتاب جمال) هست و یک تشبیه گسترده (ماه چون ابروان تو) که در نگاه اول به چشم می‌آید و ممکن است شما را گول بزند تا این گزینه را رد کنید؛ پس چون تشبیه گسترده زودتر از تشبیه فشرده دیده می‌شود (به‌خصوص با ادات تشبیه پرکاربرد مثل «چون و همچون») مراقب این تکنیک طراحان باشید. نکته دیگر در کاربرد ادات تشبیه‌هایی مثل «آسا، ساء، پیکر و ...» است که باید مراقب آن هم باشید و گولش را نخورید، چون در ابیاتی که این ادات‌ها را دارند، ممکن است تشبیه گسترده را تشخیص ندهید (مانند گزینه‌های ۳) یا ۴)).

به ترتیب چند مصراع در وزن همسان دولختی و چند مصراع در وزن همسان تکلختی سروده شده‌اند؟

(الف) ای بلبل اگر نالی من با تو هم‌آوازم

(ب) ببرد عقل و دلم را بُراق عشق معانی

(ج) با همه تدبیر خویش ما سپر انداختیم

(د) من نمی‌رفتم به کویش دل کشید آن‌جا مرا

(ه) به کام دشمنم ای دوست عاقبت بنشاندی

(و) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی

(۱) سه - سه

(۲) چهار - دو

(۳) سه - دو

(۴) دو - دو

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۱۱

کارت Box

مروری بر انواع اوزان همسان در شعر فارسی

(الف) اوزان همسان تکلختی (تک‌پایه‌ای):

تمام ارکان یک بیت یکسان هستند؛ البته گاهی رکن آخر می‌تواند کوتاه‌تر از ارکان دیگر باشد. هر کدام از ارکان سه یا چهار هجایی می‌توانند وزن همسان تشکیل دهند.

(ب) اوزان همسان دولختی (دوری):

رکن اول هر مصراع با رکن سوم و رکن دوم آن با رکن چهارم یکسان است. در اوزان همسان دولختی، هر مصراع را می‌توان به دو نیم‌مصراع تقسیم کرد که وزن این نیم‌مصراع‌ها با هم یکسان است.

در پایان نیم‌مصراع هم همان قواعدی حاکم است که در پایان مصراع، یعنی هجای پایان نیم‌مصراع هر نوعی که باشد، بلند به حساب می‌آید.

اوزان دوری‌ای را که با «مفعول» آغاز می‌شوند، می‌توان به شکل دیگری نیز دسته‌بندی هجایی کرد؛ یعنی می‌توان آن‌ها را با «مستفعل» یا «مستفعلن» شروع کرد.

مشهورترین اوزان دوری شعر فارسی از این قرارند:

● مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

● مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)

● مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن

● مفتعلن فاعیلن مفتعلن فاعیلن

● مفتعلن فعولن مفتعلن فعولن

● فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

● فاعلات مفعولن فاعلات مفعولن

● مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌ها به شرح زیر است:

(الف)

ای	بُل	بُ	لَ	گَر	نَا	لِی	مَن	بَا	تُ	هَـ	مَا	وَ	زَم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مستفعلن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن	مفعولن

مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)

(ب)

بِ بُر د عَق	لُ د لَم را	بُ را قِ عِش	قِ م عا نی
U -	U -	U -	U -
مفاعِلن	فعلاتِن	مفاعِلن	فعلاتِن

(ج)

با هَ مِ تَد	بِ رِ خِش	ما سِ پَ رَن	دا خ تیم
U -	U -	U -	U -
مفتعلِن	فاعِلن	مفتعلِن	فاعِلن

(د)

مَن نِ مِ رَف	تَم بِ کو بَش	دِل کِ شِ دان	جا م را
U -	U -	U -	U -
فاعِلاتِن	فاعِلاتِن	فاعِلاتِن	فاعِلن

(ه)

بِ کا مِ دُش	مَ نَ مِ دو	سَ تا عا قِ بَت	بِ نِ شان دی
U -	U -	U -	U -
مفاعِلن	فعلاتِن	مفاعِلن	فعلاتِن

(و)

نَ تَ وان وَص	فِ تَ کُف تَن	کِ تَ در فَه	مَ نَ گُن جی
U -	U -	U -	U -
فعلاتِن	فعلاتِن	فعلاتِن	فعلاتِن

کدام بیت دارای وزن همسان نیست؟

- (۱) چو با دوست دشخوار گیری و تنگ
(۲) خیالش در نظر، چون آیدم خواب
(۳) جان ندارد هر که جانانیش نیست
(۴) اگر تو برفکنی در میان شهر نقاب
- نخواهد که بیند تو را نقش و رنگ
نشاید در به روی دوستان بست
تنگعیش است آن که بستانیش نیست
هزار مؤمن مخلص درافکنی به عقاب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

وزن‌های همسان وزن‌هایی هستند که یک دسته هجایی یا رکن عروضی عیناً در آن‌ها تکرار می‌شود. برخی از وزن‌های همسان پرکاربردترند که کتاب درسی آن‌ها را معرفی کرده است.

وزن‌واژه	اوزان ساخته‌شده با این وزن‌واژه	نشانه‌های هجایی
فَعُولُنْ (-- U)	فَعُولُنْ فَعُولُنْ فَعُولُنْ فَعُولُنْ	-- U / -- U / -- U / -- U
مَفَاعِيلُنْ (--- U)	مَفَاعِيلُنْ مَفَاعِيلُنْ مَفَاعِيلُنْ مَفَاعِيلُنْ	-- U / -- U / -- U / -- U
فَعْلَاتُنْ (-- U U)	فَعْلَاتُنْ فَعْلَاتُنْ فَعْلَاتُنْ فَعْلَاتُنْ	-- U U / -- U U / -- U U / -- U U
فَاعِلَاتُنْ (-- U -)	فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ	-- U - / -- U - / -- U - / -- U -
مُفْتَعِلُنْ (- U U -)	مُفْتَعِلُنْ مُفْتَعِلُنْ مُفْتَعِلُنْ مُفْتَعِلُنْ	- U U - / - U U - / - U U - / - U U -
مُسْتَفْعِلُنْ (- U --)	مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ	- U -- / - U -- / - U -- / - U --

پاسخ خیلی تشریحی

آ گر ت بر	ف ک نی در	م یا ن شه	ر ن قاب
ه ز ا ر مو	م ن مَخ لَص	د ر ف ک نی	ب ع قاب
- U - U	- U - U	- U - U	- U U
مفاعیلن	فعلاتن	مفاعیلن	فعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

چ با دو	ست دُش خا	ر گی ری	ی تَنگ
ن خا هَد	ک بی نَد	ت را نَق	ش رَنگ
- U -	- U -	- U -	- U
فعولن	فعولن	فعولن	فعل

خ	یا	لَش	دَر	نَ	ظَر	چُن	آ	ی	دَم	خَاب
نَ	شَا	یَد	دَر	پِ	رَو	ی	دَو	سِ	تَان	بَسْت
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعیلن			فعولن	

گزینۀ (۲)

جان	نَ	دا	رَد	هَر	کِ	جا	نا	نی	ش	نیست
تَن	گ	عِی	سَس	تَان	کِ	بُس	تا	نی	ش	نیست
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعِلن	

گزینۀ (۳)

مفهوم مصراع «هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست» در همهٔ ابیات زیر یافت می‌شود، به جز

۱) ای مدّعی که می‌گذری بر کنار آب	ما را که غرقه‌ایم ندانی چه حالت است
۲) غرقهٔ دریای بی‌پایان، کجا یابد کنار؟	ساحلش پیدا نباشد بحر بی‌پایان ما
۳) ملامت‌گوی عاشق را چه گوید مردم دانا؟	که حال غرقه در دریا نداند خفته بر ساحل
۴) مکن ملامتِ خواجه به عشق‌بازی و مستی	که بر کناری و دانم که حال غرقه ندانی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبفت: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴): «کسی که گرفتار عشق نشده باشد، از سختی‌های آن بی‌خبر و آسوده است»، ولی بیت (۲) می‌گوید: «کسی که در دریای عشق غرق شده است، نمی‌تواند به ساحل نجات برسد.»

با مقایسهٔ مفهوم ابیات گزینه‌ها و بدون توجه به مفهوم مصراع صورت سؤال، هم می‌توان به پاسخ رسید.

تیزبازی

۱۰۰ کدام بیت، فاقد مفهوم بیت زیر است؟

- «آتش فروز قهر تو، آینه دار لطف تو»
 (۱) گلستان کند آتشی بر خلیل
 (۲) خنده از لطف حکایت می‌کند
 (۳) بلند آن سر که او خواهد بلندش
 (۴) نوش دان هر چه زهر او باشد
- هم مغربِ اِدبارها هم مشرقِ اقبالها»
 گروهی بر آتش برد ز آب نیل
 ناله از قهرت شکایت می‌کند
 نژند آن دل که او خواهد نژندش
 لطف دان هر چه قهر او باشد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم کلی بیت صورت سؤال و ابیات (۱)، (۲) و (۳) این است که بدبختی‌ها نشانگر خشم خدا و خوشبختی‌ها نشان‌دهنده لطف او هستند و او هر که را بخواهد خوشبخت و هر که را بخواهد بدبخت می‌گرداند، اما بیت (۴) می‌گوید: «زهر او را نوش و شیرینی و قهر و خشم او را لطف و مهربانی بدان.»

وجود واژه‌های مشترکی چون «قهر» و «لطف» در بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۴) نباید شما را به اشتباه بیندازد؛ به مفهوم ابیات توجه کنید نه به ظاهر الفاظ.

گول نخوری ✗

در ارتباط با مفاهیم «جهان انسانی»، «جهان تکوینی»، «فرهنگ جهانی» و «جهان فرهنگی» به ترتیب موارد کدام گزینه درست است؟

- (۱) تقسیم به دو بخش فردی و اجتماعی - مستقل از خواست و اراده انسان - گسترش در جهان از حیث جغرافیایی - محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌ها
- (۲) محصول زندگی و عمل انسان‌ها - وجودداشتن پیش از وجود انسان - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - تقسیم به دو بخش ذهنی و اجتماعی
- (۳) تناسب بخش‌های مختلف آن با یکدیگر - محدودیت به جهان طبیعی - عبور از مرزهای جغرافیایی و قومی - در بر گرفتن زندگی اجتماعی انسان‌ها
- (۴) محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌ها - تقسیم به طبیعت و فوق طبیعت - نگاه سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام - شکل‌دادن به شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جهان انسانی به دو بخش فردی (ذهنی) و اجتماعی (فرهنگی) تقسیم می‌شود.
 - جهان تکوینی، پیش از انسان هم بوده و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان است.
 - فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.
 - بخش اجتماعی جهان انسانی (جهان فرهنگی)، هویت فرهنگی دارد و فرهنگ نیز محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۲): درست - نادرست (همه فرهنگ‌های جهانی لزوماً دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول نیستند، بلکه این ویژگی صرفاً مربوط به گونه دوم فرهنگ جهانی است). - نادرست (مربوط به جهان انسانی است).
- گزینه (۳): درست - نادرست (جهان تکوینی به جهان طبیعی محدود نمی‌شود، بلکه شامل جهان فوق طبیعی هم می‌شود). - درست - درست
- گزینه (۴): نادرست (مربوط به جهان اجتماعی یا فرهنگی است، نه جهان انسانی). - درست - نادرست (همه فرهنگ‌های جهانی لزوماً دارای نگاه سلطه‌جویانه نیستند، بلکه این ویژگی صرفاً مربوط به گونه اول فرهنگ جهانی است). - درست

در ارتباط با مفهوم «استبداد»، در متن زیر چه تعداد نادرستی وجود دارد؟

«قدرت سیاسی جوامع اسلامی قبل از استعمار بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، اما در دوران استعمار به دلیل قدرت سیاسی و فرهنگی غرب، به استبداد استعماری تبدیل شد. هم استبداد قومی و هم استبداد استعماری دارای هویتی غیراسلامی هستند؛ با این تفاوت که استبداد قومی، پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، اما استبداد استعماری به دلیل رعایت ظواهر اسلامی، نیازهای اقتصادی و فرهنگی غرب را تأمین می‌کرد.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در دوران استعمار، قدرت سیاسی جوامع اسلامی از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.
- استبداد استعماری به دنبال رعایت ظواهر اسلامی نبود.

۱۰۳ در ارتباط با مقایسه عقاید بنیادین اسلام و غرب، موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

فرهنگ	عقاید بنیادین	هستی‌شناسی	معرفت‌شناسی	انسان‌شناسی
اسلام	الف	ب	ج	د
غرب	د	ه	و	ز

• تبیین جهان بدون ارجاع به هدایت الهی و مستقل از خداوند

• بعثت پیامبران برای شکوفایی عقل انسان‌ها

• تأکید بر عقل خودبنیاد بشری و اتکا به تجربه‌گرایی

• آفرینش حکیمانه و مبدأ و مقصد بودن خداوند

(۲) ه - ج - و - الف

(۱) ه - ب - و - ج

(۴) د - ج - ه - ب

(۳) د - ب - ه - الف

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• اعتقاد به جهان بدون وجود خداوند، نشان‌دهنده سکولاریسم و هستی‌شناسی فرهنگ غرب است. (د)

• بعثت پیامبران برای شکوفایی عقل، نشان‌دهنده ترکیب وحی و عقل برای شناخت و معرفت است؛ بنابراین بیانگر معرفت‌شناسی

فرهنگ اسلام است. (ب)

• تأکید بر عقل و تجربه، نشان‌دهنده روشنگری در معنای خاص و معرفت‌شناسی فرهنگ غرب است. (ه)

• اشاره به توحید و صفات خداوند، نشان‌دهنده هستی‌شناسی اسلام است. (الف)

(جامعه‌شناسی (۲) - با هم تکمیل کنید صفحه ۴۳ کتاب درسی)

عقاید و ارزش‌های بنیادین	فرهنگ معاصر غرب	فرهنگ توحیدی
هستی‌شناختی		
انسان‌شناختی		
معرفت‌شناختی		

کتاب
درسی

۱۰۴

به ترتیب، هر یک از موارد زیر به چه موضوعی اشاره دارد؟

- کلیسا در تعامل با امپراتوری روم، به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشت.
 - خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.
 - انقلاب فرانسه ریشه در تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی دارد.
 - دولت‌های غربی با تبلیغ مسیحیت، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را دچار اختلال کردند.
- (۱) عملکرد مسیحیت قرون وسطی - دئیسم و عدم پذیرش وحی - اندیشه‌های فلسفی روشنگری در قرون وسطی - به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی
- (۲) گسترش ابعاد دنیوی در دوره رنسانس - روشنگری خاص در فرهنگ جدید غرب - علم و فناوری در فرهنگ معاصر غرب - مسیحیت قرون وسطی
- (۳) فرهنگ دینی مسیحیت در قرون وسطی - بحران معرفت‌شناسی غرب - نخستین انقلاب لیبرال جهان - جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید
- (۴) تحریفات مسیحیت در سطح عمل - روشنگری عقل‌گرای قرن‌های هفدهم و هجدهم - سیاست در فرهنگ جدید غرب - از مراحل تکوین نظام نوین جهانی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس‌های ۵، ۶ و ۷

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

- یکی از تحریفات مسیحیت قرون وسطی در سطح زندگی و عمل این است که مسیحیان و آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراتوری روم، به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشتند.
- اعتقاد به خدایی که برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد، نشان‌دهنده دئیسم است. دئیسم پیامد روشنگری عقل‌گرای قرن‌های هفدهم و هجدهم در فرهنگ جدید غرب است.
- یکی از آثار فرهنگ جدید غرب در عرصه سیاست، شکل‌گیری انقلاب فرانسه و سایر انقلاب‌های لیبرال در جهان است.
- استفاده از مسیحیت و سازمان‌های فراماسونری، نشان‌دهنده مرحله سوم از مراحل تکوین نظام نوین جهانی است.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب نشان‌دهنده چه موضوعی است؟

- سازمان همکاری شانگهای
- ضرب شهادتین روی سکه‌های مغولی
- مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی

- ۱) برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی شکل گرفته است. - غلبه نظامی همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست. - فرهنگ‌ها و تمدن‌ها قبل از ظهور غرب جدید، می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود عبور کنند.
- ۲) خود را حامی کشورهای عضو و ارتقادهنده وضعیت آن‌ها و نیرویی برای حفظ صلح جهان می‌دانند. - برخی فرهنگ‌ها سلطه بر دیگر جوامع را ارزش اجتماعی برتر می‌دانند. - مسلمانان آسیای جنوب شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند.
- ۳) به سبب موقعیت برتر کشورهای اروپایی و آمریکایی در عرصه رسانه، از شکل‌گیری امپراتوری فرهنگی سخن گفته‌اند. - غلبه فرهنگی همواره با غلبه نظامی همراه نیست. - جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف است.
- ۴) مقابله با چالش‌های جهانی توسط جنبش‌هایی صورت می‌گیرد که فراتر از مرزهای سیاسی دولت‌ها عمل می‌کنند. - امپراتوری از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی شکل می‌گیرد. - نشر و گسترش اسلام، مرهون قدرت و قوت فرهنگی آن است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان همکاری شانگهای شکل گرفته است.
- غلبه نظامی همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست؛ برای مثال مغولان پس از شکست نظامی جوامع اسلامی، از لحاظ فرهنگی نتوانستند غلبه پیدا کنند و به همین دلیل آن‌ها به اسلام روی آوردند.
- در جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید، فرهنگ‌ها و تمدن‌ها می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود عبور کنند؛ مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی، نشان‌دهنده عبور فرهنگ اسلام از مرزهای جغرافیایی خود است.

در ارتباط با علت‌ها و پیامدهای چالش‌ها و بحران‌های جهانی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) چالش فقر و غنا } علت: تکیه لیبرالیسم بر شعار آزادی به‌ویژه آزادی اقتصادی و نادیده‌گرفتن عدالت پیامد: از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت
- (۲) بحران اقتصادی } علت: کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و از بین رفتن بازار فروش تولیدکنندگان پیامد: پیوند با چالش فقر و غنا و افزودن شدن بر دامنه آن
- (۳) بحران زیست‌محیطی } علت: رویکرد انسان مدرن و فرهنگ معاصر غرب نسبت به طبیعت پیامد: حاشیه‌نشینی، فقر و اختلافات سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای
- (۴) بحران معرفتی } علت: آشکارشدن محدودیت علم تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی پیامد: پوچ‌گرایی، یأس و مرگ آرمان‌ها و امیدها با اصالت انسان دنیوی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۹، ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت، پیامد چالش شرق و غرب شکل‌گیری سوسیالیسم است، نه چالش فقر و غنا.

گزینه (۲): کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و از بین رفتن بازار فروش تولیدکنندگان، پیامد بحران اقتصادی است، نه علت آن.

گزینه (۴): پوچ‌گرایی، یأس و مرگ آرمان‌ها و امیدها، از پیامدهای بحران معنوی است، نه بحران معرفتی.

درک و رویکرد بیدارگران نخستین اسلامی نسبت به غرب، بیشتر مبتنی بر چه ویژگی‌هایی بود؟

- ۱) با وجود اعتراض به سلطه غرب، شناخت عمیقی از فرهنگ آن نداشتند و قدرت سیاسی و اقتصادی غرب را تهدیدی برای استقلال جوامع اسلامی می‌دانستند و در برابر آن واکنش نشان دادند.
- ۲) نسبت به قومیت‌های مختلف درون فرهنگ اسلامی نگاهی منفی داشتند و عزت امت اسلامی و وحدت هویت مسلمانان را در پیروی از فرهنگ توحیدی می‌دانستند.
- ۳) معتقد بودند که دولت‌های اسلامی باید به خطر جوامع غربی آگاه باشند و با عمل به اسلام و ضمن دوری از تقلید از رفتار فرنگیان، صرفاً از حضور اقتصادی و سیاسی آنان بهره‌مند شوند.
- ۴) عملکرد جوامع غربی را مشابه تعالیم اسلامی ارزیابی کرده و دوری فرهنگ غرب از عملکرد اسلامی را علت ضعف جوامع اسلامی می‌دانستند؛ لذا به دنبال بازگشت به اسلام بودند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۳

- نخستین بیدارگران اسلامی گرچه نسبت به خطر کشورهای غربی هوشیار بودند و واکنش‌ها و جنبش‌هایی از خود نشان دادند، اما:
- ۱) شناخت عمیقی از فرهنگ غرب نداشتند.
 - ۲) تهدید غرب را در سلطه‌گری سیاسی و اقتصادی آن می‌دانستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۰۸

به ترتیب هر یک از انقلاب‌ها و جنبش‌های زیر، نشان‌دهنده چه مفهومی است؟

- جنبش عدالتخانه
- انقلاب ۱۹۲۱ مراكش
- تدوین رساله‌های جهادیه
- جبهه نجات اسلامی الجزایر

- ۱) انقلاب اجتماعی - تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه - بیداری اسلامی
- ۲) تغییر ساختار سیاسی - جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم - عملکرد نخستین بیدارگران اسلامی - تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایران
- ۳) فعالیت رقابت‌آمیز - تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - اصلاح رفتار حاکمان - تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر جهان اسلام
- ۴) اصلاح ساختار حکومت - بیداری اسلامی و بهار عربی - اصلاح شیوه عملکرد دولت‌های اسلامی در برابر غرب - انقلاب‌های آزادی‌بخش

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جنبش عدالتخانه، به دنبال تغییر ساختار سیاسی جامعه است؛ به همین دلیل یک انقلاب اجتماعی محسوب می‌شود.
- انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم مانند انقلاب مراكش، لیبی، لبنان، سوریه، پاکستان و چین، تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند.
- تدوین رساله‌های جهادیه برای مقابله با روسیه تزاری، نمونه‌ای از عملکرد نخستین بیدارگران اسلامی در ایران بود.
- تشکیل جبهه نجات اسلامی در الجزایر، از پیامدهای انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام است.

هر یک از جنبش‌ها و حرکت‌های اعتراضی و گروه‌های زیر، در ارتباط با چه موضوعی شکل گرفتند؟

(سوال ۶۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- انقلاب ۱۹۴۷ پاکستان
- پروتستان‌تیسیم
- آسیایی تبارها

- ۱) بیداری اسلامی - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - حل منازعات گروهی و قومی
- ۲) تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - سیاست هویت
- ۳) هدف قرار دادن اصلاح شیوه زمامداری - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مخالف با قدرت پاپ - سیاست هویت
- ۴) تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - حرکت‌های اعتراض‌آمیز بدون همراهی با تحولات اجتماعی جهان غرب - تقسیم‌بندی‌های نژادی و قومی

کنکور

پاسخ موارد زیر در ارتباط با اندیشمندان کدام است؟

- از دیدگاه ریکاردو، تحت چه شرایطی حکومتگران، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد؟
 - نظریهٔ پایان تاریخ از فوکویاما، چه معنایی را دربارهٔ نظام نوین جهانی القا می‌کند؟
 - اگوست کنت بر چه مبنایی معتقد است که جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد؟
- (۱) سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند. - فروپاشی بلوک شرق، به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب منجر می‌شود. - ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
- (۲) طبیعت حکم به رفتن فقرا بدهد. - نظام لیبرال دموکراسی محصول نهایی تاریخ بشر است و برای آن جایگزین بهتری قابل تصور نیست. - جنگ در جامعه و فرهنگ غربی، امری عارضی است.
- (۳) استعداد به پاداش طبیعی خود برسد. - فروپاشی بلوک شرق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر است. - به واسطهٔ انقلاب صنعتی، جنگ امری ذاتی شده است.
- (۴) حق حیات از فقرا سلب شود. - طرح نظریهٔ جنگ تمدن‌ها، رویکرد خصمانهٔ جهان غرب را به جنبش‌های اسلامی توجیه می‌کرد. - با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۹، ۱۰ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- از نظر ریکاردو، اگر حکومتگران بگذارند سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند و استعداد و حماقت هم به نتیجهٔ طبیعی خود برسد، پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد.
- کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود، فروپاشی بلوک شرق را به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می‌کردند. نظریهٔ پایان تاریخ فوکویاما، همین معنا را القا می‌کرد.
- اگوست کنت معتقد است با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید؛ به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.

از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها درست‌اند؟

الف) اگر فرهنگی نتواند به پرسش‌های بنیادین بشر پاسخ دهد، توانایی دفاع از حقانیت ارزش‌های خود را نخواهد داشت.
ب) در استعمار نو، با استفاده از کودتای نظامی، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری بهره برده می‌شود.

ج) حقوق بشر بر مبنای اندیشهٔ اومانیزستی، صرفاً براساس خواسته‌ها، تمایلات و عادات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.
د) توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب و تثبیت مرجعیت علمی غرب ایفا می‌کند.

ه) مطابق با نظریهٔ توسعه‌یافته و عقب‌مانده، کشورهای غربی انتقال قدرت از کشورهای غیرغربی به جهان غرب را تسهیل می‌کنند.

و) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق عمل کردند.

۱) ه - د - الف

۲) ج - الف - د

۳) ب - و - ه

۴) ج - ب - و

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۳، ۵، ۸، ۱۰ و ۱۴

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) ناتوانی فرهنگ در پاسخ به پرسش‌های بنیادین، مربوط به فقدان عقلانیت سطح دوم است و باعث می‌شود فرهنگ توانایی دفاع از هویت خود را نداشته باشد.

د) ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد.

ه) مربوط به نظریهٔ مرکز و پیرامون است، نه نظریهٔ توسعه‌یافته و عقب‌مانده.

براساس تحقیقات مالدونادو، «برنامه‌های مداخله‌ای و آموزشی برای نزدیکان بیمار مثل اطلاعات درست دربارهٔ بیماری، بهبود راهبردهای مقابله‌ای، حمایت اجتماعی و ... می‌توانند به رفع فرسودگی مراقبان کمک کنند. (الف)» در این راستا دانشجویی «به دنبال بررسی تأثیر آموزش روش‌های مقابله با استرس بر بهبود عملکرد خانوادهٔ بیماران روانی است. (ب)» با توجه به مطالب گفته‌شده، کدام گزینه در ارتباط با قسمت‌های «الف» و «ب» نادرست است؟

(۱) آن‌چه در قسمت «ب» مشخص شده به هدف دوم علم تجربی اشاره دارد که لازم است پژوهشگر ابتدا آن را به صورت یک جملهٔ خردمندانه بیان کند.

(۲) بخش «الف» برخلاف بخش «ب» پاسخ‌های احتمالی خود را مورد آزمایش قرار داده و بدون نیاز به تطبیق نتایج آزمایش‌های خود با یافته‌های موجود، یک «قانون» را مطرح کرده است.

(۳) اگر موضوع مطرح‌شده در «ب» آزمایش و اثبات شود، می‌تواند در کنار تحقیقاتی همچون «الف» قرار گرفته و آخرین مفهوم مهم در علم تجربی را شکل دهد.

(۴) پژوهش‌هایی مانند «الف» و «ب» پس از تأیید می‌توانند توسط مراکز اجرایی به کار گرفته شوند که در این صورت هدف چهارم علم تجربی تحقق یافته است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

دستی Box

مفاهیم مهم در علم تجربی

در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطهٔ بین پدیده‌های طبیعی بررسی می‌شود. در علوم تجربی، برخی مفاهیم مانند مسئله، فرضیه، اصل یا قانون و نظریه کاربرد فراوانی دارند:

سؤالی است که ذهن دانشمند را به خود مشغول کرده است و دانشمند به دنبال پیدا کردن پاسخی برای آن است.

مسئله پژوهش‌های دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود.

دانشمند با طرح مسئله، موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کند.

پاسخ اولیهٔ پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.

فرضیه برای تأیید و پذیرش پاسخ‌های اولیهٔ ارائه‌شده به مسئله‌های علمی باید (۱) آن پاسخ‌ها را براساس مشاهدات تجربی، بیازماییم و سپس (۲) نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم.

فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این که در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.

فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن در شرایط مختلف آزمایشی به «قانون یا اصل» تبدیل می‌شوند.

اصل یا قانون معتبربودن و پذیرفته‌شدن پاسخ، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی

که امروز مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی به دلیل (۱) آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی

(۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته‌شده و نادرست تلقی گردد.

نظریه: مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی دربارهٔ یک موضوع «نظریه» را تشکیل می‌دهند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۱): درست؛ در قسمت «ب» دانشجو به دنبال تبیین و بیان علل مشکلات خانوادگی است که بیمار روانی دارند. در واقع او این سؤال را در ذهن دارد که: «آیا آموزش روش‌های مقابله‌ای می‌تواند با کاهش استرس، عملکرد خانواده‌ها را بهبود بخشد؟»؛ بنابراین او برای رسیدن به تبیین پدیدهٔ مورد نظر خود که دومین هدف علم است باید ابتدا به سؤال ذهنی خود با یک جملهٔ خبری خردمندانه که همان «فرضیه» است پاسخ‌داده و مسیر روش علمی را طی کند.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ برای تأیید فرضیه‌ها و تبدیل شدن به اصول، دو مرحله طی می‌شود، هم فرضیه‌ها مورد آزمایش قرار می‌گیرند و هم با داده‌های موجود در علم تجربی مطابقت داده می‌شوند؛ بنابراین آزمایش‌های انجام‌شده در بخش «الف» نیازمند تطابق با یافته‌های موجود بوده‌اند.

گزینه (۳): درست؛ عبارات «الف» و «ب» هر دو بر محور یک موضوع هستند؛ پس در صورت تأییدشدن می‌توانند در کنار هم نظریه (آخرین مفهوم مهم در علم تجربی) را شکل دهند.

گزینه (۴): درست؛ چهارمین هدف علم تجربی کنترل پدیده‌هاست. هرگاه تحقیقات به‌دست‌آمده پدیده‌ای را تبیین کرده و نحوه پدیدآیی یا جلوگیری از وقوع پدیده‌هایی را اثبات کند می‌تواند از طریق کارگزاران و سازمان‌های اجرایی به کار گرفته شده و موضوع مورد نظر کنترل شود.

- ۱) برای دستیابی به اطلاعات دقیق و عاری از پیش‌داوری، مشاهده باید فقط در محیط آزمایشگاهی انجام گیرد.
- ۲) مصاحبه ابزاری برای کمتی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است که با سؤالات از پیش تعیین‌شده به دست نمی‌آید.
- ۳) تصویربرداری تشدید مغناطیسی یکی از انواع مشاهده است که در آزمایشگاه صورت می‌گیرد.
- ۴) اطلاعاتی را که نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده نمود، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه و مصاحبه به دست آورد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اطلاعاتی را که با کمک مشاهده مستقیم نمی‌توان به دست آورد، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه‌ها کسب کرد و اطلاعاتی را که نمی‌توان به طور مستقیم مشاهده و یا با کمک پرسش‌نامه‌های از پیش تعیین‌شده مطالعه کرد، از روش مصاحبه می‌توان استفاده کرد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱): علاوه بر محیط طبیعی، برخی محققان در محیط آزمایشگاهی به مشاهده رفتارهای مورد نظر می‌پردازند، مشاهده چه در محیط آزمایشگاهی و چه در محیط طبیعی انجام شود، باید به شکل دقیق ثبت شده و تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری به دور باشد.

گزینه (۲): آزمون‌ها ابزاری برای کتی کردن اطلاعات هستند. مصاحبه یک ابزار برای کسب اطلاعات عمیق در مورد موضوعات است و در بسیاری از مواقع نمی‌توان نمره دقیقی از آن به دست آورد.

گزینه (۳): این روش از روش‌های مبتنی بر علم اعصاب است. اگرچه در آن متخصص تصویرهای به دست آمده را مشاهده می‌کند، ولی این روش با روش مشاهده متفاوت است، چون در روش مشاهده رفتارهای قابل مشاهده انسان و حیوانات مشاهده می‌شود در حالی که در روش‌های مبتنی بر علم اعصاب رفتار فرد مورد بررسی و مشاهده قرار نمی‌گیرد، بلکه ساختارهای مغزی و واکنش‌های آن بررسی می‌شود.

کنکور

هر یک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، تناسب بیشتری دارد؟

(سوال ۶۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه شده قبلی
 - به دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا
 - استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی شده
 - بررسی رفتار در شرایط طبیعی و آزمایشگاهی
- (۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه
- (۲) پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده - آزمون
- (۳) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه - مشاهده
- (۴) آزمون - مشاهده - آزمون - مصاحبه

ماهان در یک و نیم سالگی بدون کمک دیگران شروع به راه رفتن می کند. آمادگی ماهان برای راه رفتن با مفهوم چند مورد از ابیات زیر مرتبط است؟

(الف) سگ اصحاب کهف روزی چند	(۱) یک مورد
(ب) عاقبت گرگ زاده گرگ شود	(۳) سه مورد
(ج) زینهار از قرین بد زینهار	
(د) با سیه دل چه سود گفتن وعظ	
(ه) پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است	
(۲) دو مورد	
(۴) چهار مورد	

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

«آمادگی برای راه رفتن» به ریش اشاره دارد.

Hint

کریس Box

عوامل مؤثر بر رشد:

عواملی که بر رشد انسان اثر می گذارد دو دسته اند:

عوامل وراثتی ← وراثت ایجادکننده صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است.
ریش تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می شود.
شروع توانایی ها در سنین خاص در اکثر افراد به عامل ریش مربوط می شود (مانند شروع به راه رفتن مستقل در ۱۵ ماهگی)

عوامل محیطی ← عواملی که در بیرون فرد وجود دارد و بر نحوه تغییرات رشدی اثر می گذارد.
یادگیری یکی از مهم ترین عوامل محیطی است.
افزایش مهارت ها و تفاوت افراد در بهتر انجام دادن کارها بر اثر تمرین بیشتر به عامل محیطی مربوط می شود (مانند کسب مهارت دوچرخه سواری در برخی کودکان)

نکته

هرگاه صحبت از تغییرناپذیری انسان ها به دلیل ویژگی های ذاتی آنان است، عامل وراثت مطرح است و هرگاه صحبت از تغییرپذیری انسان ها به دلیل قرارگرفتن در کنار افراد و یا در شرایط یادگیری است عامل محیطی مطرح است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای راه رفتن، حرف زدن، خواندن و نوشتن یک آمادگی خاص نهفته لازم است تا کودک شروع به حرف زدن و یا خواندن و نوشتن بکند. در روان شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است، «ریش یا پختگی» گویند. ریش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می گیرد. وراثت نقش تعیین کننده ای در ریش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد. ایجاد تغییرات و آمادگی برای رشد جسمانی معلول عوامل وراثتی است؛ بنابراین در بین اشعار باید به اشعاری توجه کنیم که به نقش وراثت تأکید دارند. ابیات «الف» و «ج» به نقش عوامل محیطی و ابیات «ب»، «د» و «ه» به تأثیر عوامل وراثتی در تغییرات رشدی اشاره دارند.

با توجه به اشعار زیر، مشخص کنید کدام یک به عامل وراثتی و کدام به عامل محیطی اشاره دارد:

(روان شناسی - فعالیت ۱-۲ صفحه ۳۹ کتاب درسی)

- زینهار از قرین بد زینهار
- پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است
- عاقبت گـرگـزاده گرگ شود
- با سیه دل چه سود گفتن وعظ
- پسر نوح با بدان بنشست
- سگ اصحاب کـهف روزی چند
- گلی خوشبوی در حمام روزی
- بدو گفتم که مشکی یا عبیری
- بگفتمن گلی ناچیز بودم
- کمال همنشین در من اثر کرد
- وَ قِنَا رَبَّنَا عَذَابَ النَّارِ
- تربیت نااهل را چون گردکان بر گنبد است
- گرچه با آدمی بزرگ شود
- نرود میخ آهنین در سنگ
- خاندان نبوتش گم شد
- پی نیکان گرفت و مردم شد
- رسید از دست محبوبی به دستم
- که از بوی دلاویز تو مستم
- ولیکن مدتی با گل نشستم
- وگرنه من همان خاکم که هستم

آرین ۵ ساله مشغول دیدن برنامه مورد علاقه‌اش در تلویزیون بود که ناگهان برق خانه‌شان رفت و تصویر قطع شد؛ او از این اتفاق بسیار خشمگین شد و کنترل تلویزیون را پرتاب کرد.

از نظر شما درست‌ترین برخوردی که مادر آرین می‌تواند داشته باشد تا طبق توصیه پیامبر (ص) عمل کرده باشد، کدام است؟

- ۱) نباید موضوع را جدی گرفته و واکنشی نشان دهد.
- ۲) باید بدون آن که او را دعوا کند از دیدن تلویزیون محروم‌ش کند.
- ۳) باید به او بگوید که این هیجانی که او تجربه می‌کند خشم است و با پرتاب کنترل از بین نمی‌رود.
- ۴) باید او را از زشتی عملش آگاه کند و ارزش‌های جایگزین را به او بفهماند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی از نظر اسلام به سه مرحله تقسیم می‌شود و پیامبر اکرم (ص) برای هر مرحله توصیه‌هایی در ارتباط با نحوه رفتار با کودک کرده‌اند:

دوره‌ها	توصیه پیامبر (ص) در مورد نحوه برخورد با فرد
۷ سال اول سید (آقا و سرور)	- باید آزاد باشد که بازی کند. - باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد. - باید با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد. - باید بدون توقع اطاعت از او، با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره گرفت.
۷ سال دوم عبد (فرمانبردار)	- باید کم‌کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او بفهماند. - باید در تأدیب او کوشش کرد. - باید او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت.
۷ سال سوم (وزیر و مشاور)	- باید با او به منزله مشاور رفتار کرد. - دیگر نباید به صورت آمرانه با او رفتار شود. - او را باید مانند عضو بزرگ خانواده دانست و در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

بنا به فرمایش پیامبر اکرم (ص)، در هفت سال اول باید عواطف و احساسات صحیح کودک را رشد داده و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد. در گزینه (۳) مادر سعی کرده است که هیجان خشم کودک را به او بشناساند و با گفتار صحیح، عواطف و هیجانات صحیح او را رشد دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست؛ رشد هیجانات کودک مستلزم آگاهی از هیجانات خود کودک و اطرافیان اوست. اگر مادر به هیجانات کودک توجهی نکرده و به آن واکنشی نشان ندهد، کودک نمی‌تواند به هیجانات خود آگاهی یافته و آن را رشد دهد.

گزینه (۲): نادرست؛ تأدیب کودک در هفت سال دوم از توصیه‌های پیامبر است. محروم کردن کودک از دیدن تلویزیون و دعواکردن او تنبیه بوده و به منظور تأدیب کودک صورت می‌گیرد و مناسب سن آرین نیست.

گزینه (۴): نادرست؛ در هفت سال دوم باید کم‌کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به کودک بفهماند و به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت، در حالی که آرین در هفت سال اول قرار دارد.

- چرا معلم‌های درس‌های مختلف در مواجهه با کتاب‌های جامع جمع‌بندی به صفحات مربوط به درس خود بیشتر توجه می‌کنند؟
- ۱) دانش‌آموزان از دبیران خود انتظار دارند که در رابطه با بخش مربوط به درس خود نظر کارشناسی داشته باشند.
 - ۲) محتوای مخزن نگاه‌داری ادراکات معلمان در مواجهه با کتاب جمع‌بندی باعث توجه آنان شده است.
 - ۳) آشنایی نسبی آن‌ها با محتوای درس خود، عامل مؤثر برای توجه متمرکز به صفحات مربوط به درس آن‌هاست.
 - ۴) ویژگی‌های صفحات مورد توجه مانند تغییرات درونی محرک، عامل اصلی توجه معلمان بوده است.

مشاوره بعضی از موضوعات کتاب درسی خیلی به هم نزدیک هستند و تشخیص آن کار دشوار و دقیقی است. بنابراین سعی کنید به نکته‌هایی که در درس‌باکس‌ها به آن‌ها اشاره شده توجه کنید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبف: درس ۳

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:

درس‌Box

منبع توجه	توضیح
۱) تحریک حواس توسط محرک‌های بیرونی	زمانی که محرک بیرونی ویژگی‌های خاص و متمایزی دارد، توجه ما را به خود جلب می‌کند؛ مانند شنیدن صدای بلند و یا دیدن ماشینی با رنگ خاص.
۲) اطلاعات موجود در حافظه	زمانی که نظر ما به سمت اطلاعاتی که به واسطه شغل، علائق، تحصیلات و ... در حافظه ما وجود دارد جلب می‌شود؛ مانند توجه دندانپزشک به دندان‌های افراد یا معلم به درس مربوط به خودش.
۳) سبک پردازش افراد و نوع انتظارات آن‌ها	زمانی که فرد به دنبال محرکی با ویژگی‌های خاص (ادراکی یا مفهومی) است و یا انتظار چیزی یا فردی را با ویژگی‌های خاصی می‌کشد؛ مانند زمانی که منتظر ماشین پدرمان هستیم و ماشین‌هایی با مشخصات شبیه ماشین پدرمان، نظر ما را به خود جلب می‌کند.

نکته

منبع دوم و سوم خیلی به هم شبیه هستند و هر دو به اطلاعاتی مربوط می‌شوند که در ذهن فرد وجود دارد، اما برای تشخیص آن‌ها باید به این نکته توجه کنید که اگر اطلاعات موجود در حافظه به تخصص، دانش و مهارت فرد و یا شغل و علائق او مربوط باشد، منبع توجه به منبع دوم (اطلاعات موجود در حافظه) مربوط است، ولی اگر به موضوعی که در همان لحظه در ذهن فرد وجود دارد مربوط شود و یا فرد انتظار دارد با محرک با ویژگی‌ها و ظاهری خاص مواجه شود، به منبع سوم (سبک پردازش و نوع انتظارات) مربوط می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

محرک‌های ادراک‌شده در مخزنی به اسم حافظه نگاه‌داری می‌شوند. با این مقدمه، معلمان درس‌های مختلف در مواجهه با کتاب جمع‌بندی به دلیل اطلاعات موجود در حافظه خود صفحات مربوط به درس خود را برای توجه انتخاب کرده‌اند. به بیان دیگر، این که کدام صفحات را برای توجه انتخاب کنند تحت تأثیر منبع توجه اطلاعات موجود در حافظه بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: یکی از منابع توجه «سبک پردازش و نوع انتظارات فردی» است که به محرک خاصی توجه می‌کند، در حالی که در این‌جا انتظارات دانش‌آموزان مطرح شده است و ارتباطی به توجه معلمان به صفحات درسی‌شان ندارد.

گزینه ۳: آشنایی نسبی به محتوای درس باعث خوگیری و مانع تمرکز است، نه باعث تمرکز.

گزینه ۴: گاهی محرک‌های بیرونی باعث تحریک حواس و توجه به محرک می‌شود ولی با توجه به متن سؤال، معلمان به صفحاتی که تغییرات بیشتر و یا ظاهر جذاب‌تری دارند توجه نکرده‌اند، بلکه به محتوای درسی خودشان توجه می‌کنند، پس منبع توجه در آن‌ها محرک‌های بیرونی نیست.

مشاوره مصداق آوردن و مثال زدن برای مفاهیم کتاب درسی به درک شما از موضوعات مختلف کمک می‌کند.

بعد از برگزاری آزمون خیلی‌سبز، نوشین در جواب دوستش نسترن که پرسیده بود که پاسخ سؤال ۱۰ ادبیات چه بود؟ چیزی به یاد نیاورد، ولی وقتی نسترن پرسید که کدام بیت آرایهٔ مراعات نظیر داشت، گفت: «همون بیت مربوط به شیرین و فرهاد. فکر کنم این بود: دیشب صدای تیشه از بیستون نیامد / شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد». کدام گزینه یادآوری بیت فوق را پس از امتحان توسط نوشین بهتر توجیه می‌کند؟

- ۱) استفاده از نشانه‌های درونی برای بازیابی اطلاعات از حافظه، کارآمدتر از نشانه‌های بیرونی است.
- ۲) عوامل عاطفی می‌تواند بر بازیابی اطلاعات هم به صورت مثبت و هم به صورت منفی اثر بگذارد.
- ۳) برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور اطلاعات در زمان مناسب استفاده کنید.
- ۴) اگر به همراه رمزگردانی دیداری، مطالب به صورت شنیداری هم رمزگردانی شوند، حافظه قوی‌تر عمل می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

مهم‌ترین عواملی که بر فراموشی اثر می‌گذارند عبارت‌اند از:

۱) گذشت زمان	- اطلاعات به دلیل گذشت زمان فراموش می‌شوند. - آزمایش اینیگهوس در مورد اثر گذشت زمان بر فراموشی دو نتیجه در بر داشت: ۱) با گذشت زمان، بعضی از اطلاعات فراموش می‌شوند. ۲) بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد و بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته می‌شود.
۲) تداخل	- یادگیری‌های جدید مانع از به یاد آوردن یادگیری‌های قبلی می‌شود. - هرگاه اطلاعات زیادی را پشت سر هم و بدون فاصله به حافظه بسپاریم اطلاعات با هم تداخل می‌کنند.
۳) عوامل عاطفی	- به دو صورت عمل می‌کنند: ← مثبت: مطالبی را که دوست داشته باشیم کم‌تر فراموش می‌شوند. ← منفی: مطالبی را که دوست نداشته باشیم کم‌تر به حافظه می‌سپاریم و زودتر فراموش می‌کنیم. - هم‌چنین وجود هیجانات و عواطف منفی مانند اضطراب و ترس باعث فراموش کردن مطالب می‌شوند. - عوامل عاطفی بر هر سه مرحلهٔ حافظه (رمزگردانی، اندوزش و بازیابی) اثر می‌گذارند.
۴) عدم رمزگردانی	بسیاری از فراموشی‌ها به دلیل کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است.
۵) مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی	- بازیابی اطلاعات از حافظه به نشانه‌های آن اطلاعات وابسته است. - نشانه‌های بازیابی دو نوع‌اند: ۱) نشانه‌های حسی و بیرونی: اطلاعات فقط در کنار هم بوده‌اند و با بودن یکی دیگری هم به یاد می‌آید. ۲) نشانه‌های درونی و معنایی: اطلاعات علاوه بر کنار هم بودن، با هم ارتباط معنایی و مفهومی هم داشته باشند. - نشانه‌های درونی از نشانه‌های بیرونی کارآمدتر هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نشانه‌های لازم و کافی برای بازیابی اطلاعات را می‌توان به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم کرد. منظور از نشانهٔ درونی، نشانه‌های معنایی است و منظور از نشانهٔ بیرونی، نشانه‌های حسی یا غیرمعنایی است. برای بازیابی اطلاعات از حافظه، نشانه‌های درونی کارآمدتر از نشانه‌های بیرونی است.

نوشین از ارتباط معنایی بین مفهوم مراعات نظیر و شعر شیرین و فرهاد برای بازیابی اطلاعات استفاده کرده است. بنابراین وجود نشانه‌های درونی باعث کارآمدی حافظهٔ نوشین شده است، در حالی که پیشتر و با نشانه‌های بیرونی و حسی شمارهٔ سؤال موفق به بازیابی اطلاعات نشده بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): نادرست؛ هر چه مطلبی را دوست داشته باشیم فراموشی آن‌ها کم‌تر است، ولی در متن صورت سؤال اشاره‌ای به علاقهٔ نوشین به این بیت نشده است. توجه داشته باشید که این شعر اگرچه یک متن احساسی و عاطفی است، اما ارتباطی به عواطف نوشین ندارد که تقویت‌کنندهٔ حافظهٔ او باشد.

گزینه (۳): نادرست؛ نوشین پس از دادن آزمون، سؤالات آن را مرور نکرده. ضمناً سؤال نسترین پس از اتمام آزمون بوده، پس زمان زیادی نگذشته که باعث فراموشی شود.

گزینه (۴): نادرست؛ رمزگردانی نوشین به صورت نگاه کردن به صفحات برگه آزمون بوده است، بنابراین اطلاعات صرفاً از طریق دیداری رمزگردانی شده‌اند و رمزگردانی شنیداری در آن نقشی نداشته است.

از بین عبارتهای زیر، کدام موارد نادرست هستند؟

(الف) در مسائل خوب تعریف نشده، دست یابی به هدف ممکن نیست؛ زیرا اصولاً راهبردهای مشخصی برای رسیدن به هدف در آن‌ها وجود ندارد.

(ب) در مسائل خوب تعریف شده، می‌توانیم تضمین کنیم که استفاده از اقدامات مشخص شده ما را هرگز به هدف نمی‌رساند.

(ج) تمامی مسائل خوب تعریف نشده، پیچیده و چندعلیتی هستند؛ بنابراین تعریف دقیق آن‌ها امکان پذیر نیست.

(د) برخی از مسائل در علوم چون علم فیزیک، به دلیل دشواری و پیچیدگی زیاد، خوب تعریف نشده محسوب می‌شوند.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «ب» - «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

انواع مسئله: براساس شاخص‌های زیر می‌توان مسائل را به دو نوع «خوب تعریف شده» و یا «خوب تعریف نشده» تقسیم کرد:

(۱) شناسایی موقعیت اولیه

(۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس

(۳) تعریف دقیق هدف

(۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف

● «خوب تعریف نشده» به معنای پیچیده بودن و دشواری حل یک مسئله است. مسئله‌های پیچیده از آن جایی که علل متعددی دارند به راحتی قابل تعریف نیستند.

● مسئله‌هایی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه می‌شویم عمدتاً از نوع «خوب تعریف نشده» هستند.

● حل برخی از مسائل مانند شطرنج علی‌رغم دشواری بودن، از آن جایی که هدف دقیقاً تعریف شده و رسیدن به آن دارای راهبردها و اقدامات مشخص است، از نوع «خوب تعریف شده» است.

بررسی عبارتهای نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) در مسائل خوب تعریف نشده، تعریف دقیق هدف کار سختی است و راهبردهای مشخصی برای رسیدن به هدف وجود ندارد، اما این به آن معنی نیست که در این گونه مسائل به طور کلی نمی‌توانیم به هدف و پاسخ برسیم.

(ج) خوب تعریف نشده به معنای پیچیده بودن و دشواری حل یک مسئله است. به عبارت دیگر مسئله‌های پیچیده از آن جایی که علل متعددی دارند به راحتی قابل تعریف نیستند، اما نمی‌توانیم بگوییم که تعریف دقیق آن‌ها هرگز امکان پذیر نیست.

(د) مسائل این علوم اگرچه دشوار هستند، اما به دلیل وجود علل مشخص، قوانین استاندارد و اقدام‌های مشخص خوب تعریف شده به شمار می‌آیند.

کدام مورد ویژگی‌های مسائل خوب تعریف نشده است؟ (سؤال ۷۴ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

(۱) دلایل چندگانه و گوناگون دارند و نمی‌توان راه حل رسیدن به هدف را به طور حتمی در مورد آن‌ها پیدا کرد.

(۲) با توجه به شرایط موجود، هدف به روشنی و صراحت تعریف می‌شود، اما امکان دستیابی به آن وجود ندارد.

(۳) به دلیل عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها، امکانات و موانع احتمالی از یک یا چند راه حل مناسب استفاده می‌شود.

(۴) در موقعیت‌های تازه و جدید ایجاد می‌شوند و راه حل مناسب آن‌ها قابلیت کمی برای انتقال و تعمیم به موقعیت‌های دیگر را دارد.

زمانی که مریم بعد از کسب نمرات خیلی پایین در امتحانات ترم احساس ناکامی داشت، بدون مشورت با دیگران تصمیم گرفت و درس خواندن را رها کرد تا شرایط بهتر شود. کدام گزینه دربارهٔ تصمیم‌گیری مریم درست است؟

- ۱) سبک تصمیم‌گیری او اجتنابی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، اعتماد افراطی است.
- ۲) سبک تصمیم‌گیری او احساسی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، سوگیری تأیید است.
- ۳) سبک تصمیم‌گیری او اجتنابی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، کنترل نکردن هیجانات است.
- ۴) سبک تصمیم‌گیری او احساسی و عاملی که مانع تصمیم‌گیری درست در او شده، کنترل نکردن هیجانات است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

سبک تصمیم‌گیری: به روش‌های ثابت و یکنواخت تصمیم‌گیری افراد «سبک تصمیم‌گیری» گفته می‌شود. سبک‌های تصمیم‌گیری مختلف هستند که در زیر به آن‌ها اشاره شده است:

درسی Box

ویژگی	سبک تصمیم‌گیری
- فرد ناگهانی، بدون محاسبه و بدون توجه به عواقب کارش تصمیم می‌گیرد. - با عجله و شتاب صورت می‌گیرد. - با پشیمانی همراه است. - در میان نوجوانان این سبک زیاد دیده می‌شود.	تکانشی
- عواطف و هیجانات زودگذر ملاک تصمیم‌گیری است. - تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی نیازمند روش‌های پایدار و ماندنی است و احساسی عمل کردن در تصمیم‌های مهم زندگی می‌تواند پیامدهای ناگواری داشته باشد. - نکتهٔ ۱: تصمیم‌گیری براساس احساسات و هیجانات است، اما لزوماً با عجله و شتاب همراه نیست و ممکن است تصمیم‌گیری مدتی به طول انجامد. این ویژگی می‌تواند مرز بین سبک تکانشی و سبک احساسی را مشخص کند. - نکتهٔ ۲: در متون دینی همواره به پرهیز از این نوع تصمیم‌گیری (احساسی) اشاره شده است.	احساسی
- فرد به جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند. - انتخاب دیگران ممکن است برای ما انتخاب درستی نباشد.	وابسته
- فرد قصد دارد تصمیم بگیرد ولی تصمیم او هیچ‌گاه عملی نمی‌شود. - فرد «دست، دست می‌کند» و «کار امروز را به فردا می‌اندازد». - فرد بر این باور است که همه‌چیز خودبه‌خود درست می‌شود. - فرد زمان را از دست می‌دهد و مشکل او بیشتر می‌شود. - نکته: در این سبک تصمیم‌گیری فرد ممکن است مراحل ۱ تا ۴ تصمیم‌گیری را به خوبی انجام دهد، ولی مرحلهٔ پنجم تصمیم‌گیری که عملی کردن و اجرای تصمیم‌گیری است صورت نمی‌گیرد.	اجتنابی
- با سایر سبک‌ها چه در زیربنا و چه در روش متفاوت است. - زیربنای آن اندیشیدن است. - فرد تمام راهکارهای ممکن را می‌سنجد. - تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است. - فرد پله‌پله و طبق قوانین پیش می‌رود. - نکتهٔ ۱: در این سبک فرد علایق و انگیزه‌های خودش را هم در نظر می‌گیرد، ولی صرفاً براساس آن عمل نمی‌کند. - نکتهٔ ۲: در این سبک فرد با دیگران مشورت می‌کند، ولی در نهایت خودش تصمیم می‌گیرد.	منطقی

از بین سبک‌های تصمیم‌گیری، بسیاری از آن‌ها ناکارآمد هستند و فقط سبک تصمیم‌گیری منطقی بهتر از سایر سبک‌هاست.

مریم پس از احساس عاطفی ناخوشایند ناشی از ناکامی، تصمیم نادرستی را گرفته و اجرا کرده است؛ بنابراین سبک تصمیم‌گیری او احساسی بوده است و به دلیل کنترل نکردن هیجانات چنین تصمیمی گرفته است. توجه داشته باشید که اگر مریم صرفاً تصمیم به رهاکردن درس گرفته بود ولی آن را عملی نکرده بود، سبک تصمیم‌گیری او «اجتنابی» محسوب می‌شد در حالی که او تصمیمش را عملی کرده است. ضمناً مانع تصمیم‌گیری در او سوگیری تأیید نبوده است، چون در سوگیری تأیید فرد دیدگاه‌هایی دارد و صرفاً از اطلاعاتی که دیدگاه او را تأیید کند استفاده می‌کند در حالی که در متن سؤال چیزی مبنی بر این مطلب بیان نشده است. البته از آنجایی که مریم با کسی مشورت نکرده می‌توانیم بگوییم که او دچار اعتماد افراطی هم شده است، ولی چون علت تصمیم غلط مریم احساس ناکامی و هیجانات ناشی از آن بوده و عجلانه تصمیم گرفته، سبک تصمیم‌گیری او به کنترل نکردن هیجانات نزدیک‌تر است.

چند مورد از موقعیت‌های زیر بیانگر مفهوم درماندگی آموخته‌شده است؟

- فرشید معتقد است که به دلیل بدشانسی از مدرسه اخراج شده و دیگر نمی‌خواهد به درس خواندن ادامه دهد.
- ساناز به معلم خود گفت که دیگر نمی‌خواهد در رشته ریاضی تحصیل کند؛ زیرا به آن علاقه‌ای نداشته و قصد او این است که به سمت کارهای هنری برود.
- مسعود دچار اضافه‌وزن شدیدی است و آن را دلیل ناتوانی‌اش در انجام بسیاری از کارها می‌داند.

۱) هیچ مورد	۲) یک مورد
۳) دو مورد	۴) سه مورد

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

نکات مهم در مورد درماندگی آموخته‌شده

- یکی از عوامل نگرشی منفی است که مانع بروز رفتار می‌شود.
- دلیل ناتوانی ما در درماندگی آموخته‌شده به دلیل یادگیری است، نه این که واقعاً ناتوانیم.
- در درماندگی آموخته‌شده باور می‌کنیم که ناتوانیم و کنترلی بر محیط خود نداریم و برای تغییر دادن شرایط نمی‌توانیم کاری انجام دهیم، در نتیجه انگیزه عمل در ما به وجود نمی‌آید و تلاشی نمی‌کنیم. در درماندگی آموخته‌شده یاد می‌گیریم که نتایج به‌دست‌آمده ارتباطی با کار ما ندارند و مستقل از عمل ما هستند؛ یعنی بین کار خود و پیامدهای آن رابطه‌ای نمی‌بینیم و دست از کار و تلاش برمی‌داریم.
- این حالت در حیوانات هم دیده می‌شود.
- نتایجی که درماندگی آموخته‌شده به همراه دارد عبارت‌اند از:
- فرد اطمینان به خود را از دست می‌دهد.
- به ناتوانی خود اذعان می‌کند.
- توان حرکت و خلاقیت از او سلب می‌شود.
- به موجودی بی‌تحرك و خنثی تبدیل می‌شود؛ یعنی احساس می‌کند کنترل اوضاع از دست او خارج شده است.

هیچ‌کدام از این افراد دچار درماندگی آموخته‌شده نیستند؛ زیرا درماندگی آموخته‌شده هنگامی رخ می‌دهد که انجام‌دهنده کار بین فعلیتی که انجام می‌دهد با نتایج آن رابطه‌ای نبیند، در نتیجه احساس درماندگی کرده و دست از تلاش بردارد. بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: فرشید در اسناددهی‌اش دچار مشکل است و دلیل درس‌نخواندن او باور به ناتوانی‌اش نیست.

عبارت دوم: ساناز به رشته ریاضی علاقه نداشته و هدفمندی‌اش در راستای تحصیل در این رشته نیست، بنابراین انصراف او از رشته ریاضی به دلیل احساس ناتوانی در این رشته نبوده است.

عبارت سوم: مسعود هم دچار ناتوانی واقعی است، بنابراین احساس درماندگی او به دلیل یادگیری و باور غلط او نیست، بلکه به دلیل اضافه‌وزن شدید، واقعاً نمی‌تواند از عهده برخی از کارها برآید.

پس هیچ‌کدام از این افراد به این دلیل که کوشش کرده‌اند و به نتیجه نرسیده‌اند، احساس درماندگی نکرده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بعد از فوت یکی از عزیزان، دوست مؤثره توصیه‌های زیر را به او کرد. دسته‌بندی متناسب با هر یک از این توصیه‌ها در کدام گزینه آمده است؟

«به نیت او خیرات بده و هر وقت دلت برایش تنگ شد نفس عمیق بکش و به خاطرات خوبی که با او داشتی فکر کن و خاطرات مشترکتان را بنویس، پیاده‌روی و یوگا بیشتر از چیزی که فکرش را بکنی به آرامش تو کمک می‌کند و هر وقت خواستی می‌توانی با من حرف بزنی.»

(۱) دادن خیرات: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند: سازگارانۀ بلندمدت / فعالیت بدنی و ورزش: سازگارانۀ کوتاه‌مدت

(۲) تنفس عمیق: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / نوشتن خاطرات: سازگارانۀ بلندمدت / حمایت اجتماعی: اثر مستقیم مذهب بر سلامتی

(۳) حمایت اجتماعی: سازگارانۀ بلندمدت / تمرین یوگا: سازگارانۀ بلندمدت / دادن خیرات: سازگارانۀ بلندمدت

(۴) نوشتن خاطرات: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / پیاده‌روی و ورزش: اثر غیرمستقیم مذهب بر سلامتی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

درسی Box

مقابله‌هایی که به حل مسائل و برطرف کردن عامل فشارآور و به حداقل رساندن و یا تحمل فشار روانی کمک می‌کنند، مقابله‌های سازگارانه هستند و به دو صورت انجام می‌شوند: (۱) کوتاه‌مدت (۲) بلندمدت در جدول زیر به انواع روش‌هایی از هر یک از این مقابله‌ها اشاره شده است:

انواع روش‌های سازگارانۀ بلندمدت	انواع روش‌های سازگارانۀ کوتاه‌مدت
- ورزش‌های هوازی - تمرین آرام‌سازی خود - استفاده از روش‌های حل مسئله - نوشتن خاطرات - تغذیه مناسب - حمایت‌های اجتماعی - تفریح و سرگرمی - برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده	- تنفس عمیق - گفتن عبارت «ایست» - شمردن اعداد - تلقین برخی جملات - خواندن یک بیت شعر یا یک جمله - ترک موقعیت - خوردن یک لیوان آب خنک - به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند

مذهب و ارتباط با خداوند از دو راه بر سلامت انسان تأثیر می‌گذارد:

(۱) راه مستقیم: مذهب و باورهای دینی (مثل توکل به خدا)، از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیه مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شود.

(۲) راه غیرمستقیم: افراد مذهبی، در مقایسه با دیگر افراد، سبک زندگی سالم‌تری دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیه ناسالم اجتناب می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روش‌های مقابله‌ای که در همان لحظه به فرد در کاهش و تحمل فشار روانی کمک می‌کند روش‌های کوتاه‌مدت و روش‌های مقابله‌ای که مداوم‌بودن و در طی زمان انجام‌شدنشان در کاهش و تحمل فشار روانی در فرد کمک می‌کنند روش‌های بلندمدت سازگارانه محسوب می‌شوند.

بررسی روش‌های توصیه‌شده در صورت سؤال:

خیرات‌دادن: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / تنفس عمیق: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند: سازگارانۀ کوتاه‌مدت / نوشتن خاطرات: سازگارانۀ بلندمدت / فعالیت بدنی و ورزش کردن: سازگارانۀ بلندمدت / تمرین یوگا و انجام تمرین آرام‌سازی خود: سازگارانۀ بلندمدت / حمایت‌های اجتماعی: سازگارانۀ بلندمدت و اثر مستقیم مذهب بر سلامتی

عربی، زبان قرآن یازدهم

● عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (١٢١ - ١٢٧):
﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾:

۱۲۱

- (۱) به نیکی نمی‌رسید تا این که چیزهایی را که دوست دارید، انفاق کنید.
- (۲) به نیکی دست نخواهید یافت تا آن چه را که دوست دارید، انفاق کنید.
- (۳) هرگز به نیکی نخواهید رسید تا این که از آن چه دوست دارید، انفاق کنید.
- (۴) هرگز به نیکی نخواهید رسید تا این که از آن چه دوست داشته‌اید، انفاق کنید.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

«مِمَّا» از (مِنْ + مَا) تشکیل شده!

(لَنْ + فعل مضارع ← مستقبل منفی)

مثال لَنْ تَنَالُوا ← نخواهید رسید

Hint

درس Box

کلمات مهم: «لَنْ تَنَالُوا» هرگز نخواهید رسید، «الْبِرَّ: نیکی»، «حَتَّى تُنْفِقُوا: تا این که انفاق کنید»، «مِمَّا: از آن چه که» (مِنْ + مَا)، «تُحِبُّونَ: دوست دارید»

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نمی‌رسید (لَنْ تَنَالُوا) معادلِ مستقبلِ منفی است ← نخواهید رسید - چیزهایی را که «مِنْ» در «مِمَّا» ترجمه نشده است.

گزینه (۲): آن چه را که «مِنْ» در «مِمَّا» ترجمه نشده است.

گزینه (۴): دوست داشته‌اید («تُحِبُّونَ» مضارع است نه ماضی ← دوست دارید).

(سؤال ۱۳ (قسمت ۱) امتحان نهایی فرداد ۱۴۰۴)

ترجم الأفعال المضارعة حسب القواعد:

﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾

امتحان نهایی

«أخذ الأستاذ يتكلم عن مفردات دخيلة قد تغيّرت أصواتها في اللغات الأخرى لتسهيل استعمالها»:

- (۱) استاد داشت سخن گفتن در مورد واژگان واردشده‌ای را شروع می‌کرد که در زبان‌های دیگر برای استفاده راحت‌تر از آن‌ها صداهایشان تغییر کرده است!
- (۲) استاد تصمیم گرفت دربارهٔ واژگان واردشده‌ای صحبت کند که برای راحت کردن استفاده‌شان، صداهایشان در زبان‌های دیگر گاهی تغییر می‌کند!
- (۳) استاد شروع کرد دربارهٔ کلمات واردشده‌ای صحبت کند که صدایشان را در زبان‌های دیگر برای استفاده راحت‌تر از آن‌ها تغییر می‌دهند!
- (۴) استاد شروع به سخن گفتن دربارهٔ واژگان واردشده‌ای کرد که صداهایشان در زبان‌های دیگر برای راحت کردن استفاده‌شان تغییر کرده است!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین. یا این‌که گزینه‌ها رو به صورت عمودی با هم مقایسه کنید و بعد به سراغ معادل عربی اون کلمه برین و ردّ گزینه کنید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: ترکیبی

آیا «تسهیل» اسم تفضیله؟ (قد + ماضی) چه‌طور ترجمه می‌شه؟

Hint

درسی Box

(۱) ترجمه ساختار (أخذ + فعل مضارع):

الف) شروع کرد + مصدر ← **أَخَذَ الْمُتَفَرِّجُونَ يَخْرُجُونَ**: تماشاگران شروع کردند به بیرون رفتن.

ب) شروع کرد + فعل مضارع التزامی ← **أَخَذَ الْمُتَفَرِّجُونَ يَخْرُجُونَ**: تماشاگران شروع کردند که بیرون بروند.

(۲) (قد + ماضی ← ماضی نقلی)

مثال قد كتب ← نوشته است.

(قد + مضارع ← گاهی + مضارع اخباری / شاید + مضارع التزامی)

مثال قد أكتب ← گاهی می‌نویسم / شاید بنویسم

(۳) «تَغَيَّرَ، يَتَغَيَّرُ، تَغَيَّرَ» به معنای «تغییر کرد» لازم و «غَيَّرَ، يُغَيِّرُ، تَغَيَّرَ» به معنای «تغییر داد» متعدی است.

کلمات مهم: «أَخَذَ ... يَتَكَلَّمُ» شروع به سخن گفتن کرد، «عَنْ مُفْرَدَاتٍ دَخِيلَةٍ» دربارهٔ واژگان واردشده‌ای، «قَدْ تَغَيَّرَتْ»: که تغییر کرده است «جمله وصفیه»، «اللُّغَاتِ الْآخَرَى»: زبان‌های دیگر، «لِتَسْهِيلِ»: برای راحت کردن، «إِسْتِعْمَالِهَا»: استفاده‌شان بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): داشت ... شروع می‌کرد («أَخَذَ ... يَتَكَلَّمُ» به معنای «شروع به سخن گفتن کرد» است و معادل «داشت شروع می‌کرد»، «کاد یبدأ» می‌باشد). - برای استفاده راحت‌تر (أولاً کلمات جابه‌جا ترجمه شده‌اند، ثانیاً «تسهیل»: راحت کردن) اسم تفضیل نیست ← برای راحت کردن استفاده‌شان.

گزینه (۲): تصمیم گرفت (ترجمه درستی برای «أخذ: شروع کرد» نیست) - گاهی تغییر می‌کند («قد» بر سر فعل ماضی «تَغَيَّرَتْ» آمده، پس باید به صورت «تغییر کرده است» ترجمه شود).

گزینه (۳): صدایشان («أصوات» جمع است) - برای استفاده راحت‌تر (مانند گزینه (۱)) - تغییر می‌دهند («تَغَيَّرَتْ» ماضی است نه مضارع، ضمناً لازم است نه متعدی ← تغییر کرده است).

کاذب + فعل مضارع: نزدیک‌بودن انجام یک فعل را می‌رساند.

نکته

«كان عليهم أن لا يَسْتَخْدِمُوا اللَّوْنَ الأحمر لتزيين هذه الغرفة فليَعْلَمُوا أن لايجاد الهدوء يُسْتَخْدَم اللَّوْن الأخضر!»:

- (۱) آن‌ها نباید از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده می‌کردند، آنان باید بدانند که برای ایجاد آرامش، رنگ سبز به کار گرفته می‌شود!
- (۲) بر آن‌ها بود که از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده نکنند، باید بدانید که برای ایجاد آرامش، از رنگ سبز استفاده می‌کنند!
- (۳) بر آن‌ها واجب بود که از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده نکنند، پس بدانید که برای ایجاد آرامش، رنگ سبزتر به کار گرفته می‌شود!
- (۴) آن‌ها نباید از رنگ قرمز برای تزیین این اتاق استفاده کنند، آنان باید بدانند که برای ایجاد آرامش، از رنگ سبزتر استفاده می‌شود!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین و همیشه حواست به نحوه ترجمه (علی + ضمیر) باشه که مهمه.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم: ترکیبی

«لَيَعْلَمُوا» مخاطبه یا غایب؟ آیا «الأخضر» اسم تفضیله؟

(۱) (علی + اسم، ضمیر) به معنای «واجب است، باید و ...» به کار می‌رود. حال اگر بعدش فعل منفی بیاید، می‌توان به دو صورت آن جمله را ترجمه کرد:

مثال علیهم أن لا يَكْتُبُوا.

«باید ننویسند.» = «نباید بنویسند»

مثال كانَ عليهم أن لا يَسْتَخْدِمُوا.

«بر آن‌ها واجب بود که استفاده نکنند» = «نباید که استفاده می‌کردند».

(۲) ساختار (فَ، وَ + لَ + فعل مضارع مجزوم ← باید + مضارع التزامی)

مثال فَلَيَعْلَمُوا ← باید بدانند

حرف (لَ) پس از حرف‌هایی مانند «فَ، وَ» معمولاً ساکن می‌شود.

(۳) رنگ‌ها با وجود این‌که بر وزن «أفعل» هستند، اما اسم تفضیل نیستند.

مثال أحمر ← قرمز ✓ قرمزتر ✗

Hint

درس‌Box

نکته

کلمات مهم: «كان عليهم: بر آن‌ها واجب بود»، «أن لا يَسْتَخْدِمُوا: که استفاده نکنند»، «اللَّوْنُ الأحمر: رنگ قرمز»، «لتزيين: برای تزیین»، «هذه الغرفة: این اتاق»، «لَيَعْلَمُوا: باید بدانند»، «الهدوء: آرامش»، «يُسْتَخْدَمُ: به کار گرفته می‌شود»، «اللَّوْنُ الأخضر: رنگ سبز» بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): باید بدانید «لَيَعْلَمُوا» امر غایب است ← باید بدانند - استفاده می‌کنند «يُسْتَخْدَمُ» مجهول و مفرد است ← استفاده می‌شود).

گزینه (۳): بدانید (معادل آن فعل امر «إعلموا» است، در حالی که «لَيَعْلَمُوا» امر غایب است و به صورت «باید بدانند» ترجمه می‌شود) - سبزتر «الأخضر» به معنای «سبز» است و اسم تفضیل به حساب نمی‌آید).

گزینه (۴): استفاده کنند (در این‌جا چون به جای «باید» از «نباید» استفاده شده، پس «كان» روی فعل «يَسْتَخْدِمُوا» اثر می‌گذارد و به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود ← استفاده می‌کردند) - سبزتر (مانند گزینه (۳)).

«قد أقول في نفسي عند الغضب: دَع شَاتِمَكَ مُهَاناً تُرِضَ اللَّهُ وَ يُسَخِّطِ الشَّيْطَانُ!»:

- (۱) در هنگام عصبانیت همواره با خودم می‌گویم: دشنام‌گویت را با خواری رها کن تا خدا خشنود و شیطان خشمگین شود!
- (۲) گاهی در هنگام خشم با خود می‌گویم: دشنام‌گویت را خوار رها کن تا خدا را خشنود سازی و شیطان خشمگین شود!
- (۳) در هنگام خشم گاهی با خودم می‌گفتم: دشنام‌گویت را خوار رها کن تا خدا را خشنود سازی و شیطان خشمگین شود!
- (۴) در هنگام خشم گاهی با خودم می‌گویم: باید دشنام‌گویت را خوار رها کنی تا خدا را خشنود سازی و شیطان را خشمگین کنی!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنید، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین. نحوه ترجمه (قَدْ + فعل مضارع یا ماضی) یکی از مباحث پرتکرار مورد توجه طراحان کنکوره!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبیه: درس ۱

«قَدْ + مضارع» چه‌طور ترجمه می‌شه؟ «يُسَخِّطُ» غایبه یا مخاطب؟

- (۱) هرگاه در جمله‌ای فعل طلب (امر، نهی) داشته باشیم، فعل مضارع بعد از آن را (جواب طلب)، به همراه «تا» و به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌کنیم.

مثال دَع شَاتِمَكَ مُهَاناً تُرِضَ اللَّهُ ← دشنام‌گویت را خوار رها کن تا خدا را خشنود سازی!

«دَع» فعل طلب و «تُرِضَ» جواب طلب است که هر دو مجزوم هستند.

- (۲) هرگاه در عبارتی «فعل + اسم منصوب» داشته باشیم می‌توانیم بگوییم آن اسم، مفعول (به شرطی که قید نباشد) و در نتیجه فعل جمله معلوم است نه مجهول، زیرا هر فعلی مفعول داشته باشد، غالباً معلوم است و باید آن را به صورت معلوم و متعدی ترجمه کنیم. حال اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم، مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود.

مثال لَا يَرْفَعُ صَوْتَهُ ← صدایش را بالا نمی‌برد ✓ صدایش بالا نمی‌رود ✗

مثال يُسَخِّطُ الشَّيْطَانُ ← شیطان خشمگین می‌شود ✓ شیطان را خشمگین می‌کند ✗

(۳) «قَدْ + مضارع» گاهی + مضارع اخباری / شاید + مضارع التزامی

مثال قَدْ أَكْتُبُ ← گاهی می‌نویسم / شاید بنویسم

کلمات مهم: «قد أقول: گاهی می‌گویم»، «في نفسي: با خود»، «عِنْدَ الْغَضَبِ: هنگام خشم»، «دَع: رها کن»، «شَاتِمَكَ: دشنام‌گویت»، «مُهَاناً: خوار»، «تُرِضَ: تا خشنود سازی»، «يُسَخِّطُ: خشمگین شود» (وابسته به فعل قبل است، برای همین به صورت التزامی ترجمه شده است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): همواره ... می‌گویم («قَدْ» بر سر فعل مضارع به معنای «گاهی، شاید» است). - خشنود {شود} (دقت کنید که در این جا «شود» محذوف است، در حالی که «تُرِضَ» مخاطب و متعدی است) ← خشنود سازی.
- گزینه (۳): می‌گفتم («أقول» مضارع است نه ماضی استمراری) ← می‌گویم.
- گزینه (۴): باید ... رها کنی («دَع» فعل امر مخاطب است و لفظ «باید» اضافی است) ← رها کن - شیطان را خشمگین کنی («الشَّيْطَانُ» مرفوع است، پس یعنی این که مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود، ضمناً «يُسَخِّطُ» غایب و مجهول است) ← شیطان خشمگین شود.

مشاوره این تست‌های چهار عبارتی دوتا سؤال تو کنکور داره که نقطه ضعف خیلی از داوطلب‌ها به حساب میاد. با تمرین کافی می‌شه حسابی از رقبا جلو افتاد.

- (۱) من یطلبُ الحُصولَ علی أهدافه فلیتَحَمَّلَ صعوباتَ طریقِها: کسی که می‌خواهد به هدف‌هایش دست پیدا کند، سختی‌های راهشان را تحمل می‌کند!
- (۲) إِيَّاكَ وَ مُسَاعَدَةَ الَّذِي لَيْسَ شَاكِرًا فَإِنَّهُ يَجْعَلُكَ نَادِمًا عَلَى عَمَلِ الْخَيْرِ: از کمک به کسی که شکرگزار نیست بهره‌یز، زیرا او تو را از کار نیک پشیمان می‌گرداند!
- (۳) لَمْ يُسَاعِدْنَا أَحَدٌ فِي تَعَلُّمِ هَذَا الدَّرْسِ إِلَّا مَنْ هُوَ أَذْكَى مِنَّا: جز کسی از میان ما که باهوش است، احدی در یادگیری این درس به ما کمک نکرد!
- (۴) عَلَيْنَا أَنْ لَا نُجَالِسَ الْجُهَّالَ لِأَنَّا لَا نَنْتَفِعُ بِهِمْ أَبَدًا: ما نباید با افراد بسیار نادان همنشینی کنیم، زیرا هرگز از آنان بهره‌مند نمی‌شویم!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: ترکیبی

Hint

درس‌Box

آیا «الْجُهَّال» اسم مبالغه هست؟ «أَذْكَى» بر وزنِ «أَفْعَل» هست!

(۱) گاهی می‌توان مصدر را به صورت فعل ترجمه کرد و آن زمانی است که مصدر، نقش مفعولی داشته باشد.

مثال مَن يَطْلُبُ الْحُصُولَ عَلَى أَهْدَافِهِ ... ← هر کس بخواهد به اهدافش دست پیدا کند ...

(۲) ساختار «إِيَّاكَ + وَ + اسم (کلمه‌ای که نکوهیده شده باشه)» باب «تَحْذِير» به معنای «بر حذر داشتن» نامیده می‌شود که به صورت «بر حذر باش، بهره‌یز، بر حذر می‌دارم، هشدار می‌دهم» ترجمه می‌شود.

(۳) (لَمْ + مضارع ← ماضی نقلی منفی / ماضی ساده منفی)

مثال لَمْ يُسَاعِدْنَا ← به ما کمک نکرد / به ما کمک نکرده است.

مثال «إِيَّاكَ وَ الْكَذِبَ!»:

از دروغ بهره‌یز، بر حذر باش!

از دروغ تو را بر حذر می‌دارم، به تو هشدار می‌دهم!

کلمات مهم: «مَن: هر کس، کسی که»، «يَطْلُبُ: بخواهد» (فعل شرط)، «الْحُصُولَ عَلَي: دستیابی به، به دست آوردن»، «لِيَتَحَمَّلَ: باید تحمل کند»، «صُعُوبَاتِ: سختی‌ها»، «طَرِيقِها: راهشان»، «إِيَّاكَ وَ مُسَاعَدَةَ الَّذِي: از کمک به کسی که ... بهره‌یز»، «لَيْسَ شَاكِرًا: شکرگزار نیست»، «فَإِنَّهُ: زیرا او»، «يَجْعَلُكَ نَادِمًا: تو را پشیمان می‌گرداند»، «عَمَلِ الْخَيْرِ: کار نیک»، «لَمْ يُسَاعِدْنَا: به ما کمک نکرد»، «أَحَدٌ: کسی»، «تَعَلُّمِ: یادگیری»، «إِلَّا: مگر»، «أَذْكَى: باهوش‌تر»، «مِنَّا: از ما»، «(مِنْ + نا)، «عَلَيْنَا: بر ماست»، «أَنْ لَا نُجَالِسَ: که همنشینی نکنیم»، «الْجُهَّال: نادانان» (ج «الجاهل»)، «لَأَنَّا: زیرا ما»، «لَا نَنْتَفِعُ بِهِمْ: از آنان بهره‌مند نمی‌شویم»

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): تحمّل می‌کند (لِيَتَحَمَّلَ) امر غایب است ← باید تحمّل کند.

گزینه (۳): میان (اضافی است) - باهوش («أَذْكَى» اسم تفضیل است ← باهوش‌تر).

ترجمه: «کسی در یادگیری ... به ما کمک نکرد، مگر کسی که او باهوش‌تر از ماست.»

گزینه (۴): افراد بسیار نادان («الْجُهَّال» جمع «الجاهل» اسم مبالغه نیست ← نادانان).

«معلم درباره موضوعی سخن می گفت، پس دانش آموزان ساکت شدند، زیرا چیزی درباره آن موضوع نمی دانستند»:

- (۱) كان المعلم يتكلم عن موضوع، فصار التلاميذ ساكتين، لأنهم كانوا لا يعرفون شيئاً عن الموضوع!
- (۲) كانت المعلمة تتكلم عن الموضوع، فأصبحت التلميذات ساكتات، لأنهن كنّ لا يعرفن شيئاً عن ذلك الموضوع!
- (۳) كان المعلم تكلم عن موضوع، فصار التلاميذ ساكتين، لأنهم ما كانوا يعرفون شيئاً عن الموضوع!
- (۴) المعلم كان يتكلم عن موضوع، فأصبح التلاميذ ساكتين، لأنهم كانوا لم يعرفوا شيئاً عن موضوع!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسمها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

یادت باشه که «كان + مضارع» ماضی استمراری می سازه!

Hint

درس Box

(۱) هرگاه اسمی به صورت نکره بیاید و همان اسم دوباره همراه «ال» تکرار شود، می توان «ال» را «این» یا «آن» ترجمه کرد.

مثال رَأَيْتُ أَفْرَاسًا. كَانَتِ الْأَفْرَاسُ جَنْبَ صَاحِبِهَا ← اسب هایی را دیدم. آن اسب ها کنار صاحبشان بودند.

(۲) به روش های زیر می توان ماضی استمراری منفی ساخت:

● (كَانَ + لَا + مضارع) ← كُنْتُ لَا أَكْتُبُ: نمی نوشتم

● (مَا + كَانَ + مضارع) ← مَا كُنْتُ أَكْتُبُ: نمی نوشتم

(۳) (كَانَ + مضارع) ← ماضی استمراری

مثال كُنْتُ أَكْتُبُ ← می نوشتم

بررسی سایر گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): الموضوع («موضوعی» نکره است ← موضوع).

گزینه (۳): كان ... تَكَلَّمَ (معادل ماضی بعید «سخن گفته بود» است، در حالی که «سخن می گفت» ماضی استمراری است ← كان ... يَتَكَلَّم).

گزینه (۴): كانوا لَمْ يَعْرِفُوا (معادل ماضی بعید منفی است «نشناخته بودند»، در حالی که «نمی دانستند» ماضی استمراری منفی است) - موضوع («آن موضوع» طبق درس باکس باید به صورت معرفه بیاید ← الموضوع).

«وإن شكوت إلى الطير نُخِّنَ في المكنات» عَيْنُ الْأَقْرَبِ من مفهوم العبارة:

(۱) چون ساکن جتت شوم اندوه تو باقی است	کی دل دهم تا غمت از یاد برآرم
(۲) به جای اشک، اگر خون از دل آید	برآید بوی تو از هر دو دیده
(۳) از دوری خود جانا حال دل من بشنو	اندوه فراق گل از مرغ چمن بشنو
(۴) نقش روی تو چنان در دل ما جای گرفت	که کسی صورت آن در دل ما پاک نکرد

مشاوره عبارتی که در صورت سؤال میاد حتماً داخل کتاب هست، اما عبارات سایر گزینه‌ها این طور نیست و شما هر چه قدر با ادبیات انس بیشتری داشته باشید، راحت‌تر می‌تونین به سؤالات مفهوم پاسخ بدین.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمه: «اگر به پرندگان شکایت برم، در آشیانه‌های خود شیون می‌کنند.»
مفهوم: «عمق درد و رنج شاعر از جدایی و تأثیر آن بر موجودات است، حتی موجوداتی که درک انسانی ندارند.»
مفهوم بیت صورت سؤال با مفهوم گزینه (۳) مطابقت دارد.
مفهوم گزینه (۲): «غمی که عاشق از دوری و فراق معشوق خود دارد.»

● اقرأ النَّصَّ التالي ثمَّ أجب عن الأسئلة (١٢٨ - ١٣٠) بما يُناسب النَّصَّ:

حافظ الشيرازي شاعرٌ فذٌّ (يُكَّانه) و عظيمُ الشأن في الأدب الفارسي، وُلد في مدينة شيراز بإيران، كتب أشعاراً مملوءةً بالجمال و العمق، تجلّت فيها معاني الحبِّ و العرفان و الحكمة و شعرةٌ مليّةٌ بالرموز و المعاني العميقة و ديوانه محبوبٌ لدى الناس و يُتلى في المجالس و المحافل المختلفة، شعره يعكس مشاعر القلب الصادقة، و يكونُ مُناصراً للصدق و الحرية و الحقّ في الحياة دائماً، و ناقداً لظاهرة الرياء و التظاهر و يدعو إلى السعي وراء الحقيقة و الاحترام المتبادل بين الناس ديوانه ليس مجرد كتاب شعر بل هو رمزٌ من رموز الثقافة و التقاليد الإيرانية و مصدرٌ للأمل. شعره يُلهم القراء، و يَرعِّبُهُم في التأمل في الجمال و حقائق الحياة و محبة الله!

ترجمة متن:

حافظ شیرازی شاعری بی همتا و بزرگوار در ادبیات فارسی است. در شهر شیراز در ایران متولد شد. اشعاری سرشار از زیبایی و عمیق نگاشت که در آن‌ها (اشعار) مفاهیم عشق و عرفان و حکمت آشکار شد و شعر او پر از رموز و معانی عمیق و دیوان او نزد مردم محبوب است و در مجالس و محافل مختلف خوانده می‌شود. شعر او احساسات صادقانه قلب را منعکس می‌کند و همیشه طرفدار صداقت و آزادی و حق در زندگی است و او منتقدی برای پدیده ریا و تظاهر است و به تلاش در پی حقیقت و احترام متقابل میان مردم دعوت می‌کند. دیوان او فقط یک کتاب شعر نیست بلکه آن رمزی است از رموز فرهنگ و آداب ایرانی و منشأ امید است. شعر او به خوانندگان الهام می‌بخشد و آن‌ها را به اندیشیدن در زیبایی و حقایق زندگی و محبت خداوند تشویق می‌کند.

عین الخطأ:

۱۲۸

- ۱) حافظ یری الحقيقة غاية تستحق السعي و البحث، لا شيئاً يُسلم به بسهولة!
- ۲) حافظ الشيرازي امتنع في شعره عن نقد المجتمع، و ركّز على الجمال و المحبة!
- ۳) حافظ يُظهر في شعره انسجاماً بين الحبّ، الحكمة، و الحرية، كمبادئ إنسانية متكاملة!
- ۴) يمكن فهم أنّ ديوان حافظ أصبح مكوناً حياً من الهوية الثقافية الإيرانية، لا مجرد نصّ أدبي!

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ وقت، تنها و ...» خوب دقت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهمت: درس ۷

- گزینه ۱: «حافظ حقیقت را هدفی می‌بیند که مستحق تلاش و پژوهش است، نه چیزی که به راحتی به دست آورده می‌شود.» ✓
- ← (طبق) «دعو إلى السَّعي وراء الحقيقة» صحیح است.
- گزینه ۲: «حافظ شیرازی در شعرش از نقد جامعه خودداری کرده و بر زیبایی و محبت متمرکز شده است.» ✗ (طبق «ناقداً لظاهرة الرياء و التظاهر» این گزینه خطاست).
- گزینه ۳: «حافظ انسجامی را میان عشق و حکمت و آزادی مانند اصول انسانی تکامل یافته آشکار می‌کند.» ✓ (طبق «تجلّت فيها معاني الحبّ و العرفان و الحكمة - يكونُ مُناصراً للصدق و الحرية و الحقّ» صحیح است).
- گزینه ۴: «می‌توان فهمید که دیوان حافظ عنصر زنده‌ای از هویت فرهنگی ایرانی شده است، نه فقط یک متن ادبی.» ✓ (طبق «هو رمزٌ من رموز الثقافة و التقاليد الإيرانية» صحیح است).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۲۹ أی موضوع جاء في النص؟

- (۱) السيرة الذاتية لحافظ
- (۲) تحليل لغوي لديوان حافظ
- (۳) نقد شعر حافظ
- (۴) مكانة شعر حافظ في الثقافة

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثل «همه، بعضی، هیچ وقت، تنها و ..» خوب دقت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین نه اطلاعات شخصیتون. حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین و سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

کدام موضوع در متن آمده است؟

- گزینه (۱): زندگی‌نامه حافظ ✖
- گزینه (۲): واژه‌شناسی دیوان حافظ ✖
- گزینه (۳): نقد شعر حافظ ✖
- گزینه (۴): جایگاه شعر حافظ در فرهنگ ✓

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عَيْنُ الْخَطِّ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «مصدر - وُلِدَ - الْقَرَأَ - الْمُتَبَادَلُ»

- (۱) مصدر: اسم - مفرد مذکر - اسم مکان (مصدره: «مصادرة») - معرب/ مبتدأ و مرفوع و الجملة اسمية
- (۲) وُلِدَ: فعل ماضٍ - للغائب - ليس له حرف زائد (مصدره: «ولادة») - لازم - مبني/ فعل و فاعله محذوف
- (۳) الْقَرَأَ: اسم - جمع تکسیر (مفردة: قارئ) - اسم فاعل من فعل مجزء ثلاثي - معرّف بآل/ مفعول و منصوب
- (۴) المتبادل: اسم - مفرد مذکر - اسم فاعل (مصدره: «تبادل») - معرّف بآل/ صفة و تابع للموصوف «الاحترام»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

به مصدرها توجه کن!

Hint

درس Box

(۱) اسم‌های مکان که بر وزن‌های «مَفْعَل، مَفْعِل، و مَفْعَلَة» هستند، از مصدر ثلاثی مجزء گرفته می‌شوند.

مثال مَشْهَد (اسم مکانی است که از مصدر «شُهِد» گرفته شده است).

(۲) اسم‌های فاعلی که بر وزن «فَاعِل» هستند از مصدر ثلاثی مجزء گرفته شدند و اسم‌های فاعلی که بر وزن «مُ... - ...» هستند، از مصدر ثلاثی مزید گرفته شده‌اند.

مثال قَارِئ (اسم فاعلی است که از مصدر «قَرَأَ» گرفته شده است).

مثال الْمُتَبَادِل (اسم فاعلی است که از مصدر «تَبَادُل» گرفته شده است).

خطای گزینه (۱): مصدره («مُصَادَرَة») ← در درس‌بکس گفتیم که اسم‌های مکان از مصدر ثلاثی مجزء گرفته می‌شوند، پس «مُصَادَرَة» بر وزن «مُفَاعَلَة» که مصدر ثلاثی مزید است، غلط است و در واقع «مَصْدَر» از «صُدور» که ثلاثی مجزء است، گرفته شده است.

اسم‌های مکان و اسم‌های بر وزن «فَاعِل» + اسم‌های بر وزن «مَفْعول»، همگی از مصدر ثلاثی مجرد گرفته می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (۱۳۱ - ۱۳۵):

۱۳۱

عین الخطأ فی ضبط حركات الكلمات:

- (۱) لا مُشْكِلَةٌ قَادِرَةٌ عَلَى هَزِيمَةِ الشَّخِصِ الَّذِي يَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ!
- (۲) عَلَيْنَا أَنْ لَا تَتَكَبَّرَ عَلَى الْآخَرِينَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُتَكَبِّرِينَ!
- (۳) عَلَيْنَا أَنْ نَعْلَمَ أَنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ!
- (۴) سَجَلَتْ مُنْظَمَةُ الْيُونِسْكُو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قُبَّةَ قَابُوسٍ فِي قَائِمَةِ التُّرَاثِ الْعَالَمِيِّ!

مشاوره : در این تست‌ها لازم نیست همه حرکات‌ها بررسی بشن! باید یاد بگیری که فقط بعضی کلمه‌ها رو بررسی کنی، اما تجربه نشون داده که بیشتر از وزن افعال ثلاثی مزید و مصادر شون، اعداد عقود و اسم فاعل و مفعول و خوانش برخی کلمات و ... سؤال مطرح می‌شه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

بعد از «أَنَّ» اسم می‌آید یا فعل؟

Hint

خطاهای گزینه (۳): تَبَادُلَ (این کلمه مصدر و اسم است، چون بعد از «أَنَّ» اسم می‌آید نه فعل ← تَبَادُلَ) - الْمُفْرَدَاتِ (خوانش صحیح این کلمه «الْمُفْرَدَاتِ: واژگان» است).

پس از آن همیشه فعل می‌آید.

نکته

عین ما فيه كلمة تدلّ على كثرة الصّفة:

- (۱) الْعَمَّالُ الْإِيرَانِيُّونَ يَصْنَعُونَ بَضَائِعَ تُصَدَّرُ بَعْضُهَا إِلَى الْبِلَادِ الْأُورُوبِيَّةِ!
- (۲) لَا أَقْدِرُ عَلَى قِرَاءَةِ هَذِهِ الْجُمْلَاتِ جَيِّدًا فَأَحْتَاجُ إِلَى النَّظَارَةِ!
- (۳) يَا بُنَيَّ، اعْلَمْ أَنَّ الشَّيْطَانَ لَأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ وَابْتَعِدْ عَنْهُ دَائِمًا!
- (۴) يَأْتِي إِلَى إِصْفَهَانَ سَيَّاحٌ كَثِيرُونَ لَزِيَارَةِ مَعَالِمِهَا الْأَثَرِيَّةِ الْجَمِيلَةِ!

مشاوره در تشخیص اسم مبالغه، اصولاً طراحان از وزن «فُعَال» برای به دام انداختن دانش آموزان استفاده می کنند! خودت حواست به اسم هایی که بر وزن «فُعَال» هستن، باشه!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

اسم مبالغه

کلماتی که بر وزن «فُعَال» و «فَعَالَةٌ» می آیند، اسم مبالغه نام دارند؛ مانند «صَبَّار، عَلَّامَةٌ، نَظَّارَةٌ و ...» که به سه دسته تقسیم می شوند:

- (۱) بر بسیاری صفت دلالت دارد؛ مانند «صَبَّار: بسیار صبور»
 - (۲) بر وسیله و ابزار دلالت دارد؛ مانند «نَظَّارَةٌ: عینک»
 - (۳) بر شغل دلالت دارد؛ مانند «حَبَّاز: نانوا»
- حواستان باشد که طراحان کلماتی را بر وزن «فُعَال» می آورند که اسم مبالغه نیستند و در واقع جمع مکسر «فَاعِل» هستند.

مثال کُفَّار ← (جمع مکسر «کافر» است، پس اسم مبالغه نیست).

تشخیص «فُعَال» و «فُعَال»:

اگر در عبارتی «فُعَال» داشته باشیم، ضمیر و صفت و فعل و ... مربوط به آن به صورت مفرد می آیند، اما اگر «فُعَال» داشته باشیم، ضمیر و صفت و فعل مربوط به آن به صورت جمع می آیند.

مثال الْمَعَالِمُ الْأَثَرِيَّةُ فِي إِصْفَهَانَ تَجْذِبُ سَيَّاحًا كَثِيرِينَ سَتَوِيًّا! ← «سَيَّاحًا» جمع مکسر «سائح» است، چون صفت آن (کثیرین) به صورت جمع آمده است.

«أَمَارَةٌ» بر وزن «فَعَالَةٌ» به معنای «بسیار فرمان دهنده» بر بسیاری صفت دلالت دارد.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «الْعَمَّالُ» جمع مکسر «العامل» اسم فاعل است.

گزینه (۲): «النَّظَّارَةُ» بر وزن «فَعَالَةٌ» اسم مبالغه است و بر وسیله دلالت دارد.

گزینه (۴): «سَيَّاح» جمع مکسر «سائح» اسم فاعل است.

درس Box

گول نخوری

پاسخ خیلی تشریحی

- (۱) ما أرضى ربك تجده يوم القيامة عند الله!
- (۲) ما يسبب أن تترك الدرس و تشتغل في متجر أبيك!
- (۳) إذا رأيت صديقك محزوناً فعليك أن تستمع إلى كلامه!
- (۴) من قال كلاماً يفرق بين المسلمين فهو عميل العدو!

مشاوره تشخیص جمله شرطیه از تکراری ترین سؤالات کنکور است. پس سعی کن خوب یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

خواست باشد که قبل از جواب شرط، حروفی مثل «و، أن و ...» نمایان!

Hint

درس Box

مهم ترین ادوات شرط «من، ما، إذا، إن» هستند. در عباراتی که ادات شرط «إن: اگر» و «إذا: هرگاه، اگر» آمده باشند، مطمئن هستیم که آن جمله، شرطیه است. اما درباره «من و ما» این گونه نیست و ممکن است آن ها از نوع نافی، پرسشی یا تعجیبی باشند، پس شما ساختار زیر را برای تشخیص جمله شرطیه در نظر داشته باشید.

(ادات شرط + فعل شرط + جواب شرط/ ف + جمله اسمیه، فعل امر، نهی و ...)

مثال من قال كلاماً يفرق بين المسلمين فهو عميل العدو ← هر کس سخنی بگوید که میان مسلمانان تفرقه بیندازد، پس او مزدور دشمن است.

من (ادات شرط) + قال (فعل شرط) + ف + جمله اسمیه

جواب شرط اگر فعل باشد، نباید قبل از آن حروفی مانند «و، أن، حتی و ...» بیایند.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی

در گزینه (۲) اگر «ما» را ادات شرط و «يسبب» را فعل شرط فرض کنیم، نمی توانیم برای آن جواب شرط پیدا کنیم، چون قبل از فعل «تترك» و «تشتغل» حروف «أن، و» آمده است که طبق نکته ای که در درس باکس آمده، خطا محسوب می شود. ترجمه: «چه چیزی سبب می شود که درس را رها کنی و در مغازه پدرت مشغول شوی؟!» ← «ما» پرسشی است. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «ما» ← ادات شرط/ «أرضى» ← فعل شرط/ «تجده» ← جواب شرط

ترجمه: «آن چه که پروردگارت را راضی می کند، آن را در روز قیامت نزد خداوند می یابی.»

گزینه (۳): در این گزینه «إذا» داریم، پس جمله شرطیه است.

گزینه (۴): «من» ← ادات شرط/ «قال» ← فعل شرط/ ف + جمله اسمیه

ترجمه: «هر کس سخنی بگوید که میان مسلمانان تفرقه بیندازد، او مزدور دشمن است.»

(سؤال ۱۸۲ کنکور انسانی ۱۳۹۹)

عین ما لیست فيه الشرط:

- (۱) من سهر في سبيل الله فهو غير باك يوم القيامة!
- (۲) من يسجل هدفاً و الحكم يقبله نجعله في فريقنا الفائز!
- (۳) من استطاع أن يحصل على مشتقات النفط إكتفى بنفسه!
- (۴) من يزرع شجرة الجوز يعلم أنها لا تثمر إلا بعد عشر سنوات!

کنکور

- (۱) تلتزم بالصدق لتتخلص من جميع الذنوب!
- (۲) أعطاهم الله رزقاً كثيراً فليطعموا المساكين!
- (۳) ليعلم التلاميذ أنهم يحتاجون إلى من يستشيرونه!
- (۴) جميع الموظفين ليؤدوا واجباتهم أمام المراجعين!

مشاوره تشخیص انواع «ل» از سوالات پرتکرار کنکوره!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

گزینه‌ها رو ترجمه کن!

Hint

درس Box

انواع «ل» بر سر فعل

الف) «ل» امر ← به معنای «باید» که بر سر فعل مضارع می‌آید و آن را مجزوم می‌کند (آخر فعل را ساکن می‌دهد یا «ن» را به جز جمع مؤنث حذف می‌کند). چنین فعلی معادل مضارع التزامی است و غالباً در ابتدای عبارت می‌آید.

مثال لَترجِعْ من المكتبة بسرعة ← باید از کتابخانه سریع برگردیم.

در ساختار (ف + ل + فعل مضارع مجزوم)، «ل» حتماً از نوع امر (جازمه) است.

مثال فليطعموا ← پس باید طعام دهند

ب) «ل» ناصبه ← به معنای «تا»، «برای این که» که بر سر فعل مضارع می‌آید. چنین فعلی معادل مضارع التزامی است و غالباً وسط عبارت می‌آید، ولی می‌تواند در اول عبارت هم بیاید.

مثال ذهب إلى المتجر لأشتري السروال ← به مغازه رفتم تا شلوار بخرم. («ل» وسط عبارت آمده است).

مثال ليتخلص من شرّ ذنوبك عاهد أن... ← برای این که از شرّ گناهانت رها شوی، قول بده که... («ل» اول عبارت آمده است).

نکته

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): «به راستی پایبند هستیم تا از همه گناهان رهایی یابیم.» ← «ل» از نوع ناصبه

گزینه (۲): بدون ترجمه و از ساختار «فليطعموا» طبق درس باکس می‌توانیم بگوییم که «ل» از نوع امر است.

ترجمه: «خداوند به آن‌ها رزقی بسیار عطا کرد، پس باید به فقیران طعام دهند.»

گزینه (۳): «دانش‌آموزان باید بدانند که آن‌ها نیاز دارند به کسی که از او مشورت می‌گیرند.» ← «ل» از نوع امر

گزینه (۴): «همه کارمندان باید وظایف خود را مقابل مراجعین انجام دهند.» ← «ل» از نوع امر

عَيْنَ صَفَةٍ يَخْتَلَفُ نَوْعُهَا:

- (۱) أسرع الناس لإنقاذ رجل يتظاهر بالغرق في البحر!
- (۲) في اللغة العربية مئات كلمات ذات الأصول الفارسية!
- (۳) تبادل المفردات بين اللغات أمر طبيعيّ و يجعل اللغات غنيّة!
- (۴) عندما شاهد السائح قُبّة قابوس أخذوا يلتقطون صوراً منها!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

 Hint

 درس Box

به دنبال اسم نکره‌ای باش که فعلی اون رو توصیف می‌کنه!

صفت دو نوع دارد:

- (۱) صفتی که به صورت اسم باشد: «الغابات الجميلة» ← صفت مفرد
- (۲) صفتی که به صورت جمله و بعد از اسم نکره می‌آید: «رأيتُ طفلاً يبكي من الألم.» ← صفت جمله

اسم عَلَم اگر تنوین بگیرد، نکره به حساب نمی‌آید، بلکه معرفه است.

مثال «عندما شاهد السائح قُبّة قابوس أخذوا يلتقطون صوراً منها.»

دقت کنید که در این عبارت، «قابوس» اسم نکره نیست، چون اسم خاص یعنی معرفه به عَلَم است و «أخذوا» جمله وصفیه برای آن به حساب نمی‌آید.

 نکته

در گزینه (۱) «رَجُلٍ» اسم نکره‌ای است که فعل «يَتَظَاهَرُ» آن را توصیف می‌کند و در واقع صفت از نوع جمله است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): «العَرَبِيَّة» صفتِ «اللُّغَةِ» و «الفارسيَّة» صفتِ «الأصول» است. ← صفت مفرد

گزینه (۳): «طَبِيعِيٌّ» صفتِ «أمر» است. ← صفت مفرد

گزینه (۴): در این گزینه هیچ صفتی وجود ندارد. دقت کنید که «قابوس» نکره نیست بلکه اسم خاص است، بنابراین معرفه به علم است.

یه وقت فریب تنوین در «قابوس» رو نخوری!

 گول نخوری

کدام گزینه درباره مورخان مسلمان اطلاعات درستی را ارائه می‌کند؟

- (الف) طبری با این‌که خود مسلمان بود، در کتاب تاریخش سقوط ساسانیان به دست اعراب مسلمان را بدون قضاوت توصیف کرد و احتمالاً رویدادها به ترتیب زمان وقوع ذکر شده‌اند.
- (ب) احتمالاً مسعودی به تطابق رویدادها با عقل اعتقاد داشته و برای بررسی صحت رویدادها به مسافرت هم می‌رفته و کتاب تاریخش را در قالب سال‌شماری نگارش کرده است.
- (ج) بیهقی که در عصر رسمیت‌یافتن زبان فارسی در دستگاه اداری می‌زیست، کتاب تاریخش را با موضوع تاریخ‌های سلسله‌ای و با بررسی موشکافانه رویدادها و تحلیل علت‌های آن نوشته است.
- (د) دینوری که مؤلف کتاب اخبار الطوال است به جای بررسی همه روایات، با گزینش و انتخاب و چشم‌پوشی از برخی جنبه‌های خبر، یک گزارش از مجموع روایت‌ها تنظیم می‌کرد.

(۱) الف - د (۲) فقط الف (۳) ب - ج (۴) ج - د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۱۰

درس‌Box

تاریخ‌نگاری دوران اسلامی		
سیک نگارش	(۱) تاریخ‌نگاری روایی	● روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد با آوردن اسناد ذکر می‌شود. ● روایت‌ها عیناً و بدون دخل و تصرف آورده می‌شوند. ● هیچ‌گونه نظری درباره درستی یا نادرستی روایت‌ها داده نمی‌شود. ● نمونه: تاریخ طبری از محمد بن جریر طبری
	(۲) تاریخ‌نگاری ترکیبی	● با مطالعه و مطابقت روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌شود. ● روایت‌ها گزینش و انتخاب می‌شوند و ممکن است برخی از جنبه‌های خبر به دور از چشم بماند. ● نمونه: اخبار الطوال: از دینوری ● فتوح البلدان: از بلاذری
	(۳) تاریخ‌نگاری تحلیلی	● روایت‌ها به صورت موشکافانه بررسی می‌شوند و تحلیل و تفسیری بر وقوع و پیامدهای آن‌ها نوشته می‌شود. ● نمونه: تجارب الامم: از ابن مسکویه ● تاریخ بیهقی: از بیهقی ● مروج الذهب: از مسعودی
چینش رویدادها	سال‌شماری	● حوادث به ترتیب زمان وقوع چینش می‌شوند. ● مصداق: مورد استفادۀ طبری بوده است.
	موضوعی	● یک موضوع خاص محور تاریخ‌نگاری قرار می‌گیرد. ● مصداق: مورد استفادۀ مسعودی بوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها: .

(الف) درست؛ طبری در کتاب «تاریخ طبری» که در موضوع تاریخ‌های عمومی نگارش شده است، تاریخ اساطیری ایران را تا پایان ساسانیان (که سقوط ساسانیان هم جزءش) روایت کرده است. سیک تاریخ‌نگاری طبری روایی بوده که در آن نظری درباره درستی یا نادرستی عبارت‌ها ارائه نمی‌دهد. وی همچنین در قالب سال‌شماری (ذکر رویدادها به ترتیب زمان وقوع) تاریخ می‌نوشت.

(ب) نادرست؛ در گذشته مورخانی مانند مسعودی برای بررسی درستی یا نادرستی روایت‌ها به مسافرت می‌رفتند و همچنین احتمال دارد که مسعودی از جمله مورخانی باشد که به مطابقت روایت تاریخی با عقل اعتقاد داشته، اما وی در کتاب مروج‌الذهب

و معادن الجواهر، در قالب موضوع محوری (تنظیم رویدادها حول محور یک موضوع خاص)، نوشته است.

یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی و ابن اسفندیار عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می دانستند.

(ج) نادرست؛ بیهقی کتاب «تاریخ بیهقی» را در موضوع تاریخ های سلسله ای درباره سلسله غزنویان و براساس روش تاریخ نگاری تحلیلی نگارش کرده است (تا این باش درسته)، اما تلاش های دیوان سالاران ایرانی در تبدیل زبان دستگاه اداری غزنویان از عربی به فارسی در دوره سلجوقی عملاً رسمیت یافت.

(د) نادرست؛ دینوری مؤلف کتاب اخبار الطوال، به روش ترکیبی، تاریخ نگاری می کرد (تا این باش درسته)، اما در روش تاریخ نگاری ترکیبی، مورخ به جای ذکر همه روایات، درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت دادن همه روایت ها، یک گزارش از مجموعه آنها تهیه می کند.

در هر سه روش تاریخ نگاری روایی، ترکیبی و تحلیلی، همه روایت های مربوط به یک موضوع بررسی می شود و تفاوت آنها در میزان و چگونگی ارائه روایت هاست.

کدام مورد درباره تاریخ نگاری در ایران دوره اسلامی درست است؟ (سؤال ۵۰۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

(الف) تاریخ طبری، یک تاریخ عمومی است که به روش روایی و در قالب موضوعی نوشته شده است.

(ب) هجوم مغول و روی کار آمدن ایلخانان، تاریخ نگاری را دچار رکود و زوال کرد.

(ج) بیهقی در نقد گزارش تاریخی، از معیار عقل بهره می برد و به تحلیل و تفسیر نتایج وقایع می پرداخت.

(د) طبری در تألیف بخش دوره ساسانیان در تاریخ خود، از ترجمه عربی خدای نامه ها استفاده کرده است.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

کدام گزینه دربارهٔ دوران خلافت‌های عباسیان (۱)، راشدین (۲) و امویان (۳) درست‌ترین و کامل‌ترین مقایسه را انجام داده است؟

الف) حضور وزیر در رأس تشکیلات دیوانی

ب) هم‌عصر با امپراتوری بیزانس

ج) به‌کارگیری ایرانیان در ادارهٔ امور

د) از دست دادن سرزمین‌های فتح‌شده

۱) «ج» از وجوه پیوند ۱ و ۲ و «د» مختص به ۳ است.

۲) «ب» مختص به ۳ و «الف» از وجوه پیوند ۱ و ۳ است.

۳) «الف» مختص به ۱ و «ب» از اشتراکات ۱، ۲ و ۳ است.

۴) «د» از وجوه پیوند ۲ و ۳ و «ج» مختص به ۲ است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبث: درس‌های ۵، ۶، ۷ و ۱۵

امپراتوری بیزانس اسم دیگهٔ کدوم امپراتوریه؟ راشدین چه‌طور؟

Hint

کدنی Box

مروری بر وضعیت نظام اداری در دوران خلافت‌ها و حکومت‌های اعراب مسلمان

زمان پیامبر	در زمان پیامبر بسیار ساده بود.
خلفای نخستین (راشدین)	- اعراب مسلمان به دلیل آن‌که سرشته‌ای در تشکیلات اداری و امور کشورداری نداشتند، پس از آن‌که ایران، شام و مصر را فتح کردند، تشکیلات و نهادهای اداری سرزمین‌های فتح‌شده را حفظ کردند و ادارهٔ آن‌ها را به حکام محلی سپردند. - پیشینهٔ تأسیس دیوان به زمان عمر بازمی‌گردد که به پیشنهاد هرمزان، فرمانده اسیر ایرانی، دیوان جند (سپاه) را تأسیس کرد.
خلافت امویان	در دوران خلافت امویان، دیوان‌های دیگری پدید آمد. یکی از اقدام‌هایی که به دستور عبدالملک مروان، خلیفهٔ اموی انجام گرفت، برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی بود.
خلافت عباسیان	- در دورهٔ نخست خلافت عباسیان، تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجمی با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان شکل گرفت. - در آن زمان، منصب وزارت با الگوگرفتن از دورهٔ ساسانی به وجود آمد و وزیر در رأس تشکیلات دیوانی قرار گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

براساس خواستهٔ صورت سؤال، باید به دنبال گزینه‌ای باشیم که کامل‌ترین مقایسه را بین عبارت‌ها داشته است، پس ابتدا به

بررسی عبارت‌ها می‌پردازیم:

الف) تنها از ویژگی‌های عصر عباسیان است.

ب) از اشتراکات هر سه دوره است.

● در عصر خلفای نخستین و به‌ویژه در دوران خلافت عمر، مسلمانان در مقابله با امپراتوری روم شرقی (بیزانس) موفق شدند شام و مصر را از سیطرهٔ آنان خارج کنند.

● در زمان امویان، درگیری و جنگ‌های زیادی میان مسلمانان و سپاه امپراتوری روم شرقی اتفاق افتاد. حتی سپاهیان مسلمان چندین بار شهر قسطنطنیه، پایتخت امپراتوری روم را از زمین و دریا محاصره کردند، اما موفق به فتح آن شهر نشدند.

● عباسیان در سال ۶۵۶ ق. سقوط کردند، اما امپراتوری روم شرقی تا سال ۸۵۷ ق. به حیات خود ادامه داد که تمام سال‌های حیات عباسیان را در بر می‌گیرد.

پس این عبارت از وجوه اشتراک هر سه است.

ج) از اشتراکات (۱) و (۲) است. از آن‌جا که اعراب در زمان خلفای نخستین تجربهٔ چندانی در کشورداری نداشتند، ادارهٔ امور دیوانی همچون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند. محاسبه و دریافت مالیات‌ها هم‌چنان توسط دبیران و دهقانان ایرانی انجام می‌گرفت.

با روی کار آمدن خاندان بنی عباس و انتقال مرکز خلافت از دمشق به بغداد، شرایط و اوضاع سیاسی و اجتماعی به نفع ایرانیان تغییر محسوسی یافت. برخی از سیاستمداران و دیوان سالاران ایرانی در حکومت عباسیان، به مناصب سیاسی و نظامی مهمی مانند وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و مناطق دسترسی پیدا کردند و از نفوذ و قدرت خود برای ترقی جایگاه ایران و ایرانیان در دستگاه خلافت استفاده کردند.

پس این عبارت از وجوه اشتراک ۱ و ۲ است.

د) از اشتراکات هر سه دوره است.

● در زمان خلافت عمر (عصر خلفای نخستین)، پس از سالها اختلاف و نزاع در دربار ساسانی، یزدگرد سوم بر تخت نشست. در این زمان، امور ایران کمی سامان یافت و سپاه ایران با شکست مسلمانان در جنگ جسر یا پل (۱۳ ق، یعنی در زمان خلافت عمر) **بیشتر متصرفات اعراب را پس گرفت.**

● در عصر اموی، سپاهیان مسلمان، مناطق وسیعی را در شرق و غرب قلمرو خلافت گشودند. یکی از مهم ترین فتوحات مسلمانان در زمان بنی امیه، فتح اسپانیا (اندلس) به دست سردارانی چون طارق بن زیاد و موسی بن نصیر بود. سپاهیان اسلام حتی مناطقی از جنوب فرانسه را تصرف کردند، اما سرانجام در نبردی بزرگ از مسیحیان شکست خوردند و **به اسپانیا عقب نشستند.**

● قیام های ضد عباسیان و جنبش های استقلال طلبی در زمان ضعف آنان، بخش های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران، شمال آفریقا و مصر را فراگرفت. رهبران برخی از این جنبش ها و قیام ها موفق شدند **قدرت را در مناطقی به دست گرفته** و سلسله های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند. چنین رویدادی **به منزله تجزیه قلمرو** و کاهش قدرت و اختیارات سیاسی و نظامی خلفای عباسی بود.

پس این عبارت نیز از وجوه اشتراک هر سه است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): درست - نادرست؛ «د» از اشتراکات هر ۳ است.

گزینه (۲): نادرست؛ «ب» از اشتراکات هر ۳ است. - نادرست؛ «الف» تنها از ویژگی های (۱) است.

گزینه (۴): نادرست؛ از اشتراکات هر ۳ است. - نادرست؛ از اشتراکات (۱) و (۲) است.

موارد کدام گزینه دربارهٔ نهضت علمی و فکری مسلمانان، مطلب درستی را ارائه می‌کند؟

الف) وجود مراکز آموزشی گوناگون در سرزمین‌های قلمروی که اعراب مسلمان فتح کردند، آن‌ها را به علم‌آموزی تشویق کرد.

ب) حمایت‌های مادی و معنوی از سوی خلفا، مقام‌های حکومتی و حتی وزیران، نقش زیادی در گسترش علم کلام داشت.

ج) آموزه‌های قرآن و احادیث پیامبر انگیزهٔ فراوانی در مسلمانان برای جست‌وجوی دانش و علم‌آموزی ایجاد کرد.

د) بروز اختلافات دینی میان مسلمانان و پیروان ادیان دیگر از جمله مسیحیان، باعث توجه بیشتر مسلمانان به علوم عقلی شد.

ه) ترجمهٔ آثار علمی گوناگون به زبان عربی، مصداقی از شکوفایی تمدن اسلامی در دورهٔ اول خلافت عباسیان است.

۱) الف - ج

۲) ب - ج - د

۳) ه - د

۴) الف - ب - ه

مشاوره قطعاً قابل درکه که وقتی با سه‌تا کتاب تاریخ حجیم طرفیم، بخوایم بیشتر تمرکزمون رو روی اسم پادشاهان و اقدامات اون‌ها و وضعیت تمدن‌ها و سلسله‌های مختلف بذاریم نه مطالب این‌چنینی، اما از این میحث دیدین، دقیقاً توی کنکور ۱۴۰۴ (نوبت اول) سؤال اومده بود، اونم بیا و ببین چه سؤال‌ای! پس چارهٔ کار در اینه که اولاً به همهٔ بخش‌های کتاب اهمیت بدیم و دوماً به متن کتاب متکی باشیم نه چیزی که به نظر منطقی میاد، مثلاً الان ظاهر همهٔ عبارت‌ها منطقیه، اما غلط‌های ریزش رو فقط با تسلط بر کتاب درسی می‌تونیم پیدا کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

دورهٔ اول خلافت عباسیان همون دورهٔ شکوفایی تمدن اسلامی یا زمینه‌سازشه؟

تمدن اسلامی در قرن‌های چهارم و پنجم هجری به شکوفایی بزرگی دست یافت، اما زمینه‌های این شکوفایی به دو قرن قبل و دورهٔ اول خلافت عباسیان برمی‌گردد. فب در این دوره چه علت‌هایی کنار هم نوابتاً به اون شکوفایی منجر شدن؟

• آموزه‌های قرآن و احادیث پیامبر انگیزهٔ فراوانی در مسلمانان برای جست‌وجوی دانش و علم‌آموزی ایجاد کرد.

• خروج مسلمانان از شبه‌جزیرهٔ عربستان و فتح سرزمین‌هایی مانند ایران، شام و مصر که از پیشینهٔ تمدنی کهن و مراکز علمی و آموزشی گوناگونی برخوردار بودند، زمینهٔ ارتباط فکری و فرهنگی میان مسلمانان با دیگر فرهنگ‌ها را فراهم کرد. در نتیجهٔ این ارتباط، مسلمانان با علوم و دستاوردهای تمدنی مردمان سرزمین‌های فتح‌شده آشنا شدند و انگیزه و علاقهٔ فراوانی پیدا کردند که آثار علمی و فرهنگی آن‌ها را به زبان عربی ترجمه کنند.

• حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی، به علوم عقلی و به‌خصوص علم کلام توجه نشان دهند.

• بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی نیز به گسترش علم کلام کمک کرد.

• حمایت مادی و معنوی برخی خلفا، وزیران و دیگر مقام‌های حکومتی از عالمان و فعالیت‌های آنان نیز سهم زیادی در رواج و رونق علم و دانش در میان مسلمانان داشت.

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) این حمایت‌ها به رواج علم و دانش میان مسلمانان منجر شد. گسترش علم کلام در این عصر، ناشی از قرارگیری ادیان دیگر در کنار مسلمانان و اختلافات میان خود مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌های مختلف اسلامی بود.

د) قرارگیری پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان، منجر به شکل‌گیری فضای پویای علمی و توجه بیشتر به علوم عقلی از جمله علم کلام شد. اختلافات مذکور، در بین خود مسلمانان شکل گرفت که منجر به شکل‌گیری فرقه‌های مختلف اسلامی شد.

ه) شکوفایی تمدن اسلامی در قرن‌های چهارم و پنجم هجری رقم خورد و دورهٔ اول خلافت عباسیان، زمینه و مقدمه‌ساز این شکوفایی در قرن‌های بعدی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عوامل در توجه مسلمانان به علم کلام و گسترش آن «تأثیر ویژه» داشت؟ (سوال ۱۰۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) سفارش قرآن و پیامبر (ص) به علم آموزی و جست و جوی دانش

ب) آشنایی مسلمانان با علوم و دستاوردهای تمدنی سرزمین های فتح شده

ج) بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل گیری فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی

د) لزوم دفاع از باورهای دینی اسلام در برابر عقاید غیراسلامی

۱) «ج» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «د»

۴) «الف» - «ب»

نویسنده کدام کتاب، در مقابل آن به درستی آمده است؟ **۱۳۹**

- (۱) قصیده‌نامه اهل خراسان: خاقانی
- (۲) تاریخ جهانگشا: حمدالله مستوفی
- (۳) تاریخ عالم‌آرای عباسی: اصطخری
- (۴) عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور: ابن عربشاه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۴

درس‌Box

مروری بر برخی از آثار ذکرشده در کتاب درسی تاریخ (۲):

نام اثر	نام نویسنده
تاریخ طبری	محمد بن جریر طبری
تاریخ سیستان	مؤلفی ناشناخته
تاریخ بیهقی	ابوالفضل بیهقی
عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور	ابن عربشاه
المسالک و الممالک	نویسندگان مختلف از جمله اصطخری
قصیده‌نامه اهل خراسان	انوری
قابوس‌نامه	عنصرالمعالی
فتوح‌البلدان	بلاذری
اخبارالطوال	دینوری
تجارب‌الاسم	ابوعلی مسکویه
مروج‌الذهب و معادن جواهر	علی بن حسین مسعودی
تاریخ جهانگشا	عطاملک جوینی
جامع‌التواریخ	خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی
تاریخ گزیده	حمدالله مستوفی
حبیب‌السیر	غیاث‌الدین خواند میر
احسن‌التواریخ	حسن بیگ روملو
تاریخ عالم‌آرای عباسی	اسکندر بیک منشی
اصول‌الهیات	توماس آگونیا
رساله گردش اجرام سماوی	نیکلاس کوپرنیک

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابن عربشاه، کتاب عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور (زندگی شگفت‌آور تیمور) را در موضوع تکنگاری و به صورت متمرکز و ویژه در باب زندگی تیمور نوشته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): انوری

گزینه (۲): عطاملک جوینی

گزینه (۳): اسکندر بیک منشی

در یک مطالعه تطبیقی، ساختار حکومت «ایلخانان» بر ایران و «فرانک‌ها» بر اروپا بررسی شده است. چه تعداد از موارد زیر، نتیجه‌گیری درستی از این مطالعه است؟

- موج‌های اولیه حملات برای رسیدن به قدرت، با افول شهرنشینی و زوال موقعیت بازرگانان همراه بود.
- گرایش به یک دین، تأثیر مثبت‌تری بر حکومت نسبت به دوره قبل آن گذاشته است.
- با فروپاشی، هرج و مرج قبل از به قدرت رسیدن دوباره آغاز گشت.
- ایجاد نظام نوین اداری و حقوقی، رویکرد غالب فرمانروایان در حکومت‌داری بود.

یک (۴)

دو (۳)

سه (۲)

چهار (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱۱، ۱۲ و ۱۵

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: درست؛ با هجوم اولیه مغول به ایران، زندگی شهری برای مدتی دچار وقفه و افول شد. هجوم مغولان هم‌چنین موجب کاهش جمعیت، مهاجرت‌های گسترده، تخریب زیرساخت‌های اقتصادی و فرهنگی و زوال موقعیت اجتماعی ملاکین، عالمان، بازرگانان، دیوان‌سالاران و خاندان‌های بانفوذ شد.

امپراتوری روم غربی نتوانست در برابر سیل تهاجم دست‌های ژرمن در سده‌های ۵ و ۶ میلادی ایستادگی کند و فروپاشید و به چندین سرزمین جدا از هم تجزیه شد. تهاجم ژرمن‌ها به امپراتوری روم غربی از نظر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آثار و پیامدهای زیادی داشت. این یورش‌ها موجب افول شهرنشینی، رکود تجارت و گسترش زندگی روستائیشینی شد. بازرگانان و صنعتگران نیز شغل خود را رها کردند و به مکان‌های امن گریختند.

فرانک‌ها دسته‌ای از ژرمن‌ها بودند که با تصرف سرزمین گل حکومت خود را بنا نهادند.

عبارت دوم: درست؛ با مسلمان شدن غازان خان (۶۹۴ ق.) و بسیاری از شاهزادگان و خوانین مغول، اسلام دین رسمی اعلام شد و در پرتو تلاش‌های رشیدالدین فضل‌الله همدانی، وزیر کاردار ایلخانان، اصلاحات گسترده‌ای در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی انجام گرفت. ایران که با سقوط خلافت عباسی و تشکیل حکومت ایلخانی، به لحاظ جغرافیایی و سیاسی، وضعیت منسجم‌تری یافته بود، در عهد سلطنت غازان‌خان به استقلال و اقتدار بیشتری رسید.

فرانک‌ها، پس از گرویدن به مسیحیت و اتحاد با کلیسای روم، قلمرو خود را گسترش دادند.

عبارت سوم: درست؛ مرگ ابوسعید، آخرین ایلخان مغول (۷۳۶ ق.)، آغازگر چهار دهه آشفتگی سیاسی و نابسامانی در اوضاع اقتصادی و اجتماعی ایران بود که تا زمان قدرت‌گیری تیمور ادامه یافت.

پس از انقراض امپراتوری شارلمانی در اوایل قرن ۹ م. هرج و مرج اروپا را فراگرفت.

عبارت چهارم: نادرست؛ به طور کلی ایلخانان در بخش اعظمی از حکومت‌داری پیرو شیوه‌های پیشین بودند که از مصادیق آن می‌توان به اصلاح قوانین مالیاتی، بازسازی قنات‌ها و شبکه‌های آبیاری و اصلاح نظام زمین‌داری اشاره کرد و در برخی زمینه‌ها نیز از سنت‌های مغولی خود استفاده می‌کردند، اما آن‌ها ابداع جدیدی در عرصه حکومت‌داری نداشتند.

شارلمانی، برای اداره قلمرو حکومت، نظام اداری جمهوری رم موسوم به کومس یا کنت را احیا (نه ابداع) کرد.

در یک مطالعه تطبیقی، کدام موارد دربارهٔ اراضی «اقطاع» و «فئودال – واسالی اروپا» درست است؟

(سؤال ۱۰۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- (۱) گسترش ناامنی و ضعف پادشاهان منجر به شکل‌گیری این شیوه از مالکیت زمین شد.
- (۲) بخشی از املاک و اراضی آباد متعلق به پادشاه یا فئودال واگذار می‌شد.
- (۳) زمین در برابر دریافت خدمات نظامی و غیرنظامی واگذار می‌شد.
- (۴) اراضی بایر را برای ایجاد عمران و آبادانی واگذار می‌کردند.

موارد کدام گزینه تأثیر مشابهی بر سرنوشت (تأسیس، تثبیت، اوج شکوفایی، زوال) یک سلسله یا حکومت داشته‌اند؟

- ۱) منصور عباسی - تهماسب صفوی
- ۲) شاه صفی - مستنصر
- ۳) آلب ارسلان - شاه سلیمان صفوی
- ۴) شارلمانی - شاه سلطان حسین

مشاوره در کنکور نوبت اول و دوم تاریخ ۱۴۰۴، دوتا سؤال داشتیم که پرسیده بود کدام پادشاهان متعلق به دوره تثبیت یک سلسله هستن. حالا گاهی این رو باید از روی تیتری که کتاب آورده بفهمیم گاهی هم از متن کتاب. علی‌ای‌حال، الان یاد گرفتیم که علاوه بر دونستن اقدامات جزئی یک پادشاه، باید به تأثیر کلیش یا حضورش در دوره خاصی از تاریخ یک سلسله هم توجه ویژه داشته باشیم. پس برای آزمون‌های بعدی آماده باشین که بتونین به این دسته از سؤالات جواب بدین.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۷، ۱۰، ۱۳ و ۱۵

معمولاً اولین پادشاهان در تثبیت و پادشاهان وسطی در شکوفایی یک سلسله نقش دارن!

منصور، دومین خلیفه عباسی، نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت. = شاه تهماسب، دومین پادشاه صفوی، با انجام اقدامات مذکور و با اتخاذ تدابیر و سیاست‌های مناسب داخلی و خارجی، در طول دوران ۵۴ساله پادشاهی خود توانست پایه‌های حکومت صفوی را تثبیت و تحکیم کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): شاه صفی از پادشاهان دوران ضعف و انحطاط صفویان به شمار می‌رود. $\neq$ در زمان خلافت مستنصر، فاطمیان به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافتند و قلمرو آنان به نهایت وسعت خود رسید.

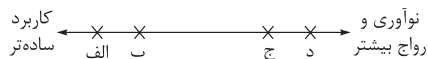
گزینه (۳): در زمان آلب ارسلان قلمرو سلجوقیان از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه گسترش یافت. این وسیع‌ترین قلمرو یک حکومت در ایران دوران اسلامی بود. $\neq$ شاه سلیمان از پادشاهان دوران ضعف صفویان به شمار می‌رود.

گزینه (۴): پادشاهی فرانک‌ها در زمان شارلمانی به اوج قدرت رسید. $\neq$ شاه سلطان حسین صفوی، از پادشاهان دوران ضعف این سلسله به شمار می‌رود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به نمودار زیر، کدام گزینه تحلیل درستی از وضعیت هنرهای گوناگون در دوران سلسله‌های مسلمان ارائه می‌دهد؟

- ۱) «الف» می‌تواند به وضعیت سفالگری در عصر سلجوقی اشاره کند که به دلیل رواج محدود، به کیفیت عصر سامانی نرسید.
- ۲) «ب» به طور هم‌زمان می‌تواند به معماری عصر ایلخانی و غزنوی اشاره کند که تابع فنون دوران پیش از خود بود.
- ۳) «ج» می‌تواند به فلزکاری در عصر صفوی اشاره کند که همراه با خوش‌نویسی سخنان نغز بر روی آثار فلزی بود.
- ۴) «د» به طور هم‌زمان می‌تواند به کاشی‌کاری در عصر سلجوقی و فاطمی اشاره کند که در تزیین مساجد به کار می‌رفت.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس‌های ۷، ۱۰، ۱۲ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از هنرهای ممتاز و برجسته عصر صفویان هنر فلزکاری بود. در این دوره، استفاده از فولاد توسعه بیشتری یافت و ظرافت، **خلاقیت** (= نوآوری) و زیبایی در خلق آثار هنری مورد توجه بیشتر هنرمندان این رشته قرار گرفت. بر روی بسیاری از آثار فلزی این دوره، اشعار زیبا و سخنان نغزی خوش‌نویسی شده است. یکی از ویژگی‌های فلزکاری عصر صفوی، طلاکاری روی فلزات است. این آثار به‌جز جنبه هنری، موجب رونق تجارت و کسب‌وکار نیز بودند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱): هنر سفالگری عصر سلجوقی گرچه به کیفیت دوره سامانی نرسید، اما با استفاده از نقوش جانوری و گیاهی توسعه یافت (نوآوری) و مراکز مهم سفالگری عصر سامانی از شرق ایران یعنی نیشابور و سمرقند، به تدریج به مناطق مرکزی مانند کاشان (رواج گسترده) انتقال یافت.

گزینه ۲): فنون و شیوه‌های معماری در عصر ایلخانان و تیموریان، با توسعه دانش و **خلاقیت** (= نوآوری) معماران زبردست ایرانی پیشرفت چشمگیری کرد.

جایگاه معماری عصر غزنویان در نقطه «ب» می‌تواند تفسیر نسبتاً درستی باشد.

گزینه ۴): کاشی‌کاری در کنار توسعه معماری در دوره سلجوقی به اوج خود رسید و استفاده از نقوش انسانی، جانوری، گیاهی و نیز نقوش هندسی برای تزیین بناهای مذهبی و غیرمذهبی کاربرد فراوانی یافت.

گرچه کاشی‌کاری جزء هنرهای رایج زمان فاطمیان هم محسوب می‌شود، اما جزء زمینه‌هایی نیست که هنرمندان این عصر در آن به نوآوری پرداخته باشند.

هنرمندان عصر فاطمیان در برخی از هنرها، مانند شیشه‌گری، بلورسازی و سفالگری به نوآوری پرداختند و شیوه‌های جدیدی را ابداع کردند.

موارد کدام گزینه نتیجه مستقیم افزایش ذخیره طلا و نقره استعمارگران در عصر اکتشافات جغرافیایی است؟

- (الف) رشد تجارت شهرهای اروپایی
(ب) تشدید رقابت و درگیری‌های سیاسی و نظامی
(ج) زوال موقعیت فتودال‌ها
(د) افزایش قدرت شاهان

(۲) ب - د

(۱) الف - ج

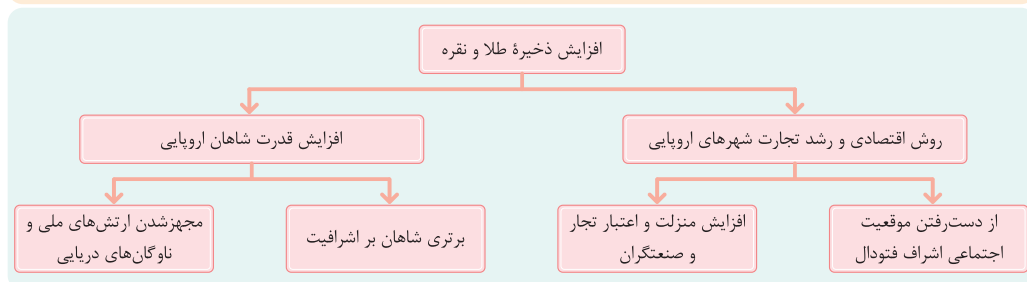
(۴) د - الف

(۳) ج - ب

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۶

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ذخیره فلزات قیمتی موجب رونق اقتصادی و رشد تجارت شهرهای اروپایی شد («الف» یکی از نتایج مستقیم). این وضع به ضرر اشراف فتودال و زمین‌دار بود و موجب شد که موقعیت اجتماعی خود را از دست بدهند. در مقابل، اعتبار و منزلت تجار و صنعتگران زیاد شد («ج» یکی از نتایج غیرمستقیم).

ذخیره فراوان طلا و نقره هم‌چنین موجب افزایش بیشتر قدرت شاهان اروپایی شد و آنان را بر اشرافیتی که تا آن زمان گردن‌فرازی می‌کرد، برتری بخشید («د» یکی دیگر از نتایج مستقیم). شاهان با استفاده از منابع مالی عظیمی که حاصل غارت مستعمرات بود، ارتش‌های ملی و ناوگان‌های دریایی خود را تجهیز کردند.

کشف سرزمین‌های جدید و گسترش قلمرو (نه اختصاصاً ذخیره فلزات قیمتی طلا و نقره) اروپاییان باعث تشدید رقابت و درگیری سیاسی، نظامی و اقتصادی دولت‌های اروپایی در سرزمین اصلی و مستعمرات شد («ب» بی‌ربط با نتیجه ذخیره طلا و نقره).

جغرافیای یازدهم

۱۴۴

کدام گزینه در مورد «ناحیه» درست است؟

- الف) ویژگی اصلی هر ناحیه این است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.
 ب) هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارد.
 ج) امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها به‌ویژه از نظر سیاسی، تحت تأثیر یکدیگرند.
 د) انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

- (۱) «الف» و «ج»
 (۲) «ب» و «د»
 (۳) «الف» و «د»
 (۴) «ب» و «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

ناحیه بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد، به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارد (ب) و انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.
 بررسی موارد نادرست:

- (الف): ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است.
 (ج): امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها به‌ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند.

کدام گزینه با توجه به موارد مطرح شده، عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟

«هوازدگی در «الف» از «ب» است، زیرا»

الف) در این نواحی هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست.

ب) در این نواحی بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم است.

۱) کمتر - بارش در تمام سال، مانع از هوازدگی بیشتر می گردد

۲) بیشتر - به دلیل وجود جنگل های خزان دار، هوازدگی در آب و هوای معتدل افزایش می یابد

۳) کمتر - بارش بیشتر دوره سرد سال نسبت به دوره گرم، هوازدگی را شدت می بخشد

۴) بیشتر - آب و هوای گرم و مرطوب، سرعت و شدت هوازدگی را افزایش می دهد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس های ۳ و ۴

هوازدگی در آب و هوای گرم و مرطوب که در آن هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست (الف) نسبت به نواحی معتدل که در آن بارش

در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم است (ب) سرعت و شدت بیشتری دارد.

در آب و هوای معتدل، میانگین سردترین ماه سال بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام گزینه با توجه به موارد مطرح شده، عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟ (سوال ۱۲۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

«خطرات «الف» از «ب» است، زیرا»

الف) در این نواحی بارندگی نامنظم است و ممکن است در طی چند سال، هیچ بارشی صورت نگیرد.

ب) در یک ناحیه ممکن است میزان بارش، از حد میانگین بارندگی سالانه، کمتر ثبت شود.

۱) بیشتر - نواحی خشک و نیمه خشک جهان همانند مرطوب، در برابر خشکسالی آسیب پذیر هستند

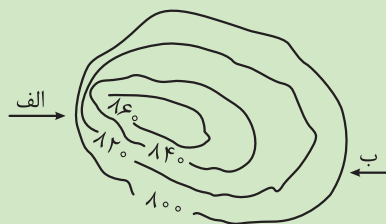
۲) کمتر - در هر بوم سازگان یا بیوم، سرعت رشد پوشش گیاهی، با نوع آب و هوای آن، سازگار شده است

۳) کمتر - در هر بوم سازگان، تولیدکنندگان و مصرف کنندگان با نوع آب و هوای آن ناحیه، سازگار شده اند

۴) بیشتر - نواحی خشک و نیمه خشک جهان در مقابل پیامدهای خشکسالی، از سایر نواحی آسیب پذیرتر هستند

کنکور

کدام گزینه با توجه به شکل داده شده درست است؟

- ۱) در قسمت «الف» ضخامت خاک کمتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
- ۲) در قسمت «الف» ضخامت خاک بیشتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها بیشتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.

- ۳) در قسمت «الف» ضخامت خاک کمتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها بیشتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
- ۴) در قسمت «الف» ضخامت خاک بیشتر از قسمت «ب» است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.

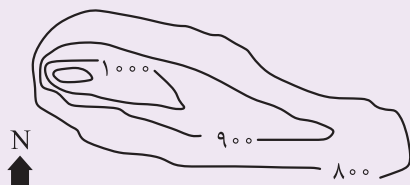
پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در نقشه‌های توپوگرافی، در جاهایی که منحنی‌های میزان از یکدیگر فاصله دارند، شیب زمین ملایم است (قسمت «ب») و در جاهایی که منحنی‌های میزان خیلی به هم نزدیک می‌شوند، شیب زمین تند است (قسمت «الف»). در دامنه‌های پرشیب، ضخامت خاک کمتر است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.

(سوال ۱۷ قسمت ب) - امتحان نهایی تیر ۱۴۰۳

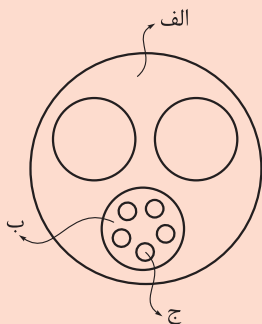

با توجه به نقشه توپوگرافی زیر به سؤال پاسخ دهید.

شیب در کدام جهت جغرافیایی بیشتر است؟

امتحان
نهایی

مشاوره این شکل توی کنکور ۱۴۰۳ تو مبحث «تقسیمات کشوری» اومده بود. ما می‌تونیم تو خیلی از دسته‌بندی‌ها این شکل رو بکنجونیم، مثلاً تقسیمات ناهموازی‌ها، خانواده‌های زبانی، انواع فرسایش در بیابان و ...

با توجه به شکل زیر، کدام مورد به درستی تنظیم شده است؟

۱) اگر «الف» بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیا باشد، «ب» به «زبان‌های ایرانی» و «ج» به زبان «پشتو» اشاره دارد که با دیگر زبان‌های ایرانی ریشه باستانی مشترک دارد.

۲) اگر «ج» زبان ماندارین چینی باشد، «ب» دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست که در آسیای شرقی رواج دارد و «الف» بزرگ‌ترین خانواده زبانی است.

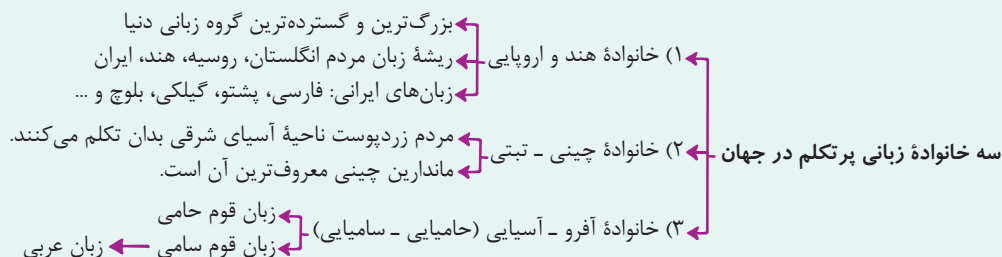
۳) اگر «الف» گروه زبانی هند و اروپایی باشد، «ب» به خانواده زبانی آفرو - آسیایی اشاره دارد و «ج» زبان قوم حامی است که در شمال آفریقا بدان تکلم می‌شود.

۴) اگر «ج» زبان عربی باشد که حداکثر در ۱۰ کشور زبان رسمی است، «ب» به زبان قوم سامی اشاره دارد و «الف» به خانواده زبانی آفرو - آسیایی اشاره می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

زبان‌های ایرانی از زیرشاخه‌های گروه زبانی هند و اروپایی هستند. پرگویش‌ترین زبان‌های ایرانی که ریشه باستانی مشترک دارند عبارت‌اند از: فارسی، پشتو، تاجیکی، لری، کردی، بلوچی، طبری، گیلکی و تالشی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: گروه زبانی چینی - تبتی یک خانواده زبانی جداست و زیرشاخه گروه زبانی هند و اروپایی نیست.

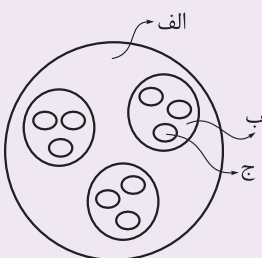
گزینه ۳: خانواده زبانی آفرو - آسیایی یک گروه زبانی جداست و زیرشاخه گروه زبانی هند و اروپایی نیست.

گزینه ۴: زبان عربی در بیشتر از ۲۰ کشور زبان رسمی است.

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با تقسیمات کشوری فعلی در ایران، تدوین شده است؟

(سؤال ۱۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

۱) اگر «الف» یک استان باشد «ب» و «ج» به ترتیب شهرستان و بخش خواهند بود و توسط فرماندار و بخشدار اداره می‌شوند.

۲) اگر «الف» یک استان باشد «ب» تابع «ج» و «الف» تابع تشکیلات مرکزی یا پایتخت قرار می‌گیرد.

۳) در صورتی که «ب» شهرستان باشد، بنابراین «الف» یک استان خواهد بود که تا قبل از انقلاب اسلامی، ۲۴ عدد بود.

۴) در صورتی که «ب» شهرستان باشد، بنابراین «ج» یک بخش است و کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری محسوب می‌شود.

چه تعداد از عبارات‌های زیر درست است؟

- در کشاورزی تجاری از فناوری‌های پیشرفته استفاده می‌شود و به همین دلیل فقط در کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته جهان رواج دارد.
- اصطلاح «کشت و صنعت» مربوط به کشت غله تجاری است و بدین شکل است که در کنار مزارع، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی و توزیع محصولات پدید می‌آیند.
- بخش مرکزی شرکت‌های چندملیتی در کشورهای پیشرفته صنعتی (کشور میزبان) و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی (کشورهای مقصد) قرار دارد.
- چین در دو دهه اخیر در زمینه صنعت به رشد قابل ملاحظه‌ای دست یافته است و به دسته کشورهای مرکز وارد شده است.
- موازنه تجاری یک کشور به میزان صادرات و واردات آن مرتبط است و اگر صادرات بیشتر از واردات باشد، این موازنه مثبت است.

چهار (۴)

سه (۳)

دو (۲)

یک (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

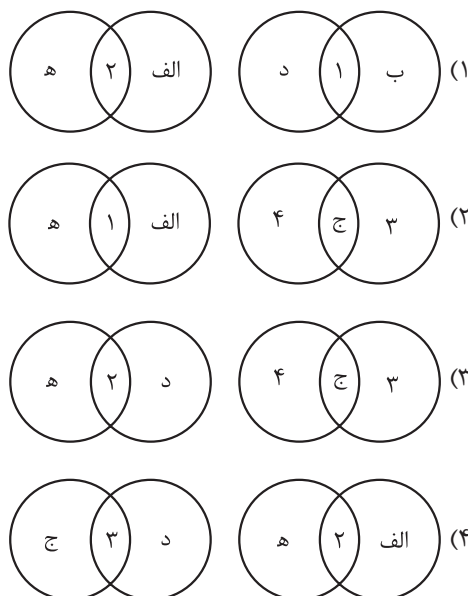
بررسی عبارت‌ها:

- عبارت اول: نادرست؛ کشاورزی تجاری به دنبال رشد جمعیت در جهان گسترش یافته است و هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته جهان رواج دارد.
- عبارت دوم: درست
- عبارت سوم: نادرست؛ بخش مرکزی شرکت‌های چندملیتی در کشور مبدأ قرار دارند. کشور میزبان همان کشور مقصد است.
- عبارت چهارم: نادرست؛ چین جزء کشورهای نیمه‌پیرامون است، نه مرکز.
- عبارت پنجم: درست

کدام شکل براساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

- الف) در این نوع نظام، اختیارات محلی محدود و نظام قانون گذاری و سیاست گذاری متمرکز است.
 ب) مجلس نمایندگان و سنا در مرکز کشور و مجلس ایالتی در هر ایالت مستقرند و قانون گذاری می کنند.
 ج) مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه ای در ناحیه خود دارند.
 د) ایالت ها در دفاع، سیاست خارجی و واحد پول ملی از حکومت مرکزی تبعیت می کنند.
 ه) فقط یک سطح قانون گذاری، یعنی مجلس ملی قانون گذاری، در مرکز وجود دارد.

۱) استرالیا ۲) فرانسه ۳) عراق ۴) انگلستان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

الگوی سیاسی فضا	مثال
تک ساخت (یکپارچه)	فرانسه
فدرال	استرالیا
ناحیه ای و ترکیبی	عراق، جمهوری آذربایجان و انگلستان

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) در این نوع نظام اختیارات محلی محدود و نظام قانون گذاری و سیاست گذاری متمرکز است. تک ساخت
 ب) مجلس نمایندگان و سنا در مرکز کشور و مجلس ایالتی در هر ایالت مستقرند و قانون گذاری می کنند. فدرال
 ج) مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه ای در ناحیه خود دارند. ترکیبی
 د) ایالت ها در دفاع، سیاست خارجی و واحد پول ملی از حکومت مرکزی تبعیت می کنند. فدرال
 ه) فقط یک سطح قانون گذاری، یعنی مجلس ملی قانون گذاری، در مرکز وجود دارد. تک ساخت

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

- (الف) حمله نظامی آمریکا به افغانستان و حمله‌های عربستان به یمن در سال‌های اخیر
(ب) سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان، هجوم این کشور به کشورهای مجاور و بروز جنگ‌های جهانی اول و دوم
(ج) بخش عمده خشکی‌های جهان، سه قاره به هم چسبیده آسیا، اروپا و آفریقا است و جزیره جهانی نام دارد.
(د) موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف، بر سیاست و قدرت آن تأثیر می‌گذارد.

- (۱) «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د» / «ب» مطابق با «د» و مغایر با «ج»
(۲) «ب» مطابق با «ج» و مغایر با «د» / «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د»
(۳) «الف» مطابق با «د» و مغایر با «ج» / «ب» مطابق با «ج» و مغایر با «د»
(۴) «ب» مطابق با «د» و مغایر با «ج» / «الف» مطابق با «ج» و مغایر با «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس‌Box

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (الف) حمله نظامی آمریکا به افغانستان و حمله‌های عربستان به یمن در سال‌های اخیر: مطابق با نظریه راتزل یعنی عبارت «د»
(ب) سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان، هجوم این کشور به کشورهای مجاور و بروز جنگ‌های جهانی اول و دوم: مطابق با نظریه مکیندر یعنی عبارت «ج»
(ج) بخش عمده خشکی‌های جهان، سه قاره به هم چسبیده آسیا، اروپا و آفریقا است و جزیره جهانی نام دارد: نظریه مکیندر
(د) موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف، بر سیاست و قدرت آن تأثیر می‌گذارد: نظریه راتزل

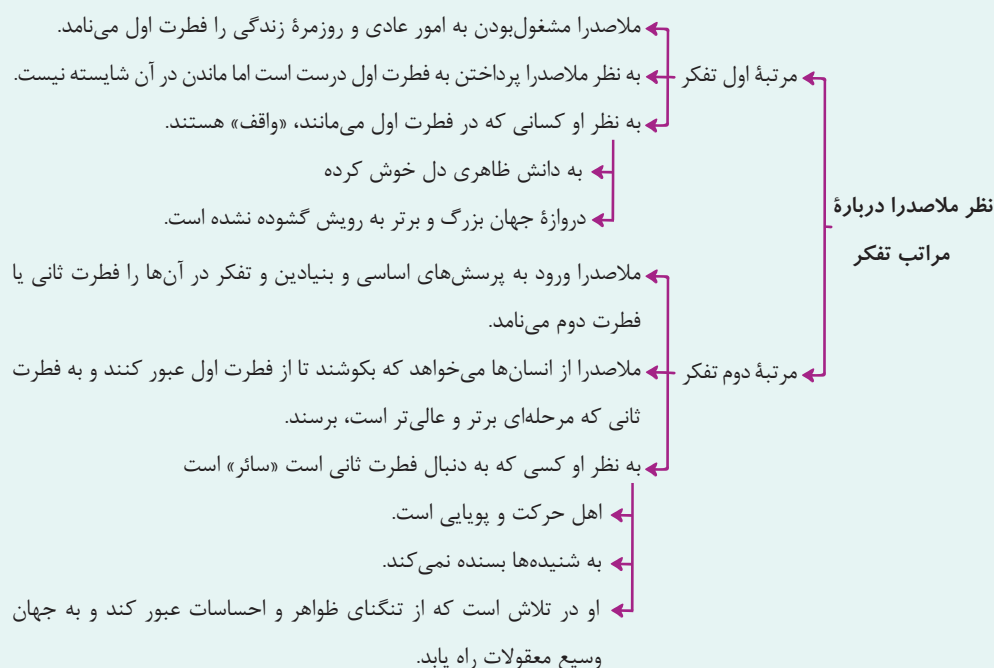
کدام گزینه دربارهٔ انواع مسئله‌های زندگی انسان درست است؟

- (۱) یافتن پاسخ‌های سؤالات عادی می‌تواند در جواب سؤالات بنیادی و اساسی تأثیر داشته باشد.
- (۲) همهٔ انسان‌ها در طول زندگی خود با سؤالات بنیادی مواجه نخواهند شد و به آن‌ها نمی‌اندیشند.
- (۳) با ورود به تفکر فلسفی و رسیدن به پاسخ سؤالات فلسفی، شما در مقام یک فیلسوف قرار می‌گیرید.
- (۴) زمانی می‌توان وارد فطرت ثانی شد که از مسائل عادی و روزمره عبور کرده و وارد مرتبهٔ عالی‌تری از دغدغه‌ها شویم.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

با عبور از فطرت اول، می‌توان وارد فطرت ثانی شد که مرتبه‌ای برتر و عالی‌تر است. فطرت اول شامل همان دغدغه‌های روزمره و عادی زندگی است که برای رفع نیازهای مادی به آن‌ها احتیاج داریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پاسخ سؤالات عادی هیچ تأثیری در پاسخ سؤالات فلسفی و بنیادی ندارند، بلکه پاسخ سؤالات بنیادی می‌توانند در پاسخ به سؤالات عادی اثرگذار باشند.

گزینهٔ (۲): همهٔ انسان‌ها در طول زندگی‌شان گاه و بی‌گاه با سؤالات فلسفی و بنیادی روبه‌رو خواهند شد.

گزینهٔ (۳): ورود به تفکر فلسفی، ورود به فلسفه نیست. هر انسانی می‌تواند درگیر پاسخ‌دهی به سؤالات بنیادی و فلسفی باشد، اما فیلسوف کسی است که با جدیت و روش درست به دنبال پاسخ‌دهی به سؤالات فلسفی باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام پرسش در بخش اصلی فلسفه مطرح نمی‌شود؟

- (۱) آیا انسان می‌تواند اموری مانند خداوند، روح و به طور کلی وجود را بشناسد؟
- (۲) آیا شناخت امور غیرمادی مانند روح، با ابزار مادی مانند حس، ممکن است؟
- (۳) آیا شناخت مبانی علوم مختلف در دانش فلسفه کمکی به دانش‌های دیگر می‌کند؟
- (۴) آیا در جهان موجوداتی وجود دارند که خارج از حوزه فیزیکی و طبیعی باشند؟

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بخش اصلی فلسفه شامل دو قسمت «هستی‌شناسی» و «معرفت‌شناسی» است. هستی‌شناسی به بررسی احکام و قواعد عام حاکم بر هستی می‌پردازد و معرفت‌شناسی توانایی انسان در شناخت هستی را مورد بررسی قرار می‌دهد. مطالعه تأثیر فلسفه در علوم مختلف، یک مسئله فلسفی نیست و به هیچ‌وجه به بخش اصلی فلسفه مربوط نمی‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مربوط به معرفت‌شناسی است.
گزینه (۲): مربوط به معرفت‌شناسی است.
گزینه (۴): مربوط به هستی‌شناسی است.

فیثاغورس، واژه «فلسفه» را در کدام معنا به کار می‌برد؟

(۲) دوستدار دانش

(۱) دوستداری دانش

(۴) مطلق دانش

(۳) دانش خاص

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از آن‌جا که فیثاغورس واژه فلسفه را برای نخستین بار به کار برد، طبیعتاً آن را به معنای اولیه‌اش یعنی «دوستداری دانش» به کار برده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): این عبارت معنای اولیه کلمه فیلسوفوس (فیلسوف) است.

گزینه (۳) و (۴): به ترتیب، بیانگر معانی دوم و سوم کلمه فیلسوفیا هستند.

معانی کلمه فلسفه در طول تاریخ (به ترتیب):

(۱) دوستداری دانش، (۲) مطلق دانش (همه دانش‌ها)، (۳) دانش خاص (وجودشناسی)

کدام گزینه از نتایج اندیشه‌های سوفسطائیان نیست؟

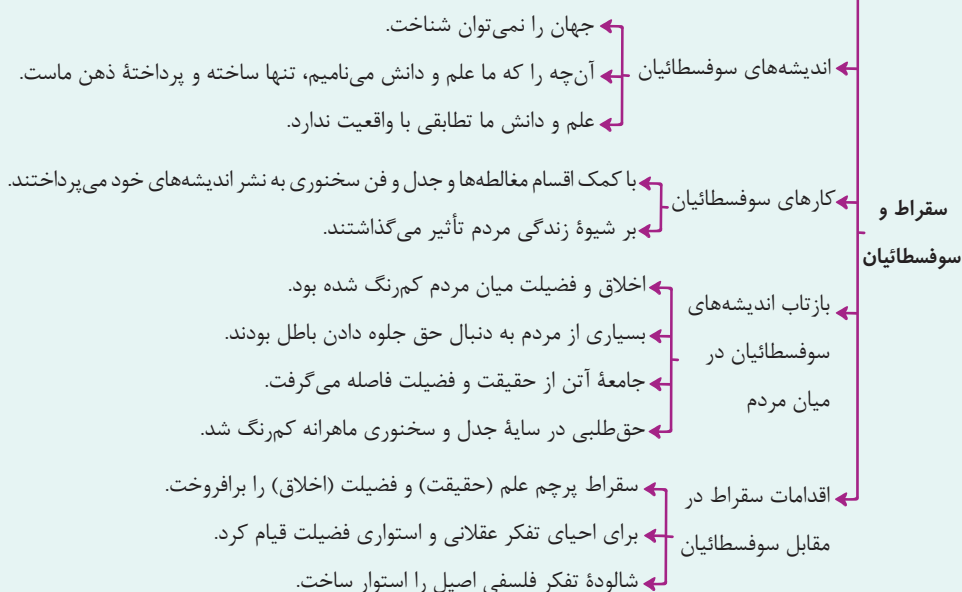
- ۱) جامعه آتن متأثر از این تشویش به افرادی همچون سقراط گرایش پیدا کردند.
- ۲) اکثر مردم آتن برای حقیقت ارزشی قائل نبودند و باطل را دنبال می‌کردند.
- ۳) بیشتر مردم جامعه آتن به تدریج از فضایل اخلاقی دور شده بودند.
- ۴) دانش انسانی توهم اوست و قابل انطباق با جهان خارج نیست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

جامعه آتن در زمان سقراط متأثر از اندیشه‌های سوفسطائیان بود.

جامعه آتن در زمان سقراط متأثر از اندیشه‌های سوفسطائیان بود. آنان معتقد بودند که جهان را نمی‌توان شناخت و آن چه را که ما علم و دانش می‌نامیم، تنها ساخته و پرداخته ذهن ماست و تطابقی با واقعیت‌ها ندارد. آنان با کمک اقسام مغالطه‌ها، جدل و فن سخنوری به نشر اندیشه خود می‌پرداختند و بر شیوه زندگی مردم تأثیر می‌گذاشتند. تحت تأثیر چنین اندیشه‌هایی، اخلاق و فضیلت میان مردم کمرنگ شده بود و بسیاری از مردم به دنبال حق جلوه دادن باطل بودند. سقراط فعالیت‌های خود را در جهت هدایت جامعه، رسالت الهی بر گردن خود می‌دانست و در این جهت بسیار تلاش کرد و به دادگاه رفت؛ هرچند بخشی از مردم او را دوست می‌داشتند ولی فضای کلی جامعه آتن، تحت تأثیر سوفسطائیان بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه درباره شناخت انسان درست است؟

- (۱) تشخیص خطا یکی از ارکان دستگاه شناختی انسان است، زیرا این ویژگی به نوعی اثبات‌کننده امکان‌پذیری شناخت انسان است.
- (۲) شناخت انسان‌ها می‌تواند درباره یک موضوع واحد متفاوت از هم باشد؛ که این ناشی از وجود واقعیت‌های فردی در جهان طبیعت است.
- (۳) تفکر انسان درباره پدیده‌های غیرمحمسوس مانند گذشته و آینده، نشان‌دهنده تدریجی بودن یادگیری و شناخت در دستگاه ادراکی انسان است.
- (۴) با توجه به گستردگی حقایق در جهان، شاید در حال حاضر بعضی چیزها را نشناسیم، اما با گذشت زمان حتماً هر چیزی قابل شناخت خواهد بود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از ویژگی‌های دستگاه شناختی انسان، خطاپذیر بودن یا امکان خطا در شناخت است؛ یعنی انسان‌ها می‌دانند که ممکن است در مسیر کسب شناخت و معرفت دچار اشتباه شوند. این‌که ما متوجه اشتباه بودن یک شناخت می‌شویم یعنی در اصل شناخت درست را درک کرده‌ایم که می‌گوییم شناخت قبلی اشتباه بوده است و این امر نشان‌دهنده امکان شناخت است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): شناخت انسان می‌تواند درباره یک موضوع متفاوت باشد ولی باید بدانیم که از میان آن شناخت‌های گوناگون فقط یکی از آن‌ها درست است و این تفاوت در کسب شناخت، ربطی به واقعیت‌های فردی ندارد.

گزینه (۳): تفکر انسان درباره پدیده‌های غیرمحمسوس مانند زمان و مکان، نشان‌دهنده این است که انسان علاوه بر امور محسوس، می‌تواند درباره امور نامحمسوس نیز تفکر و شناخت کسب کند.

گزینه (۴): با توجه به گستردگی حقایق در جهان، امکان دارد که در حال حاضر بعضی چیزها را نشناسیم، اما این حقایق را شاید بعداً به هر طریقی بشناسیم و بعضی از این‌ها را هم هرگز نشناسیم، زیرا انسان توانایی شناخت بعضی امور را ندارد.

کدام یک از گزینه‌های زیر جزء باورهای مقدماتی برای شناخت تجربی به حساب نمی‌آید؟

- (۱) قوانین کلی که بر طبیعت حاکم هستند، تغییر نمی‌کنند.
- (۲) شناخت تجربی همواره وابسته به عدم خطا در ابزارهای حسی است.
- (۳) هر اتفاقی در جهان مستلزم علت دیگری است که باید محقق شود.
- (۴) آزمایشی که در شرایط خاص بارها جواب مشخص داده، دفعات بعد نیز همان جواب را تکرار می‌کند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

شناخت تجربی بر چند قاعده عقلی مهم استوار است و دانشمند در هنگام بررسی داده‌های حسی، آن قاعده‌ها را در نظر دارد و از آن‌ها بهره می‌برد. برخی از این قواعد عبارت‌اند از: (۱) پدیده‌ها خودبه‌خود پدید نمی‌آیند، بلکه هر پدیده‌ای نیازمند علت است. (۲) هر پدیده علتی ویژه دارد و از هر چیزی، هر چیزی پدید نمی‌آید. (۳) طبیعت، همواره یکسان عمل می‌کند.

ابزارهای حسی خطاپذیر هستند و علی‌رغم همین خطاپذیری، زمینه شناخت تجربی را فراهم می‌کنند، چراکه شناخت تجربی حاصل همکاری عقل و حس است. دقت کنید که لازمه ایجاد شناخت تجربی، عدم خطای ابزارهای حسی نیست. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مربوط به یکی از قواعد عقلی شناخت تجربی است؛ یعنی طبیعت همواره یکسان عمل می‌کند.
- گزینه (۳): مربوط به یکی از قواعد عقلی شناخت تجربی است؛ یعنی هر پدیده‌ای علتی ویژه دارد و هر چیزی از هر چیزی پدید نمی‌آید.
- گزینه (۴): مربوط به یکی از قواعد عقلی شناخت تجربی است؛ یعنی طبیعت همواره یکسان عمل می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه با نظریه شناختی کانت تطابق دارد؟

- (۱) با توجه به وجود مفهوم علیت نزد انسان، با استفاده صرف از حواس می‌توان اقدام به علت‌یابی پدیده‌ها در جهان طبیعت کرد و علیت را مشاهده کرد.
- (۲) انسان با ادراک زمان و مکان، می‌تواند با مشاهده طلوع خورشید درک کند که با طلوع یافتن خورشید، هم‌زمان زمین نیز روشن می‌شود.
- (۳) اگر انسان مفاهیم غیرتجربی اولیه‌ای را که نزد خود دارد از دست بدهد، دیگر امکان شناسایی امور را ندارد و امکان شناخت منتفی می‌شود.
- (۴) با قبول همکاری حس و عقل در رسیدن به شناخت، می‌توان پی برد که قوه ادراکی انسان مفاهیمی مانند زمان و مکان را نزد خود دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

قرن هجدهم میلادی
می‌خواست هم اعتبار عقل و هم تجربه را ثابت کند.
او به دنبال این بود که نشان دهد که معرفت حاصل همکاری عقل و حس است.
کانت بر آن است که قوه ادراکی انسان، تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را با حس و تجربه به دست نمی‌آورد. انسان آن‌چه را از طریق حس به او می‌رسد، در قالب این مفاهیم درک می‌کند.
مثال:
انسان روشن شدن زمین را بعد از طلوع خورشید درمی‌یابد.
وقتی می‌تواند بگوید طلوع خورشید علت روشن شدن زمین است که به کمک مفهوم علت که در دستگاه ادراکی است و از جایی نیامده، میان تصور طلوع خورشید و تصور روشن شدن رابطه برقرار کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کانت دیدگاه خاصی درباره شناخت دارد. او می‌گوید قوه ادراکی انسان مفاهیمی مانند زمان، مکان و علیت را نزد خود دارد که این مفاهیم با استفاده از حس و تجربه به دست نیامده‌اند. در ادامه انسان آن‌چه را با حس به دست می‌آورد، در قالب این مفاهیم ادراک می‌کند؛ پس اگر فرض شود که انسان این مفاهیم غیرتجربی مانند زمان، مکان و علیت را از دست بدهد، دیگر امکان شناخت را از دست می‌دهد، زیرا شناخت از نظر کانت حاصل همکاری حس و عقل با یکدیگر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه (۱): از نظر کانت، شناخت حاصل همکاری حس و عقل با یکدیگر است؛ پس اساساً شناخت مصادیق نیز با همکاری حس و عقل رخ می‌دهد.
گزینه (۲): انسان مفاهیمی مانند زمان و مکان را ادراک نمی‌کند، بلکه آن‌ها را نزد خود دارد.
گزینه (۴): برعکس این عبارت درست است، چون انسان این مفاهیم غیرتجربی را نزد خود دارد و می‌تواند حس و عقلش با هم همکاری کند.

(سؤال ۱۳۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

براساس معرفت‌شناسی کانت کدام عبارت را می‌توان پذیرفت؟

- (۱) ذهن با استفاده از مفاهیم و تصورات قوای ادراکی میان یافته‌های حسی ارتباط برقرار می‌کند و به شناخت می‌رسد.
- (۲) انسان مفاهیمی مانند علیت و تصوراتی مانند زمان را نزد خود دارد و آن‌ها را در قالب یافته‌های حسی می‌ریزد.
- (۳) عقل با تحلیل یافته‌های حسی می‌تواند تصوراتی مانند زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را درک کند.
- (۴) شناخت حسی با تجزیه و تحلیلی که عقل روی آن انجام می‌دهد، به شناخت تجربی منجر می‌شود.

کدام گزینه دربارهٔ ویژگی‌ها و حقیقت انسان درست است؟

- (۱) ارسطو انسان را حیوان ناطق می‌داند و منظور او از ناطق نیز صرفاً عاقل یا متفکر بودن انسان است.
- (۲) هابز به نوعی شادی یا احساسات ایجادشده در انسان را نتیجهٔ فعل و انفعالات مغز یا همان ذهن می‌داند.
- (۳) قبول یا رد کردن یک مطلب، از نظر دکارت، حاصل همکاری ذهن و بدن با یکدیگر در وجود انسان است.
- (۴) مارکس نیازهای انسان را صرفاً نیازهای مادی می‌داند و می‌گوید نیازهای غیرمادی، نیازهای ضروری نیستند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هابز ذهن انسان را یک ماشین پیچیدهٔ مادی شبیه یک دستگاه مکانیکی مثل موتور اتومبیل می‌داند؛ یعنی امور غیرمادی مثل احساسات یا تفکر، حاصل فعل و انفعالات درونی مغز یا همان ذهن مادی است و چیزی غیرمادی مانند روح این کار را انجام نمی‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): منظور ارسطو از ناطق صرفاً سخن گفتن نیست، بلکه مقصود اصلی متفکر بودن انسان است؛ پس ناطق هم به معنای سخنگو بودن و هم به معنای متفکر بودن است.

گزینهٔ (۳): از نظر دکارت، نفس یا روح انسان مرکز تفکر و استدلال کردن است و تفکر مرتبط با نفس است و ارتباطی با جسم ندارد.

گزینهٔ (۴): مارکس نیازهای اصلی انسان را نیازهای مادی می‌داند و وجود نیازهای غیرمادی را راهی برای برطرف شدن نیازهای مادی به شمار می‌آورد، اما نمی‌گوید نیازهایی مانند اخلاق یا قانون ضروری نیستند، بلکه می‌گوید آن‌ها اصلی نیستند.

بیت زیر به کدام یک از عقاید حکمت متعالیه درباره حقیقت انسان اشاره دارد؟

«بار دیگر از ملک قربان شوم آن چه اندر وهم ناید آن شوم»

(۱) انسان دارای دو بُعد است که هر دو با هم، حقیقت وجودی انسان را تشکیل می دهند.

(۲) روح انسان دارای ظرفیت بی نهایت است و به هیچ درجه ای از کمال قانع نمی شود.

(۳) روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که یک موجود زنده می تواند به آن برسد.

(۴) در ابتدای زندگی هر انسانی معلوم نیست که او دارای چه هویتی خواهد شد؛ بخیل، بخشنده یا هر چیز دیگری.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

کارت Box

پاسخ خیلی تشریحی

این بیت شعر که از مولوی است به این نکته اشاره دارد که روح انسان پس از سیر تکاملی خود به مقام ملائکه می رسد، ولی باز هم قانع نشده و می خواهد از مقام ملائکه هم بالاتر برود. این همان استعداد و ظرفیت بی نهایت روح انسانی است.

بررسی سایر گزینه ها:

هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۴) عبارات درستی هستند و از مباحث حکمت متعالیه می باشند، ولی هیچ یک ارتباط مستقیمی با معنای بیت ندارند.

هشدار: خیلی وقتاً گزینه هایی که جواب تست نیستن جمله های درستی هستن، ولی ربطی به صورت سؤال ندارن، دقیقاً مثل همین تست!

۱۶۰

کدام فیلسوف به ما اجازه می‌دهد هر قدر که می‌خواهیم در خیابان با سرعت برانیم، به شرط این که مزاحم کسی نباشیم؟

(۲) فیلسوفان مسلمان

(۱) ارسطو

(۴) توماس هابز

(۳) کانت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توماس هابز که یکی از فیلسوفان ماتریالیست اولیه می‌باشد، معتقد است که: «هر کس می‌خواهد آزادی بیشتری داشته باشد باید به دیگران هم این اجازه را بدهد که به همان میزان آزاد باشند.» این بدان معناست که شما فقط تا جایی آزادی دارید که آزادی دیگران را سلب و محدود نکنید.

نکته

به نظر ماتریالیست‌ها رعایت اخلاق نسبی است و نسبت به سود و زیان افراد متفاوت می‌شود، اما برای داشتن روند واحد و با توجه به درگیری منافع افراد با منافع جمعی و لزوم توجه به منافع اجتماعی، برای اخلاق، قانون‌هایی وضع شده است.